เอกสารประกอบการฝึกอบรม ประจำปี ๒๕๔๙

กฎหมายและระเบียบการทะเบียนราษฎร

ส่วนการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน

เอกสารประกอบการฝึกอบรม ประจำปี ๒๕๔๙

กฎหมายและระเบียบการทะเบียนราษฎร

ส่วนการทะเบียนราษฎร

สำนักบริหารการทะเบียน

คำนำ

การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเป็นงานที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย มีขั้นตอนการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสาร อันจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการนำไปใช้เป็นหลักฐานแสดงสิทธิและขอรับบริการในด้านต่างๆ ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานและรอบรู้กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริการประชาชนเป็นไปด้วยความถูกต้อง สะดวกและรวดเร็ว

สำนักทะเบียนกลาง ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนา ส่งเสริมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จึงได้จัดทำหนังสือคู่มือการทะเบียนราษฎรเล่มนี้ขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนที่จะได้ใช้ศึกษาและเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งต้องขอขอบคุณสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดทำหนังสือครั้งนี้ด้วย

สำนักทะเบียนกลาง

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ส่วนที่ ๑ กฎหมายการทะเบียนราษฎร

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ๑

๒. กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ๑๓

๓. กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ ๑๕

ส่วนที่ ๒ ระเบียบการทะเบียนราษฎร

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ๑๗

ส่วนที่ ๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ ๖๘

๒. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ๘๐

๓. ระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัล และเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘ ๘๒

ส่วนที่ ๔ หนังสือสั่งการที่สำคัญ

๑. นายทะเบียนและสำนักทะเบียน

- ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๖ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕
  เรื่อง การแต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ๙๖
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๔
  เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติเรื่องการแต่งตั้งนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ๑๐๑
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕
  เรื่อง มาตรการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ๑๐๓
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๘ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ๑๐๗
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๑๐ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘
  เรื่อง แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ๑๑๐

หน้า

๒. บ้านและทะเบียนบ้าน

- ที่ ๑๕๐๙๖/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๙๙
  เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้าน ๑๑๒
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐
  เรื่อง การกำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับชุมชนแออัด ๑๑๓
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖
  เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว ๑๑๔
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๓ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง การกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้าน กรณี "โครงการบ้านมั่นคง" ๑๒๐
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๒๙ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔
  เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว ๑๒๒
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๔๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔
  เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งหัวหน้าครอบครัว ๑๒๔
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๓๒ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕
  เรื่อง การออกบ้านเลขที่ในเขตเทศบาล ๑๒๖
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง หารือการกำหนดบ้านเลขที่ ๑๒๘
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๓ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖
  เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีที่ดิน บ้านและโรงเรือนตั้งอยู่คาบเกี่ยวระหว่าง
  องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ๑๓๐
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๔๘๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง การกรอกรายการในแบบพิมพ์สำเนาทะเบียนบ้าน ๑๓๒
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๙๐ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗
  เรื่อง การแจ้งย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน ๑๓๔
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๔๑๙ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘
  เรื่อง หารือการพิจารณาให้บุคคลเป็นเจ้าบ้าน ๑๓๖
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๙๓ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง การกำหนดเลขประจำบ้าน ๑๓๘

หน้า

๓. การแจ้งการเกิด

- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙
  เรื่อง หารือการนับปีจันทรคติ ๑๔๐
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๙ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๔
  เรื่อง การลงรายการวัน เดือน ปีเกิดของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร ๑๔๑
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๕ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕
  เรื่อง การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าว ๑๔๓
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๖
  เรื่อง การรับแจ้งการเกิดบุตรของคนต่างด้าวที่มีบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ๑๔๕
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗
  เรื่อง การแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ๑๔๗
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
  เรื่อง การลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ๑๕๐
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๕๗ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง หารือการรับแจ้งเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ๑๕๒
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๖๙๘๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ให้กับบุตรของคนต่างด้าว ๑๕๔
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๑๙ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง ตอบข้อหารือการขออนุมัติแจ้งเกิดเกินกำหนด ๑๕๖
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๕๒ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง ตอบข้อหารือการปฏิบัติตามกฎหมายทะเบียนราษฎร ๑๕๘
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๗ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๙
  เรื่อง ขอหารือการแจ้งการเกิดและการให้สัญชาติเด็ก ๑๖๐

๔. การแจ้งการตาย

- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง การแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตาย ๑๖๒
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๕ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง การแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตาย ๑๖๖
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗
  เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติกรณีมีผู้ตายหรือผู้สูญหายจากการประสบภัยพิบัติ ๑๖๙
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๕๘ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗
  เรื่อง ขอให้ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย ๑๗๓

หน้า

๔. การแจ้งการย้ายที่อยู่

- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๘
  เรื่อง การแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง ๑๗๕
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒
  เรื่อง การแจ้งการย้ายที่อยู่ของบุคคลสัญชาติไทยที่เดินทางไปอยู่ต่างประเทศ ๑๗๗
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔๓ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๔
  เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง ๑๗๘
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง มาตรการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตทางทะเบียนราษฎร ๑๘๐
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๘๔ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖
  เรื่อง ตอบข้อหารือ (กรณีตายระหว่างย้าย, ใบแจ้งย้ายสูญหาย, การแก้ไขรายการ) ๑๘๓
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๓๐๒ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗
  เรื่อง การรับแจ้งการย้ายเข้ารายนายศุภชัย (กิติศักดิ์) ธนากรพิพัฒน์กิจ ๑๘๖
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๙
  เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติในการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางของผู้เยาว์ ๑๘๘

๖. การเพิ่มชื่อและการจำหน่ายชื่อ

- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕
  เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลที่ถูกสั่งจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ๑๙๑
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๖
  เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลที่เดินทางกลับจากต่างประเทศเข้าในทะเบียนบ้าน ๑๙๓
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลที่ได้สัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ๑๙๖
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๕ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและทำบัตรประจำตัวประชาชนโดยมิชอบ
  ที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ๑๙๘
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๙
  เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยในเอกสารการทะเบียนราษฎร ๒๐๐
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๑๙๐๙ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและออกบัตรประจำตัวประชาชนให้กับผู้รับการสงเคราะห์
  ของกรมประชาสงเคราะห์ ๒๐๘
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๖ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
  เรื่อง การจำหน่ายรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎร ๒๑๐

หน้า

๗. การแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนราษฎร

- ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๒ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๙
  เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็นนาย ๒๑๒
- ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร ๒๑๕
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖
  เรื่อง การแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ๒๑๘
- ที่ มท ๐๓๐๒/๒๐๕๑๘ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕
  เรื่อง หารือการแก้ไขคำนำหน้านามสตรี ๒๒๑
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๘๕ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓
  เรื่อง หารือการแก้ไขรายการบิดาในสูติบัตร ๒๒๖
- ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๔๘๕ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔
  เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติการใช้คำนำนามสตรี ๒๒๘
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๙๔๙๙ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ๒๓๗
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๓๖ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในมรณบัตร ๒๓๙
- ที่ มท ๐๓๐๗.๓/๒๙ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๕
  เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีแก้ไขรายการบิดาในทะเบียนบ้านและสูติบัตร ๒๔๑
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๑๑ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖
  เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้ไขชื่อสกุล ๒๔๓

๘. สัญชาติกับทะเบียนราษฎร

- ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖
  เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
  ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎร ๒๔๕
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๔
  เรื่อง การวินิจฉัยเรื่องสัญชาติของบุคคล ๒๔๘
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๖ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗
  เรื่อง การจัดทำทะเบียนราษฎรของคนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา
  ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ ๒๕๒

หน้า

- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๒ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ ได้สัญชาติไทย ๒๕๕
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง การกำหนดสถานะให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลานตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ๒๖๑
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ ๒๖๖
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง การจัดทำทะเบียนราษฎรกรณีของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) ๒๖๘
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๐๑ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง หารือการได้สัญชาติโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๒) ๒๗๐
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๑๘๙๑ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘
  เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ๒๗๒

๙. หนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๔๑๔ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕
  เรื่อง การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล ๒๗๕
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๓ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗
  เรื่อง กำชับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ๒๗๗
- ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗
  เรื่อง แนวทางการควบคุมและตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตทางการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ๒๘๓
- ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๗๙ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๘
  เรื่อง ขอทราบแนวทางปฏิบัติการทำลายเอกสารเกี่ยวกับงานทะเบียน ๒๘๖

๑๐. คำถาม – คำตอบ ๒๘๗

พระราชบัญญัติ
การทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การทะเบียนราษฎร" หมายความว่า งานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

"ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร" หมายความว่า ข้อมูลตัวบุคคลเกี่ยวกับ ชื่อ ชื่อสกุล เพศ วันเดือนปีเกิดและตาย สัญชาติ ศาสนา ภูมิลำเนา สถานะการสมรส วุฒิการศึกษา ชื่อบิดามารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ชื่อคู่สมรส และชื่อบุตร และข้อมูลอื่นที่จำเป็นเพื่อการดำเนินงานทะเบียนต่างๆ ในพระราชบัญญัตินี้

"เลขประจำตัว" หมายความว่า เลขประจำตัวประชาชนที่นายทะเบียนออกให้แก่บุคคลแต่ละคน

"บ้าน" หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่ หรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

"ทะเบียนบ้าน" หมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้านซึ่งแสดงเลขประจำบ้าน และรายการของคนทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน

"ทะเบียนคนเกิด" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนเกิด

"ทะเบียนคนตาย" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนตาย

"ทะเบียนบ้านกลาง" หมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

"เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใดก็ตาม

ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย สาบสูญ หรือไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

"ผู้อยู่ในบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

"อำเภอ" ให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ

"ท้องถิ่น" หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล เมืองพัทยา และหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางโดยอนุมัติรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้

"นายทะเบียน" หมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขา นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ และนายทะเบียนผู้รับแจ้ง และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียน

"นายทะเบียนผู้รับแจ้ง" หมายความว่า นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้กำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน โดยได้กำหนดขอบเขตหน้าที่ดังกล่าวไว้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหรือยกเว้นการปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การสำรวจตรวจสอบหรือปรับปรุงการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัวหรือการอื่นใดอันเกี่ยวกับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายที่เกี่ยวด้วยสัญชาติได้

มาตรา ๖ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจ หรือคัดสำเนารายการ หรือให้นายทะเบียนคัดและรับรองซึ่งสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย ได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ

เมื่อได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการโดยเร็ว

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
สำนักทะเบียนและนายทะเบียน

มาตรา ๘ ให้มีสำนักทะเบียนและนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

(๑) สำนักทะเบียนกลาง มีผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักร

ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลาง มีอำนาจออกระเบียบหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติรวมทั้งกำหนดแบบพิมพ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และแต่งตั้งรองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

(๒) สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร

ให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับกองในสำนักปลัดกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนกรุงเทพมหานครได้และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

(๓) สำนักทะเบียนจังหวัด มีนายทะเบียนจังหวัดและผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตจังหวัด

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด และอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดจังหวัดปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัดได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนอำเภอ มีนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ ยกเว้นในเขตท้องถิ่นตาม (๕)

ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ และอาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอคนใดคนหนึ่งปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

(๕) สำนักทะเบียนท้องถิ่น มีนายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น เป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

ให้ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาหรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนท้องถิ่น และอาจมอบอำนาจให้รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รองปลัดเมืองพัทยาหรือรองหรือผู้ช่วยหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นได้และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

ให้นำความในมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙ ในกรณีจำเป็นต้องมีสำนักทะเบียนสาขา หรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดตั้งและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรสำหรับสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจในเขตท้องที่ของสำนักทะเบียนดังกล่าว และให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยา หรือหัวหน้าผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นแล้วแต่กรณี แต่งตั้งนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนดังกล่าวในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

มาตรา ๑๐ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกเจ้าบ้าน หรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้แสดงหลักฐานต่างๆ ได้ตามความจำเป็น และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยให้มีอำนาจเข้าไปสอบถามผู้อยู่ในบ้านใดๆ ได้ตามอำนาจหน้าที่แต่ต้องแจ้งให้เจ้าบ้านทราบก่อน ทั้งนี้ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ในการเข้าไปสอบถามตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายระเบียบหรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้อง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๒
การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด และปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ตรงต่อความเป็นจริงอยู่เสมอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ ไม่รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลของบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) รายได้

(๒) ประวัติอาชญากรรม

(๓) การชำระหรือไม่ชำระภาษีอากร

(๔) ข้อมูลที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือ

(๕) ข้อมูลที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องแจ้ง

มาตรา ๑๔ บุคคลมีหน้าที่แจ้งการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของประวัติซึ่งปรากฏในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีเจ้าของประวัติเป็นผู้เยาว์ ผู้อนุบาลในกรณีเจ้าของประวัติเป็นคนไร้ความสามารถ หรือทายาทเจ้าของประวัติ หรือผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวข้างต้น อาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ ดังนี้

(๑) คัดและรับรองเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ตามมาตรา ๑๒ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใดๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง

เมื่อได้รับคำขอตาม (๒) ให้นายทะเบียนมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับคำขอ หรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียนกลาง

เงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใดๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และการอุทธรณ์ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐอาจขอให้นายทะเบียนจัดส่งสำเนาเอกสารข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรได้ ทั้งนี้เฉพาะเพื่อการอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐนั้น

หากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีความประสงค์จะเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร นายทะเบียนอาจอนุญาตให้เชื่อมโยงได้เฉพาะข้อมูลที่ปรากฏภายในทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายเท่านั้น

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเลขประจำตัวแก่บุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรคนละหนึ่งเลขโดยไม่ซ้ำกัน

การยกเว้นการให้เลขประจำตัวแก่บุคคล ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต้องถือเป็นความลับ และให้นายทะเบียนเป็นผู้เก็บรักษาและใช้เพื่อการปฏิบัติตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลใดๆ ซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแก่สาธารณชน เว้นแต่ผู้มีส่วนได้เสียขอทราบเกี่ยวกับสถานภาพทางครอบครัวของผู้ที่ตนจะมีนิติสัมพันธ์ด้วย หรือเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสถิติหรือเพื่อประโยชน์แก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการดำเนินคดีและการพิจารณาคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และไม่ว่าในกรณีใดจะนำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรไปใช้เป็นหลักฐานที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลมิได้

หมวด ๓
คนเกิด คนตาย

มาตรา ๑๘ เมื่อมีคนเกิดให้แจ้งการเกิดดังต่อไปนี้

(๑) คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดในบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

(๒) คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนดให้แจ้งภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อคนเกิดด้วย

มาตรา ๑๙ ผู้ใดพบเด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง ให้นำเด็กนั้นไปส่งและแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ที่ตนพบเด็กนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรับเด็กไว้ ให้บันทึกการรับตัวเด็กตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดแล้วนำเด็กส่งเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ได้รับตัวเด็กไว้แล้วให้แจ้งการมีคนเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

มาตรา ๒๐ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการมีคนเกิดตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ แล้ว ให้ออกสูติบัตรเป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้ง

สำหรับการแจ้งการเกิดของเด็กตามมาตรา ๑๙ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด โดยมีข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้

มาตรา ๒๑ เมื่อมีคนตายให้แจ้งการตายดังต่อไปนี้

(๑) คนตายในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย ในกรณีที่ไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาพบศพ

(๒) คนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพแล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

กำหนดเวลาให้แจ้งตาม (๑) และ (๒) ถ้าในท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวก ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจขยายเวลาออกไปตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ

การแจ้งตาม (๑) และ (๒) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด พร้อมทั้งแจ้งชื่อผู้แจ้งด้วย

มาตรา ๒๒ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๒๑ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกมรณบัตรเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๕

มาตรา ๒๓ เมื่อมีคนเกิดหรือคนตาย ผู้ทำคลอดหรือผู้รักษาพยาบาลต้องออกหนังสือรับรองการเกิดหรือการตายตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้แก่ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่มีการตายเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

เมื่อได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้เก็บ ฝัง เผา ทำลายหรือย้ายศพผิดไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องย้ายศพเพื่อความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจกระทำได้

มาตรา ๒๕ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนตายด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรีบแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และให้รอการออกมรณบัตรไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว

มาตรา ๒๖ ให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จัดทำทะเบียนคนเกิดทะเบียนคนตายจากสูติบัตรและมรณบัตร ตามแบบพิมพ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย หรือสูติบัตรและมรณบัตร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๒๘ ให้กงสุลไทยหรือข้าราชการสถานทูตไทยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน มีหน้าที่รับจดทะเบียนคนเกิดและคนตายที่มีขึ้นนอกราชอาณาจักรสำหรับคนสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหลักฐานการจดทะเบียนดังกล่าวให้ใช้เป็นสูติบัตรและมรณบัตรได้

ถ้าในที่ซึ่งมีการเกิดหรือการตายตามวรรคหนึ่ง ไม่มีกงสุลไทยหรือสถานทูตไทยประจำอยู่ ให้ใช้หลักฐานการเกิดหรือการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้แปลและรับรองว่าถูกต้องเป็นหลักฐานสูติบัตรและมรณบัตรได้

การจดทะเบียนคนเกิดและคนตายตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔
การย้ายที่อยู่

มาตรา ๒๙ ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น

มาตรา ๓๐ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน ให้แจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก

(๒) เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้แจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน

นอกจากกรณีตาม (๑) และ (๒) ผู้ย้ายที่อยู่จะเป็นผู้แจ้งการย้ายออกและเข้าโดยไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันย้ายออกก็ได้ โดยให้นำสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมด้วยคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่แสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแจ้งย้ายตามมาตรานี้ ให้แจ้งตามแบบพิมพ์ใบแจ้งย้ายที่อยู่ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๑ ในการแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าในบ้านใด ถ้านายทะเบียนผู้รับแจ้งเห็นว่ามีผู้ย้ายเข้าอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคราวเดียวหรือหลายคราว และเมื่อได้ตรวจสภาพบ้านแล้วเห็นว่า การย้ายเข้าอยู่ในบ้านจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข นายทะเบียนผู้รับแจ้งมีอำนาจไม่รับแจ้งการย้ายเข้าอยู่ในบ้านได้

มาตรา ๓๒ การแจ้งย้ายผู้ใดเข้าอยู่ในบ้านตามมาตรา ๓๐ (๒) เจ้าบ้านต้องนำหลักฐานการย้ายออกของผู้นั้นตามมาตรา ๓๐ (๑) ไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งด้วย ทั้งนี้ มิให้นำความในมาตรานี้มาใช้แก่กรณีดำเนินการย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และกรณีผู้ย้ายเข้ามาจากต่างประเทศโดยมีหลักฐาน

มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันและเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยระบุว่าไม่ทราบที่อยู่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

หมวด ๔
ทะเบียนบ้าน

มาตรา ๓๔ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้านให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งซึ่งมีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นภายในเจ็ดวัน ถ้ามีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้กำหนดเลขประจำบ้านภายในสามสิบวัน

ให้เจ้าบ้านติดเลขประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดแจ้ง

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะกำหนดให้มีนายทะเบียนบ้านชั่วคราวตามระเบียบ เพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนก็ได้

มาตรา ๓๕ ถ้ามีบ้านอยู่หลายหลังในบริเวณเดียวกันให้กำหนดเลขประจำบ้านเพียงเลขเดียว แต่ถ้าเจ้าบ้านประสงค์จะกำหนดเลขประจำบ้านเพิ่มขึ้นอีกให้ยื่นขอต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

บ้านที่ปลูกเป็นตึกแถว ห้องแถว หรืออาคารชุด ให้กำหนดเลขประจำบ้านทุกห้องหรือทุกห้องชุด โดยถือว่าห้องหรือห้องชุดหนึ่งๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

มาตรา ๓๖ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้าน

การจัดทำทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๗ การเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๓๘ ให้มีทะเบียนบ้านสำหรับบุคคลที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่างหากจากทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๖ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจออกระเบียบกำหนดแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านสำหรับบุคคลดังกล่าวและแบบพิมพ์อื่นๆ

มาตรา ๓๙ ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นมอบสำเนาทะเบียนบ้านให้เจ้าบ้านเก็บรักษา เมื่อมีการเพิ่ม เปลี่ยนแปลงหรือจำหน่ายรายการในทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านไปให้นายทะเบียนบันทึกรายการให้ถูกต้องตรงกับต้นฉบับทุกครั้ง

ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดจนใช้การไม่ได้หรือสูญหาย ให้เจ้าบ้านขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ได้และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีสำเนาทะเบียนบ้านต่อไปในเขตสำนักทะเบียนใด ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจยกเลิกการใช้สำเนาทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนนั้นโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๐ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

มาตรา ๔๑ ผู้ใดรื้อบ้านซึ่งมีเลขประจำบ้านโดยผู้นั้นไม่ประสงค์จะปลูกบ้านในที่ดินนั้นอีกต่อไป หรือรื้อเพื่อไปปลูกในที่อื่น ให้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันรื้อเสร็จ

มาตรา ๔๒ การย้ายบ้านซึ่งเคลื่อนย้ายได้ หรือการย้ายแพหรือเรือหรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่ประจำไปอยู่หรือจอด ณ ที่อื่น ถ้าอยู่หรือจอดเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เจ้าบ้านต้องแจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่หรือจอดใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

หมวด ๖
การสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร

มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ของการทะเบียนราษฎร ให้มีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรบางท้องที่หรือทั่วราชอาณาจักรได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔๔ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๔๓ แล้ว ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายเป็นหนังสือมีอำนาจเข้าไปในบ้านในเขตท้องที่ที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรเท่าที่จำเป็นในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ให้เจ้าบ้านชี้แจงตอบคำถามตามความจริงและให้ลงลายมือชื่อในรายการสำรวจตรวจสอบเพื่อรับรองข้อความในรายการที่สำรวจตรวจสอบนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานของรัฐหรือบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมด้วยหนังสือหลักฐานแห่งการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แก่เจ้าบ้านก่อนเข้าไปสำรวจตรวจสอบ

มาตรา ๔๕ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางรวบรวมรายงานยอดจำนวยราษฎรทั่วราชอาณาจักรที่มีอยู่ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่ล่วงมาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

การประกาศยอดจำนวนราษฎรตามความในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

หมวด ๗
การมอบหมายให้แจ้งแทน

มาตรา ๔๖ ในกรณีการแจ้งตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ถ้าผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งได้มอบหมายให้ผู้ใดไปแจ้งแทนและเมื่อผู้ได้รับมอบหมายได้แจ้งต่อผู้มีหน้าที่รับแจ้งตามมาตรานั้นๆ แล้ว ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่นั้นได้แจ้งแล้ว

การปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองของเจ้าบ้านว่าด้วยเรื่องสำเนาทะเบียนบ้านให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๗ ผู้ใด

(๑) ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐานหรือไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปสอบถามในบ้านตามมาตรา ๑๐

(๒) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒

(๓) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ หรือ

(๔) ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ไม่ยอมชี้แจงหรือตอบคำถาม หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อตามมาตรา ๔๔

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๔๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๔๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้น หรือได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

มาตรา ๕๐ ผู้ใด ทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อหรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้านหรือเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๕๑ ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. การขอคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๖	ฉบับละ ๑๐ บาท
๒. การขอคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติตามมาตรา ๑๔ (๑)	ฉบับละ ๒๐ บาท
๓. การแจ้งย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง	ฉบับละ ๑๐ บาท
๔. การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง	ฉบับละ ๑๐ บาท

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๐๓ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๔

กฎกระทรวง
กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๔๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ข้อ ๒ ให้กำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ดังต่อไปนี้

(๑) การขอคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนบ้าน ตามมาตรา ๖	ฉบับละ	๑๐ บาท
(๒) การขอคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๔ (๑)	ฉบับละ	๒๐ บาท
(๓) การแจ้งย้ายตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง		
(ก) สำหรับการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางอัตโนมัติด้วยระบบคอมพิวเตอร์	ฉบับละ	๑๐ บาท
(ข) สำหรับการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางที่ไม่ผ่านระบบคอมพิวเตอร์	ฉบับละ	๕ บาท
(๔) การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง		
(ก) สำหรับสำเนาทะเบียนบ้านแบบสมุดพกที่คัดด้วยระบบคอมพิวเตอร์	ฉบับละ	๑๐ บาท
(ข) สำหรับสำเนาทะเบียนบ้านแบบที่ไม่ได้คัดด้วยระบบคอมพิวเตอร์	ฉบับละ	๕ บาท

ข้อ ๓ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ในเขตท้องที่ที่ประสบภัยธรรมชาติตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด และได้ขอรับสำเนาทะเบียนบ้านภายในกำหนดเวลาที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนด

ข้อ ๔ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมแก่ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งขอให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๖ เพื่อใช้ในการดังต่อไปนี้

(๑) การศึกษาทั่วไป

(๒) การเข้ารับราชการทหาร

(๓) การขอรับการสงเคราะห์จากทางราชการ

(๔) การจัดที่ดินเพื่ออยู่อาศัยของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

(๕) การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(ลงชื่อ) **ร้อยตำรวจเอก ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์**
(ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๗๕ ก วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕

กฎกระทรวง
กำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

"คนต่างด้าว" หมายความว่า คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ข้อ ๓ ให้คนต่างด้าวดังต่อไปนี้ ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การเพิ่มหรือจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน การสำรวจตรวจสอบหรือแก้ไขปรับปรุงรายการทะเบียนราษฎร การจัดทำทะเบียนประวัติ การจัดทำบัตรประจำตัว และการอื่นใดอันเกี่ยวกับคนต่างด้าว

(๑) คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

(๒) คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๓) คนต่างด้าวกลุ่มอื่นตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๔ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หากมีความประสงค์จะปฏิบัติตามข้อ ๓ อาจร้องขอต่อนายทะเบียนเพื่อดำเนินการก็ได้

ข้อ ๕ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวสำหรับคนต่างด้าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

พลอากาศเอก

(คงศักดิ์ วันทนา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕
(รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๕)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบการจัดทำทะเบียนราษฎรไว้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป
ตอนที่ ๑
การบังคับใช้และนิยามศัพท์

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นไป

(ระเบียบฯ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒

ระเบียบฯ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๔

ระเบียบฯ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ โดยยกเว้นการปฏิบัติในเรื่องการจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิด และการเปลี่ยนแปลงแบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ให้เป็นไปตามพื้นที่หรือระยะเวลาที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด)

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"นายอำเภอ" หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร

"บ้านเลขที่" หมายความว่า เลขประจำบ้านซึ่งนายทะเบียนกำหนดให้บ้านแต่ละหลัง

"เด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อน" หมายความว่า เด็กเกิดใหม่ที่มีอายุไม่เกิน ๒๘ วัน

"การแจ้งการเกิดเกินกำหนด" หมายความว่า การแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนด

"การแจ้งการตายเกินกำหนด" หมายความว่า การแจ้งตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนด

"การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง" หมายความว่า การแจ้งย้ายที่อยู่โดยผู้ย้ายที่อยู่ ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่

"คนต่างท้องที่" หมายความว่า คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนอื่น

"คนในท้องที่" หมายความว่า คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนแห่งท้องที่นั้น

"เพิ่มชื่อ" หมายความว่า การเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลในทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนบ้านกลาง

"บิดา" หมายความว่า บิดาตามความเป็นจริง

"ผู้แจ้ง" หมายความว่า ผู้มีหน้าที่แจ้งตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อ ๔ ห้ามมิให้นายทะเบียนเรียกหลักฐานประกอบการแจ้งนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้และนายทะเบียนอาจจะเรียกหลักฐานน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้ หากเห็นว่าหลักฐานที่นำมาแสดงเพียงพอแก่การวินิจฉัย

กรณีที่นายทะเบียนหรือนายอำเภอไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้งหรือผู้ร้องได้ ให้แจ้งผู้แจ้งหรือผู้ร้องทราบพร้อมเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้

ตอนที่ ๒
เจ้าบ้านและการมอบหมาย

ข้อ ๕ บุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

(๑) ให้พิจารณาจากทะเบียนบ้านว่าได้มีการระบุให้ผู้ใดทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านก่อน

(๒) หากบุคคลตาม (๑) ไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ ให้พิจารณาบุคคลอื่นซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านแทน โดยให้บันทึกถ้อยคำให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านแทนเจ้าบ้านในขณะนั้น

(๓) บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้เยาว์หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ก็ให้ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้

(๔) บ้านว่างให้บุคคลซึ่งครอบครองบ้านในขณะนั้นไม่ว่าจะครอบครองในฐานะใด ให้บุคคลดังกล่าว ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน โดยให้ตรวจสอบหรือสอบถามให้ได้ข้อเท็จจริงว่าเป็นผู้มีหน้าที่ครอบครองดูแลบ้านในขณะนั้น

ข้อ ๖ กรณีผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ซึ่งรายการในช่องสถานภาพมิได้ระบุว่าเป็นเจ้าบ้าน ประสงค์จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านเพื่อดำเนินการแจ้งตามกฎหมายให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบถามถึงสาเหตุหรือเหตุผลความจำเป็นและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของผู้แจ้ง

(๓) บัตรประจำตัวของผู้แจ้งที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน

เมื่อได้หลักฐานข้างต้นครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ตามที่แจ้งในฐานะเป็นเจ้าบ้าน

ข้อ ๗ กรณีผู้ที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านประสงค์จะทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวหรือสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านในฐานะผู้มอบหมายและให้เจ้าบ้านลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องในสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัว

(๒) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้งในฐานะผู้ได้รับมอบหมาย

(๓) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของบ้านที่ได้รับมอบหมาย

(๔) หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (ถ้ามี)

การมอบหมายดังกล่าว ให้นายทะเบียนบันทึกเลขที่หรือหมายเลขบัตรประจำตัวตาม (๑) และ (๒) ให้ปรากฏในหลักฐานการแจ้ง

ข้อ ๘ การดำเนินการของผู้แจ้งตามข้อ ๖ และข้อ ๗ หากปรากฏภายหลังว่าผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้เจตนาแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ให้นายทะเบียนแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้งต่อไป

ส่วนที่ ๒
บ้านและบ้านเลขที่
ตอนที่ ๑
บ้านที่ต้องกำหนดบ้านเลขที่

ข้อ ๙ บ้านที่ต้องกำหนดบ้านเลขที่ ต้องเป็นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๐ บ้านหลังหนึ่ง ให้กำหนดบ้านเลขที่เพียงเลขหมายเดียว

ข้อ ๑๑ บ้านที่ปลูกเป็นตึกแถวหรือห้องแถว หรืออาคารชุด ให้กำหนดบ้านเลขที่ทุกห้อง โดยถือว่าห้องหนึ่ง ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

ข้อ ๑๒ บ้านที่ปลูกไว้สำหรับให้เช่าเป็นหลัง ๆ ให้กำหนดบ้านเลขที่ทุกหลังแม้จะมีผู้เช่าหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๑๓ เรือ แพ หรือยานพาหนะที่จอดอยู่เป็นประจำและมีผู้อาศัย ให้กำหนดบ้านเลขที่ไว้เช่นเดียวกัน โดยถือว่าเรือ แพ หรือยานพาหนะนั้น ๆ เป็นบ้านหลังหนึ่ง

ข้อ ๑๔ บ้านซึ่งมีโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอยู่ในขอบเขตเดียวกัน เช่น วัด กองทหาร โรงเรียน เรือนจำ สถานีตำรวจ ให้กำหนดบ้านเลขที่แต่ละแห่งเพียงหมายเลขเดียว แต่ถ้าเจ้าบ้านประสงค์จะกำหนดบ้านเลขที่ขึ้นอีกก็ให้นายทะเบียนกำหนดให้

ตอนที่ ๒
การกำหนดบ้านเลขที่

ข้อ ๑๕ ให้กำหนดบ้านเลขที่ดังต่อไปนี้

ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) ตั้งชื่อถนน ตรอก ซอย ในเขตเทศบาลทุกแห่งจนครบ

ในกรณีที่ตรอกหรือซอยเดียวกันมีชื่อเดิมหลายชื่อไม่เหมือนกัน ให้เลือกใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้นแต่ชื่อเดียว โดยใช้ชื่อที่ประชาชนนิยม หรือในกรณีที่มีตรอกหรือซอยสองสายมาบรรจบกันให้เลือกใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้นแต่ชื่อเดียวโดยถือหลักใช้ชื่อของตรอกหรือซอยที่มีระยะยาวกว่า หรือชื่อที่ประชาชนนิยม

ในกรณีที่ตรอกหรือซอยดังกล่าวนี้ มีซอยแยกออกไปอีก ให้ใช้ชื่อตรอกหรือซอยนั้น ๆ แต่มีเลขหมายกำกับไว้ เช่น รองเมือง ซอย ๑ รองเมือง ซอย ๒ ตามลำดับ โดยเริ่มต้นเรียงเลขลำดับ ซอยที่ ๑ จากจุดสมมุติว่าด้วยการให้บ้านเลขที่ของตรอกหรือซอยนั้น

(๒) ให้กำหนดบ้านเลขที่เรียงตามลำดับบ้าน โดยแต่ละถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ หรือ ลำคลอง สายหนึ่ง ๆ ขึ้นตามลำดับ ๑ ใหม่ จนตลอดสายทุกสาย

(๓) การเรียงบ้านเลขที่ให้เริ่มต้นจากจุดสมมุติก่อน เมื่อหันหลังไปทางจุดสมมุติฝั่งขวาของถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ ลำคลอง ให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคู่เรียงต่อไปตามลำดับ เช่น ๒, ๔, ๖, ๘ ฯลฯ ส่วนฝั่งซ้ายมือให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคี่เรียงกันไปตามลำดับ เช่น ๑, ๓, ๕, ๗, ๙ ฯลฯ

ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการกำหนดบ้านเลขที่ ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นโดยอนุโลม

(๒) เรียงลำดับบ้านเลขที่เป็นรายหมู่บ้าน เมื่อขึ้นหมู่บ้านใหม่ ให้ขึ้นหมายเลข ๑ เสมอไป

(๓) เริ่มต้นให้บ้านเลขที่ ตั้งแต่ในเขตชุมชนที่หนาแน่นในหมู่บ้านนั้น ๆ เสียก่อน แล้วจึงกำหนดบ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ถนนสายใหญ่ ๆ หรือริมน้ำเป็นลำดับที่ ๒ จนสุดสายแล้วแยกเป็นสายอื่น ๆ ต่อไปตามความเหมาะสม และสะดวกแก่การค้นหาบ้าน โดยให้ถือหลักว่าบ้านใกล้เคียงกันควรจะให้บ้านเลขที่ใกล้กัน

ข้อ ๑๖ ถ้าชุมชนใดมีบ้านอยู่เป็นหย่อม ๆ หรือบ้านที่อยู่ระเกะระกะไม่เป็นระเบียบให้กำหนดจุดสมมุติขึ้นก่อน แล้วกำหนดเส้นทางจากจุดสมมุตินั้น และปฏิบัติตามข้อ ๑๕

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดจุดสมมุติขึ้นได้ เช่น ไม่สามารถกำหนดเขตชุมชนขึ้นได้ หรือท้องที่ที่มีบ้านอยู่เป็นหย่อมๆ ไม่เป็นระเบียบ ให้กำหนดจุดสมมุติขึ้นก่อนแล้วให้กำหนดบ้านเลขที่เริ่มต้นจากจุดสมมุตินั้น

ข้อ ๑๘ บริเวณพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกันหลายท้องที่ ให้นายทะเบียนแต่ละแห่งที่ท้องที่ติดกันนั้นทำความตกลงกันว่า ถนน ตรอก ซอย แม่น้ำ ลำคลองสายใดที่ติดต่อกันระหว่างท้องที่ ให้ติดบ้านเลขที่ฝั่งใดเป็นขวาหรือซ้ายเหมือนกันโดยตลอด

ข้อ ๑๙ เมื่อได้กำหนดให้บ้านเลขที่แล้ว ต่อมามีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ระหว่างบ้านหลังใด ก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ชิดนั้นแล้วเพิ่มตัวเลขไว้ท้าย เช่น ๕/๒, ๕/๓ เป็นบ้านเลขที่ที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ หรือ ถ้าบ้านใดรื้อถอนไปและมีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ ณ ที่เดิม หรือใกล้ชิดกับบ้านที่รื้อถอนไปก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่รื้อถอนนั้น ถ้าปลูกสร้างบ้านขึ้นใหม่ต่อจากบ้านที่มีบ้านเลขที่สูงสุดให้กำหนดบ้านเลขที่ที่ปลูกสร้างใหม่เรียงจากเลขหมายสูงสุดนั้นต่อไปตามลำดับ

ข้อ ๒๐ บ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือตามกฎหมายอื่น ได้ถือเป็นบ้านที่จะต้องกำหนดบ้านเลขที่ให้ตามระเบียบนี้ โดยในการจัดทำทะเบียนบ้านให้ระบุคำว่า “ทะเบียนบ้านชั่วคราว” ในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน เมื่อได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วให้ขีดฆ่าคำว่า “ทะเบียนบ้านชั่วคราว” ออกไป

ตอนที่ ๓
จุดสมมุติในการให้บ้านเลขที่

ข้อ ๒๑ ถนนที่เป็นทางเข้าเขตชุมชน ให้ถือต้นทางของเขตชุมนุมนั้นเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๒ ถนนที่ตั้งต้นจากริมฝั่งแม่น้ำ ริมคลอง หรือชายทะเล ให้ถือจากริมแม่น้ำ ริมคลอง หรือชายทะเลนั้นเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๓ ตรอก หรือซอย ให้ถือถนนใหญ่ซึ่งตรอกหรือซอยนั้นแยกออกมาเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๔ บ้านที่อยู่ริมน้ำไม่มีถนน ตรอก หรือซอย ให้ถือปากน้ำเป็นจุดสมมุติ

ข้อ ๒๕ จุดสมมุติอื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น หมู่บ้านที่มีบ้านระเกะระกะให้จัดทำเส้นทางสมมุติขึ้นเสียก่อนแล้วจึงกำหนดบ้านเลขที่ให้

ตอนที่ ๔
วิธีติดบ้านเลขที่

ข้อ ๒๖ บ้านทั่วไปให้ติดบ้านเลขที่ที่ประตูบ้านทางเข้า หรือที่ที่คนภายนอกเห็นได้ง่าย

ข้อ ๒๗ บ้านที่มีรั้วบ้านโดยรอบ ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ที่ประตูรั้วบ้านทางเข้า ถ้ารั้วบ้านมีประตูทางเข้าหลายทางให้ติดไว้ที่ประตูรั้วซึ่งใช้เข้าออกโดยปกติ

ข้อ ๒๘ บ้านที่อยู่ริมน้ำ และมีศาลาท่าน้ำ ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ที่ศาลาท่าน้ำของบ้านนั้น ถ้าบ้านใดไม่มีศาลาท่าน้ำ ให้ติดไว้ที่บ้านซึ่งสามารถมองจากลำน้ำเห็นได้โดยชัดเจน

ข้อ ๒๙ บ้านที่มีรั้วบ้านแต่ไม่มีกรอบประตูรั้วบ้าน ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ตรงเสาประตูรั้วบ้านทางเข้าด้านขวามือ ให้ตัวเลขสูงกว่าพื้นดินประมาณ ๒ เมตร

ข้อ ๓๐ บ้านที่มีรั้วบ้านและกรอบประตูรั้วบ้าน ให้ติดบ้านเลขที่ไว้ตรงกลางของขอบประตูรั้วบ้านเบื้องบน

ข้อ ๓๑ บ้านที่มีหลายชั้น และแยกการปกครองต่างหากจากกัน เช่น ห้องเช่า อาคารชุด ให้ติดบ้านเลขที่ทุกห้องเรียงตามลำดับจากห้องข้างล่างขึ้นไปหาชั้นบน

ตอนที่ ๕
การแจ้งเกี่ยวกับบ้าน

ข้อ ๓๒ บ้านปลูกสร้างใหม่หรือปลูกสร้างนานแล้ว แต่ยังไม่มีบ้านเลขที่ เมื่อเจ้าบ้านแจ้งขอมีบ้านเลขที่ต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๖)

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๓) ตรวจสอบสภาพความเป็นบ้าน

(๔) กำหนดบ้านเลขที่

(๕) กำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๕)

(๖) จัดทำทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและมอบให้ผู้แจ้งเป็นหลักฐาน

(๗) รายงานการกำหนดเลขรหัสประจำบ้านตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๘)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามวรรคสอง (๑)-(๔) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๒) รวบรวมหลักฐานการกำหนดบ้านเลขที่ส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง (๕)-(๗)

(๓) ให้นายทะเบียนอำเภอมอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อมอบให้ผู้แจ้งต่อไป

กรณีผู้แจ้งนำหลักฐานการรับแจ้งมาขอรับสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้นายทะเบียนอำเภอมอบให้ผู้แจ้ง

ข้อ ๓๓ กรณีที่มีการดัดแปลงบ้านหรือกระทำการใดๆ จนเกิดสภาพเป็นบ้านใหม่โดยแยกออกจากบ้านเดิม การขอบ้านเลขที่ใหม่ให้ปฏิบัติตามข้อ ๓๒

ข้อ ๓๔ กรณีมีการแจ้งการรื้อบ้าน ให้นายทะเบียนปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๖)

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๓) ตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน

(๔) ให้นายทะเบียนจำหน่ายทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหมายเหตุการจำหน่ายไว้ แล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก

(๕) ดำเนินการแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่

(๖) รายงานการจำหน่ายทะเบียนบ้านตามระเบียบในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามวรรคสอง (๑)-(๓)

(๒) รวบรวมหลักฐานส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอเพื่อดำเนินการตามวรรคสอง (๔)-(๖)

กรณีที่มีการดัดแปลงบ้านหรือกระทำการใดๆ จนบ้านดังกล่าวไม่มีสภาพบ้านให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการรื้อบ้าน

ข้อ ๓๔/๑ กรณีสำนักทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากบุคคลใดว่าบ้านที่มีเลขประจำบ้านหลังใดถูกรื้อหรือถูกปล่อยทิ้งร้างจนไม่มีสภาพความเป็นบ้าน โดยเจ้าบ้านหรือผู้อยู่ในบ้านไม่ได้แจ้งการรื้อบ้านต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน หรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านแล้ว

(๒) สอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว

(๓) หากผลการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าบ้านถูกรื้อหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านมาแล้วเป็นเวลาไม่ถึง ๑๘๐ วัน ให้นายทะเบียนจัดทำประกาศสำนักทะเบียนแจ้งข้อความให้เจ้าบ้านหรือผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านของบ้านดังกล่าว มาติดต่อเพื่อแจ้งย้ายออกและจำหน่ายทะเบียนบ้านภายใน ๓๐ วันนับแต่วันปิดประกาศ โดยให้ระบุวันเดือนปีที่ครบกำหนดไว้ด้วย สำหรับการปิดประกาศให้ปิด ณ สำนักทะเบียน ๑ ฉบับ บริเวณพื้นที่ชุมชน ๑ ฉบับ และบริเวณที่บ้านหลังดังกล่าวเคยตั้งอยู่หรือตั้งอยู่อีก ๑ ฉบับ

(๔) เมื่อครบกำหนดเวลา ๓๐ วันตามที่กำหนดไว้ในประกาศของสำนักทะเบียนแล้ว ไม่มีเจ้าบ้านหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านมาติดต่อ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๓๔ ยกเว้นการย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้แจ้งย้ายไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนโดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๘๑

(๕) กรณีผลการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าบ้านถูกรื้อหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านมาแล้วเป็นเวลาเกินกว่า ๑๘๐ วัน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเช่นเดียวกับ (๔) โดยไม่ต้องจัดทำประกาศสำนักทะเบียน

(เพิ่มความตามข้อ ๓๔/๑ โดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๓๕ กรณีบ้านถูกทำลายจนหมดสภาพความเป็นบ้าน ให้นายทะเบียนปฏิบัติ ดังนี้

กรณีมีการแจ้ง ให้ปฏิบัติตามข้อ ๓๔

กรณีไม่มีการแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) บันทึกสาเหตุที่บ้านถูกทำลายในทะเบียนบ้านพร้อมระบุข้อความด้วยหมึกสีแดงไว้ด้านหน้าใต้คำว่าทะเบียนบ้านว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" โดยให้ถือว่าเป็นทะเบียนบ้าน

(๒) ติดต่อเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่โดยเร็ว

(๓) หากเกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่บ้านถูกทำลาย ให้ดำเนินการแจ้งการย้ายไม่ทราบที่อยู่ตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๘๑

(๔) ขีดฆ่าคำว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" เมื่อได้รับการปลูกสร้างบ้านใหม่แทนที่บ้านถูกทำลาย พร้อมบันทึกการแก้ไขในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๓๖ กรณีที่รายการของบ้านในทะเบียนบ้านผิดไปจากข้อเท็จจริงให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อเจ้าบ้านมาแจ้ง ให้นายทะเบียนตรวจสอบและแก้ไขให้

(๒) เมื่อนายทะเบียนตรวจพบ ให้แก้ไขในทะเบียนบ้าน พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ ๓๗ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง ให้ถือปฏิบัติดังนี้

การตั้งหมู่บ้านใหม่

(๑) ให้ใช้บ้านเลขที่และเลขรหัสประจำบ้านที่ได้กำหนดไว้เดิมต่อไป

(๒) ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ "หมู่ที่....." ในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ตรงกับ "หมู่ที่" ที่ได้ประกาศจัดตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล

(๑) โอนหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจากตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง หรือการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ หมู่ที่และตำบลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านเท่านั้น

(๒) โอนหมู่บ้านเพียงบางส่วนของตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง ให้นายทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงไปให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การจัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่หรือการเปลี่ยนเขตสำนักทะเบียน ให้ถือปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้สำนักทะเบียนเดิมจัดทำบัญชีเอกสารมอบทะเบียนบ้านให้สำนักทะเบียนใหม่พร้อมทั้งหลักฐานทะเบียนราษฎรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) สำนักทะเบียนใหม่แก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

กรณีแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านในกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนจัดทำรายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

ข้อ ๓๘ กรณีที่นายทะเบียนเห็นสมควรที่จะให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในเขตสำนักทะเบียนทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการได้โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศให้ราษฎรหรือเจ้าบ้านในเขตที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ให้ทราบก่อนไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

(๒) จัดทำแผนผังของบริเวณที่จะดำเนินการโดยสังเขป

(๓) กำหนดบ้านเลขที่ขึ้นใหม่ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการกำหนดบ้านเลขที่

(๔) แก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในทะเบียนบ้านและแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้อง

(๕) รายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

(๖) แจ้งให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ไปรษณีย์ การประปาหรือการไฟฟ้า เป็นต้น เพื่อเป็นการประสานงานต่อไป

ข้อ ๓๙ กรณีมีบ้านเลขที่ซ้ำกัน ให้นายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงว่าบ้านหลังใดได้บ้านเลขที่นั้นมาก่อนทั้งนี้ให้ถือว่าบ้านเลขที่ที่กำหนดให้ก่อนเป็นบ้านเลขที่ที่ถูกต้อง เว้นแต่นายทะเบียนจะเห็นสมควรกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่ก็ให้ดำเนินการได้

(๒) ในการกำหนดบ้านเลขที่ให้ใหม่แก่บ้านหลังที่ซ้ำ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอบ้านเลขที่ใหม่โดยอนุโลม โดยไม่ต้องให้เจ้าบ้านแจ้ง

(๓) แจ้งเจ้าบ้านทราบและให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

(๔) รายงานการกำหนดบ้านเลขที่ตาม (๒) ตามระเบียบกำหนดในข้อ ๑๓๒ (๘)

ส่วนที่ ๓
การจัดทำทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
ทะเบียนบ้าน

ข้อ ๔๐ เมื่อนายทะเบียนกำหนดบ้านเลขที่ให้บ้านหลังใดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านสำหรับบ้านหลังนั้น

(๒) กำหนดเลขรหัสประจำบ้าน

(๓) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้แก่เจ้าบ้านพร้อมลงลายมือชื่อผู้มอบและผู้รับมอบไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๔๑ กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนสูญหาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) แจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

(๒) ขอตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้จัดทำทะเบียนบ้านและบันทึกรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้

ข้อ ๔๒ กรณีทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนชำรุดในสาระสำคัญ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนบ้านขึ้นใหม่ โดยลงรายการให้ถูกต้องตรงกันกับทะเบียนบ้านฉบับเดิมที่ชำรุดทุกรายการ

(๒) ให้ลงรายการในช่องบันทึกในทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่ชำรุด" พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่จัดทำไว้

ข้อ ๔๓ กรณีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายยื่นคำร้องขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ เนื่องจากสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมสูญหาย หรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสูญหายหรือถูกทำลาย ตามแบบ ท.ร. ๑๕

(๒) จัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านขึ้นใหม่และให้ลงรายการในช่องบันทึกในสำเนาทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่สูญหาย" หรือ "แทนฉบับเดิมที่ถูกทำลาย"

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กรณีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายยื่นคำร้องขอรับสำเนาทะเบียนบ้านใหม่ เนื่องจากสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมชำรุดจนใช้การไม่ได้ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ชำรุด คืนจากผู้ยื่นคำร้อง

(๒) จัดทำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับขึ้นใหม่และให้ลงรายการในช่องบันทึกในสำเนาทะเบียนบ้านที่จัดทำขึ้นใหม่ว่า "แทนฉบับเดิมที่ชำรุด"

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ความในข้อ ๔๓ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๔๔ ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ใช้ลงรายการของคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเท่านั้น

ข้อ ๔๕ ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ใช้ลงรายการของคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ตอนที่ ๒
ทะเบียนบ้านกลาง

ข้อ ๔๖ ทะเบียนบ้านกลางมิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียนที่ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านได้

ให้สำนักทะเบียนทุกแห่งจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนไว้

กรณีที่สำนักทะเบียนมีความประสงค์จะจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนโดยแยกออกเป็นทะเบียนบ้านกลางของแต่ละตำบลหรือแขวงหรือพื้นที่ที่นายทะเบียนกำหนดให้ขออนุมัติสำนักทะเบียนกลางก่อน

ข้อ ๔๗ ให้กำหนดเลขรหัสประจำบ้านในทะเบียนบ้านกลางแห่งละ ๑ รหัส

ข้อ ๔๘ บุคคลที่มีรายการในทะเบียนบ้านกลางไม่มีสิทธิ์ยื่นคำร้องขอคัด และให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปอ้างอิงหรือใช้สิทธิต่าง ๆ เหมือนทะเบียนบ้านได้ เว้นแต่เป็นการคัดและรับรองเพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๔๙ แบบพิมพ์ทะเบียนบ้านกลางให้ใช้แบบพิมพ์ดังต่อไปนี้

คนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้ใช้แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓)

ให้เขียนหรือประทับคำว่า "ทะเบียนบ้านกลาง" ใต้คำว่าทะเบียนบ้านในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านที่นำมาใช้เป็นทะเบียนบ้านกลาง

ตอนที่ ๓
ทะเบียนคนเกิด

ข้อ ๕๐ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด ให้แนะนำผู้แจ้งแจ้งชื่อคนเกิดพร้อมกับการแจ้งการเกิด และพิจารณาด้วยว่าชื่อที่แจ้งนั้นถูกต้องตามหลักการการตั้งชื่อบุคคลหรือไม่ ถ้ายังไม่ถูกต้องก็แนะนำให้ตั้งชื่อเสียใหม่ให้ถูกต้อง

ข้อ ๕๑ การรับแจ้งการเกิด กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีหลักฐานหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานประกอบการแจ้งได้ ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุหรือความจำเป็นไว้ และอาจสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงประกอบการออกสูติบัตรให้มากที่สุด

ข้อ ๕๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนมีสัญชาติไทยเกิดในบ้านให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หรือบัตรประจำตัว บิดา มารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) แล้วตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน

(๒) ลงรายการในสูติบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๔) มอบสูติบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) สูติบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๑)

(๖) สูติบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๓)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)

(๓) รวบรวมหลักฐานส่งให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการต่อไป

(๔) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒)-(๖)

ข้อ ๕๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนไม่มีสัญชาติไทยเกิดในบ้านให้ดำเนินการตามข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง (๑)-(๖) เว้นแต่การเพิ่มชื่อคนเกิดให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ของบ้านที่มีคนเกิด

ข้อ ๕๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนมีสัญชาติไทยเกิดนอกบ้านให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวของบิดามารดา (ถ้ามี)

(๒) ลงรายการในสูติบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

(๔) มอบสูติบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) สูติบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๑)

(๖) สูติบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

(๗) แนะนำให้ผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๓)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)

(๓) รวบรวมหลักฐานส่งให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการต่อไป

(๔) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒)-(๗)

ข้อ ๔๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่าคนไม่มีสัญชาติไทยเกิดนอกบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง (๑)-(๗) กรณีบิดาหรือมารดามีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้แนะนำผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยของบิดาหรือมารดา

ข้อ ๔๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่ามีคนเกิดในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง (๑)-(๖) เว้นแต่การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ดำเนินการดังนี้

คนในท้องที่ ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ของบิดามารดา หากบิดามารดาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

คนต่างท้องที่ ให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) ของสำนักทะเบียนแล้วแต่กรณีแล้วให้แนะนำผู้แจ้งดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่คนเกิดใหม่ไปยังภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยต่อไป

ข้อ ๔๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของคนมีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เปรียบเทียบคดีความผิด

(๒) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน บัตรประจำตัวบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี)

(๓) สอบสวนผู้แจ้ง บิดา มารดา ให้ทราบสาเหตุที่ไม่แจ้งการเกิดภายในกำหนด กรณีบิดาหรือมารดาไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุดังกล่าวด้วย

(๔) รวบรวมหลักฐานและเลขคดีพร้อมด้วยความเห็นของนายทะเบียนเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา

(๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งการเกิดตามข้อ ๕๒ หรือข้อ ๕๔ แล้วแต่กรณี

การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามวรรคหนึ่ง ถ้าเด็กที่จะแจ้งการเกิดมีอายุต่ำกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ในวันที่ยื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาต เว้นแต่จะมีเหตุอันควรสงสัยเรื่องสัญชาติของเด็กที่จะแจ้งการเกิด ให้นายทะเบียนรวบรวมหลักฐานเสนอขอความเห็นชอบจากนายอำเภอท้องที่ก่อนพิจารณาอนุญาต

(เพิ่มความตามข้อ ๔๗ วรรคสอง โดยข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๔๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดเกินกำหนดสำหรับคนที่ไม่มีสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามข้อ ๔๗ เว้นแต่การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ดำเนินการตามข้อ ๕๓ หรือข้อ ๕๕ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔๘ ทวิ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อ ๔๗ และข้อ ๔๘ ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป ให้นายทะเบียนเรียกรูปถ่ายของบุคคลที่ขอแจ้งการเกิดจากผู้แจ้ง จำนวน ๑ รูป และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอแจ้งการเกิด ผู้แจ้ง และพยานบุคคลที่ให้การรับรอง รวมทั้งให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ ท.ร. ๒๕ ต่อหน้านายทะเบียน แล้วเสนอนายอำเภอท้องที่พร้อมหลักฐานอื่นเพื่อพิจารณา

เมื่อนายทะเบียนได้ดำเนินการรับแจ้งการเกิดแล้วให้ส่งแบบ ท.ร. ๒๕ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง ภายใน ๕ วัน เพื่อจัดเก็บข้อมูลตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด และเมื่อสำนักทะเบียนได้รับแบบ ท.ร. ๒๕ ดังกล่าวกลับคืนแล้ว ให้ดำเนินการจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบหรือค้นหาได้ง่าย

(เพิ่มความตามข้อ ๕๘ ทวิ โดยข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๕๙ เด็กในสภาพแรกเกิดหรือเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับตัวเด็กไว้ ให้บันทึกการรับตัวเด็กตามแบบบันทึกแจ้งความแล้วแต่กรณีไว้เป็นหลักฐานแล้วให้ส่งตัวเด็กพร้อมหลักฐานการบันทึกการรับตัวเด็กให้เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่

เมื่อเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ได้รับตัวเด็กไว้แล้ว ให้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่สถานสงเคราะห์ตั้งอยู่ และให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกบัตรประจำตัวผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านของสถานสงเคราะห์และบันทึกการรับตัวเด็ก

(๒) สอบสวนผู้แจ้งและผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กให้มากที่สุด

(๓) รวบรวมหลักฐานพร้อมด้วยความเห็นของนายทะเบียนเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา

(๔) เมื่อนายอำเภอท้องที่พิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งเกิดตามข้อ ๕๒

ข้อ ๖๐ การแจ้งเกิดตามข้อ ๕๙ ให้นายทะเบียนลงรายการของเด็กตามข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้ รายการใดไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "-" ไว้

ข้อ ๖๐/๑ สูติบัตร ตอนที่ ๒ ที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้จัดทำขึ้นตามระเบียบนี้ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ให้สำนักทะเบียนจัดเก็บไว้เป็นทะเบียนคนเกิดของสำนักทะเบียน

ข้อ ๖๐/๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดหรือรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของผู้ใดแล้ว ให้ออกบัตรทะเบียนคนเกิดตามแบบ ท.ร. ๒๖ ตอนที่ ๑ มอบให้ผู้แจ้งพร้อมกับสูติบัตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานประจำตัวผู้ที่ได้รับแจ้งการเกิด โดยนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจะต้องจัดทำทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ให้ถูกต้องและให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือรับบัตร ท.ร. ๒๖ ในทะเบียนคุมทุกรายให้ชัดเจน ส่วน ท.ร. ๒๖ ตอนที่ ๒ ให้รายงานไปพร้อมกับสูติบัตรตอนที่ ๒

ข้อ ๖๐/๓ กรณีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีความประสงค์จะขอบัตรทะเบียนคนเกิดให้แก่บุตรหรือผู้อยู่ในปกครอง แล้วแต่กรณี ที่ได้แจ้งการเกิดและมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนที่จะมีการจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิดตามระเบียบนี้ หรือขอมีบัตรทะเบียนคนเกิดใหม่แทนฉบับเดิมที่สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนแห่งที่เด็กมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และเมื่อได้รับคำร้องแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่เด็กมีชื่อและรายการบุคคล สูติบัตรหรือสำเนาทะเบียนคนเกิดของเด็กที่จะขอบัตร ท.ร. ๒๖

(๒) กรณีบัตรทะเบียนคนเกิดสูญหายหรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสูญหายหรือถูกทำลาย และตรวจสอบรายการในทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร.๒๖ หรือฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๓) กรณีชำรุดในสาระสำคัญ ให้เรียกบัตร ท.ร. ๒๖ ที่ชำรุดฯ คืนจากผู้แจ้ง และตรวจสอบรายการในทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ หรือฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๔) เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นอนุญาต ให้ดำเนินการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ให้กับผู้แจ้ง โดยการลงรายการในบัตร ท.ร.๒๖ ให้คัดลอกหรือพิมพ์ข้อความตามรายการที่ปรากฏในทะเบียนคนเกิด (สูติบัตร ตอนที่ ๒) ทั้งนี้ในกรณีการออกบัตร ท.ร.๒๖ แทนฉบับเดิมที่สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดฯ ให้ระบุข้อความว่า "ใบแทน" ไว้ด้านหน้าของบัตร ท.ร. ๒๖ ด้วย

(๕) ลงทะเบียนคุมการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ตามข้อ ๖๐/๒ และมอบบัตร ท.ร. ๒๖ ให้ผู้แจ้ง

(๖) ส่ง ท.ร. ๒๖ ตอนที่ ๒ รายงานไปพร้อมกับสูติบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๖๐/๔ การจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิดตามข้อ ๖๐/๒ และข้อ ๖๐/๓ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการออกบัตร ท.ร. ๒๖ ให้แก่ผู้มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุก่อนสิบห้าปีบริบูรณ์เท่านั้น

การจัดทำบัตรทะเบียนคนเกิดสำหรับเด็กที่มีอายุไม่เกินหนึ่งปี ไม่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือเด็กในบัตร และให้นายทะเบียนแจ้งต่อผู้ที่แจ้งการเกิดให้ขอเปลี่ยนบัตรทะเบียนคนเกิดเมื่อเด็กมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์

(เพิ่มความตามข้อ ๖๐/๑ ถึง ข้อ ๖๐/๔ โดยข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ตอนที่ ๔
ทะเบียนคนตาย

ข้อ ๖๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนในท้องที่ตายในบ้านให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้าน ฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)

(๒) ลงรายการในมรณบัตร ทั้ง ๓ ตอน

(๓) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย

(๔) มอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ และหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๕) มรณบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๖) มรณบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๘)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๒)-(๖)

ข้อ ๖๒ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนต่างท้องที่ตายในบ้านให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการตามข้อ ๖๑ และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "คนต่างท้องที่"

(๒) ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้าน

(๓) เมื่อได้รับตอบรับมรณบัตร ตอนที่ ๒ จากสำนักทะเบียนกลางแล้วจึงจะจัดส่งมรณบัตร ตอนที่ ๓ ไปยังหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

(๔) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใดให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านได้รับมรณบัตร ตอนที่ ๒ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการคนที่ตายกับทะเบียนบ้าน หากพบว่าการลงรายการในมรณบัตร ตอนที่ ๒ ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องให้ลงรายการเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้ถูกต้อง

(๒) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓) ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๔) กรณีที่เจ้าบ้านนำมรณบัตร ตอนที่ ๑ มายื่นขอจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านให้ดำเนินการตาม (๑)-(๒) โดยอนุโลม

ข้อ ๖๓ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายนอกบ้าน ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๑ หรือข้อ ๖๒ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖๔ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการตายของคนที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านหรือไม่ทราบภูมิลำเนาในทะเบียนบ้าน ให้ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

กรณีที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง ให้จำหน่ายในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

ข้อ ๖๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายและไม่ทราบว่าคนตายเป็นใครให้ออกใบรับแจ้งการตายให้ผู้แจ้งโดยรอการออกมรณบัตรไว้จนกว่าจะทราบว่าผู้ตายเป็นใครจึงจะดำเนินการออกมรณบัตรต่อไป โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งการตาย

ข้อ ๖๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งโดยมีเหตุเชื่อว่ามีการตายแต่ยังไม่พบศพให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) สอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุที่เชื่อว่าได้มีการตายของบุคคล

(๓) ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตายมอบให้ผู้แจ้ง

(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียน ให้หมายเหตุการจะหน่ายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "รับแจ้งการตายไว้ แต่ยังไม่พบศพ" ถ้าต่างสำนักทะเบียนให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔) หากไม่ทราบที่อยู่ให้หมายเหตุในหลักฐานการรายงานด้วย

ข้อ ๖๗ กรณีไม่ทราบท้องที่ที่ตาย ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่พบศพหรือแห่งท้องที่ที่มีมูลเหตุเชื่อว่ามีการตายเป็นผู้รับแจ้งการตาย

ข้อ ๖๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้ออกใบรับแจ้งการตายเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง และรีบแจ้งไปยังเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าวจึงจะออกมรณบัตรให้

ข้อ ๖๙ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการตาย ให้สอบถามรายละเอียดจากผู้แจ้งว่าศพจะเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ ณ สถานที่ใด เมื่อใด แล้วให้ลงรายการในใบรับแจ้งการตายหรือมรณบัตรแล้วแต่กรณี และให้ใช้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการอนุญาตในการเก็บ ฝัง เผา ทำลาย หรือย้ายศพ

หากจะเปลี่ยนแปลงการจัดการศพผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ถ้าศพนั้นอยู่ในท้องที่ใดให้แจ้งขออนุญาตต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่นั้น โดยให้เรียกมรณบัตรหรือใบรับแจ้งการตายจากผู้แจ้งแล้วบันทึกการอนุญาตไว้

ข้อ ๗๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนถิ่นได้รับแจ้งการตายเกินกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

กรณีคนในท้องที่

(๑) เปรียบเทียบคดีความผิด

(๒) เรียกและตรวจสอบบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง หนังสือรับรองการตาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)

(๓) สอบสวนผู้แจ้งให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่แจ้งการตายภายในกำหนดและพยานผู้รู้เห็นการตาย

(๔) ลงรายการในมรณบัตรทั้ง ๓ ตอน และให้ระบุในมรณบัตรด้านบนซ้ายว่า "เกินกำหนด"

(๕) จำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดง ไว้หน้ารายการคนตาย

(๖) มอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ พร้อมหลักฐานประกอบการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๗) มรณบัตร ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๒)

(๘) มรณบัตร ตอนที่ ๓ ส่งหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

กรณีคนต่างท้องที่

(๑) ให้ดำเนินการตามวรรคสอง โดยอนุโลม เว้นแต่การจำหน่ายรายการคนตายในทะเบียนบ้าน

(๒) ส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจำหน่ายต่อไป

(๓) กรณีไม่ทราบว่าคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนใดให้ส่งมรณบัตรตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๗๑ การรับแจ้งการตายของบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลสัญชาติไทยหรือบุคคลต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวโดยอนุโลม

ข้อ ๗๑/๑ มรณบัตร ตอนที่ ๒ ที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้จัดทำขึ้นตามระเบียบนี้ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ให้สำนักทะเบียนจัดเก็บไว้เป็นทะเบียนคนตายของสำนักทะเบียน

(เพิ่มความตามข้อ ๗๑/๑ โดยข้อ ๖ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕

ตอนที่ ๕
การย้ายที่อยู่

ข้อ ๗๒ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายออกเฉพาะบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางเท่านั้น

ข้อ ๗๓ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายเข้าตามหลักฐานการย้ายที่อยู่ที่นายทะเบียนออกให้

ข้อ ๗๔ ห้ามมิให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางสำหรับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

ข้อ ๗๕ การรับแจ้งย้ายเข้าหากรายการที่อยู่ที่แจ้งย้ายเข้าผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เช่น บ้านเลขที่ ถนน หมู่ที่ อำเภอ หรือจังหวัด เป็นต้น ให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้แจ้งย้ายเข้าไปอยู่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยให้ขีดฆ่ารายการเดิมที่ต้องแก้ไข แล้วลงรายการที่อยู่ใหม่ด้วยหมึกสีแดงพร้อมทั้งลงลายมือชื่อนายทะเบียนกำกับไว้

ข้อ ๗๖ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่ลงรายการวันเดือนปีเกิดหรือสัญชาติผิดไปจากทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ยกเลิกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ฉบับดังกล่าวและออกให้ใหม่

ข้อ ๗๗ ในการรับแจ้งย้ายเข้าหากพบว่ารายการบุคคลในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ผิดพลาดให้รับแจ้งย้ายเข้าไว้ก่อน และมีหนังสือตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนต้นทาง เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้แก้ไขในทะเบียนบ้านและใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ถูกต้องต่อไป โดยไม่ต้องให้ผู้แจ้งยื่นคำร้องขอ

ข้อ ๗๘ คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแนะนำให้บุคคลดังกล่าวแจ้งย้ายใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวต่อนายทะเบียนคนต่างด้าวท้องที่ด้วย

การย้ายออก

ข้อ ๗๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการแจ้งการย้ายออก ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งย้ายออก แล้วตรวจสอบรายการบุคคลที่จะแจ้งย้ายออก

(๓) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ๓ ตอน

(๔) จำหน่ายรายการคนย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ย้าย" สีน้ำเงิน ไว้หน้ารายการคนย้ายออก

(๕) มอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ พร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)-(๒) และมอบหลักฐานการรับแจ้งให้แก่ผู้แจ้งไว้

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓)-(๖)

ข้อ ๘๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าจากสำนักทะเบียนปลายทางแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายการบ้านที่แจ้งย้ายเข้าในใบแจ้งการย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อพร้อมวันเดือนปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

(๒) กรณีการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิม ให้แก้ไขรายการย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกันแล้วลงลายมือชื่อพร้อมวันเดือนปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๘๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายออกโดยไม่ทราบที่อยู่ของคนที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้แจ้งให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวได้ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันและไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวไปอยู่ที่ใด

(๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙ โดยอนุโลม

(๓) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีคนมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยเจ้าบ้านไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นใครให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)-(๔)

ข้อ ๘๒ กรณีบ้านรื้อถอนตามข้อ ๓๔ การแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๗๙

กรณีบ้านถูกทำลายจนหมดสภาพบ้านตามข้อ ๓๕ การแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๘๑

ข้อ ๘๓ เมื่อมีการแจ้งการย้ายออกไปแล้ว ภายหลังบุคคลดังกล่าวได้ขอแจ้งย้ายกลับที่เดิมโดยยังมิได้แจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนและตรวจสอบความถูกต้องของใบแจ้งการย้ายที่อยู่

(๒) แก้ไขรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องไปอยู่ที่โดยระบุคำว่า "กลับที่เดิม"

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

ข้อ ๘๔ กรณีที่มีการแจ้งการย้ายออกและแจ้งการย้ายเข้าในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งย้ายออกและการแจ้งย้ายเข้า ยกเว้นการรายงานให้ส่งเฉพาะใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

ข้อ ๘๕ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ขอแจ้งย้ายเป็นบุคคลคนเดียวกันกับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

(๒) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙

กรณีบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นผู้เยาว์ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้แจ้งการย้ายออก

กรณีบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางมีเหตุจำเป็นไม่สามารถแจ้งการย้ายออกได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นคนพิการทางกายจนเดินไม่ได้ หรือเป็นผู้เจ็บป่วยทุพพลภาพ หรือกรณีอื่น ให้บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากผู้นั้นโดยตรงเป็นผู้แจ้งการย้ายแทน โดยให้นายทะเบียนบ้านเรียกหลักฐานบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวผู้ที่จะย้ายที่อยู่ (ถ้ามี) หนังสือมอบหมาย ใบรับรองแพทย์แผนปัจจุบัน (ถ้ามี) และบันทึกสอบสวนผู้แจ้งให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ที่จะแจ้งการย้ายออกเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง รวมถึงเหตุผลความจำเป็นที่ผู้นั้นไม่อาจแจ้งการย้ายด้วยตนเอง แล้วจึงดำเนินการแจ้งย้ายออกตามข้อ ๗๙

(เพิ่มความตามข้อ ๘๕ วรรคสาม โดยข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๘๖ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ทหารกองประจำการมีชื่อในทะเบียนบ้าน ได้รับแจ้งจากหน่วยทหารขอแจ้งย้ายที่อยู่ของบุคคลที่เข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการให้แจ้งเจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งการย้ายออกโดยถือปฏิบัติตามข้อ ๗๙

กรณีเจ้าบ้านไม่มาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งหน่วยทหารเพื่อให้แจ้งทหารกองประจำการผู้นั้นดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางต่อไป

ข้อ ๘๗ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายออกของบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ดำเนินการแจ้งการย้ายออกตามข้อ ๗๙ โดยอนุโลม โดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ในช่องย้ายไปที่ว่า "ไปประเทศ..."

(๒) ให้เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียนและบันทึกในทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราวลำดับที่..."

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ เก็บไว้เป็นหลักฐาน

(๕) เมื่อสำนักทะเบียนได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ คืนมาจากสำนักทะเบียนกลางแล้ว ให้เก็บรวบรวมไว้กับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓

ให้สำนักทะเบียนกลางบันทึกและประมวลผลข้อมูลรายการบุคคลของผู้ที่เดินทางไปอยู่ต่างประเทศจากใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ ไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ โดยให้หมายเหตุไว้ว่าเป็นบุคคลในทะเบียนบ้านชั่วคราว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่งใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ดังกล่าวคืนสำนักทะเบียนเดิม

กรณีบุคคลดังกล่าวเดินทางกลับจากต่างประเทศและแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานการเดินทางกลับจากต่างประเทศของผู้ย้ายที่อยู่

(๒) ให้ตรวจสอบรายการของผู้ขอแจ้งย้ายจากทะเบียนบ้านชั่วคราวและใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน หากเห็นว่าถูกต้อง ให้ขีดฆ่าคำว่า "ไปประเทศ..." ในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน แล้วดำเนินการรับแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านชั่วคราวไปเข้าทะเบียนบ้านตามที่ผู้แจ้งประสงค์จะขอย้ายเข้าตามระเบียบว่าด้วยการย้ายต่อไป

(๓) ดำเนินการตามข้อ ๘๔ กรณีย้ายเข้าในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน หรือข้อ ๗๙ กรณีย้ายต่างสำนักทะเบียนโดยอนุโลม

(ความในข้อ ๘๕ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๒) พ.ศ. ๒๕๔๒)

ข้อ ๘๘ กรณีที่มีการแจ้งการย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านแล้ว แต่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายก่อนที่จะนำหลักฐานไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ระงับการรับแจ้งการย้ายเข้า

(๒) ให้สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายรับแจ้งการตายตามระเบียบและส่งมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ กรณีที่ไม่ทราบให้จัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลาง

(๓) ให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านว่า "ถึงแก่ความตาย ก่อนแจ้งย้ายเข้า ตามมรณบัตร..." กรณีผู้มีส่วนได้เสียนำมรณบัตร ตอนที่ ๑ มาแสดงเป็นหลักฐานก็ให้ดำเนินการหมายเหตุเช่นเดียวกัน

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีการแจ้งการย้ายที่อยู่ตามวรรคหนึ่งมีผู้ย้ายที่อยู่คนอื่นที่มีชีวิตอยู่ ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ไปดำเนินการแจ้งย้ายเข้าตามระเบียบต่อไป สำหรับผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายไปแล้วให้ระงับการแจ้งการย้ายเข้า โดยให้หมายเหตุในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ว่า "บุคคลลำดับที่... ถึงแก่ความตายตามมรณบัตร..." เมื่อสำนักทะเบียนต้นทางได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าแล้ว ให้หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านเฉพาะผู้ย้ายที่อยู่ที่ถึงแก่ความตายเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง (๓)

การย้ายเข้า

ข้อ ๘๙ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการย้ายเข้า ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะแจ้งการย้ายเข้า แล้วตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒

(๓) รับแจ้งการย้ายเข้า

(๔) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๕) มอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหลักฐานการแจ้งคืนให้ผู้แจ้ง

(๖) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ตอบรับไปยังสำนักทะเบียนต้นทางภายใน ๗ วัน

(๗) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) รับแจ้งตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๑๑)

(๒) ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑)-(๒)

(๓) นายทะเบียนอำเภอดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓)-(๔)

ข้อ ๙๐ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง ให้ดำเนินการดังนี้

สำนักทะเบียนปลายทาง

(๑) เรียกสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมคำยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าบ้านพร้อมบัตรประจำตัวของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่จากผู้แจ้งและตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง

(๒) ลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน และให้หมายเหตุด้านบนขวาว่า "แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง" โดยให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อในช่องผู้แจ้งย้ายออกและช่องผู้แจ้งย้ายเข้าสำหรับช่องเจ้าบ้านผู้ยินยอมให้ย้ายเข้าให้เขียนชื่อ-สกุล ตัวบรรจงไว้

(๓) เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ส่งไปยังสำนักทะเบียนต้นทางที่ผู้แจ้งย้ายมีชื่ออยู่ สำหรับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ ให้เก็บไว้

(๕) คืนหลักฐานประกอบการแจ้งให้ผู้แจ้ง

(๖) เมื่อได้รับตอบรับการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางจากสำนักทะเบียนต้นทางแล้ว ให้นำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ มาตรวจสอบ หากผิดพลาดให้แก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

(๗) แจ้งผู้ย้ายที่อยู่ให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการเพิ่มชื่อให้ถูกต้องตรงกับทะเบียนบ้านต่อไป

(๘) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

สำนักทะเบียนต้นทาง

(๑) เมื่อได้รับใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ ให้ตรวจสอบรายการผู้ย้ายที่อยู่กับทะเบียนบ้าน หากไม่ถูกต้องให้แก้ไขให้ตรงกับทะเบียนบ้าน

(๒) จำหน่ายรายการผู้ย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้าน

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ส่งไปยังสำนักทะเบียนปลายทาง

(๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๓)

(๕) แจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายชื่อต่อไป

ข้อ ๙๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งว่า ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ซึ่งออกให้แก่ผู้แจ้งได้สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญตอนใดตอนหนึ่งหรือทั้งหมดก่อนที่จะนำไปแจ้งย้ายเข้าให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่ โดยดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีสูญหายหรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร สูญหายหรือถูกทำลาย ตามแบบ ท.ร. ๑๕ และให้ตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ว่าได้มีการตอบรับการแจ้งย้ายเข้ามาใหม่ หรือจะตรวจสอบจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรในระบบคอมพิวเตอร์ก็ได้

(๒) กรณีชำรุดในสาระสำคัญ ให้เรียกใบแจ้งการย้ายที่อยู่คืนจากผู้แจ้งแล้วแยกเก็บไว้ต่างหาก

(๓) การลงรายการในใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้คัดลอกหรือพิมพ์ข้อความตามรายการที่ปรากฏในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๓ ของฉบับที่สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดฯ เว้นแต่รายการ "เลขที่ ที่และวันเดือนปีที่ออกใบแทน" ให้ระบุตามความเป็นจริง โดยให้หมายเหตุด้วยตัวหนังสือสีแดงไว้ด้านบนขวาของใบแจ้งการย้ายที่อยู่ว่า "ใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่" ส่วนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ ของฉบับที่สูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดฯ ให้นายทะเบียนดำเนินการยกเลิกตามข้อ ๑๓๕

(๔) กรณีสำนักทะเบียนตรวจสอบแล้วไม่พบตอนที่ ๒ หรือตอนที่ ๓ ของใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่สูญหาย หรือถูกทำลาย ให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่โดยคัดลอกรายการจากทะเบียนบ้านฉบับที่ปรากฏรากการย้าย เว้นแต่รายการ "เลขที่ ที่และวันเดือนปีที่ออกใบแทน" ให้ระบุตามความเป็นจริง

สำหรับรายการใดที่ไม่ทราบก็ให้เว้นไว้ และให้หมายเหตุเช่นเดียวกับ (๓) ว่า "ใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ออกตามหลักฐานทะเบียนบ้าน"

(ความในข้อ ๙๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๙๒ การแจ้งการย้ายที่อยู่ของคนที่ไม่มีสัญชาติไทยที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองรวมทั้งบุตรของบุคคลดังกล่าว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับคนที่มีสัญชาติไทย เว้นแต่ถ้ามีส่วนราชการหรือหน่วยงานควบคุมดูแลอยู่ ต้องได้รับความเห็นชอบจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวก่อนจึงจะดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ได้

ส่วนที่ ๔
การควบคุมทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๙๓ คนสัญชาติไทยไม่มีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เพราะตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๙ มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบันเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้อง เจ้าบ้านและบุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๔ คนสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยอาศัยหลักฐานสูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ ดังนี้

กรณีเพิ่มตามหลักฐานสูติบัตร ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ออกสูติบัตร

กรณีเพิ่มตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ

กรณีเพิ่มเติมหลักฐานทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบหลักฐานเอกสารว่าถูกต้องหรือไม่ กรณีใช้หลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้สอบถามไปยังสำนักทะเบียนซึ่งเป็นผู้ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าวว่าบุคคลขอเพิ่มชื่อเคยมีชื่อ และรายการบุคคลอยู่ในเขตสำนักทะเบียนที่แจ้งย้ายออกจริงหรือไม่

(๒) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้านให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ปรากฏชื่อและรายการบุคคลในเอกสารที่นำมาแสดง

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่.... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

(๖) กรณีผู้ร้องไม่มีภูมิลำเนาในเขตสำนักทะเบียนที่ขอเพิ่มชื่อ ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางและหากผู้ร้องมีความประสงค์จะย้ายไปอยู่ที่ใดให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อไป

ข้อ ๙๕ บุคคลที่อ้างว่ามีสัญชาติไทยซึ่งเดินทางกลับจากต่างประเทศ โดยใช้หนังสือเดินทางของต่างประเทศหรือหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity) ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทย ไม่ว่าผู้นั้นจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ทำหนังสือส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติ

(๒) หากได้รับแจ้งผลการตรวจพิสูจน์จากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองว่าผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้แจ้งและบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยในประเทศไทยก่อนไปต่างประเทศ การใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงรายการชื่อและสัญชาติของบิดาและมารดา

(๓) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๔) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... " แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๖ คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหลักฐานรับรองการเกิด มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานสูติบัตรที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทย หรือเอกสารรับรองการเกิดที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศที่เด็กเกิด ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศไทย สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน บัตรประจำตัวผู้แจ้ง (ถ้ามี) บัตรประจำตัวเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวบิดา มารดา (ถ้ามี)

(๒) กรณีผู้แจ้งแสดงเอกสารรับรองการเกิดที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศจะต้องมีรายการหรือข้อเท็จจริงแสดงว่าเด็กมีสัญชาติไทย หรือมีรายการที่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเด็กมีสัญชาติไทย เช่น รายการสัญชาติของมารดา เป็นต้น

(๓) สอบสวนเจ้าบ้านหรือผู้แจ้งให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด รวมถึงรายการชื่อและสัญชาติของบิดาและมารดา

(๔) เมื่อนายทะเบียนอนุญาต ให้บันทึกการอนุญาตไว้ด้านหลังของสูติบัตรหรือเอกสารรับรองการเกิดแล้วแต่กรณี และกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ซึ่งกำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕)

(ความในข้อ ๙๕ และข้อ ๙๖ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๖/๑ บุคคลสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ โดยใช้หนังสือเดินทางของต่างประเทศหรือหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity) ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทย และมีหลักฐานเอกสารราชการที่ระบุว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย มีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องพร้อมหลักฐานจากผู้ขอเพิ่มชื่อแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ทำเรื่องขอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่ผู้ขอเพิ่มชื่อนำมาแสดงไปยังส่วนราชการที่ออกเอกสารดังกล่าว

(๒) กรณีได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่ออกเอกสารว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง ให้สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้แจ้งและบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยในประเทศไทยก่อนไปต่างประเทศการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงรายการของบิดาและมารดา และเมื่อนายทะเบียนอนุญาตแล้วให้ดำเนินการตาม ข้อ ๙๕ (๓)-(๕)

(๓) กรณีได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่ออกเอกสารว่าเอกสารดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถตรวจสอบได้ ให้นายทะเบียนทำหนังสือส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติ และดำเนินการตามข้อ ๙๕

(เพิ่มความตามข้อ ๙๖/๑ โดยข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๗ บุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง ให้เจ้าบ้านหรือผู้ขอเพิ่มชื่อยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือประกอบการพิจารณา

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือ... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

การเพิ่มชื่อตามวรรคหนึ่ง ถ้าบุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านมีอายุต่ำกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ยื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาต เว้นแต่จะมีเหตุอันควรสงสัยเรื่องสัญชาติของบุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อ ให้นายทะเบียนรวบรวมหลักฐานเสนอขอความเห็นชอบจากนายอำเภอท้องที่ก่อนพิจารณาอนุญาต

(เพิ่มความตามข้อ ๙๗ วรรคสอง โดยข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ. ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๘ บุคคล หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐขอเพิ่มชื่อเด็กอนาถา ซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่เด็กอนาถามีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้อุปการะเลี้ยงดูและเด็กในความอุปการะเพื่อทราบประวัติเบื้องต้นของเด็กในความอุปการะรวมทั้งหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าเด็กอนาถามีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใด หรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏทราบได้ในขณะนั้น รายการใดที่ไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "-" ไว้พร้อมหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๖) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๕)

ข้อ ๙๙ บุคคลที่ได้มีการลงรายการ "ตาย" หรือ "จำหน่าย" ในทะเบียนบ้านฉบับที่มีเลขประจำตัวประชาชนเนื่องจากสาเหตุการแจ้งผิดคนหรือเพราะสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายรายการ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวผู้ร้อง (ถ้ามี) เอกสารที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายของผู้ร้อง (ถ้ามี) มรณบัตร (ถ้ามี) และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๒) สอบสวนผู้ร้อง บุคคลที่แจ้งการตายหรือการจำหน่ายรายการดังกล่าว และบุคคลที่น่าเชื่อถือ ให้ได้ข้อเท็จจริงถึงสาเหตุที่มีการแจ้งการตายหรือการจำหน่ายรายการบุคคลของผู้ร้องในทะเบียนบ้าน หากบุคคลที่แจ้งการตายหรือการจำหน่ายไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ไม่ว่าด้วยเหตุอันใด ก็ให้นายทะเบียนบันทึกไว้

(๓) ตรวจสอบรายการบุคคลกับฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่

(๔) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่เพื่อพิจารณา

(๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

กรณีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านปรากฏรายการบุคคลของผู้ร้อง ให้ยกเลิกการจำหน่ายรายการบุคคลดังกล่าวโดยประทับหรือเขียนข้อความที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนด้วยหมึกสีแดงว่า "ยกเลิกการตาย" หรือ "ยกเลิกการจำหน่าย" แล้วแต่กรณี ตรงช่องรายการชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔) และให้คัดลอกรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนของผู้ร้องจากรายการเดิมที่เคยปรากฏอยู่ใน

ทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องบันทึกแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการว่า "บุคคลลำดับที่... ยกเลิกการตายหรือการจำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ทั้งในช่องนายทะเบียนและช่องบันทึกแก้ไขฯ รวมทั้งให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

กรณีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านไม่ปรากฏรายการบุคคลของผู้ร้อง ให้คัดลอกรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนจากรายการเดิมที่เคยปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องบันทึกแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการว่า "บุคคลลำดับที่... ยกเลิกการตายหรือการจำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ทั้งในช่องนายทะเบียนและช่องบันทึกแก้ไขฯ รวมทั้งให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

กรณีผู้ร้องมีมรณบัตร ให้ยกเลิกมรณบัตรฉบับดังกล่าวโดยหมายเหตุว่า "ยกเลิกตามคำร้องที่... ลงวันที่..." และหากเป็นมรณบัตรที่ออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งสำนักทะเบียนนั้นเพื่อยกเลิกมรณบัตร ตอนที่ ๒ ด้วย

(๖) สำหรับสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อนายอำเภออนุมัติแล้วให้รายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อแก้ไขฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรก่อน เมื่อได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางจึงดำเนินการตาม (๕)

ความในข้อ ๙๙ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๙๙/๑ บุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเนื่องจากมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบหรือโดยทุจริต หรือเป็นคนสาบสูญตามคำสั่งศาล ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกหลักฐานคำสั่งศาลถอนคำสั่งเป็นคนสาบสูญ (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นคนสาบสูญ)

(๒) สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) และบุคคลที่น่าเชื่อถือ รวมทั้งหลักฐานอื่น (ถ้ามี) เพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอท้องที่ ยกเว้นกรณีการเพิ่มชื่อคนสาบสูญให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาต

(๔) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติ หรือนายทะเบียนพิจารณาอนุญาต แล้วแต่กรณี ให้นายทะเบียนกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒) หรือข้อ ๑๓๔ (๒๔) แล้วแต่กรณี

(๕) เพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุให้ช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕) หรือข้อ ๑๓๒ (๗) แล้วแต่กรณี

(เพิ่มความตามข้อ ๙๙/๑ โดยข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๐๐ คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องและเจ้าบ้าน

(๒) ตรวจสอบใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของผู้ร้องว่าได้ต่ออายุใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและรายการย้ายที่อยู่ถูกต้องหรือไม่ หากขาดการต่ออายุหรือรายการที่อยู่ไม่ถูกต้องให้แนะนำผู้ร้องดำเนินการให้ถูกต้องเสียก่อน

(๓) คัดใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวให้ปรากฏรายการในหน้าที่ ๑ ถึงหน้าที่ ๖ หน้ารายการย้ายที่อยู่ หรือรายการต่ออายุครั้งสุดท้าย หน้ารายการบุตรอายุต่ำกว่า ๑๒ ปีที่อยู่ในครอบครัวโดยให้นายทะเบียนคนต่างด้าวแห่งท้องที่รับรองความถูกต้อง

(๔) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๕) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๖) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณีแล้ว ให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๗) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๘) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

ข้อ ๑๐๑ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่

(๒) ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านตามใบสำคัญถิ่นที่อยู่และหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "ใบสำคัญถิ่นที่อยู่เลขที่... โควต้าเข้าเมืองเลขที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

ข้อ ๑๐๒ คนที่ไม่มีสัญชาติไทย ต่อมาได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) และเป็นบุคคลประเภทที่ ๓, ๔ หรือ ๕ และได้รับสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร

(๒) แก้ไขรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

(๔) กรณีบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลประเภทที่ ๘ ให้แก้ไขรายการสัญชาติตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๑) แล้วรายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ได้รับสัญชาติไทย โดยการขอคืนหรือขอมีหรือขอถือสัญชาติตามสามี

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานเอกสาร

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร.๑๓) แล้วแต่กรณี โดยประทับคำว่า "จำหน่าย" หน้ารายการและบันทึกในช่องย้ายออกว่า "ตามคำร้องที่... ลงวันที่..." พร้อมลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๓) เพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) และบันทึกในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "ตามคำร้องที่... ลงวันที่..." พร้อมลงลายมือชื่อกำกับไว้

(๔) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๔)

(๕) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๗)

กรณีผู้ร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) และได้รับสัญชาติไทยให้ดำเนินการตามวรรคสาม (๓)-(๕) โดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๓ บุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง หรือบิดาและมารดาเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสัญชาติและบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถึงที่สุด ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบพยานหลักฐานที่ผู้ขอเพิ่มชื่อนำมาแสดง

(๒) สอบสวนเจ้าบ้าน บิดา มารดา และบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อในประเด็นเรื่องชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด ชื่อและสัญชาติของบิดาและมารดา รวมถึงสถานะทางกฎหมายในการอาศัยอยู่ในประเทศไทยของบิดาและมารดา เช่น ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในประเทศไทยเพียงชั่วคราว หรือโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๓) ตรวจสอบรายการบุคคลกับฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๔) เมื่อนายทะเบียนพิจารณาอนุญาต ให้กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๒)

(๕) เพิ่มชื่อบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่.. ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๕)

(ความในข้อ ๑๐๓ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๓ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๐๔ คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ได้เสียสัญชาติไทยหรือสละสัญชาติไทยโดยบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมิอาจพิจารณาสั่งการเป็นอย่างอื่นหรือโดยคำสั่งของศาลถึงที่สุดหรือถูกเพิกถอนใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบพบหรือได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยให้ประทับคำว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) กรณีมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๔) ก็ให้จำหน่ายแล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) โดยหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "เพิ่มชื่อตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) กำหนดเลขประตัวประชาชนให้แก่บุคคลที่เพิ่มชื่อ ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๔ คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย มีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบันเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องพร้อมทั้งตรวจสอบหลักฐานที่นำมาแสดงโดยเฉพาะหลักฐานการอนุญาตจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ควบคุมรับผิดชอบบุคคลดังกล่าว

(๒) สอบสวนเจ้าบ้านให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความยินยอมให้ผู้ร้องอยู่อาศัย

(๓) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าผู้ร้องมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๔) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๕) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณีแล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๗) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๕ ทวิ การขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามข้อ ๙๓ ถึงข้อ ๑๐๕ ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป ให้นายทะเบียนเรียกรูปถ่ายของบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อจากผู้แจ้ง จำนวน ๑ รูป และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อ ผู้แจ้ง และพยานบุคคลที่ให้การรับรอง รวมทั้งให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ ท.ร. ๒๕ ต่อหน้านายทะเบียน แล้วเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติการเพิ่มชื่อแล้วแต่กรณีพร้อมหลักฐานอื่นเพื่อพิจารณา

เมื่อนายทะเบียนได้ดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแล้ว ให้ส่งแบบ ท.ร. ๒๕ รายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางภายใน ๕ วัน เพื่อจัดเก็บข้อมูลตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนดและเมื่อสำนักทะเบียนได้รับแบบ ท.ร. ๒๕ ดังกล่าวกลับคืนแล้ว ให้ดำเนินการจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบหรือค้นหาได้โดยง่าย

(เพิ่มความตามข้อ ๑๐๕ ทวิ โดยข้อ ๖ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๑๐๖ ผู้ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบันเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนผู้ร้องให้ทราบถึงเหตุผลความจำเป็นที่ขอเพิ่มชื่อและเรียกหลักฐานแสดงตัวบุคคลของหน่วยงานที่ควบคุมหรือหลักฐานที่รัฐบาลประเทศนั้นๆ ออกให้ประกอบการพิจารณา

(๒) ให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า "คำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดให้ข้อ ๑๓๔ (๒๓)

(๔) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๖)

ข้อ ๑๐๗ การขอเพิ่มชื่อตามข้อ ๙๓ ถึงข้อ ๑๐๖ กรณีผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานเอกสารหรือพยานบุคคลไม่น่าเชื่อถือหรือผู้ขอเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านมีพฤติการณ์ส่อไปในทางไม่สุจริตและสั่งไม่อนุมัติหรือไม่อนุญาตแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ ๑๐๘ การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) นอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ตอนที่ ๒
การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๐๙ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน กรณีที่บุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเกินกว่าหนึ่งแห่ง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติดังนี้

กรณีอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกเจ้าบ้านหรือคนที่มีชื่อซ้ำ ให้มายืนยันที่อยู่ที่แน่นอนเพียงแห่งเดียว

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้อาศัยอยู่ และให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า “ชื่อซ้ำ ตามคำร้องที่... ลงวันที่...” แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) การยื่นคำร้องและการรายงานการจำหน่ายให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ (๒๐) และข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีอยู่ต่างสำนักทะเบียน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่ออยู่ ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านที่มีชื่อซ้ำ พร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

(๒) ถ้าบุคคลดังกล่าวนำหลักฐานการมีชื่อซ้ำมาแสดงเพื่อขอให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับ (๑)

(๓) ให้หมายเหตุการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านในช่องย้ายออกไปที่ว่า “จำหน่ายชื่อซ้ำ ตามหนังสือที่... ลงวันที่... หรือตามคำร้องที่... ลงวันที่...” แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) เมื่อดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลาง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าอยู่ในเขตสำนักทะเบียนเดียวกัน ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคสอง

(๒) ถ้าอยู่ต่างสำนักทะเบียน ให้แจ้งเจ้าบ้านหรือบุคคลที่มีชื่อซ้ำและดำเนินการเช่นเดียวกับวรรคสอง

ข้อ ๑๑๐ บุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ

กรณีที่บุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนพยานหลักฐานทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสาร (ถ้ามี)

(๒) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่

(๓) เมื่อนายอำเภอได้พิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่... หรือหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วแต่กรณี แล้วให้ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้านพร้อมทั้งแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการจำหน่ายให้ถูกต้องตรงกันต่อไป โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือ... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๒) รายงานการจำหน่ายตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

กรณีที่บุคคลดังกล่าวได้แจ้งการย้ายออกไปมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนอื่น ให้สำเนาภาพถ่ายหนังสือสำนักทะเบียนกลางแจ้งไปยังสำนักทะเบียนดังกล่าวทราบ และดำเนินการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน โดยให้ดำเนินการตาม (๑)-(๒) ต่อไป

ข้อ ๑๑๑ เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าบุคคลในทะเบียนบ้านนั้นได้ตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สอบสวนพยานผู้ร้อง บุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่นเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน โดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๑๑/๑ เมื่อมีคำสั่งศาลให้ผู้ใดเป็นคนสาบสูญ ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องเพื่อจำหน่ายรายการบุคคลตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานคำสั่งศาลให้เป็นคนสาบสูญ บัตรประจำตัวเจ้าบ้าน สำเนารายการบัตรประจำตัวของคนสาบสูญ (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๒) สอบสวนเจ้าบ้านและบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคนสาบสูญ

(๓) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามคำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) รายงานตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๒ (๔)

(เพิ่มความตามข้อ ๑๑๑/๑ โดยข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๑๒ คนสัญชาติไทยหรือคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตายในต่างประเทศและเจ้าบ้านมีความประสงค์จะขอจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกและตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนคนตาย (มรณบัตร) หรือหลักฐานตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศและหลักฐานเกี่ยวกับผู้แจ้ง

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการคนตายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยประทับคำว่า "ตาย" สีแดงไว้หน้ารายการคนตาย พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "คำร้องที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๑๓ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลกรณีอื่นๆ ตามที่สำนักทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะราย เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งแล้วให้จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า "จำหน่ายตามหนังสือที่... ลงวันที่..." แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๑๑๔ การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

ตอนที่ ๓
การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๑๔ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร นำเอกสารราชการมาแสดงไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(๒) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ไม่มีเอกสารราชการมาแสดง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็น เมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(ความในข้อ ๑๑๔ (๓) เดิมถูกยกเลิกโดยข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๑๔/๑ เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) การแก้ไขรายการสัญชาติของเจ้าของประวัติซึ่งปรากฏรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากการได้สัญชาติไทย หรือการคัดลอกรายการผิดพลาด หรือการลงรายการผิดไปจากข้อเท็จจริง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบพยานเอกสารและสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริง พร้อมทำความเห็นเสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณา และเมื่อนายอำเภอมีคำสั่งอนุญาต ให้นายทะเบียนแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามคำร้อง

(๒) การแก้ไขรายการสัญชาติในช่องรายการสัญชาติของบิดาหรือมารดาของเจ้าของประวัติในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติเป็นสัญชาติไทย เนื่องจากการคัดลอกรายการผิดพลาด หรือบิดา มารดาได้สัญชาติไทยหรือได้แปลงสัญชาติเป็นไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจสอบพยานเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิม หรือหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย เป็นต้น และสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริง เมื่อพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ก็ให้แก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามคำร้อง

(๓) การแก้ไขรายการสัญชาติจากสัญชาติไทย หรือจากไม่มีสัญชาติ หรือจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติอื่น เนื่องจากการคัดลอกรายการผิดพลาด หรือการลงรายการผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือการเสียสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐาน และเมื่อพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ก็ให้แก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามคำร้อง

กรณีได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนกลางหรือหน่วยงานของรัฐว่าผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดเสียสัญชาติไทยตามกฎหมายที่เกี่ยวด้วยสัญชาติ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแก้ไขรายการสัญชาติของบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขรายการให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง โดยให้หมายเหตุการแก้ไขไว้ในทะเบียนบ้านให้ชัดเจนด้วย

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้รายงานผู้อำนวยการทะเบียนกลางสั่งการเฉพาะกรณี

(เพิ่มความตามข้อ ๑๑๕/๑ โดยข้อ ๑๖ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๑๖ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตรหรือมรณบัตรให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง แล้วแต่กรณี

หากปรากฏว่าสูติบัตรหรือมรณบัตรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งให้สำนักทะเบียนดังกล่าวทราบเพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ ๑๑๗ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่จัดทำทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตายแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑๘ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ซึ่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้ลงรายการไว้ผิดพลาด ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นผู้ลงรายการผิดพลาดสามารถดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมได้ ยกเว้นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการตามข้อ ๗๖

ข้อ ๑๑๙ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางให้จัดทำรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๑๒๐ เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่างๆ ในทะเบียนบ้าน ขอคัดสำเนาทะเบียบ้าน ขอแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือกรณีอื่นใดก็ตาม หากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตรวจพบว่ามีบุคคลในทะเบียนบ้านที่มีอายุครบ ๑๕ บีบริบูรณ์ ให้แก้ไขรายการคำนำนามในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน จากเด็กชายหรือเด็กหญิงเป็นนายหรือนางสาว แล้วแต่กรณี ได้โดยไม่ต้องรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๑ รายการต่างๆ ที่นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนลงรายการในแบบพิมพ์เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรไว้แล้ว หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ จะเป็นเพราะเขียนผิดหรือผิดพลาดเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม จะลบ ขูด หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เลือนหายไปไม่ได้ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าคำหรือข้อความเดิม แล้วเขียนคำหรือข้อความที่ถูกต้องแทนด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

ข้อ ๑๒๒ กรณีที่สำนักทะเบียนกลางได้ตรวจพบว่ารายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนผิดพลาดและได้แจ้งให้สำนักทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลง เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขแล้ว ไม่ต้องจัดทำรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๓ กรณีที่สำนักทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ารายการในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่ตรงกับหลักฐานข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้องแล้วรายงานตามข้อ ๑๓๒ (๔)

ตอนที่ ๔
การขอตรวจ คัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๒๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎร ได้ที่สำนักทะเบียนที่เก็บรักษาเอกสารทะเบียนราษฎรซึ่งเป็นต้นฉบับ สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร หรือสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ในวันและเวลาราชการ

(ความในข้อ ๑๒๔ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ข้อ ๑๒๕ ผู้มีส่วนได้เสียตามระเบียบนี้หมายถึง

(๑) เจ้าบ้าน

(๒) ผู้มีชื่อและรายการปรากฏในเอกสารที่จะขอตรวจ หรือคัดและรับรองสำเนา

(๓) บุคคลหรือนิติบุคคลใดที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเอกสารทะเบียนราษฎรไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒๖ บุคคลหรือนิติบุคคลตามข้อ ๑๒๕ (๓) ให้นายทะเบียนเรียกตรวจสอบหลักฐานจากผู้ร้องและพิจารณาความเป็นผู้มีส่วนได้เสียแล้วจึงดำเนินการให้ต่อไป

หากผู้ร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยทางอ้อม ให้สอบสวนบันทึกปากคำเพื่อยืนยันความเป็นผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นหลักฐานด้วยเพื่อให้เกิดความรับผิดทางอาญาถ้าเป็นผู้ไม่มีส่วนได้เสีย

ข้อ ๑๒๗ การตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎร ตามข้อ ๑๒๔ ให้ดำเนินการได้เฉพาะรายการจากเอกสารทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย ตามที่ปรากฏในเอกสารจากต้นฉบับหรือหลักฐานเอกสารของสำนักทะเบียนเท่านั้น เว้นแต่การดำเนินการที่สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร และสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้ตรวจ คัด หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย จากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ ๑๓๔ หรือคัดจากหลักฐานที่สำนักทะเบียนจัดเก็บไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบอื่น

การรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรที่คัดจากต้นฉบับหรือหลักฐานเอกสารของสำนักทะเบียนให้ประทับหรือเขียนข้อความว่า "สำเนาถูกต้อง" ส่วนการรับรองสำเนารายการเอกสารทะเบียนราษฎรที่คัดจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ให้ประทับหรือเขียนข้อความว่า "รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร" แล้วให้นายทะเบียนที่คัดเอกสารนั้นเป็นผู้รับรองโดยลงลายมือชื่อและวงเล็บชื่อ พร้อมลงวันเดือนปีที่คัดสำเนาไว้ในเอกสารดังกล่าวด้วย

(ความในข้อ ๑๒๗ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔)

ตอนที่ ๔
การส่งและการรายงาน

ข้อ ๑๒๘ การส่งเอกสารการทะเบียนราษฎรที่กำหนดให้ส่ง ให้สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนจังหวัด และให้สำนักทะเบียนจังหวัดรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนกลางต่อไป เว้นแต่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้จัดส่งโดยตรงไปยังสำนักทะเบียนกลาง

ข้อ ๑๒๙ ระยะเวลาการจัดส่ง

(๑) สำนักทะเบียนจังหวัด ให้รวบรวมจัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางทุก ๑ เดือน โดยให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นจัดส่งให้สำนักทะเบียนจังหวัดก่อนถึงกำหนดส่งสำนักทะเบียนกลาง ๓ วัน

(๒) สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานครให้จัดส่งไปยังสำนักทะเบียนกลางทุกวันศุกร์ เว้นแต่ถ้าตรงกับวันหยุดราชการให้เลื่อนถัดไปเป็นวันแรกของวันเปิดทำการ

ข้อ ๑๓๐ ช่วงระยะเวลาในการกำหนดส่งของสำนักทะเบียนจังหวัดที่ต้องจัดส่งให้ถึงสำนักทะเบียนกลางให้ถือปฏิบัติตามรหัสของสำนักทะเบียนดังนี้

(๑) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๑ ให้ส่งถึงในวันที่ ๑ ของเดือน
(๒) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๒ ให้ส่งถึงในวันที่ ๒ ของเดือน
(๓) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๓ ให้ส่งถึงในวันที่ ๓ ของเดือน
(๔) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๔ ให้ส่งถึงในวันที่ ๔ ของเดือน
(๕) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๕ ให้ส่งถึงในวันที่ ๕ ของเดือน
(๖) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๖ ให้ส่งถึงในวันที่ ๖ ของเดือน
(๗) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๗ ให้ส่งถึงในวันที่ ๗ ของเดือน
(๘) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๘ ให้ส่งถึงในวันที่ ๘ ของเดือน
(๙) จังหวัดที่มีรหัสขึ้นต้นด้วยเลข ๙ ให้ส่งถึงในวันที่ ๙ ของเดือน

ในกรณีที่วันกำหนดส่งเป็นวันหยุดราชการ ให้เลื่อนถัดไปเป็นวันแรกของวันเปิดทำการ

ข้อ ๑๓๑ วิธีการส่ง ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

(๑) บรรจุแบบพิมพ์และแบบรายงานที่จะต้องส่งในซองเอกสารตามรูปแบบที่กำหนดโดยให้แยกแบบพิมพ์และแบบรายงานเป็นแต่ละประเภท

(๒) นับจำนวนเอกสารในแต่ละซองและลงรายการหน้าซองบรรจุเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน

(๓) รวบรวมซองเอกสารทั้งหมดส่งสำนักทะเบียนจังหวัด

(๔) สำนักทะเบียนจังหวัดตรวจสอบจำนวนซองเอกสาร บัญชีนำส่งและหนังสือนำส่งของสำนักทะเบียนและลงชื่อรับไว้ในหนังสือนำส่งทั้งสองตอนแล้วมอบตอนที่ ๑ คืน ให้สำนักทะเบียน ส่วนตอนที่ ๒ เก็บไว้เป็นหลักฐานของสำนักทะเบียนจังหวัด

สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตกรุงเทพมหานครให้ดำเนินการตาม (๑)-(๒) แล้วรวบรวมจัดส่งสำนักทะเบียนกลางต่อไป

ข้อ ๑๓๒ แบบพิมพ์และแบบรายงานการทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นต้องส่งเมื่อได้ดำเนินการในแต่ละกรณีไปแล้ว มีดังนี้

(๑) แบบพิมพ์สูติบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๒) แบบพิมพ์มรณบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๓) แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๑ กรณีรับแจ้งการย้ายเข้า แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ กรณีรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๓ กรณีรับแจ้งการย้ายออก

(๔) แบบรายงานการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่างๆ ในทะเบียนบ้าน ตามแบบ ท.ร.๔๗ ก. ตอนที่ ๑

(๕) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามแบบ ท.ร.๔๘ ก. ตอนที่ ๑

(๖) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ตามแบบ ท.ร.๔๘ ข. ตอนที่ ๒

(๗) แบบรายงานการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามแบบ ท.ร.๔๘ ค. ตอนที่ ๑

(๘) แบบรายงานการให้เลขรหัสประจำบ้าน ตามแบบ ท.ร. ๔๙ ก.

(๙) แบบรายงานการแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่เกี่ยวกับบ้านตามแบบ ท.ร.๔๙/๑

ข้อ ๑๓๓ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่สำนักทะเบียนกลางจะจัดส่งคืนสำนักทะเบียนจังหวัดเพื่อมอบให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตในกรุงเทพมหานคร เมื่อได้ดำเนินการเสร็จสิ้น มีดังนี้

(๑) แบบพิมพ์สูติบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๒) แบบพิมพ์มรณบัตร ตอนที่ ๒ ทุกประเภท

(๓) แบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๕
แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร
ตอนที่ ๑
แบบพิมพ์

ข้อ ๑๓๔ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรให้ใช้แบบพิมพ์ต่างๆ ท้ายระเบียบนี้ ดังนี้

(๑) ท.ร.๑	เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและแจ้งการเกิดภายในกำหนด
(๒) ท.ร.๑/๑	เป็นหนังสือรับรองการเกิด ใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพ
(๓) ท.ร.๑ ตอนหน้า	เป็นใบรับแจ้งการเกิด
(๓ ทวิ) ท.ร.๑/ก	เป็นแบบรักรองรายการทะเบียนคนเกิดที่คัดรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
(๔) ท.ร.๒	เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและแจ้งการเกิดเกินกำหนด
(๕) ท.ร.๓	เป็นสูติบัตร ใช้สำหรับคนที่ไม่มีสัญชาติไทย
(๖) ท.ร.๔	เป็นมรณบัตร ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
(๗) ท.ร.๔/๑	เป็นหนังสือรับรองการตาย ใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพ
(๘) ท.ร.๔ ตอนหน้า	เป็นใบรับแจ้งการตาย
(๘ ทวิ) ท.ร.๔/ก	เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนคนตายที่คัดรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
(๙) ท.ร.๕	เป็นมรณบัตร ใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราวหรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
(๑๐) ท.ร.๖	เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ใช้สำหรับคนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔)
(๑๑) ท.ร.๖ ตอนหน้า	เป็นใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่
(๑๒) ท.ร.๗	เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ใช้สำหรับคนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓)
(๑๓) ท.ร.๘	บันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

(๑๔) ท.ร.๘/๑	แบบรายงานผลคดีเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (แบบรายงานของอำเภอ/ท้องถิ่น)
(๑๕) ท.ร.๘/๒	แบบรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (แบบรายงานของจังหวัด)
(๑๖) ท.ร.๙	เป็นใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน
(๑๖/๑) ท.ร.๑๒	เป็นแบบรับรองข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรที่คัดรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง
(๑๗) ท.ร.๑๓	เป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
(๑๘) ท.ร.๑๔	เป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
(๑๙) ท.ร.๑๔/๑	เป็นแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียนของสำนักทะเบียนกลาง
(๑๙ ทวิ) ท.ร.๑๕	เป็นบันทึกการรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสูญหายหรือถูกทำลาย
(๑๙ ตรี) ท.ร.๒๕	เป็นแบบการขอมีรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับกรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน
(๑๙/๓) ท.ร.๒๖	เป็นแบบบัตรทะเบียนคนเกิด
(๒๐) ท.ร.๓๑	เป็นคำร้องทั่วไป
(๒๑) ท.ร.๔๗ ก	เป็นคำร้องใช้สำหรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการต่างๆ หรือจำหน่ายเกี่ยวกับบุคคลและบ้านในทะเบียนบ้าน
(๒๒) ท.ร.๔๘ ก	เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ใช้สำหรับบุคคลสัญชาติไทยที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔)
(๒๓) ท.ร.๔๘ ข	เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓)
(๒๔) ท.ร.๔๘ ค	เป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ใช้สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือได้รับสัญชาติไทย
(๒๕) ท.ร.๔๙ ก	เป็นแบบการให้เลขรหัสประจำบ้าน ใช้สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่หรือไม่เคยให้เลขรหัสมาก่อน
(๒๖) ท.ร.๔๙/๑	เป็นแบบรายงาน ใช้สำหรับกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการที่อยู่เกี่ยวกับบ้านเป็นจำนวนมากกว่า ๑ หลัง ในคราวเดียวกัน

(แบบพิมพ์ใน (๗) และ (๑๙) ตามระเบียบฯ เดิมถูกยกเลิกและแก้ไขใหม่โดยข้อ ๙ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ และกำหนดแบบพิมพ์ตาม (๓ ทวิ) (๘ ทวิ) (๑๙ ทวิ) และ (๑๙ ตรี) โดยข้อ ๑๐ ของระเบียบฉบับเดียวกัน ส่วนแบบพิมพ์ใน (๘) ตามระเบียบฯ เดิมถูกยกเลิกและแก้ไขใหม่โดยข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕ และกำหนดแบบพิมพ์ตาม (๑๖/๑) และ (๑๙/๓) โดยข้อ ๑๙ ของระเบียบฉบับเดียวกัน)

ข้อ ๑๓๕ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทั้งที่ใช้หรือยังไม่ได้ใช้ปฏิบัติ เกิดการชำรุดเสียหายจนไม่อาจใช้ปฏิบัติได้ให้นายทะเบียนยกเลิกใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวโดยดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ทำเครื่องหมายกากบาทและระบุคำว่า "ยกเลิก" พร้อมสาเหตุการยกเลิกด้วยหมึกสีแดงไว้

(๒) จัดเก็บไว้ในแฟ้มต่างหาก

สำหรับแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่เป็นแบบในการกำหนดเลขประจำตัวประชาชน เมื่อสำนักทะเบียนยกเลิกแล้ว ให้รายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบโดยระบุชนิดของแบบพิมพ์และเลขประจำตัวประชาชนในแบบพิมพ์ดังกล่าวพร้อมสำเนาการรายงานให้สำนักทะเบียนจังหวัดทราบด้วย

แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทุกประเภท เมื่อสำนักทะเบียนได้ใช้หรือออกให้ผู้แจ้งผิดประเภทให้ยกเลิกและออกใหม่ให้ถูกต้องตามชนิดแบบพิมพ์ และดำเนินการเช่นเดียวกัน (๑)-(๒)

ข้อ ๑๓๖ หลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรก่อนพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้คงใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงหรือแสดงเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

ตอนที่ ๒
การจัดเก็บแบบพิมพ์

ข้อ ๑๓๗ วิธีเก็บทะเบียนบ้าน ให้ปฏิบัติดังนี้

สำนักทะเบียนท้องถิ่น

(๑) ให้แยกเก็บเป็นรายตำบลหรือแขวง

(๒) แต่ละตำบลหรือแขวง แยกออกเป็นถนน ตรอก ซอย และจัดลำดับ ถนน ตรอก ซอย ตามลำดับอักษรตัวหน้าของชื่อถนน ตรอก ซอยนั้นๆ ในกรณีชื่อถนน ตรอก ซอยเหมือนกันแต่มีหมายเลขกำกับให้เรียงตามหมายเลขที่กำกับ

(๓) ภายในส่วนของถนน ตรอก ซอย ให้เรียงตามลำดับบ้านเลขที่

(๔) การแยกระหว่างตำบลหรือแขวง ถนน ตรอก ซอย ให้ใช้แผ่นวัสดุแข็งขนาดเดียวกับทะเบียนบ้านแต่มีหัวสูงประมาณครึ่งนิ้ว และเขียนชื่อ ถนน ตรอก ซอย ไว้ในส่วนที่สูงกว่านั้น

(๕) ให้มีแผ่นวัสดุแข็งขนาดเดียวกับทะเบียนบ้านแต่มีหัวสูงกว่าประมาณครึ่งนิ้ว ยาวหนึ่งในห้าส่วนของความยาวของแผ่นคั่นไว้ระหว่างบ้านเลขที่ทุกๆ ๑๐๐ เลขหมาย เช่น ๑-๑๐๐, ๑๐๑-๒๐๐ ๒๐๑-๓๐๐ เป็นต้น

สำนักทะเบียนอำเภอ

(๑) ให้แยกเก็บเป็นรายตำบล หมู่บ้าน

(๒) ในหมู่บ้านหนึ่งๆ ให้เรียงลำดับบ้านเลขที่ ถ้าในหมู่บ้านให้บ้านเลขที่เป็นถนน ตรอก ซอย ให้แยกภายในหมู่บ้านนั้นออกเป็น ถนน ตรอก ซอย ตามลำดับอักษรตัวหน้าของชื่อถนน ตรอก ซอย นั้นๆ

(๓) การแยกระหว่างตำบล หมู่บ้าน ถนน ตรอก ซอย และกลุ่มบ้านเลขที่ ให้ถือปฏิบัติอย่างเดียวกับสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๘ ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) และทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ให้จัดเก็บรวมกัน โดยพิจารณาจากรายการที่อยู่ของบ้าน

ข้อ ๑๓๙ เมื่อนำทะเบียนบ้านออกไปจากที่เพื่อการใดก็ตาม จะต้องเก็บเข้าที่เดิมทันทีเมื่อเสร็จสิ้นจะนำไปเก็บหรือวางไว้ที่อื่นไม่ได้

ข้อ ๑๔๐ การเก็บสูติบัตร ตอนที่ ๒ ให้เก็บดังนี้

(๑) แยกประเภทสูติบัตรเป็น ท.ร.๑ หรือ ท.ร.๒ หรือ ท.ร.๓ แล้วแต่กรณี

(๒) สูติบัตรของแต่ละประเภทให้จัดเก็บในแฟ้ม

(๓) ในแฟ้มหนึ่งๆ ให้บรรจุสูติบัตรเป็นเล่มๆ จนเต็มขนาดบรรจุของแฟ้มโดยให้บรรจุสูติบัตรตามลำดับเลขประจำตัวประชาชนที่ปรากฏอยู่บนมุมขวามือของสูติบัตรแต่ละใบ

(๔) แฟ้มที่จัดเก็บสูติบัตรจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่... ของปี... เลขประจำตัวเลขที่... ถึงเลขประจำตัวเลขที่..." แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

ข้อ ๑๔๑ การเก็บมรณบัตร ตอนที่ ๒ ให้เก็บดังนี้

(๑) แยกประเภทมรณบัตรเป็น ท.ร.๔ หรือ ท.ร.๕ แล้วแต่กรณี

(๒) มรณบัตรของแต่ละประเภทให้จัดเก็บในแฟ้ม

(๓) ในแฟ้มหนึ่งๆ ให้บรรจุมรณบัตรรวมกันทุกตำบล โดยให้บรรจุเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่ออกมรณบัตร

(๔) แฟ้มที่จัดเก็บมรณบัตรจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่... ออกให้ตั้งแต่วันที่... เดือน... ปี... ถึงวันที่... เดือน... ปี..." แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

ข้อ ๑๔๒ การเก็บใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้แยกประเภทใบแจ้งการย้ายที่อยู่เป็นประเภทและให้แยกจัดเก็บเป็นแต่ละตอน ดังนี้

(๑) ให้จัดเก็บในแฟ้มโดยบรรจุเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่ย้ายเข้าในกรณีรับแจ้งการย้ายเข้าหรือตามลำดับวันเดือนปีที่ย้ายออกในกรณีรับแจ้งการย้ายออก

(๒) แฟ้มที่จัดเก็บจนเต็มแล้ว ให้ระบุข้อความที่สันแฟ้มว่า "แฟ้มที่... ย้ายเข้าตั้งแต่วันที่... เดือน... ปี... ถึงวันที่... เดือน... ปี..." หรือ "แฟ้มที่... ย้ายออกตั้งแต่วันที่... เดือน... ปี... ถึงวันที่... เดือน... ปี..." แล้วแต่กรณี แล้วจัดเก็บเรียงไว้ให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเพื่อสะดวกแก่การค้นหา

(๓) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอนที่ ๒ ซึ่งได้ตอบรับการรับแจ้งการย้ายเข้าให้ดำเนินการจัดเก็บเช่นเดียวกัน (๑)-(๒)

ข้อ ๑๔๓ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ซึ่งเป็นการแจ้งการย้ายเข้าหรือแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางหรือการแจ้งการย้านที่อยู่ปลายทางหรือใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้แยกเก็บต่างหากจากการย้ายที่อยู่ตามข้อ ๑๔๒

ข้อ ๑๔๔ การจัดเก็บแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรอื่นให้จัดเก็บให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและสะดวกต่อการค้นหา

ส่วนที่ ๖
สำนักทะเบียนและนายทะเบียน
ตอนที่ ๑
สำนักทะเบียนสาขา สำนักทะเบียนเฉพาะกิจ

ข้อ ๑๔๕ ท้องที่ใดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้จัดตั้งให้เป็นสำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจแล้ว ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบนี้กำหนดในส่วนนั้นๆ

ข้อ ๑๔๖ สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจให้กำหนดรหัสประจำสำนักทะเบียนตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๔๗ ให้สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจจัดส่งเอกสารและแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรที่ต้องรายงานให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทำเบียนเฉพาะกิจอยู่ในเขตความรับผิดชอบตามกำหนดเวลา เพื่อจะได้รวบรวมรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลางตามระเบียบที่กำหนดไว้ต่อไป

ข้อ ๑๔๘ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรทุกประเภทให้สำนักทะเบียนสาขาหรือสำนักทะเบียนเฉพาะกิจเบิกจากสำนักทะเบียนจังหวัดแห่งท้องที่

ตอนที่ ๒
นายทะเบียนสาขา นายทะเบียนเฉพาะกิจ

ข้อ ๑๔๙ นายทะเบียนสาขาและนายทะเบียนเฉพาะกิจ ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๕๐ การระบุตำแหน่งให้ระบุว่า "นายทะเบียนสาขา (ระบุชื่อสาขา) อำเภอ (เทศบาลหรือเขต)..." หรือ "นายทะเบียนเฉพาะกิจ (ระบุชื่อที่ดำเนินการ) อำเภอ (เทศบาลหรือเขต).." แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๗
การจัดทำและควบคุมทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกลาง
ตอนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑๕๑ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนราษฎรและจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตามเอกสารการรายงานของสำนักทะเบียนที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้และเอกสารหลักฐานตามระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลตัวบุคคลที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานการทะเบียนราษฎร

การจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้มีรายการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

การคัดข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ผู้ขอยื่นคำขอต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ โดยให้นายทะเบียนคัดข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรได้เฉพาะรายการที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางตามแบบ ท.ร.๑๒ ท้ายระเบียบนี้

(ความในข้อ ๑๕๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ (ฉ.๔) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ข้อ ๑๕๒ วิธีการจัดทำและควบคุมทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้เป็นไปตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

(๑) เลขประจำตัวประชาชน มี ๑๓ หลัก แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน

ส่วนที่ ๑ มี ๑ หลัก หมายถึง ประเภทบุคคลซึ่งมี ๘ ประเภท

ส่วนที่ ๒ มี ๔ หลัก หมายถึง สำนักทะเบียนที่ออกเลขประจำตัวให้กับประชาชน

ส่วนที่ ๓ และส่วนที่ ๔ รวมกันมี ๗ หลัก หมายถึง ลำดับที่ของบุคคลในแต่ละประเภทของแต่ละสำนักทะเบียน

ส่วนที่ ๕ มี ๑ หลัก หมายถึง เลขตรวจสอบความถูกต้องของเลขประจำตัวประชาชนทั้งหมด

(๒) ประเภทของบุคคลที่อยู่ในระบบทะเบียนราษฎร แบ่งออกเป็น ๘ ประเภท

ประเภทที่ ๑ ได้แก่ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย ได้แจ้งการเกิดภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๒ ได้แก่ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย ได้แจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๓ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวซึ่งมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านก่อนวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗

ประเภทที่ ๔ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวและได้มีการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านขณะยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน (ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗)

ประเภทที่ ๕ ได้แก่ คนไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวที่ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ประเภทที่ ๖ ได้แก่ คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายในลักษณะชั่วคราวและคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเภทที่ ๗ ได้แก่ บุตรของบุคคลประเภทที่ ๖ ซึ่งเกิดในประเทศ

ประเภทที่ ๘ ได้แก่ บุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือบุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย

ตอนที่ ๒
ทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๔๓ การจัดทำทะเบียนบ้าน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่อยู่ของบ้านของสำนักทะเบียนกลางให้จัดทำจากแบบรายงานการแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือจำหน่ายเกี่ยวกับบ้าน หรือทะเบียนบ้านฉบับปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่ตกหล่น

ข้อ ๑๔๔ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดพิมพ์ทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์ แจกจ่ายให้สำนักทะเบียนตามแผนที่กำหนดจนครบทุกสำนักทะเบียน

ตอนที่ ๓
ทะเบียนคนเกิด

ข้อ ๑๔๕ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนคนเกิดจากสูติบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๑๔๖ สูติบัตร ตอนที่ ๒ ที่นำมาจัดทำทะเบียนคนเกิด ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงตรวจสอบและคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๔๗ สูติบัตร ตอนที่ ๒ เมื่อได้จัดทำทะเบียนคนเกิดแล้ว ให้ส่งคืนสำเนาทะเบียนที่ออกสูติบัตรเพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๔
ทะเบียนคนตาย

ข้อ ๑๔๘ ให้สำนักทะเบียนกลางจัดทำทะเบียนคนตายจากมรณบัตร ตอนที่ ๒

ข้อ ๑๔๙ มรณบัตร ตอนที่ ๒ ที่นำมาจัดทำทะเบียนคนตาย ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงตรวจสอบและคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๖๐ มรณบัตร ตอนที่ ๒ เมื่อได้จัดทำทะเบียนคนตายแล้ว ให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกมรณบัตรเพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๕
การย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๖๑ เมื่อมีการแจ้งการย้ายออกหรือแจ้งการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนแล้ว ให้สำนักทะเบียนกลางปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ตรงกันกับของสำนักทะเบียนตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๖๒ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ดำเนินการถ่ายภาพไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มหรือระบบภาพถ่ายคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง ตรวจสอบและคัดรับรองสำเนา

ข้อ ๑๖๓ ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เมื่อได้ดำเนินการแล้วให้ส่งคืนสำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เพื่อจัดเก็บตามระเบียบต่อไป

ตอนที่ ๖
การเพิ่มชื่อและการจำหน่ายชื่อ

ข้อ ๑๖๔ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนกลางตามแบบรายงานการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อที่สำนักทะเบียนจัดส่งมาแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๖๕ แบบรายงานการเพิ่มชื่อหรือจำหน่ายชื่อเมื่อดำเนินการแล้วให้สำนักทะเบียนกลางทำลายตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด

ตอนที่ ๗
การปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

ข้อ ๑๖๖ ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการปรับปรุงรายการในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้เป็นปัจจุบันตามหลักฐานที่สำนักทะเบียนจัดส่งมา หรือตามหลักฐานรายการทะเบียนที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์และได้มีการตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว

ข้อ ๑๖๗ หลักฐานการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเมื่อดำเนินการแล้วให้สำนักทะเบียนกลางทำลายตามระยะเวลาและวิธีการที่กำหนด

ตอนที่ ๘
การส่งและการรายงาน

ข้อ ๑๖๘ แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรและแบบรายงานที่สำนักทะเบียนกลางส่งคืน ให้สำนักทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องแล้วยืนยันหรือแก้ไขให้ถูกต้องพร้อมทั้งส่งคืนให้สำนักทะเบียนกลางภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเอกสาร

ข้อ ๑๖๙ การยืนยันหรือแก้ไขความถูกต้องในแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรและแบบรายงานตามข้อ ๑๖๘ ให้สำนักทะเบียนดำเนินการตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ข้อ ๑๗๐ กรณีที่สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบและพบความผิดพลาดของรายการบุคคลและรายการบ้านที่สำนักทะเบียนจัดส่งรายงาน ให้แจ้งสำนักทะเบียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ส่วนที่ ๘
การเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

ข้อ ๑๗๑ "ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ" ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ หมายถึงนายทะเบียนอำเภอในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น หมายถึง นายทะเบียนท้องถิ่น

ข้อ ๑๗๒ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้มีผู้มีอำนาจเปรียบเทียบทำการเปรียบเทียบโดยมิชักช้า

ข้อ ๑๗๓ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบบันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาและผู้ต้องหาโดยย่อ

ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบก็ให้ทำการเปรียบเทียบได้ แต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา และบันทึกการเปรียบเทียบ ให้บันทึกลงในสมุดบันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๗๔ ในการเปรียบเทียบให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดเงินค่าปรับที่ผู้ต้องหาจะต้องพึงชำระโดยคำนึงถึงลักษณะความหนักเบาและพฤติการณ์แห่งความผิดตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ของผู้ต้องหา

ข้อ ๑๗๕ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ต้องหารับไป

ข้อ ๑๗๖ การรายงานผลคดีเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร ให้สำนักทะเบียนรายงานไปยังสำนักทะเบียนกลาง ตามแบบท้ายระเบียบนี้ทุกเดือนในสัปดาห์แรกของเดือนถัดไป

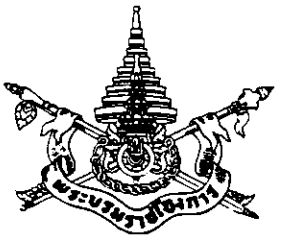
ข้อ ๑๗๗ การรับเงิน เก็บรักษาเงิน ส่งและถอนเงินค่าเปรียบเทียบ สำหรับกรณีนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ทำการเปรียบเทียบ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการฝากเงิน การเบิกจ่ายเงิน การรักษาเงินและการตรวจเงินของเทศบาล สำหรับกรณีนายทะเบียนอำเภอเป็นผู้ทำการเปรียบเทียบ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการรับจ่าย การเก็บรักษาและการนำส่งเงิน ในหน้าที่ของอำเภอและกิ่งอำเภอของกระทรวงการคลัง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๕

(ลงชื่อ) **ชูวงศ์ ฉายะบุตร**

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘
(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘
เป็นปีที่ ๒๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕

(๒) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖

(๓) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙

(๔) พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"คนต่างด้าว" หมายความว่า ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ การเสียสัญชาติไทยตามหมวด ๒ หรือการกลับคืนสัญชาติไทยตามหมวด ๓ ให้มีผลต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีผลเฉพาะตัว

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และยกเว้นค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ให้แก่ผู้ใดตามที่เห็นสมควรได้

(๑) คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๒) หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๓) คำขอกลับคืนสัญชาติไทย

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
การได้สัญชาติไทย

มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง

(ความในมาตรา ๗ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

มาตรา ๗ ทวิ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(เพิ่มความตามมาตรา ๗ ทวิ โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

มาตรา ๘ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดาเป็น

(๑) หัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางทูต

(๒) หัวหน้าคณะผู้แทนทางกงสุลหรือเจ้าหน้าที่ในคณะผู้แทนทางกงสุล

(๓) พนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ

(๔) คนในครอบครัวซึ่งเป็นญาติอยู่ในความอุปการะหรือคนไข้ ซึ่งเดินทางจากต่างประเทศมาอยู่กับบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓)

มาตรา ๙ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สมรสกับผู้มีสัญชาติไทย ถ้าประสงค์จะได้สัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ได้สัญชาติไทยให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐ คนต่างด้าวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนดังต่อไปนี้ อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

(๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

(๒) มีความประพฤติดี

(๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน

(๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติในมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) มิให้นำมาใช้บังคับถ้าผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย

(๑) ได้กระทำความดีความชอบเป็นพิเศษต่อประเทศไทย หรือได้ทำคุณประโยชน์แก่ทางราชการ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นสมควร

(๒) เป็นบุตรหรือภริยาของผู้ซึ่งได้แปลงสัญชาติเป็นไทย หรือของผู้ได้กลับคืนสัญชาติไทย

(๓) เป็นผู้ได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าผู้ประสงค์จะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามวรรคหนึ่งมีบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย และบุตรนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรพร้อมกับตนได้โดยบุตรนั้น ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) (๓) (๔) และ (๕)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้แปลงสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรอนุญาตให้นำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วให้ผู้ขอแปลงสัญชาติเป็นไทยปฏิญาณตนว่าจะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

ผู้แปลงสัญชาติเป็นไทยชอบที่จะขอหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทยได้

หมวด ๒
การเสียสัญชาติไทย

มาตรา ๑๓ หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สมรสกับคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของสามีได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของสามี ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้แสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

เมื่อได้พิจารณาความจำนงดังกล่าวแล้วเห็นว่ามีหลักฐานเชื่อถือได้ว่าผู้นั้นอาจถือสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่นได้จริง ก็ให้รัฐมนตรีอนุญาต เว้นแต่ในระหว่างประเทศไทยมีการรบหรืออยู่ในสถานะสงครามรัฐมนตรีจะสั่งระงับการสละสัญชาติไทยรายใดก็ได้

(ความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕)

มาตรา ๑๕ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่นหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สละสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

(ความในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

มาตรา ๑๖ หญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติไทยโดยการสมรส อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) การสมรสนั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) การกระทำใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๓) การกระทำใดๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๑๗ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว อาจถูกถอนสัญชาติไทยได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) ไปอยู่ต่างประเทศที่บิดามีหรือเคยมีสัญชาติเป็นเวลาติดต่อกันเกินห้าปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าใช้สัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น หรือฝักใฝ่อยู่ในสัญชาติของบิดาหรือสัญชาติอื่น

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การถอนสัญชาติไทยตาม (๑) หรือ (๒) ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง ส่วนการถอนสัญชาติไทยตาม (๓) หรือ (๔) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลเป็นผู้สั่ง

มาตรา ๑๘ เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง

(ความในมาตรา ๑๘ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

มาตรา ๑๙ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติเมื่อปรากฏว่า

(๑) การแปลงสัญชาตินั้นได้เป็นไปโดยปกปิดข้อเท็จจริง หรือแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

(๒) มีหลักฐานแสดงว่าผู้แปลงสัญชาตินั้นยังได้สัญชาติเดิม

(๓) กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือขัดต่อประโยชน์ของรัฐ หรือเป็นการเหยียดหยามประเทศชาติ

(๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๕) ไปอยู่ในต่างประเทศโดยไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทยเป็นเวลาเกินห้าปี

(๖) ยังคงมีสัญชาติของประเทศที่ทำสงครามกับประเทศไทย

การถอนสัญชาติไทยตามมาตรานี้จะขยายไปถึงบุตรของผู้ถูกถอนสัญชาติไทยในเมื่อบุตรนั้นยังไม่บรรลุนิติภาวะและได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสองด้วยก็ได้ และเมื่อรัฐมนตรีสั่งถอนสัญชาติไทยแล้ว ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมตำรวจและอธิบดีกรมอัยการเป็นกรรมการ มีหน้าที่พิจารณาการถอนสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ (๑) หรือ (๒) มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙

เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏว่าผู้ใดอาจถูกถอนสัญชาติไทย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ

มาตรา ๒๑ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย

(ความในมาตรา ๒๑ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

มาตรา ๒๒ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้แปลงสัญชาติเป็นคนต่างด้าว หรือสละสัญชาติไทยหรือถูกถอนสัญชาติไทย ย่อมเสียสัญชาติไทย

หมวด ๓
การกลับคืนสัญชาติไทย

มาตรา ๒๓ หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๓ ถ้าได้ขาดจากการสมรสแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ย่อมมีสิทธิขอกลับคืนสัญชาติไทยได้

การขอกลับคืนสัญชาติไทยให้ยื่นแสดงความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและได้เสียสัญชาติไทยตามบิดาหรือมารดาขณะที่ตนยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าประสงค์จะกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสองปีนับแต่วันที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้กลับคืนสัญชาติไทย ให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ถนอม กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

ค่าธรรมเนียม

(๑)	คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย	ครั้งละ	๕,๐๐๐	บาท
(๒)	คำขอแปลงสัญชาติเป็นไทยสำหรับบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะขอแปลงสัญชาติเป็นไทยคนหนึ่ง	ครั้งละ	๒,๕๐๐	บาท
(๓)	หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ	๕๐๐	บาท
(๔)	ใบแทนหนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย	ฉบับละ	๕๐๐	บาท
(๕)	คำขอกลับคืนสัญชาติไทย	ครั้งละ	๑,๐๐๐	บาท
(๖)	คำขออื่นๆ	ฉบับละ	๕	บาท

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๖๒ (ฉบับพิเศษ) วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๘

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗

โดยที่พิจารณาเห็นว่าบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราวหรือเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย บุคคลเหล่านี้แม้จะมีสัญชาติไทยแต่มิได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงแห่งชาติ สมควรมิให้บุคคลดังกล่าวมีหรือได้สัญชาติไทยอีกต่อไป หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ ๒ บุคคลตามข้อ ๑ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้วไม่ได้สัญชาติไทยเว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๕ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

(ถนอม กิตติขจร)

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๙๐ (ฉบับพิเศษ) หน้า ๒๐๖ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕
เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง"

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

"มาตรา ๗ ทวิ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น"

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๔ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ให้แสดงความประสงค์เข้าถือสัญชาติได้เพียงสัญชาติเดียว โดยให้แจ้งความจำนงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ถ้าไม่มีการแจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งเฉพาะรายเป็นอย่างอื่น"

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๕ นอกจากกรณีตามมาตรา ๑๔ ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ถ้าประสงค์จะสละสัญชาติไทยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๘ เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควรเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง"

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑. แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๑ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้ว ให้เสียสัญชาติไทย"

มาตรา ๑๐ บทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทย ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๙ ตอนที่ ๑๓ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๕
เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๔ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าวและได้สัญชาติของบิดาด้วยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ถ้ายังประสงค์จะถือสัญชาติอื่นอยู่ต่อไป ให้แสดงความจำนงสละสัญชาติไทยตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์"

มาตรา ๔ ความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับกับบุคคลที่มีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวประสงค์จะสละสัญชาติไทย ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

กฎกระทรวง
(พ.ศ. ๒๕๔๐)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นายกรัฐมนตรีโดยคำเสนอแนะของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การรับรองความถูกต้องของคำแปลเป็นภาษาไทย ให้กระทำโดย

(๑) คนไทยที่จบการศึกษาในระดับที่ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในหลักสูตรที่ใช้ภาษาที่ปรากฏในเอกสารนั้นเป็นภาษาในการเรียนการสอน

(๒) อาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเป็นผู้สอนภาษาที่ปรากฏในเอกสารนั้นในสถาบันการศึกษาดังกล่าว

(๓) สถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยประเทศนั้นใช้ภาษาที่ปรากฏในเอกสารนั้นเป็นภาษาราชการ

(๔) สถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

ข้อ ๒ เจ้าหน้าที่จะยอมรับเอกสารที่ทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศโดยไม่ต้องให้จัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่นั้นเห็นว่าตนสามารถเข้าใจภาษาดังกล่าวได้

(๒) เจ้าหน้าที่นั้นมีผู้ร่วมงานที่มีความรู้ในภาษาดังกล่าว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้การรับรองความถูกต้องของคำแปลเป็นภาษาไทยของเอกสารที่ทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ หรือการยอมรับเอกสารที่ทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัล และเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่กระทรวงการคลังได้ออกข้อบังคับกระทรวงการคลังว่าด้วยการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๖ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดประเภทและอัตราการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมการปกครองจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้แล้วหรือในส่วนซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"ค่าปรับ" หมายความว่าเงินค่าปรับที่กรมการปกครองได้รับจากผู้กระทำผิดกฎหมายตามบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงการคลัง ซึ่งเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมการปกครอง ทั้งการเปรียบเทียบปรับ และปรับตามคำพิพากษา

"เงินสินบน" หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามระเบียบนี้

"เงินรางวัล" หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามระเบียบนี้

"ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน" หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับ

"ผู้แจ้งความนำจับ" หมายความว่า บุคคลคนเดียวหรือหลายคนซึ่งนำเบาะแส หรือเค้าเงื่อนแห่งการกระทำความผิดมาแจ้งแก่ทางราชการจนทางราชการสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่ต้องมิใช่เจ้าหน้าที่ผู้จับหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น

"เจ้าหน้าที่ผู้จับ" หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิด หรือข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นและมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิดสำหรับกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด และให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับนั้นสำหรับกรณีที่ไม่มีการจับกุมด้วย

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้

ข้อ ๕ ระเบียบนี้มิใช่เป็นการโฆษณาให้คำมั่นแก่บุคคลใดตามกฎหมาย แต่เป็นระเบียบ ที่วางไว้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของทางราชการ ที่จะจ่ายเงินสินบนรางวัล ให้แก่ผู้แจ้งความนำจับ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับตามแต่จะเห็นสมควรเท่านั้น การพิจารณาของผู้มีอำนาจตามที่กำหนดในระเบียบนี้ถือเป็นเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องเป็นคดีมิได้

ข้อ ๖ ให้อธิบดีกรมการปกครอง รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจวินิจฉัยตีความกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑
หมวดทั่วไป

ข้อ ๗ ให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในเบื้องต้น ว่าผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ผู้จับ หรือผู้แจ้งความนำจับในแต่ละคดี

(๑) ปลัดจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีที่คดีหรือเรื่องอยู่ในความรับผิดชอบของที่ทำการปกครองจังหวัด

(๒) นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ในกรณีที่คดีหรือเรื่องอยู่ในความรับผิดชอบของที่ทำการปกครองอำเภอหรือกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

(๓) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้ที่อธิบดีกรมการปกครองมอบหมายในกรณีที่คดี หรือเรื่องอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๘ ให้ผู้แจ้งความนำจับ หรือเจ้าหน้าที่ผู้จับ ยื่นคำร้องขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามแบบที่กำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในจังหวัดอื่น

ก. กรณีตามข้อ ๗ (๑) ให้ยื่นคำร้องขอต่อเสมียนตราจังหวัด ณ ที่ทำการปกครองจังหวัด

ข. กรณีตามข้อ ๗ (๒) ให้ยื่นคำร้องขอต่อเสมียนตราอำเภอ หรือเสมียนตรากิ่งอำเภอ ณ ที่ทำการปกครองอำเภอ หรือที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

(๒) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำร้องขอต่อผู้อำนวยการกองคลัง กรมการปกครอง

การยื่นคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เมื่อมีการเปรียบเทียบปรับและได้มีการชำระค่าปรับแล้ว หรือเมื่อได้มีการชำระเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลยุติธรรมแล้ว

ข้อ ๙ หลักฐานหรือเอกสารที่ใช้ยื่นพร้อมคำร้องขอ ได้แก่

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) สำเนาคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น หรือหนังสือรับรองของผู้บังคับบัญชาว่าได้มีการปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น

(๓) สำเนาบันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดี

(๔) สำเนาเอกสารซึ่งแสดงว่าได้มีการเปรียบเทียบปรับและได้มีการชำระเงินค่าปรับไว้แล้ว หรือสำเนาคำพิพากษาของศาลยุติธรรมหรือเอกสารของสำนักงานศาลยุติธรรมที่แสดงว่าได้มีการชำระเงินค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลในคดีนั้นไว้แล้ว

ข้อ ๑๐ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามข้อ ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) วินิจฉัยชี้ขาดว่า เจ้าหน้าที่ผู้จับ และผู้แจ้งความนำจับคนใด ซึ่งได้วินิจฉัยชี้ขาดในเบื้องต้นตามข้อ ๗ แล้ว มีสิทธิได้รับเงินสินบนรางวัลหรือไม่

(๒) แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

(๓) เรียกเจ้าหน้าที่ผู้จับ ผู้แจ้งความนำจับ หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงเพิ่มเติม หรือส่งมอบเอกสารที่อยู่ในความครอบครองเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑ ในกรณีผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนรางวัลตามระเบียบนี้ ได้ยื่นคำร้องขอไว้แล้วและถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับเงินสินบนรางวัล ให้สิทธินั้นตกแก่ทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมวด ๒
การหัก อัตราเงินรางวัลและการจ่ายเงิน

ข้อ ๑๒ ให้อธิบดีกรมการปกครอง มอบหมายให้ผู้ทำการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัดอื่น ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบปรับและรับเงินค่าปรับแล้ว ตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ หักเงินค่าปรับเป็นรายคดีหรือรายกระทงก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินไว้จ่ายเป็นเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ให้หักในอัตราร้อยละ ๘๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับ

(๒) กรณีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดให้หักในอัตราร้อยละ ๖๐ ของเงินค่าปรับที่ได้รับ

เงินค่าปรับที่เหลือจากการหักตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

เงินที่หักไว้ตามวรรคหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครให้นำส่งที่ผู้อำนวยการกองคลัง กรมการปกครอง ในจังหวัดอื่นให้นำส่งที่เสมียนตราจังหวัด ณ ที่ทำการปกครองจังหวัด หรือที่เสมียนตราอำเภอ ณ ที่ทำการปกครองอำเภอ หรือเสมียนตรากิ่งอำเภอ ณ ที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้จ่ายเงินสินบนจากเงินค่าปรับ แต่มิได้บัญญัติให้จ่ายเงินรางวัลให้หักเงินค่าปรับหลังหักจ่ายเงินสินบนตามกฎหมายไว้จ่ายเป็นเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๓ ให้ผู้อำนวยการกองคลัง กรมการปกครอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมการปกครอง ปลัดจังหวัด หรือนายอำเภอ ติดต่อประสานงาน กับเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อขอทราบยอดเงินในแต่ละคดีที่หักและได้นำส่งให้แก่กรมการปกครอง จังหวัด หรืออำเภอ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔ เงินที่หักไว้หรือได้รับจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ ให้นำไปใช้จ่าย ดังนี้

(๑) จำนวนสามในสี่ส่วน ให้นำไปจ่ายเป็นเงินสินบนหนึ่งส่วนและเงินรางวัลสองส่วนของแต่ละคดี ในกรณีที่ไม่ต้องจ่ายเงินสินบน ให้รวมจ่ายเป็นเงินรางวัลทั้งสามส่วน

(๒) จำนวนที่เหลืออีกหนึ่งส่วน ให้นำไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยให้กรมการปกครองจัดตั้งเป็นกองทุน

เงินตามวรรคหนึ่ง (๒) ให้จังหวัด และอำเภอที่ตั้งสำนักงานคลังจังหวัด ณ อำเภอ นำส่งกรมการปกครองภายใน ๕ วันทำการ นับแต่วันที่ได้หักเงินหรือได้รับเงินค่าปรับ

ข้อ ๑๕ เงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ให้นำไปจ่ายตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. เงินสินบนรางวัล ให้จ่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) เงินสินบน ให้จ่ายแก่ผู้แจ้งความนำจับภายใน ๕ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับเงินค่าปรับ กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินสินบนหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน

(๒) เงินรางวัล ให้จ่ายในวันทำการสุดท้ายของเดือนแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามสัดส่วนของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามบัญชีอัตราแนบท้ายระเบียบนี้

ข. เงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ให้กรมการปกครองนำไปจ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับของส่วนราชการนั้นได้ตามความจำเป็นโดยประหยัดตามงบรายจ่าย ดังต่อไปนี้

(๑) งบบุคลากร ได้แก่ ค่าจ้างชั่วคราว ยกเว้น รายจ่ายประเภทเงินเดือน และค่าจ้างประจำ

(๒) งบดำเนินการ เช่น ค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุประเภทค่าตอบแทนกรรมการ ค่าเบี้ยประชุม ค่ารับรอง เป็นต้น

(๓) งบลงทุน เช่น ค่าครุภัณฑ์ เป็นต้น

ที่ทำการปกครองจังหวัด อำเภอและกิ่งอำเภอ มีสิทธิเสนอโครงการหรือกิจกรรมเพื่อขอใช้จ่ายเงินตามข้อ ๑๕ ข.

หมวด ๓
การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง

ข้อ ๑๖ เงินในส่วนที่จะต้องนำไปจ่ายเป็นเงินสินบนรางวัลตามข้อ ๑๔ (๑) ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในส่วนกลาง ให้นำฝากไว้ที่กรมบัญชีกลาง โดยเปิดบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ใช้ชื่อว่า "บัญชีเงินฝากเงินสินบนรางวัลของกรมการปกครอง"

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้นำฝากไว้ที่สำนักงานคลังจังหวัด หรือสำนักงานคลังจังหวัด ณ อำเภอ แล้วแต่กรณี โดยเปิดบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีเงินฝากอื่น ใช้ชื่อว่า "บัญชีเงินฝากเงินสินบนรางวัล ของจังหวัด.....หรืออำเภอ....."

ข้อ ๑๗ สำหรับเงินในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามข้อ ๑๔ (๒) ให้จัดตั้งเป็นกองทุน และให้นำฝากไว้ที่กรมบัญชีกลาง ใช้ชื่อว่า "บัญชีเงินฝากกองทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกรมการปกครอง"

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กรมการปกครองกำหนด

ข้อ ๑๘ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานคณะหนึ่ง ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมการปกครอง ที่อธิบดีกรมการปกครองมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ผู้อำนวยการส่วนงานนิติการ สำนักการสอบสวนและนิติการ เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการกองคลัง กรมการปกครอง เป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้าฝ่ายบัญชี กองคลัง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ หัวหน้าฝ่ายการเงิน กองคลัง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๑๙ คณะกรรมการบริหารกองทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ให้คำปรึกษาหรือเสนอแนะการใช้จ่ายเงินกองทุนต่ออธิบดีกรมการปกครอง

(๒) พิจารณากลั่นกรอง การใช้จ่ายเงินกองทุนตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามข้อ ๑๕ ข.

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมการปกครองมอบหมาย

ข้อ ๒๐ การประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมจากกองทุนตามระเบียบนี้ ตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดโดยอนุโลม

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องนำเงินฝากธนาคารหรือเก็บรักษาไว้เป็นเงินสด ณ ที่ทำการให้ขออนุมัติกระทรวงการคลัง

ข้อ ๒๒ ให้จังหวัด และอำเภอที่ตั้งสำนักงานคลังจังหวัด ณ อำเภอ รายงานผลการใช้จ่ายเงินสินบนรางวัลและเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ให้กรมการปกครองทราบทุกวันทำการสุดท้ายของเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนสิงหาคม เพื่อรวบรวมรายงานกระทรวงการคลัง

ข้อ ๒๓ การบัญชี ให้ถือปฏิบัติตามระบบบัญชีของส่วนราชการ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น และเมื่อปิดบัญชีประจำปีแล้ว ให้ส่งงบการเงินไปให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบรับรองงบการเงินแล้ว ให้ส่งงบการเงินที่รับรองแล้ว ให้กรมบัญชีกลางทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับรองงบการเงิน

ข้อ ๒๔ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำเงินฝากคลังและการพัสดุ หรือวิธีปฏิบัติอื่นใด ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่มีความจำเป็นและจะต้องปฏิบัตินอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้แจ้งมายังกรมการปกครอง เพื่อขออนุมัติกระทรวงการคลังต่อไป

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๖ บรรดาคดีที่เกิดขึ้นและคดียังไม่ถึงที่สุดก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการแบ่งจ่ายเงินสินบนรางวัลตามระเบียบนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายศิวะ แสงมณี)
อธิบดีกรมการปกครอง

คำร้องขอรับเงินสินบน
(สำหรับผู้แจ้งความนำจับ)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ถนน.....ซอย.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

ด้วยข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอรับเงินสินบนในฐานะผู้แจ้งความนำจับผู้กระทำความผิดในคดีอาญาตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนี้ (ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ใน [๑] หรือ [๒] และกรอกข้อความในช่องว่าง)

[๑] คดีอาญาที่เลิกกันหรือถึงที่สุด โดยการเปรียบเทียบปรับในอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน พนักงานสอบสวน หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี และได้รับเงินค่าปรับแล้ว ตามคดีหมายเลขดำที่...../..... และหมายเลขแดงที่...../.....

- ผู้ต้องหาชื่อ.....
- ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว ดังนี้.....
.....
.....
.....
.....
- มีเจ้าหน้าที่อื่นที่ร่วมดำเนินการ ได้แก่.....
.....

[๒] คดีอาญาที่มีคำพิพากษาของศาลยุติธรรมถึงที่สุด ให้ลงโทษปรับจำเลยและจำเลยได้ชำระค่าปรับตามคำพิพากษาแล้ว ตามคดีหมายเลขดำที่...../..... และหมายเลขแดงที่...../.....

- ผู้ต้องหาชื่อ.....
- ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว ดังนี้.....
.....
.....
.....
.....

- มีบุคคลอื่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นร่วมดำเนินการ ได้แก่.....

.....

.....

.....

.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุมัติและเบิกจ่ายเงินรางวัลให้แก่ข้าพเจ้าตามสัดส่วนที่พึงจะได้รับด้วย

ลงชื่อ ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานมาพร้อมคำร้องนี้ ดังนี้

☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

☐ สำเนาคำสั่งหรือหนังสือสั่งการให้ปฏิบัติหน้าที่ หรือคำรับรองของผู้บังคับบัญชา

☐ สำเนาหลักฐานการเปรียบเทียบปรับ หรือสำเนาคำพิพากษาของศาลที่พิพากษาให้ลงโทษปรับ หรือสำเนาเอกสารการยืนยันของส่วนราชการของศาลยุติธรรม

☐ สำเนาบันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดี

คำร้องขอรับเงินรางวัล
(สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับ)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ข้าพเจ้า.....ตำรงตำแหน่ง.....

สังกัด.....หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

ด้วยข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอรับเงินรางวัลในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการหักเงินค่าปรับก่อนนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนี้ (ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ใน [๑] หรือ [๒] และกรอกข้อความในช่องว่าง)

[๑] คดีอาญาที่เลิกกันหรือถึงที่สุด โดยการเปรียบเทียบปรับในอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานพนักงานสอบสวน หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีและได้รับเงินค่าปรับแล้วตามคดีหมายเลขดำที่...../..... และหมายเลขแดงที่...../.....

- ผู้ต้องหาชื่อ.....
- ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว ดังนี้.....

.....

.....

.....

.....

- มีเจ้าหน้าที่อื่นที่ร่วมดำเนินการ ได้แก่.....

.....

[๒] คดีอาญาที่มีคำพิพากษาของศาลยุติธรรมถึงที่สุด ให้ลงโทษปรับจำเลยและจำเลยได้ชำระค่าปรับตามคำพิพากษาแล้ว ตามคดีหมายเลขดำที่...../..... และหมายเลขแดงที่...../.....

- ผู้ต้องหาชื่อ.....
- ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว ดังนี้.....

.....

.....

.....

.....

- มีเจ้าหน้าที่อื่นที่ร่วมดำเนินการ ได้แก่.....

.....

.....

.....

.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุมัติและเบิกจ่ายเงินรางวัลให้แก่ข้าพเจ้าตามสัดส่วนที่พึงจะได้รับด้วย

ลงชื่อ ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหรือหลักฐานมาพร้อมคำร้องนี้ ดังนี้

☐ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

☐ สำเนาคำสั่งหรือหนังสือสั่งการให้ปฏิบัติหน้าที่ หรือคำรับรองของผู้บังคับบัญชา

☐ สำเนาหลักฐานการเปรียบเทียบปรับ หรือสำเนาคำพิพากษาของศาลที่พิพากษาให้ลงโทษปรับ หรือสำเนาเอกสารการยืนยันของส่วนราชการของศาลยุติธรรม

☐ สำเนาบันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดี (ถ้ามี)

บัญชีอัตราแนบท้ายระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินสินบนรางวัล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามข้อ ๑๕ ก. (๒)

ประเภท	ผู้มีสิทธิ อัตราการจ่าย และวิธีการจ่ายเงินรางวัล
มีการจับกุม	**ก. ในคดีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ทั้งในคดีที่ถึงที่สุด โดยการเปรียบเทียบปรับและศาลพิพากษาลงโทษปรับ** **๑. คดีถึงที่สุดโดยการเปรียบเทียบปรับ ให้จ่ายเงินรางวัลในแต่ละคดีแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับ ดังนี้** ๑.๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิด และหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นและมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยเข้าร่วมจับกุมให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๕๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน ๑.๒ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น และมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการออกหมายจับหรือหมายค้น ผู้นำชี้หรือแจ้งเบาะแสให้จับกุม ผู้จัดทำเรื่องการเปรียบเทียบปรับ ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๓๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน ๑.๓ ผู้ทำการเปรียบเทียบปรับ ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๒๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน **๒. คดีถึงที่สุดโดยศาลพิพากษาลงโทษให้ปรับ ให้จ่ายเงินรางวัลในแต่ละคดีแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับ ดังนี้** ๒.๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิด และหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นและมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยเข้าร่วมจับกุมให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๔๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคนให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน

ประเภท	ผู้มีสิทธิ อัตราการจ่าย และวิธีการจ่ายเงินรางวัล
	๒.๒ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้น และมีส่วนร่วมในการจับกุมผู้กระทำความผิด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการออกหมายจับหรือหมายค้น ผู้นำชี้หรือแจ้งเป้าหมายให้จับกุม เสมียนคดี ให้ได้รับรางวัลในอัตราร้อยละ ๓๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน ๒.๓ ผู้ช่วยผู้ทำหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา (ถ้ามี) ผู้ทำหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา หัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้ทำความเห็นในคดี และพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวน ให้ได้รับรางวัลในอัตราร้อยละ ๓๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของจำนวนผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินหลายคนให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน
ไม่มีการจับกุม	**ข. ในคดีที่ไม่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด ทั้งในคดีที่ถึงที่สุดโดยการเปรียบเทียบปรับและศาลพิพากษาลงโทษปรับ** (ศาลพิพากษาลงโทษปรับคือคดีที่ผู้กระทำความผิดเข้าหาพนักงานสอบสวนเองโดยไม่มีการจับกุมหรือคดีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ) **๑. คดีถึงที่สุดโดยการเปรียบเทียบปรับ** ให้จ่ายเงินรางวัลในแต่ละคดีแก่เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับนั้น ดังนี้ ๑.๑ เจ้าหน้าที่ผู้พบกระทำความผิดและเสนอเรื่องให้ดำเนินคดี และหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งการหรือเห็นชอบให้ดำเนินคดี ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๕๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของจำนวนผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคนให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน ๑.๒ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำเรื่องการเปรียบเทียบปรับ หรือเสมียนคดี ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๓๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน

ประเภท	ผู้มีสิทธิ อัตราการจ่าย และวิธีการจ่ายเงินรางวัล
	๑.๓ ผู้ทำการเปรียบเทียบปรับ ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๒๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่มีผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน **๒. คดีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับและถึงที่สุดโดยศาลพิพากษาลงโทษให้ปรับ ให้จ่ายเงินรางวัลในแต่ละคดี** ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับนั้น ดังนี้ ๒.๑ เจ้าหน้าที่ผู้พบการกระทำความผิดและเสนอเรื่องให้ดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสั่งการหรือเห็นชอบให้ดำเนินคดีต่อไปให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๕๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน ๒.๒ เสมียนคดี ผู้ช่วยผู้ทำหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา (ถ้ามี) ผู้ทำหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา หัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้ทำความเห็นในคดี และพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวน ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๕๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน **๓. คดีที่ผู้กระทำความผิดเข้าหาพนักงานสอบสวนเองโดยไม่มีการจับกุม** ให้จ่ายเงินรางวัลในแต่ละคดีให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่อันได้มาซึ่งเงินค่าปรับนั้น ดังนี้ ๓.๑ เจ้าหน้าที่ผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ และหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการออกหมายจับหรือหมายค้น ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๔๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลหลายคน ให้เฉลี่ยเท่ากันทุกคน

ประเภท	ผู้มีสิทธิ อัตราการจ่าย และวิธีการจ่ายเงินรางวัล
	๓.๒ เสมียนคดี ผู้ช่วยผู้ทำหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา (ถ้ามี) ผู้ทำหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา หัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้ทำความเห็นในคดี และพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวน ให้ได้รับเงินรางวัลในอัตราร้อยละ ๖๐ ของเงินค่าปรับที่หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีสิทธิในแต่ละคดี กรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินหลายคน ให้เฉลี่ยจ่ายเท่ากันทุกคน
	ค. กรณีเจ้าหน้าที่คนเดียวแต่ปฏิบัติงานในคดีนั้นหลายหน้าที่ ให้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลในแต่ละหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงนั้นด้วย

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๖

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๒ มีนาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การแต่งตั้งนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานการแต่งตั้งนายทะเบียนตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เนื่องด้วย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่จะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ นี้ ในมาตรา ๘ (๑) ได้กำหนดโครงสร้างสำนักทะเบียนและนายทะเบียนไว้ดังนี้ คือ

๑. สำนักทะเบียนกลาง มีผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง โดยกฎหมายกำหนดให้อธิบดีกรมการปกครอง เป็นผู้อำนวยการทะเบียนกลาง และมีอำนาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการทะเบียนกลางและผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

๒. สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครมีนายทะเบียนกรุงเทพมหานครและผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร โดยกฎหมายกำหนดให้ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร และอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าระดับกองในสำนักปลัดกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนกรุงเทพมหานครได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

๓. สำนักทะเบียนจังหวัด มีนายทะเบียนจังหวัดและผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัดเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด และอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดจังหวัดปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัดได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด

๔. สำนักทะเบียนอำเภอ มีนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอโดยกฎหมายกำหนดให้ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอและอาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอคนใดคนหนึ่งปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอได้และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ

๕. สำนักทะเบียนท้องถิ่นมีนายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่นโดยกฎหมายกำหนดให้ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการเขต ปลัดเมืองพัทยาเป็นนายทะเบียนท้องถิ่นและอาจมอบอำนาจให้รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รองปลัดเมืองพัทยาปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นได้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครเตรียมดำเนินการแต่งตั้งนายทะเบียนให้เป็นไปตามข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕ ตามแนวทางต่อไปนี้

๑. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด หรือผู้ช่วยนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ส่วนผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือปลัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้หากแต่งตั้งบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการทะเบียนราษฎรก็จะเป็นการเหมาะสม และไม่ควรเป็นบุคคลคนเดียวกันกับที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

๒. แจ้งให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นในอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยา ที่ตนรับผิดชอบ สำหรับผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอนั้น ขอให้นายอำเภอปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอพิจารณาแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอในอำเภอ หรือกิ่งอำเภอทุกคนเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ และแต่งตั้งข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอด้วยดังที่เคยปฏิบัติมา

อนึ่ง การแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ใคร่ขอให้ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา พิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมดังที่เคยปฏิบัติมาเช่นกัน

๓. ตำแหน่งนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นกฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา เป็นนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น **ดังนั้น จึงไม่ต้องออกคำสั่งแต่งตั้งแต่อย่างใด เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนตามที่กำหนดก็ให้มอบอำนาจให้ผู้ที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) และ (๕) ปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนแทนโดยทำเป็นหนังสือมอบหมายให้ชัดเจน**

๔. การออกคำสั่งแต่งตั้งนายทะเบียนหรือการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนใคร่ขอให้ข้อสังเกตว่าขณะนี้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ยังไม่มีผลบังคับใช้ ฉะนั้น วันที่ที่กำหนดให้คำสั่ง หรือการมอบอำนาจมีผลบังคับ หรือวันที่ที่ลงนามในการออกคำสั่ง หรือมอบอำนาจ ในระยะแรกนี้ควรเป็นวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕

๕. เมื่อมีการแต่งตั้งนายทะเบียนไว้แล้ว **ต่อมาผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งได้พ้นจากหน้าที่หรือจำเป็นต้องสับเปลี่ยนตัวบุคคลใหม่ ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งออกคำสั่งถอดถอนบุคคลนั้นด้วย** เว้นแต่การดำรงตำแหน่งนายทะเบียน โดยผลของกฎหมาย เช่น นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องออกคำสั่งถอดถอนแต่อย่างใด โดยให้ถือวันที่พ้นจากตำแหน่งทางการบริหารเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งนายทะเบียน

๖. การรายงานเมื่อได้มีการแต่งตั้งนายทะเบียน หรือการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตามข้อ ๔ หรือมีการเปลี่ยนแปลง หรือถอดถอนนายทะเบียนตามข้อ ๕ ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ เขตเทศบาล เมืองพัทยา ส่งคำสั่งหรือหนังสือมอบหมายให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานครเพื่อรวบรวมรายงานสำนักทะเบียนกลางตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียน

ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
งานวิชาการและระบบการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

แบบรายงาน

บัญชีรายชื่อนายทะเบียนตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

จังหวัด.....

นายทะเบียน	ชื่อ ชื่อสกุล	วัน เดือน ปีที่แต่งตั้ง
นายทะเบียนจังหวัด.....	นาย ก	
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน	นาย ข	
นายทะเบียนจังหวัด.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด.....		
เทศบาล/เมืองพัทยา		
๑. เทศบาล		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น.....		
อำเภอ		
๑. อำเภอ.....		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ		
ฯลฯ		

หมายเหตุ ๑. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายทะเบียนในเขตจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ให้รายงานด้วยทุกครั้ง

๒. ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผลของกฎหมาย เช่น นายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น วันเดือนปีที่แต่งตั้ง ให้ระบุวันที่ที่ดำรงตำแหน่งทางการบริหาร

๓. สำหรับกรุงเทพมหานครให้ใช้แบบฟอร์มอนุโลมตามนี้

แบบรายงาน

บัญชีรายชื่อนายทะเบียนตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
(ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน)

นายทะเบียน	ชื่อ ชื่อสกุล	วัน เดือน ปีที่เปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน
นายทะเบียนจังหวัด.....	นาย ก	
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน	นาย ข	
นายทะเบียนจังหวัด.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนจังหวัด.....		
เทศบาล/เมืองพัทยา		
๑. เทศบาล		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนท้องถิ่น.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น.....		
อำเภอ		
๑. อำเภอ.....		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน		
นายทะเบียนอำเภอ.....		
ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ		
ฯลฯ		

หมายเหตุ ๑. ให้ระบุชื่อ และตำแหน่งผู้ที่ถูกเปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน

๒. ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผลของกฎหมาย เช่น นายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น วันเดือนปีที่เปลี่ยนแปลงหรือถอดถอน ให้ระบุวันที่พ้นจากตำแหน่งทางการบริหาร

๓. สำหรับกรุงเทพมหานครให้ใช้แบบฟอร์มอนุโลมตามนี้

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๒ มีนาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติเรื่องการแต่งตั้งนายทะเบียนและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๖ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๑

ตามที่พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ กำหนดให้เทศบาลตำบล ๙๘๐ แห่ง ที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลเป็นสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๕) ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการทะเบียนราษฎรของเทศบาลตำบลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน จึงชักซ้อมความเข้าใจเรื่องนายทะเบียนและการแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑. ปลัดเทศบาลตำบลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลทุกเทศบาลทั้ง ๙๘๐ แห่ง จะเป็น **นายทะเบียนท้องถิ่นโดยผลของกฎหมาย** ตามมาตรา ๘ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตปกครองท้องถิ่นนั้นๆ และมีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นได้

๒. **การแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น** ให้นายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาแต่งตั้งจากพนักงานเทศบาลที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป โดยจัดทำเป็นคำสั่งของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อมิให้สับสนกับคำสั่งของเทศบาลซึ่งตามปกตินายกเทศมนตรีเป็นผู้ลงนาม ทั้งนี้ **ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นจะต้องสามารถกำกับดูแลและปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในสำนักทะเบียนตามอำนาจหน้าที่ได้ โดยไม่ทำให้การปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนเกิดความเสียหาย**

๓. กรณีผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งพ้นจากหน้าที่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล ให้นายทะเบียนท้องถิ่นออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นใหม่ โดยในคำสั่งใหม่ให้ยกเลิกคำสั่งเดิม และให้สำเนาคำสั่งส่งไปยังสำนักทะเบียนจังหวัดเพื่อเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบ โดยไม่ต้องรายงานให้สำนักทะเบียนกลางทราบ และในเรื่องอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและการแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียน สำนักทะเบียนกลางเคยซักซ้อมแนวทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลางที่ส่งมาพร้อมนี้

๔. กรณีเทศบาลตำบลใดไม่สามารถจัดหาพนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป เพื่อแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ให้รายงานสำนักทะเบียนจังหวัดเพื่อรายงานสำนักทะเบียนกลางพิจารณาสั่งการเป็นกรณีเฉพาะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เทศบาลตำบลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลที่อยู่ในพื้นที่ทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญา นาคฉัตรีย์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๑ เมษายน ๒๕๔๕

เรื่อง มาตรการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๙
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๑
๔. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๑
๕. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓
๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๓ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๓

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้ออกระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ เป็นต้นมา และได้มีหนังสือสั่งการแจ้งซักซ้อมให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติในประเด็นต่างๆ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและมีประสิทธิภาพเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน นั้น

ผลจากการประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรทั้งระดับผู้ปฏิบัติและผู้กำกับดูแล รวมถึงการตรวจราชการของผู้บังคับบัญชาระดับสูงและผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง พบว่าปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแลงานทะเบียนราษฎรประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ได้แก่ การที่หนังสือสั่งการในเรื่องเดียวกันมีหลายฉบับกระจัดกระจาย ฉบับใหม่ไม่อ้างถึงหรือไม่ยกเลิกฉบับเก่า ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้อ้างอิงและถือปฏิบัติ **โดยเฉพาะหนังสือสั่งการสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการอนุมัติ การตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเพื่อป้องกันการกระทำทุจริต** ซึ่งจำเป็นต้องใช้อ้างอิงอยู่เสมอและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ดังนั้น เพื่อให้มาตรการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในเรื่องอันเป็นสาระสำคัญที่จะมีส่วนป้องกันการทุจริต มีความชัดเจนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. อำนาจการพิจารณาอนุมัติ

การปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ในกรณี (๑) การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด ตามข้อ ๕๗ (๒) การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของผู้ไม่มีสัญชาติไทย ตามข้อ ๕๘ (๓) การรับแจ้งการเกิดเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้ง ตามข้อ ๕๙ (๔) การเพิ่มชื่อกรณีตกสำรวจ ตามข้อ ๙๓ (๕) การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่มีเอกสารมาแสดง ตามข้อ ๙๗ (๖) การเพิ่มชื่อเด็กอนาถา ตามข้อ ๙๘ (๗) การเพิ่มชื่อบุคคลที่ได้มีการลงรายการ "ตาย" หรือ "จำหน่าย" ในทะเบียนบ้านไว้แล้ว ตามข้อ ๙๙ (๘) การเพิ่มชื่อคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ตามข้อ ๑๐๐ (๙) การเพิ่มชื่อคนต่างด้าวเข้าทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ ตามข้อ ๑๐๕ (๑๐) การจำหน่ายชื่อบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ ตามข้อ ๑๑๐ (๑๑) การแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรโดยไม่มีเอกสารราชการ ตามข้อ ๑๑๕ (๒) และ (๑๒) การแก้ไขรายการสัญชาติไทยในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นเป็นสัญชาติไทย ตามข้อ ๑๑๕ (๓) นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น จะต้องเสนอให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติโดยการใช้อำนาจอนุมัติให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อ ๕๗ กรณีเด็กที่ขอแจ้งการเกิดมีอายุตั้งแต่ ๗ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกรณีตกสำรวจตามข้อ ๙๓ การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่มีเอกสารมาแสดงตามข้อ ๙๗ และการแก้ไขรายการสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่น หรือไม่ได้สัญชาติไทยเป็นสัญชาติไทยตามข้อ ๑๑๕ (๓) กำหนดให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต ต้องพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติด้วยตนเอง จะมอบหมายให้ผู้อื่นพิจารณาแทนไม่ได้ เพราะกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ เสี่ยงต่อการทุจริต และมิใช่เรื่องเร่งด่วน จำเป็นต้องใช้ความละเอียดรอบคอบอย่างมาก เว้นแต่กรณีตำแหน่งนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตว่างลง หรือไม่สามารถปฏิบัติราชการติดต่อกันได้เป็นเวลานาน ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวหรือผู้รักษาราชการแทนในลำดับแรกเท่านั้นเป็นผู้พิจารณาสั่งการแทน

๑.๒ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อ ๕๗ กรณีเด็กที่ขอแจ้งการเกิดมีอายุต่ำกว่า ๗ ปีบริบูรณ์ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของผู้ไม่ได้สัญชาติไทยตามข้อ ๕๘ และการรับแจ้งการเกิดเด็กอ่อนซึ่งถูกทอดทิ้งตามข้อ ๕๙ การเพิ่มชื่อตามข้อ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๕ การจำหน่ายชื่อตามข้อ ๑๑๐ และการแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรตามข้อ ๑๑๕ (๒) กำหนดให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต เป็นผู้พิจารณาอนุมัติหรืออาจจะมอบอำนาจโดยจัดทำเป็นคำสั่งให้ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายปกครองและพัฒนา หรือปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร (ในกรณีอำเภอและกิ่งอำเภอ) หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตหรือหัวหน้าฝ่ายทะเบียน (ในกรณีเขตกรุงเทพมหานคร) เป็นผู้พิจารณาสั่งการแทนในฐานะผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้ และเมื่อได้ดำเนินการแทนแล้วจะต้องเสนอเรื่องนั้นให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตทราบโดยเร็ว

๒. การจัดทำสมุดคุมการรับแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อ

สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง จะต้องจัดทำสมุดคุมการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านทุกกรณีไว้ในเล่มเดียวกัน ตามแบบที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๙ โดยให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามข้อ ๕๗-๕๘ และการรับแจ้งการเกิดเด็กอ่อนซึ่งถูกถอดทิ้งตามข้อ ๕๙ และการเพิ่มชื่อทุกกรณีตั้งแต่ข้อ ๙๓-๑๐๖ นายทะเบียนจะต้องลงรายการบุคคลในสมุดคุมทุกรายโดยให้เสนอควบคู่ไปพร้อมกับการเสนอเรื่องให้ผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาตพิจารณาทุกครั้ง

๒.๒ ในส่วนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลและเมืองพัทยา ถ้าเป็นกรณีการรับแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อที่การอนุมัติเป็นอำนาจของนายอำเภอ ในขั้นตอนการเสนอเรื่องให้นายอำเภอพิจารณา ไม่ต้องเสนอสมุดคุมให้นายอำเภอทราบ แต่เมื่อเรื่องกลับมาจากอำเภอแล้วให้เสนอเรื่องพร้อมสมุดคุมให้ปลัดเทศบาลหรือปลัดเมืองพัทยาทราบ

๒.๓ ให้จัดทำบันทึกรายงานสรุปยอดจำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้แจ้งการเกิดเกินกำหนด เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และแก้ไขรายการสัญชาติจากสัญชาติอื่นหรือไม่ได้สัญชาติไทยเป็นสัญชาติไทยเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล และปลัดเมืองพัทยาแล้วแต่กรณีทราบเป็นประจำทุกวันที่ ๑๕ และวันสิ้นเดือน โดยให้เสนอสมุดคุมการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อไปพร้อมด้วย เพื่อให้นายอำเภอ ฯลฯ ตรวจและลงชื่อกำกับไว้

๓. การตรวจสอบภายหลังการเพิ่มชื่อ

เมื่อนายทะเบียนได้เพิ่มชื่อบุคคลที่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้แจ้งการเกิดเกินกำหนดหรือเพิ่มชื่อทุกกรณีลงในทะเบียนบ้านแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ จัดทำประกาศสำนักทะเบียนเพื่อปิดประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวไว้ในที่สาธารณะหรือแหล่งชุมชนที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาคม ชุมชน หมู่บ้าน และประชาชน ได้รับรู้และช่วยตรวจสอบบุคคลอีกทางหนึ่งโดยในประกาศสำนักทะเบียนให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ ชื่อบิดา-มารดา และบ้านเลขที่ที่นายทะเบียนได้เพิ่มชื่อของบุคคลดังกล่าวไว้ด้วย

๓.๒ จัดทำบัญชีรายชื่อพร้อมระบุเลขประจำตัวประชาชนของบุคคลที่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้แจ้งการเกิดเกินกำหนดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านทุกกรณี รายงานสำนักทะเบียนจังหวัดหรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เพื่อแจ้งสำนักทะเบียนกลางทราบภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไปนับจากเดือนที่มีการดำเนินการเรื่องนั้นๆ

๔. การควบคุมการใช้แบบพิมพ์การทะเบียนราษฎร

ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ จัดทำคำสั่งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเก็บรักษาควบคุมและเบิกจ่ายการใช้แบบพิมพ์เอกสารการทะเบียนราษฎรที่สำคัญ ได้แก่ สูติบัตร (ท.ร.๑ ท.ร.๒ และ ท.ร.๓) มรณบัตร (ท.ร.๔ และ ท.ร.๕) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร.๖ และ ท.ร.๗) แบบการให้เลขประจำตัวประชาชน (ท.ร.๙๘ ก ท.ร.๙๘ ข และ ท.ร.๙๘ ค) และแบบพิมพ์อื่นที่เห็นว่าจำเป็น รวมทั้งให้จัดทำทะเบียนคุมการใช้เอกสารการทะเบียนราษฎรที่สำคัญดังกล่าวตามแบบที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๑ โดยจะต้องลงรายการให้เป็นปัจจุบันเสมอเพื่อให้ทราบว่าผู้ใดนำแบบพิมพ์ฉบับใดไปใช้ในแต่ละวัน

๔.๒ ให้เสนอทะเบียนคุมการใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวเพื่อให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล และปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี ตรวจและลงชื่อกำกับไว้เป็นประจำทุกสิ้นเดือน

๕. การติดตามผลการปฏิบัติงาน

ให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร จัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจติดตามการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยให้ถือเป็นงานที่ต้องดำเนินการเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้การปฏิบัติการแต่ละครั้งนอกจากจะตรวจเรื่องทั่วๆ ไป ในการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนแล้ว ให้เน้นการตรวจติดตามผลการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ ๑-๔ ของหนังสือฉบับนี้เป็นสำคัญด้วย

๖. หนังสือสั่งการของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ฉบับที่สั่งการไปก่อนแล้วนั้นฉบับใดมีข้อความกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ซ้ำหรือแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในหนังสือฉบับนี้ให้เป็นอันยกเลิกแนวทางปฏิบัติดังกล่าวและให้ถือปฏิบัติตามหนังสือฉบับนี้แทน ตั้งแต่วันที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นได้รับหนังสือสั่งการฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
โทร/โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖ สป.มท. ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖

เรื่อง นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ด้วยในการประชุมสัมมนานายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๔๖ เจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมประชุมสัมมนาส่วนใหญ่จะสอบถามเรื่องอำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ และผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นว่าสามารถปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรได้เช่นเดียวกับนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นจะมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติราชการแทนได้หรือไม่ รวมถึงการลงชื่อในหนังสือราชการที่ออกโดยสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ควรลงตำแหน่งอย่างไร

สำนักทะเบียนกลาง ขอเรียนทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ จะปรากฏคำที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งเจ้าพนักงานหลายคำ อาทิเช่น นายทะเบียน นายทะเบียนผู้รับแจ้ง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งแต่ละตำแหน่งจะมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ

๑.๑ **"นายทะเบียน"** ตามมาตรา ๔ หมายถึง...นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนผู้รับแจ้งและผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียน ดังนั้น **การใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน** เช่น การคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตายตามมาตรา ๖ หรือการเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร หรือการสั่งจำหน่ายรายการทะเบียนราษฎร การเพิกถอนหลักฐานและการแก้ไขรายการทะเบียนราษฎร์ตามมาตรา ๑๐ เป็นต้น **เจ้าพนักงานที่จะดำเนินการได้คือ นายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอในฐานะเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอตามมาตรา ๘ (๔) นายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นในฐานะเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่นตามมาตรา ๘ (๕)** และตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในนิยามของคำว่า "นายทะเบียน" ตามมาตรา ๔

๑.๒ **"นายทะเบียนผู้รับแจ้ง"** ตามมาตรา ๔ หมายถึง นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่... เช่นการกำหนดให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ และผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เป็นต้น ดังนั้น **การใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนผู้รับแจ้ง** เช่น การรับแจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ การออกสูติบัตรตามมาตรา ๒๐ การรับแจ้งการตายตามมาตรา ๒๑ การออกมรณบัตรตามมาตรา ๒๒ การอนุญาตเรื่องการจัดการศพตามมาตรา ๒๔ การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ตามมาตรา ๓๐ การกำหนดเลขประจำบ้านตามมาตรา ๓๔ เป็นต้น **เจ้าพนักงานที่จะดำเนินการได้คือ นายทะเบียนอำเภอ** (นายอำเภอฯ) **นายทะเบียนท้องถิ่น** (ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา) **ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น** ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดในนิยามตามมาตรา ๔ ผนวกกับประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องแต่งตั้งนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕

๑.๓ **"นายทะเบียนอำเภอ"** ตามมาตรา ๘ (๔) หมายถึง นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และ **"นายทะเบียนท้องถิ่น"** ตามมาตรา ๘ (๕) หมายถึง ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หรือปลัดเมืองพัทยา ดังนั้น **การใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น** เช่น การเปรียบเทียบปรับความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๕๑ **เจ้าพนักงานที่จะดำเนินการได้คือนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น** แล้วแต่กรณี

๒. ประเด็นเรื่องการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นนั้น พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ ได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กล่าวคือ มาตรา ๘ (๔) กำหนดให้**นายทะเบียนอำเภออาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอคนใดคนหนึ่งปฏิบัติราชการแทน**นายทะเบียนอำเภอได้ และมาตรา ๘ (๕) กำหนดให้**นายทะเบียนท้องถิ่นอาจมอบอำนาจให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตหรือรองปลัดเทศบาล หรือรองปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี ปฏิบัติราชการแทน**นายทะเบียนท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ การมอบอำนาจจะต้องทำเป็นคำสั่งสำนักทะเบียน และกำหนดเรื่องที่จะมอบอำนาจให้ปฏิบัติแทนนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นไว้ในคำสั่งด้วย ส่วนการลงตำแหน่งในเอกสารการทะเบียนราษฎรกรณีผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนนั้น จะต้องลงตำแหน่งว่า "ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ..." หรือ "รองปลัดเทศบาล ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล..." เป็นต้น **ดังนั้น การที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นบางแห่งมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นจึงเป็นการปฏิบัติที่ยังไม่ถูกต้อง**

๓. กรณีที่สำนักทะเบียนจะมีหนังสือราชการถึงหน่วยงานต่างๆ ซึ่งตามหลักการของงานสารบรรณ ผู้ที่จะลงนามในหนังสือควรเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่ออกหนังสือดังกล่าว แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๔) กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ และมาตรา ๘ (๕) กำหนดให้นายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนัก

ทะเบียนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตปกครองท้องถิ่น ซึ่งหมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเป็นผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนนั้นๆ ในฐานะเป็นหัวหน้าหน่วยงาน ดังนั้น หนังสือราชการที่ออกโดยสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ควรลงนามในตำแหน่งนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติขอให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ลงนามด้วยตนเอง เว้นแต่สำนักทะเบียนใดที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นมีนโยบาย หรือมอบหมายให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ หรือผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ลงนามในหนังสือราชการแทน ก็ให้ถือปฏิบัติได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๙ เมษายน ๒๕๔๘

เรื่อง แต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

เรียน นายทะเบียนจังหวัดสงขลา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสงขลา ที่ สข ๐๐๑๗/๕๔๓๘ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๘

ตามที่แจ้งว่าสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิงหนคร ขอแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนเพิ่มเติมจำนวน ๑ คน จากเดิมที่มีผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นอยู่แล้วจำนวน ๔ คน แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียนและบัตร ระดับ ๔ (หัวหน้างานทะเบียนราษฎร) ได้โอนย้ายไปดำรงตำแหน่งที่เทศบาลนครตรัง ยังไม่มีผู้มาดำรงตำแหน่งแทน และผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นที่เหลือ ๓ คน ที่ได้รับการแต่งตั้งไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักทะเบียน ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน จึงขอแต่งตั้งนางสิริรัตน์ กาญจนวงศ์ ตำแหน่งเจ้าพนักงานทะเบียน ระดับ ๒ เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิงหนคร นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า การที่กำหนดให้นายทะเบียนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นจากพนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปนั้น เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๕) กำหนดให้ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในเขตท้องถิ่นเช่นเดียวกับนายทะเบียนท้องถิ่น (ปลัดเทศบาล) ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทั้งในเรื่องการแจ้งเกิด (แจ้งภายในกำหนดและแจ้งเกินกำหนด) การแจ้งตาย (แจ้งภายในกำหนดและแจ้งเกินกำหนด) การแจ้งย้ายที่อยู่ การเพิ่มชื่อบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน การแก้ไขและจำหน่ายรายการบุคคล รวมถึงการอื่นใดที่กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจดำเนินการได้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในระดับที่มีความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเกิดความผิดพลาดและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและประชาชนได้ สำหรับกรณีของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิงหนคร ที่ขอแต่งตั้งเจ้าพนักงานทะเบียน ระดับ ๒ เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นนั้น พิจารณาจากข้อเท็จจริงตามรายงานของเทศบาลตำบลสิงหนครแล้ว ปรากฏว่ายังคงมีผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นที่นายทะเบียนท้องถิ่นได้แต่งตั้งไว้แล้ว จำนวน ๓ คน ซึ่งผู้ได้รับการแต่งตั้งยอมมี

หน้าที่ต้องปฏิบัติงานตามตำแหน่งให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ประกอบกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ตามที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิงหนครอ้างถึงนั้น กำหนดขึ้นไว้เพื่อแก้ไขปัญหากรณีสำนักทะเบียนท้องถิ่นไม่มีบุคลากรที่เป็นพนักงานเทศบาลระดับ ๓ ขึ้นไป ซึ่งเป็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระยะเริ่มแรกในการมอบงานทะเบียนราษฎรให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล ๙๘๐ แห่งปฏิบัติมิใช่กรณีตามที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิงหนครร้องขอ จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องแต่งตั้งพนักงานเทศบาลต่ำกว่าระดับ ๓ เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิงหนครแต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ด่วนมาก

ที่ ๑๕๐๙๖/๒๔๙๙

กระทรวงมหาดไทย

๓๐ กรกฎาคม ๒๔๙๙

เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ ๑๔๘๒๐/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๙๙

ตามที่ได้สั่งการมาเกี่ยวกับการคัดทะเบียนบ้านลงในแบบ ท.ร. ๑๔ แล้วนั้น

กระทรวงมหาดไทยขอชี้แจงเพิ่มเติมมาว่า คำว่า "บ้าน" ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ มุ่งประสงค์จะทราบถึงที่ที่คนอยู่อาศัยกินอยู่หลับนอนเป็นประจำ ซึ่งอาจเป็นกระต๊อบ, เรือ, โรงเรือน หรือห้องที่กั้นอยู่เป็นส่วนสัด โดยไม่พิจารณาว่าจะต้องเป็นบ้านที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างแล้วหรือไม่ การให้เลขบ้านแก่บ้านดังกล่าวนี้เพื่อประโยชน์แก่การทะเบียนเท่านั้น มิได้หมายความว่าเมื่อมีเลขบ้านแล้วบ้านนั้นจะมีสภาพเป็น "อาคาร" ตามพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. ๒๔๗๙ หรือเป็น "บ้าน" ตามกฎหมายฉบับอื่น ส่วนคำว่า "เจ้าบ้าน" ก็เช่นเดียวกัน มิได้หมายความว่าจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านนั้น ผู้ที่ครอบครองบ้านอาจเป็นผู้เช่า ผู้อาศัย หรือผู้ดูแลบ้าน ทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ จึงมิใช่เอกสารที่จะอ้างถึงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิใดๆ ในบ้านนั้น และไม่ใช่หน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องรับรู้ในเรื่องนี้ด้วย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรดังกล่าวมุ่งหมายจะทราบความเคลื่อนไหวของคนที่อยู่ในบ้าน ผู้ใดที่เป็นหัวหน้าในบ้านนั้นก็เป็นเจ้าบ้าน มีหน้าที่เก็บรักษาสำเนาทะเบียนบ้าน และไปแจ้งความเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน นายทะเบียนมีหน้าที่เพียงเป็นผู้รับแจ้ง ผู้ใดถือสำเนาทะเบียนบ้านมาแจ้ง ถ้าผู้นั้นสามารถให้รายการตามที่ทางราชการต้องการได้ ก็ควรรับแจ้งให้ทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นจะเป็นเจ้าบ้านหรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้านจริงหรือไม่ เว้นแต่กรณีเป็นที่สงสัยว่าจะแจ้งเท็จ ก็อาจเรียกเจ้าบ้านมาสอบถามความจริงได้ตามนัยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

ฉะนั้น ให้ท่านสั่งนายทะเบียนถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **อรรถวิภาคไพศาลย์**

(หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์)

รองปลัดกระทรวง ลงนามแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

เรื่อง การกำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับชุมชนแออัด

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างการประทับข้อความในทะเบียนบ้านชั่วคราว จำนวน ๒ ชุด

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมการปกครอง ในฐานะสำนักทะเบียนกลางรับผิดชอบดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องทะเบียนบ้าน กรณีชุมชนแออัดต่างๆ ที่ปลูกสร้างบ้าน โดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมาย แต่มีความจำเป็นต้องใช้หลักฐานทะเบียนบ้าน

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน กรณีชุมชนแออัดดังกล่าว จึงขอให้สำนักทะเบียนทุกแห่งพิจารณากำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านในชุมชนแออัดทุกแห่ง โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐

๒. เพื่อมิให้เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนผู้ปลูกสร้างบ้านโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หรือโดยบุกรุกที่สาธารณะหรือป่าสงวน จึงขอให้สำนักทะเบียนชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทราบว่า การกำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าว เป็นการดำเนินการทางทะเบียนราษฎร ที่มุ่งเน้นในการควบคุมสถิติข้อมูลประชากร ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เท่านั้น

๓. ให้นายทะเบียนจัดทำตรายางหมายเหตุข้อความ**ด้วยหมึกสีแดง**ไว้ในทะเบียนบ้านชั่วคราวว่า **"ทะเบียนบ้านชั่วคราวกำหนดให้เพื่อข้อมูลสถิติทางทะเบียนราษฎร"**

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๗ เมษายน ๒๕๔๖

เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตัวอย่างการประทับข้อความลงบนทะเบียนบ้านชั่วคราว

ด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของการรถไฟแห่งประเทศไทย กรณีการออกเลขที่บ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกปลูกสร้างบ้านในเขตที่ดินของการรถไฟฯ โดยมีความเห็นว่าการออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย การที่การรถไฟฯ มีหนังสือโต้แย้งคัดค้านการออกเลขประจำบ้านให้กับผู้บุกรุกในเขตที่ดินของการรถไฟฯ นั้น ไม่มีผลเป็นการยกเว้นหน้าที่ในการขอและออกเลขประจำบ้านของเจ้าบ้านและนายทะเบียนแต่อย่างใด ทั้งนี้โดยที่การออกเลขประจำบ้านเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งการทะเบียนราษฎร หามีผลกระทบกระเทือนสิทธิของการรถไฟฯ ในเรื่องกรรมสิทธิ์แต่ประการใดไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ได้มีหน่วยงานของรัฐบางแห่งตั้งข้อสังเกตว่าการออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ เป็นเหตุให้มีการบุกรุกเพื่ออาศัยอยู่ในที่ดินของรัฐอย่างถาวร และเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องนี้เห็นสมควรให้มีการแก้ไขระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐ โดยห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านที่ปลูกสร้างอยู่ในที่ดินของรัฐทุกประเภท โดยไม่มีหลักฐานการเป็นเจ้าของที่ดินหรือหนังสือแสดงการยอมรับจากเจ้าของที่ดินที่แท้จริง

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ (ฝ่ายกฎหมาย) ได้พิจารณาประเด็นดังกล่าวข้างต้นเห็นว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๔ กำหนดให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน และมาตรา ๓๖ กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้าน นายทะเบียนจึงมีหน้าที่ต้องออกทะเบียนบ้านให้แก่บ้านทุกบ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไม่ว่าเจ้าของบ้านจะมีสิทธิในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของบ้านหรือไม่ การที่เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ โดยห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านที่ปลูกสร้างในที่ดินของรัฐโดยไม่มีหลักฐานการเป็นเจ้าของที่ดินนั้น ไม่อาจกระทำได้เพราะไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และอาจทำให้เกิดผลกระทบหลายประการทั้งด้านการเมืองการปกครอง หรืออาจทำให้เกิดปัญหามวลชน และปัญหาสิทธิมนุษยชนได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ราษฎรที่ได้รับทะเบียนบ้านชั่วคราวนำเอกสารดังกล่าวไปอ้างว่าได้รับรองการมีสิทธิโดยหลักฐานทะเบียนราษฎรแล้ว และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่จะให้บริการต่างๆ ได้พิจารณาใช้ดุลยพินิจให้เหมาะสม คณะกรรมการกลั่นกรองฯ จึง

มีมติให้กระทรวงมหาดไทยโดยสำนักทะเบียนกลางดำเนินการให้มีการเพิ่มเติมข้อความในทะเบียนบ้านชั่วคราว เพื่อให้มีความหมายทำนองว่าทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นเอกสารเพื่อตรวจสอบทางทะเบียนเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ในที่ดิน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันอังคารที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ เห็นชอบตามมติของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ (ฝ่ายกฎหมาย) ดังกล่าว ดังนั้น เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี จึงให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ทราบมติดังกล่าวและถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการขอเลขที่บ้านกรณีของบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นที่สาธารณะหรือที่ป่าสงวนและได้ตรวจสอบแล้วว่าบ้านหลังดังกล่าวมีสภาพเป็นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้โดยเขียนหรือประทับตรายางข้อความว่า **"ทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นทะเบียนบ้านสำหรับการตรวจสอบทางทะเบียนราษฎรเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ในที่ดิน"** ลงบนหน้ารายการเกี่ยวกับบ้านของแบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน ให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

๒. เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑ และมอบทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับเจ้าบ้านแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งประสานงานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดูแลที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุกปลูกสร้างบ้านดังกล่าวเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

๓. เพื่อมิให้เกิดปัญหาแก่ราษฎรในการใช้เอกสารทะเบียนบ้านชั่วคราวในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ขอให้สำนักทะเบียนประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกันว่า**ทะเบียนบ้านชั่วคราวสามารถใช้เป็นหลักฐานได้เช่นเดียวกับทะเบียนบ้าน** เพียงแต่เป็นทะเบียนบ้านที่ออกให้สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่ปลูกโดยบุกรุกที่ดินการรถไฟแห่งประเทศไทย

การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้มีหนังสือที่ ๑/๑๔๘๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองนครราชสีมาได้รับคำร้องเรียนจากราษฎรจำนวนประมาณ ๑๐๐ หลังคาเรือน ที่ก่อสร้างบ้านพักอาศัยโดยบุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ เขตชุมชนข้างทางรถไฟบริเวณสำนักงานป่าไม้เขตนครราชสีมาถึงซอยตรอกโรงต้ม ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ขอให้กำหนดเลขที่บ้านพักอาศัย สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองนครราชสีมาจึงได้มีหนังสือสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวจากการรถไฟฯ ซึ่งต่อมา การรถไฟฯ ได้มีหนังสือโต้แย้งคัดค้านและขอให้ระงับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าว แต่สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองนครราชสีมาก็ยังจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ราษฎรในบริเวณดังกล่าว

การรถไฟฯ ได้รับหนังสือสอบถามความเห็นในทำนองเดียวกันจากสำนักงานทะเบียนราษฎรต่างๆ อีกหลายเรื่อง และการรถไฟฯ ได้มีหนังสือโต้แย้งคัดค้านและขอให้ระงับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวทุกกรณี แต่สำนักงานทะเบียนราษฎรเหล่านั้นก็ยังจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ราษฎรตลอดมา การรถไฟฯ จึงสอบถามผู้อำนวยการทะเบียนกลางว่าการกำหนดเลขที่บ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์กฎหมายและระเบียบใด และยังจะมีการกำหนดเลขที่บ้านให้อีกต่อไปหรือไม่

สำนักทะเบียนกลางเห็นว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๑) และมาตรา ๓๔ ได้ให้อำนาจอธิบดีกรมการปกครองในฐานะผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกระเบียบหลักเกณฑ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนได้ โดยมีระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙ และข้อ ๒๐ รองรับการกำหนดเลขที่บ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวสำหรับบ้านตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งปลูกสร้างในที่สาธารณะหรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ การกำหนดเลขประจำบ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวเป็นการดำเนินการทางทะเบียนราษฎร ที่มุ่งเน้นในการควบคุมสถิติข้อมูลประชากรในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีบ้านและมีราษฎรอยู่อาศัยในบ้านตามความเป็นจริงเท่านั้น แต่หากหน่วยงานซึ่งดูแลรับผิดชอบหรือครอบครองที่ดินได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดฐานบุกรุกและบังคับให้รื้อถอนแล้ว เจ้าบ้านก็จะต้องแจ้งการรื้อถอนต่อนายทะเบียนเพื่อจะได้ดำเนินการจำหน่ายทะเบียนบ้านต่อไป ดังนั้น กรณีที่ราษฎรปลูกบ้านโดยบุกรุก

ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๗๔๕
ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ดินของการรถไฟฯ หากสิ่งปลูกสร้างมีสภาพเป็นบ้านตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเจ้าบ้านได้แจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อขอเลขที่บ้าน ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ผู้แจ้งตามกฎหมายและระเบียบดังกล่าวข้างต้น

เนื่องจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของสำนักทะเบียนกลางทำให้การรถไฟฯ ได้รับผลกระทบและเป็นอุปสรรคในการพัฒนากิจการรถไฟให้เป็นไปตามกฎหมาย การรถไฟฯ จึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายดังนี้

๑. กรณีสำนักงานทะเบียนราษฎรขอทราบความเห็นของการรถไฟฯ เกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกที่ดินในเขตที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งการรถไฟฯ ได้โต้แย้งคัดค้านตลอดมา แต่ก็ยังมีการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกนั้น การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวเป็นการถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๒. หากเป็นการชอบด้วยกฎหมาย การรถไฟฯ จะปฏิบัติอย่างไร และหากเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ยังมีการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวอยู่ การรถไฟฯ จะดำเนินการแก้ไขปัญหานี้อย่างไร เพราะผลที่ตามมาจะมีการอ้างเพื่อขอใช้ที่ดินของการรถไฟฯ ในการติดตั้งน้ำประปาและไฟฟ้า

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๓๔* แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้ทุกบ้านต้องมีเลขประจำบ้าน และเจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สร้างบ้านเสร็จ และนายทะเบียนผู้รับแจ้งต้องออกเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งภายในเจ็ดวันหรือสามสิบวัน แล้วแต่กรณี การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวของเจ้าบ้านย่อมมีโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗** (๒) ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

---

*มาตรา ๓๔ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้านให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้งซึ่งมีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น ภายในเจ็ดวัน ถ้ามีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นให้กำหนดเลขประจำบ้านภายในสามสิบวัน

ให้เจ้าบ้านติดเลขประจำบ้านไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดแจ้ง

ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจะกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวตามระเบียบเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนก็ได้

**มาตรา ๔๗ ผู้ใด

(๑) ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียก ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงหลักฐาน หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปสอบถามในบ้านตามมาตรา ๑๐

(ต่อจากเชิงอรรถในหน้าที่แล้ว)

(๒) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒

(๓) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ หรือ

(๔) ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปในบ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎร ไม่ยอมชี้แจงหรือตอบคำถาม หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อตามมาตรา ๔๔

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

การขอเลขประจำบ้านและการออกเลขประจำบ้านเป็นเรื่องที่ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือใช้ดุลพินิจที่จะออกให้หรือไม่ออกให้ได้ และเมื่อพิจารณาคำนิยมคำว่า "บ้าน" ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔[๓] แล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายมุ่งหมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยโดยมีเจ้าบ้านครอบครองเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นจะอยู่ ณ ที่ใด หรือผู้ปลูกสร้างจะมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองหรือไม่ ดังจะเห็นได้จากคำนิยามนั้นเองว่า แม้แต่เรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำหรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำ ไม่ว่าจะจอดในที่ดินหรือในน้ำที่เป็นของส่วนบุคคลหรือถนนสาธารณะหรือแม่น้ำลำคลองสาธารณะ ก็ล้วนตกอยู่ในความหมายของ "บ้าน" และต้องมีเลขประจำบ้านตามมาตรา ๓๔ ทั้งสิ้น นอกจากนั้น การที่มาตรา ๓๔ วรรคสี่ ให้อำนาจนายทะเบียนกลางมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนนั้น ย่อมเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้ออกเลขประจำบ้านให้ในทุกกรณี

การที่สำนักทะเบียนราษฎรมีหนังสือสอบถามไปยังการรถไฟฯ ว่าจะคัดค้านการออกเลขประจำบ้านหรือไม่นั้น เห็นว่าเป็นเพียงการประสานงานและตรวจสอบว่านายทะเบียนควรจะออกเลขประจำบ้านถาวรหรือเลขประจำบ้านชั่วคราวให้ตามระเบียบที่นายทะเบียนกลางกำหนดไว้ ทั้งยังเป็นการร่วมมือในการแจ้งให้การรถไฟฯ ทราบถึงการบุกรุกที่ดินของการรถไฟฯ อีกด้วย หากการรถไฟฯ ยังสงวนและรักษาที่ดินของตนเช่นวิญญูชนพึงกระทำ ก็จักได้ไปดำเนินการตามสิทธิและอำนาจหน้าที่ของตนต่อไป การโต้แย้งคัดค้านการออกเลขประจำบ้านของการรถไฟฯ ไม่มีผลเป็นการยกเว้นหน้าที่ในการขอและออกเลขประจำบ้านของเจ้าบ้านและนายทะเบียนแต่อย่างใด การออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

---

[๓] "มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"ฯลฯ

"บ้าน" หมายความว่า โรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งเจ้าบ้านครอบครองและให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่หรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

ประเด็นที่สอง เห็นว่า โดยที่การออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งการทะเบียนราษฎร โดยมิได้เกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของหรือสิทธิครอบครองในสถานที่อันเป็นที่ตั้งบ้านหรือแม้แต่ตัวบ้านเอง ดังนั้น แม้จะได้มีการออกเลขประจำบ้านให้แก่ราษฎรผู้ร้องขอแล้ว ก็หากระทบกระเทือนสิทธิของการรถไฟฯ ในเรื่องกรรมสิทธิ์แต่ประการใดไม่ อาจมีการกระทบอยู่บ้างก็แต่เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การรถไฟฯ ผู้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของการรถไฟที่อาจต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดมีขึ้นกับการรถไฟฯ อันเนื่องมาจากการบุกรุกของราษฎรดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับทราบถึงการบุกรุกแล้วมิได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามหน้าที่ของตนก็อาจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายต่อไปได้

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๔๕

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง การกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านกรณี "โครงการบ้านมั่นคง"

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖

ตามที่รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย และถือเป็นนโยบายสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยโครงการบ้านมั่นคงเป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อยตามนโยบายดังกล่าว ในการนี้ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๘ เห็นชอบหลักการในการแก้ไขปัญหาการดำเนินโครงการก่อสร้างปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เนื่องจากพื้นที่โครงการเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐแต่ถูกประชาชนผู้มีรายได้น้อยบุกรุกและปลูกสร้างที่อยู่อาศัย โดยเห็นว่ากรณีของประชาชนที่บุกรุกอยู่แล้วก่อนดำเนินโครงการ ควรผ่อนผันให้เช่าที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยได้ในระยะยาว และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เห็นชอบให้หน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือในการผ่อนปรน ยกเว้นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาโครงการ ตลอดจนให้การสนับสนุนในเรื่องของที่ดินสาธารณะเพื่อรองรับการอยู่อาศัยของชุมชนให้สามารถดำเนินโครงการบ้านมั่นคงตามนโยบายของรัฐให้ลุล่วงไปได้ นั้น

ในการประชุมหารือแนวทางดำเนินการโครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในที่ดินบุกรุก เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ณ ห้องประชุมตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) เป็นประธาน ที่ประชุมได้กล่าวถึงปัญหาประชาชนที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงได้รับความเดือดร้อนเรื่องการออกเลขที่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากราชการส่วนท้องถิ่นไม่ออกเลขที่บ้านให้ ทำให้ประชาชนไม่สามารถขอไฟฟ้าและน้ำประปาได้ สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า การออกเลขที่บ้านให้กับบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐนั้น มีระเบียบและหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจนอยู่แล้วตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖ สรุปว่าให้นายทะเบียนกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นที่สาธารณะหรือที่ป่าสงวน รวมทั้งให้ประชาสัมพันธ์เรื่องทะเบียนบ้านชั่วคราวสามารถใช้เป็นหลักฐานได้เช่นเดียวกับทะเบียนบ้าน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้เข้าร่วมโครงการ

ดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สั่งให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งที่มีการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในเขตพื้นที่ ให้การสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยตามนโยบายของรัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนราษฎรให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว และให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. การกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นบ้านที่ปลูกสร้างก่อนที่จะมีโครงการบ้านมั่นคงหรือบ้านที่ปลูกสร้างตามโครงการดังกล่าวให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖ โดยเคร่งครัด

๒. กรณีส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของหรือครอบครองที่ดิน ผ่อนผันให้ประชาชนที่บุกรุกเช่าที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยได้ ให้นายทะเบียนเรียกและตรวจสอบหลักฐานการเช่าที่ดินหรือการอนุญาตให้อยู่อาศัยในที่ดินแปลงดังกล่าว และแก้ไขรายการในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยขีดฆ่าข้อความว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" ออก พร้อมทั้งหมายเหตุให้ชัดเจนว่า "ได้รับอนุมัติให้เช่าที่ดินหรืออนุญาตให้อยู่อาศัยจาก...(ระบุชื่อหน่วยงาน)... ตามหนังสือ....." แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ ๒๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔

เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว

เรียน ผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย

อ้างถึง หนังสือการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ ค.๑/๐๓๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสาร จำนวน แผ่น

ตามที่การรถไฟแห่งประเทศไทยหารือเกี่ยวกับการกำหนดเลขที่บ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับผู้บุกรุกในที่ดินของการรถไฟฯ ว่า อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์กฎหมายและระเบียบใด และยังจะมีการกำหนดเลขที่บ้านให้อีกต่อไปหรือไม่ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้บุกรุกต่อไป นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ (๑) และ มาตรา ๓๔ ได้ให้อำนาจอธิบดีกรมการปกครองในฐานะผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ออกระเบียบหลักเกณฑ์เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดให้มีทะเบียนบ้านชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนได้ โดยมีระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙ และ ๒๐ รองรับการกำหนดเลขที่บ้านและการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวสำหรับบ้านตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ การกำหนดเลขประจำบ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าว เป็นการดำเนินการทางทะเบียนราษฎร ที่มุ่งเน้นในการควบคุมสถิติข้อมูลประชากรในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีบ้านและมีราษฎรอยู่อาศัยในบ้านตามความเป็นจริงเท่านั้น แต่หากหน่วยงานซึ่งดูแลรับผิดชอบหรือครอบครองที่ดิน ได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดฐานบุกรุกและบังคับให้รื้อถอนแล้ว เจ้าบ้านก็จะต้องแจ้งการรื้อถอนต่อนายทะเบียน เพื่อจะได้ดำเนินการจำหน่ายทะเบียนบ้านต่อไป รายละเอียดของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

ดังนั้น กรณีที่ราษฎรปลูกสร้างบ้านโดยบุกรุกที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย หากสิ่งปลูกสร้างมีสภาพเป็นบ้านตามความหมายในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเจ้าบ้านได้แจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อขอเลขที่บ้าน ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องกำหนดเลขที่บ้านและจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่ผู้แจ้งตามกฎหมายและระเบียบดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง
นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนราษฎร
ฝ่ายระบบการงานทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๔๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งหัวหน้าครอบครัว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๗๒๘๐ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๔

ตามที่ได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งหัวหน้าครอบครัว ว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้แจ้งสำนักทะเบียนถือปฏิบัติให้ถูกต้อง ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่ถูกยกเลิกแล้ว มิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องการแต่งตั้งหัวหน้าครอบครัวไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่แจ้งการใดๆ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรของบุคคลที่อยู่ในบ้าน ได้แก่ เจ้าบ้าน บิดา มารดา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน มิใช่หัวหน้าครอบครัว อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายและระเบียบที่ใช้ปฏิบัติงานอยู่จะมิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องการลงรายการหัวหน้าครอบครัว ทั้งที่มีการกำหนดรายการดังกล่าวไว้ในแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านก็ตาม แต่การลงรายการหัวหน้าครอบครัวในทะเบียนบ้านจะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงข้อมูลประชากร และยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการขอรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะในส่วนของการขอติดตั้งระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ เพื่อความสะดวกในการดำรงชีพ ดังนั้น หากเจ้าบ้านมีความประสงค์จะให้นายทะเบียนลงรายการในช่องหัวหน้าครอบครัวในทะเบียนบ้าน ก็ชอบที่นายทะเบียนจะดำเนินการให้ โดยเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องจากเจ้าบ้านหรือผู้ที่เจ้าบ้านมอบหมายแล้ว จะต้องสอบถามและบันทึกข้อความไว้ในคำร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บ้านดังกล่าวมีกี่ครอบครัว ผู้ที่จะขอให้ลงรายการหัวหน้าครอบครัวมีสมาชิกที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในลักษณะของการเป็นครอบครัวหรือไม่ และได้รับ

ความยินยอมจากสมาชิกในครอบครัวหรือไม่ ซึ่งหากปรากฏว่า ผู้ที่ขอให้ลงรายการหัวหน้าครอบครัวอาศัยอยู่ในบ้านโดยไม่มีลักษณะของการเป็นครอบครัว เช่น อยู่คนเดียวในฐานะของผู้อาศัย หรือเป็นสมาชิกของครอบครัวซึ่งมีการลงรายการหัวหน้าครอบครัวไว้แล้ว ก็ให้นายทะเบียนปฏิเสธคำร้องและแจ้งผู้ร้องทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖ มท ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๓๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

เรื่อง การออกบ้านเลขที่ในเขตเทศบาล

เรียน นายทะเบียนจังหวัดกระบี่

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือขอหารือของ นายจรัส เพชรแก้ว ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๙ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔

ด้วยนายจรัส เพชรแก้ว มีชื่ออยู่บ้านเลขที่ ๒๑๖/๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ขอหารือกรณีเทศบาลตำบลปลายพระยา ไม่ออกบ้านเลขที่ให้ราษฎรซึ่งเช่าที่ดินราชพัสดุปลูกบ้านพักอาศัยในเขตเทศบาลโดยอ้างว่าธนารักษ์จังหวัดไม่ได้ออกสัญญาเช่า และไม่ได้ยื่นแบบแปลนการก่อสร้างรายละเอียดตามหนังสือหารือที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ ได้นิยามคำว่า "บ้าน" หมายถึง สิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งเมื่อได้มีการปลูกสร้างบ้านจนเสร็จแล้ว กฎหมายบัญญัติให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านและเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้านถึงแม้ว่าจะเป็นบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะหรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือตามกฎหมายอื่น ดังนั้น ตามนัยข้อหารือของนายจรัส เพชรแก้ว จึงพิจารณา ดังนี้

๑. กรณีราษฎรเช่าที่ดินของราชพัสดุปลูกสร้างบ้านพักอาศัย โดยยื่นแบบแปลนการก่อสร้างต่อธนารักษ์จังหวัด แต่ธนารักษ์จังหวัดยังไม่ได้ออกสัญญาเช่า พิจารณาได้ว่าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างโดยยังไม่มีหลักฐานการได้รับอนุญาตและหลักฐานที่แสดงว่าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร เมื่อมีผู้ไปแจ้งขอเลขประจำบ้านนายทะเบียนจะต้องกำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้ผู้ขอตามระเบียบฯ ข้อ ๒๐ โดยใช้แนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมากที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๙ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔

๒. กรณีราษฎรขอเช่าที่ดินราชพัสดุ ซึ่งธนารักษ์จังหวัดได้ออกสัญญาเช่าแล้ว ปลูกสร้างบ้านพักอาศัยโดยไม่ได้ยื่นแบบแปลนการก่อสร้าง พิจารณาได้ว่าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างในที่ซึ่งได้รับอนุญาตแต่ไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร กรณีนี้นายทะเบียนจะต้องกำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้ผู้ขอ โดยถือปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๑

๓. กรณีบ้านปลูกสร้างนานแล้วแต่ยังไม่มีบ้านเลขที่ พิจารณาได้ว่าถ้านายทะเบียนตรวจสอบแล้วมีสภาพเป็นบ้านตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร มาตรา ๔ ก็ต้องออกเลขที่บ้านให้ตามมาตรา ๓๔ สำหรับการจัดทำทะเบียนบ้านให้พิจารณาว่าบ้านนั้นปลูกสร้างก่อนหรือหลังการประกาศเป็นเขตพื้นที่ควบคุมการก่อสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หากปลูกสร้างเสร็จก่อนการประกาศฯ นายทะเบียนจะต้องกำหนดบ้านเลขที่และจัดทำทะเบียนบ้านให้ผู้ขอตามระเบียบฯ ข้อ ๓๒ แต่หากปลูกสร้างหลังการประกาศฯ ให้พิจารณาเพิ่มเติมว่าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือกฎหมายอื่นหรือไม่ ถ้าถูกต้องฯ ให้จัดทำทะเบียนบ้านตามระเบียบฯ ข้อ ๓๒ ถ้าไม่ถูกต้องฯ ให้จัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวโดยถือปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๑

สำนักทะเบียนกลางได้แจ้งผลการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นให้นายจรัส เพชรแก้ว ผู้ขอหารือทราบโดยตรงแล้ว จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดกระบี่แจ้งกำชับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลปลายพระยาให้ถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๔ ตุลาคม ๒๕๔๕

เรื่อง หารือการกำหนดบ้านเลขที่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดอุทัยธานี ที่ อน ๐๐๑๘/๑๓๘๗๑ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๕

ตามที่แจ้งว่าได้รับหนังสือหารือของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุทัยธานี เกี่ยวกับการกำหนดบ้านเลขที่ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐ ที่กำหนดให้จัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือตามกฎหมายอื่น และเมื่อได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วให้ขีดฆ่าคำว่าทะเบียนบ้านชั่วคราวออก ทั้งนี้ ประเด็นที่หารือได้แก่คำว่า “กฎหมายที่เกี่ยวข้อง” ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๐ นี้ มีความหมายอย่างไร มีกฎหมายอะไรบ้าง และต้องดำเนินการแก้ไขอย่างไร ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนว่า วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการจัดทำทะเบียนบ้านเพื่อสำหรับใช้ลงรายการของบุคคลให้ถูกต้องตรงตามภูมิลำเนาที่อยู่อาศัย เพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบทางทะเบียนและข้อมูลสถิติประชากรของประเทศ แต่เนื่องจากการจะกำหนดให้จัดทำทะเบียนบ้านสำหรับบ้านหลังใด ประเภทใด จำเป็นต้องพิจารณากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อป้องกันมิให้การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรไปส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายหรือขัดแย้งกับกฎหมายอื่น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการกำหนดให้มีทะเบียนบ้านและทะเบียนบ้านชั่วคราว สำหรับบ้านที่มีการปลูกสร้างภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะหรือโดยบุกรุกป่าสงวน ซึ่งเป็นที่ที่ประชาชนโดยทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน มิใช่ของผู้หนึ่งผู้ใด กรณีนี้ก็กำหนดให้จัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว หรือถ้าเป็นบ้านที่ปลูกสร้างโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้การก่อสร้างบ้านหรืออาคารประเภทนั้น จะต้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานตามกฎหมายนั้นๆ เช่น การก่อสร้างอาคารที่จะใช้ประกอบกิจการโรงแรม ซึ่งจะต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือการก่อสร้างอาคารบางประเภทในเขตพื้นที่ที่กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมประกาศเป็นเขตพื้นที่ที่ให้ใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น กรณีนี้ก็กำหนดให้จัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงให้ทราบว่าบ้านหรืออาคารดังกล่าวมีการปลูกสร้าง

โดยไม่ถูกต้อง ดังนั้น คำว่า "ตามกฎหมายอื่น" ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐ จึงหมายถึงกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียนแต่ละแห่ง ส่วนข้อความที่ว่า "เมื่อได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง" ก็หมายความว่าเจ้าของหรือผู้ก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคารได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนั้นกำหนดไว้

อนึ่ง สำหรับกรณีที่ยกเป็นตัวอย่างในหนังสือของจังหวัดตามที่อ้างถึงที่ว่ามีบ้านปลูกสร้างในเขตเทศบาลเมืองมานานประมาณ ๒๐ ปี แต่ไม่ได้ขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลได้ออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้ หากราษฎรมีความประสงค์จะเปลี่ยนให้เป็นทะเบียนบ้านปกติ จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรนั้น ขอเรียนว่าถ้าบ้านดังกล่าวได้ปลูกสร้างขึ้นก่อนที่จะมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในเขตพื้นที่เทศบาล เมื่อมีการขอบ้านเลขที่ นายทะเบียนจะต้องจัดทำทะเบียนบ้านให้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๒ ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ แจ้งแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว แต่ถ้าบ้านได้ปลูกสร้างภายหลังจากการประกาศบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารจะต้องพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวว่ากำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขกรณีการปลูกสร้างบ้านโดยไม่ได้ขออนุญาตไว้อย่างไร หรือไม่ หากไม่มีกำหนดไว้ก็ควรต้องหารือคณะกรรมการควบคุมอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เนื่องจากเป็นปัญหาข้อกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖ สป.มท. ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๔๖

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีที่ดิน บ้านและโรงเรือนตั้งอยู่คาบเกี่ยวระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล

เรียน นายทะเบียนจังหวัดนครสวรรค์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครสวรรค์ ที่ นว ๐๐๑๗/๑๒๓๐๐ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖

ตามที่แจ้งว่า อำเภอไพศาลีขอหารือแนวทางปฏิบัติกรณีที่ดิน บ้านและโรงเรือนตั้งอยู่คาบเกี่ยวระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล รวม ๔ ประเด็น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รวม ๒ ประเด็น โดยจังหวัดพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. บ้านปลูกคร่อมอยู่ระหว่างแนวเขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ถ้าโครงสร้างส่วนใหญ่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ถือว่าบ้านหลังดังกล่าวอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ถ้าไม่สามารถวินิจฉัยได้ว่าโครงสร้างของบ้านส่วนใหญ่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้สอบถามเจ้าบ้านว่ามีความประสงค์จะอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด เพื่อจะได้กำหนดบ้านเลขที่ให้

๒. บ้านทั้งหลังอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล แต่มีที่ดินคาบเกี่ยวเข้าไปในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ถือว่าบ้านหลังดังกล่าวอยู่ในเขตการปกครองของสำนักทะเบียนอำเภอ จึงขอหารือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ มาตรา ๘ และมาตรา ๓๔ กำหนดให้โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครองเป็น "บ้าน" ซึ่งเจ้าบ้านต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คือนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อขอเลขประจำบ้าน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าบ้านตั้งอยู่ในเขตปกครองใด ตามข้อหารือของจังหวัดนครสวรรค์จึงพิจารณาได้ว่า

๑. กรณีบ้านปลูกคร่อมอยู่ระหว่างแนวเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ยังไม่ชัดเจนว่าบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลหรือสำนักทะเบียนอำเภอ กรณีดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย จังหวัดนครสวรรค์ควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงประกอบด้วยนายทะเบียนและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองแห่งร่วมกันตรวจสอบสภาพบ้าน ถ้าโครงสร้างส่วนใหญ่ของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ทำให้มีสภาพเป็นบ้านอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด บ้านจะอยู่ในเขตสำนักทะเบียนแห่งที่รับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรของท้องถิ่นนั้น กรณีไม่สามารถวินิจฉัยแนวเขตการปกครองหรือไม่อาจ

ตัดสินใจได้ว่าบ้านหลังดังกล่าวควรอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้สอบถามเจ้าบ้านว่ามีความประสงค์จะอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด แล้วบันทึกถ้อยคำเจ้าบ้าน ให้เจ้าบ้านและคณะกรรมการลงนามไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งสำนักทะเบียนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

๒. กรณีบ้านทั้งหลังอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล แต่มีที่ดินคาบเกี่ยวเข้าไปในเขตเทศบาลบ้านหลังดังกล่าวจะอยู่ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๔๘๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๔๖

เรื่อง การกรอกรายการในแบบพิมพ์สำเนาทะเบียนบ้าน

เรียน ร้อยตรี ลมุล เมฆานุวงศ์

อ้างถึง หนังสือของท่านลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๖

ตามที่ท่านมีหนังสือแจ้งเรื่องการขอแก้ไขรายการในสำเนาทะเบียนบ้าน สรุปว่า ได้นำสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เลขที่ ๙๖/๔๒ ถนนสนามบินน้ำ ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ซึ่งในทะเบียนบ้านระบุว่าภริยาเป็นเจ้าบ้าน และสถานภาพของท่านเป็นผู้อาศัย ไปใช้เป็นหลักฐานขอตั้งสำนักงานทนายความ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงไปพบนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครนนทบุรี ขอแก้ไขสถานภาพให้ท่านเป็นเจ้าบ้าน และขอเปลี่ยนสถานภาพของเจ้าบ้านและผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นภริยาและบุตร แต่ได้รับแจ้งว่าการเปลี่ยนสถานภาพเจ้าบ้านต้องให้ภริยาซึ่งเป็นเจ้าบ้านให้ความยินยอมก่อน ส่วนการแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านโดยให้ระบุว่าเป็นภริยาหรือบุตร ไม่สามารถทำได้เพราะผิดระเบียบ เนื่องจากกรมการปกครองแจ้งให้ลงรายการสถานภาพในทะเบียนบ้านไว้ ๒ ประเภท คือ เจ้าบ้าน กับ ผู้อาศัย เท่านั้น ซึ่งท่านมีความเห็นว่ากรมการปกครองสั่งการไม่น่าจะถูกต้อง นั้น

กรมการปกครอง (สำนักทะเบียนกลาง) ขอเรียนว่า

๑. คำว่า "เจ้าบ้าน" ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หมายความว่า ผู้เป็นหัวหน้าครอบครองบ้าน ในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ดังนั้น เมื่อในทะเบียนบ้านระบุผู้ใดเป็นเจ้าบ้านไว้ ถ้าจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเจ้าบ้าน เจ้าบ้านต้องยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน หรือในกรณีที่ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านร้องขอเปลี่ยนสถานภาพตนเองจากผู้อาศัยเป็นเจ้าบ้าน นายทะเบียนจะต้องแจ้งให้เจ้าบ้านที่ระบุไว้ในทะเบียนบ้านทราบและไปให้ความยินยอมด้วย สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครนนทบุรี จึงดำเนินการถูกต้องและได้แก้ไขสถานภาพของท่านให้เป็นเจ้าบ้านตามคำร้องแล้ว

๒. การที่แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตั้งแต่ฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๖ จนถึงปัจจุบัน กำหนดช่องรายการสถานภาพของคนที่อยู่ในบ้านไว้เพียง ๓ ประเภท คือ เจ้าบ้าน หัวหน้าครอบครัว และผู้อาศัย โดยไม่กำหนดให้ลงรายการซึ่งแสดงสถานภาพตามความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน เช่น ภริยา บุตร หรือหลาน เป็นต้น นั้น เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องการแก้ไขรายการสถานภาพในทะเบียนบ้านซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงเกือบทุกครั้ง เมื่อมีการเปลี่ยนเจ้าบ้าน ประกอบกับวัตถุประสงค์หลักของการจัดทำทะเบียนบ้านเพื่อต้องการให้ทราบว่ามีบุคคลใดบ้างที่อาศัยอยู่ในบ้าน และบุคคลใดที่จะต้องมีหน้าที่แจ้งการต่างๆ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรของบ้านหลังนั้นๆ ตามที่กฎหมาย

กำหนด จะได้มีผู้รับผิดชอบตามกฎหมายเมื่อมีการละเว้นหรือฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎหมาย มิได้มุ่งหวังจะแสดงความสัมพันธ์ทางเครือญาติไว้แต่อย่างใด อีกทั้งหากต้องการทราบรายการความสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างบิดา-มารดาและบุตร ก็สามารถพิจารณาจากช่องรายการบุคคลของแต่ละคนซึ่งจะมีรายการชื่อบิดา-มารดาและเลขประจำตัวประชาชนระบุไว้อยู่แล้ว นอกจากนี้ คำว่า "ผู้อาศัย" ตามความหมายของการทะเบียนราษฎรจะหมายถึงบุคคลที่อยู่ในบ้าน มิใช่เป็นผู้ที่ขออาศัยอยู่ในบ้านของบุคคลอื่น จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการแสดงสถานะทางสังคมของบุคคลนั้นๆ แต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัตน์ สวัสดิ์แก้ว)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖ โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๙๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗

เรื่อง การแจ้งย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัดนครสวรรค์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครสวรรค์ ที่ นว ๐๐๑๗/๙๗๖๖ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๗

ตามที่จังหวัดนครสวรรค์ หารือกรณีนางสาวเพ็ญนิภา แซ่ตั้ง ขอแจ้งย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๖ ถนนเทศบาลพัฒนา ๒ ตำบลช่องแค อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ในฐานะเจ้าบ้าน และขอเปลี่ยนสถานภาพของนางสาวจารุณี เลิศชนะชมภู ซึ่งเดิมเป็นเจ้าบ้าน เป็นสถานภาพผู้อาศัย โดยนางสาวเพ็ญนิภา แซ่ตั้ง อ้างว่าซื้อบ้านจากนายวิลาศ เลิศชนะชมภู ซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกของนางยู่เกียว แซ่เตีย (มารดาของ นางสาวเพ็ญนิภา แซ่ตั้ง) และได้จดทะเบียนนิติกรรมการซื้อขายบ้านหลังดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ สาขาอำเภอตาคลี แล้ว จึงหารือว่า เทศบาลตำบลช่องแคสามารถแจ้งย้ายชื่อนางสาวเพ็ญนิภา แซ่ตั้ง เข้าในทะเบียนบ้านในสถานภาพเจ้าบ้านแล้วแก้ไขสถานภาพของนางสาวจารุณี เลิศชนะชมภู จากเจ้าบ้านเป็นผู้อาศัยได้หรือไม่ มีกฎหมายระเบียบใดประกอบการพิจารณา นั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนว่า "เจ้าบ้าน" ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้านหรือเจ้าบ้านไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน การที่กฎหมายให้ความหมายของเจ้าบ้านไว้เช่นนี้ก็เพื่อต้องการให้มีผู้ทำหน้าที่แจ้งการต่างๆ ตามที่กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนดให้ต้องแจ้งเหตุซึ่งเกิดขึ้นที่บ้านแต่ละหลังได้อย่างสะดวกเท่านั้น มิได้มีความมุ่งหมายให้เกิดสิทธิในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (บ้าน) แต่อย่างใด โดยการพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้ทำหน้าที่เจ้าบ้านได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕ กล่าวคือ ให้บุคคลที่มีชื่ออยู่ในบ้านที่ระบุสถานภาพว่า "เจ้าบ้าน" ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านก่อนในลำดับแรก แต่หากผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้หรือไม่อยู่ หรือในทะเบียนบ้านไม่มีบุคคลที่ระบุสถานภาพเจ้าบ้าน ก็ให้บุคคลอื่นที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นทำหน้าที่เจ้าบ้านแทน และหากเป็นกรณีบ้านว่างไม่มีผู้อยู่อาศัย ก็ให้ผู้ที่ครอบครองดูแลบ้านในขณะนั้นทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน

อย่างไรก็ตาม ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ มิได้กำหนดเรื่องการพิจารณาผู้ทำหน้าที่เจ้าบ้านในกรณีมีการซื้อขายบ้าน หรือเปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิครอบครองบ้าน ดังเช่นกรณีข้อหารือของจังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้น การพิจารณาเรื่องนี้จึงต้องพิจารณาจากตัวบทของกฎหมายเป็นหลัก โดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้นิยามของคำว่า "เจ้าบ้าน" หมายความว่าผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใด ซึ่งจากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้ที่เป็นเจ้าบ้านจะต้องมีสิทธิครอบครองบ้านด้วย โดยอาจครอบครองในฐานะเจ้าของบ้าน (ผู้ใดเป็นเจ้าของบ้านผู้นั้นอยู่ในสถานะเป็นเจ้าบ้านด้วย) หรือครอบครองในฐานะผู้เช่า (การที่เจ้าของบ้านยินยอมให้ผู้ใดเช่าบ้าน เท่ากับเป็นการมอบสิทธิครอบครองบ้านให้กับผู้นั้น ผู้เช่าจึงมีสถานะเป็นเจ้าบ้าน) หรือครอบครองในฐานะอื่น เช่น ฐานะผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ ดังเช่นกรณีผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้บัญชาการเรือนจำ เป็นต้น ฉะนั้น กรณีตามข้อหารือเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่านางสาวเพ็ญนิภา แซ่ตั้ง เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านเลขที่ ๑๖ ถนนเทศบาลพัฒนา ๒ ตำบลช่องแค อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ และปัจจุบันเป็นบ้านว่าง นางสาวเพ็ญนิภาฯ ย่อมมีสิทธิครอบครองบ้านในฐานะเจ้าของบ้านและสามารถทำหน้าที่เจ้าบ้านของบ้านหลังดังกล่าวได้ตามกฎหมาย นายทะเบียนสามารถรับแจ้งย้ายบุคคลดังกล่าวเข้าในทะเบียนบ้าน และแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการสถานะเจ้าบ้านในทะเบียนบ้านตามที่นางสาวเพ็ญนิภา แซ่ตั้ง ยื่นคำร้องในฐานะเจ้าบ้าน รวมทั้งขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการสถานภาพของเจ้าบ้านเดิมเป็นผู้อาศัยได้ และเพื่อให้หลักฐานทะเบียนบ้านถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง หากสามารถติดต่อเจ้าบ้านเดิมและบุคคลอื่นที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้ ก็ควรแจ้งให้บุคคลดังกล่าวย้ายชื่อออกไปเข้าในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่จริง แต่หากไม่สามารถติดต่อได้ และบุคคลดังกล่าวได้ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยเจ้าบ้านไม่ทราบว่าไปอยู่ที่ใด เจ้าบ้านสามารถแจ้งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวโดยไม่ทราบที่อยู่ เพื่อให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนตามมาตรา ๓๓ ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๔๑๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง หารือการพิจารณาให้บุคคลเป็นเจ้าบ้าน

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๓๑๖๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๘

ตามที่กรุงเทพมหานคร หารือกรณีนายเสรีย์ ปรีชารัชช ร้องเรียนว่าสำนักงานเขตพัฒนาพิจารณาเรื่องการอนุญาตให้นางปิยะธิดา ใจสำราญ ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่ไม่ได้พักอาศัยอยู่จริงเป็นเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่กรุงเทพมหานคร มีความเห็นว่าการที่จะอนุญาตให้บุคคลใดมีสถานะทางทะเบียนเป็นเจ้าบ้านจะต้องพิจารณาว่าผู้นั้นเป็นบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และเป็นผู้ครอบครองบ้านโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ดังนั้น กรณีสำนักงานเขตวัฒนาอนุญาตให้นางปิยะธิดาฯ เป็นเจ้าบ้านจึงชอบด้วยระเบียบกฎหมาย ในกรณีผู้ร้องอ้างว่าเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะเจ้าบ้านตายจะต้องเป็นเจ้าบ้านตามมาตรา ๔ นั้น กรุงเทพมหานครเห็นว่าผู้ร้องสามารถทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้แต่จะขอเปลี่ยนสถานะทางทะเบียนเป็นเจ้าบ้านไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากผู้มีสิทธิครอบครองก่อน กรุงเทพมหานครจึงหารือว่าความเห็นของกรุงเทพมหานครถูกต้องหรือไม่ ประการใด นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ขอเรียนว่าตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ "เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใดก็ตาม โดยพิจารณาจากทะเบียนบ้านว่าได้มีการระบุให้ผู้ใดทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านก่อน หากเจ้าบ้านไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ให้พิจารณาบุคคลอื่นซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านแทน โดยให้บันทึกถ้อยคำให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านแทนเจ้าบ้านในขณะนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้มีเจ้าบ้านหรือผู้ทำหน้าที่แทนเจ้าบ้านไว้ก็เพื่อต้องการให้มีผู้ทำหน้าที่แจ้งการต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (บ้าน) แต่อย่างใด กรณีตามข้อหารือของกรุงเทพมหานคร สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. นายรังษี ปรีชารัชช ยื่นคำร้องที่สำนักงานเขตวัฒนา ขอเปลี่ยนเจ้าบ้านจากนางปราณีย์ฯ (มารดา) ซึ่งถึงแก่กรรม เป็นนางปิยะธิดาฯ (พี่สาว) โดยแสดงเอกสารพินัยกรรมแบบเอกสารลับที่มารดาระบุให้บ้านและที่ดินตกแก่นายรังษีฯ และนายทะเบียนท้องถิ่นเขตวัฒนาดำเนินการแก้ไขรายการให้ เป็นการดำเนินการโดยมิชอบ

ด้วยระเบียบฯ เนื่องจากนายรังษีฯ ยังไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านหลังดังกล่าวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายจะมีผลให้นายรังษีฯ เกิดสิทธิเรียกร้องตามพินัยกรรมเท่านั้น ซึ่งกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินจะเป็นของนายรังษีฯ ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์แล้ว จึงจะถือว่านายรังษีฯ เป็นเจ้าของบ้านโดยชอบ จากนั้นหากต้องการให้นางปิยะธิดาฯ (พี่สาว) เป็นเจ้าบ้านในทะเบียนบ้านก็สามารถดำเนินการได้ โดยสำเนาหลักฐานการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน พร้อมกับหลักฐานมรณบัตรของนางปราณีย์ฯ (มารดา) เจ้าบ้านซึ่งถึงแก่กรรม แล้วทำหนังสือในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินถึงนายทะเบียนท้องถิ่นเขตวัฒนา ระบุให้นางปิยะธิดาฯ (พี่สาว) ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านแทนนางปราณีย์ฯ (เจ้าบ้าน) ซึ่งถึงแก่กรรม และมอบให้นางปิยะธิดาฯ เป็นผู้ไปยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงเจ้าบ้าน

๒. กรณีผู้ร้องอ้างว่าได้ดูแลบ้านขณะที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้านหรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย หรือสูญหายผู้ร้องต้องเป็นเจ้าบ้านตามมาตรา ๔ นั้น เห็นว่ากรณีนี้ผู้ร้องสามารถทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านได้ แต่ถ้าจะขอเปลี่ยนสถานะในทะเบียนบ้านจากผู้อาศัย เป็น เจ้าบ้าน ผู้ร้องจะต้องแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนว่า ผู้ร้องเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านโดยชอบด้วยกฎหมายในฐานะใด เช่น ในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ เป็นผู้เช่า หรือบุคคลในบ้านตกลงยินยอมให้เป็นหัวหน้าครอบครองบ้านเป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๔๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๙๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง การกำหนดเลขประจำบ้าน

เรียน นายเมธา วาดีเจริญ

อ้างถึง หนังสือของท่าน ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวม ๒ แผ่น

ตามที่ท่านมีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ผ่านปลัดกระทรวงมหาดไทย) เรื่องขอเลขประจำบ้าน สรุปว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยประชาสัมพันธ์ทางสถานีโทรทัศน์ว่า เมื่อผู้ขออนุญาตก่อสร้างอาคารได้รับใบอนุญาต สามารถนำใบอนุญาตไปขอเลขประจำบ้านโดยนายทะเบียนจะออกเลขประจำบ้านแก่ผู้ขอในทันที แต่ข้อเท็จจริงมีบางท้องที่นายทะเบียนไม่ออกเลขประจำบ้านให้ โดยอ้างว่าพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่าจะต้องก่อสร้างอาคารให้เสร็จก่อนจึงจะออกเลขประจำบ้านได้ ทำให้ผู้ขออนุญาตได้รับความเดือดร้อนไม่มีเลขประจำบ้านไปยื่นขอใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง โดยท่านมีความเห็นว่านายทะเบียนเข้าใจกฎหมายผิดพลาด นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ขอเรียนว่าพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ นิยามคำว่า "บ้าน" หมายถึงโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง ดังนั้น บ้านจึงต้องมีการก่อสร้างและมีสภาพความเป็นโรงเรือนหรือเป็นสิ่งปลูกสร้างแล้ว มาตรา ๓๔ จึงบัญญัติให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ ส่วนมาตรา ๓๔ วรรคสอง เป็นการกำหนดหน้าที่และระยะเวลาการปฏิบัติงานของนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ว่าจะต้องพิจารณาเรื่องตามคำขอและกำหนดเลขที่บ้านให้ผู้ขอภายในเจ็ดวันหรือสามสิบวันแล้วแต่กรณี ซึ่งการกำหนดระยะเวลาไว้นั้นเนื่องจากนายทะเบียนจะต้องตรวจสอบอาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีการขอบ้านเลขที่ ว่ามีสภาพใช้เป็นที่อยู่อาศัยตามนิยามของคำว่าบ้านหรือไม่ ทั้งนี้เพราะกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนดให้เฉพาะโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้นที่ต้องมีเลขที่บ้าน โดยพิจารณาได้จากระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๒ ซึ่งกำหนดวิธีปฏิบัติ สรุปว่าให้นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้งและตรวจสอบสภาพความเป็นบ้าน คือตรวจสอบว่ามีการปลูกสร้างบ้านเสร็จจริงและมีสภาพเป็นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือไม่ เพื่อประกอบการพิจารณาในการออกเลขประจำบ้าน ดังนั้น

กรณีผู้ขอเลขประจำบ้านมีเพียงใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร นายทะเบียนผู้รับแจ้งจึงไม่อาจกำหนดเลขประจำบ้านและจัดทำทะเบียนบ้านให้ได้ รายละเอียดตามสำเนาเอกสารเกี่ยวข้องที่ส่งมาพร้อมนี้ และตามที่ท่านอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนเพราะไม่มีเลขประจำบ้านเป็นหลักฐานในการขออนุญาตใช้น้ำประปาและไฟฟ้าในระหว่างการก่อสร้างนั้น ท่านสามารถประสานงานกับหน่วยงานดังกล่าวเพื่อขออนุญาตใช้น้ำประปาหรือไฟฟ้าเป็นการชั่วคราวซึ่งมีระเบียบปฏิบัติอยู่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

เรื่อง หารือการนับปีทางจันทรคติ

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่า มีสำนักทะเบียนหลายแห่งได้หารือแนวทางปฏิบัติในการนับปีทางจันทรคติ (ปีนักษัตร ชวด ฉลู ขาล....) ว่า แต่ละปีเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใด เนื่องจากปฏิทินที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกำหนดวันเริ่มต้นและสิ้นสุดแตกต่างกัน

สำนักทะเบียนกลาง จึงได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎร กรณีการลงรายการเกี่ยวกับวันเดือนปี ทางจันทรคติ (ปีนักษัตร) เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร แจ้งทุกสำนักทะเบียนในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. การลงรายการวันเดือนปี ทางจันทรคติ (ปีนักษัตร ชวด ฉลู ขาล....) ในเอกสารการทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนควรถือปฏิบัติในการนับวันเดือนปี ตามปฏิทินหลวงเป็นหลัก ซึ่งกำหนดให้วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ (อ้าย) เป็นวันที่เปลี่ยนปีนักษัตรใหม่ โดยจะอยู่ในระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ในแต่ละปี

๒. วันสุดท้ายของปีนักษัตร คือ วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๖๒๙๙๑๒๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๖ กันยายน ๒๕๔๔

เรื่อง การลงรายการวันเดือนปีเกิดของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนหลายแห่งเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการลงรายการหรือแก้ไขรายการวันเดือนปีเกิดของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎร (๑) กรณีผู้ที่มีรายการวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติแต่ไม่สามารถเทียบวันเดือนปีทางสุริยคติได้ เนื่องจากปฏิทิน ๒๕๐ ไม่มีวัน ข้างขึ้น ข้างแรม และเดือน ตามที่ปรากฏในหลักฐานของผู้ร้องทำให้เทียบได้เฉพาะปีพุทธศักราชเท่านั้น หรือ (๒) กรณีผู้ที่มีรายการเฉพาะปีเกิดในเอกสารการทะเบียนราษฎรและไม่มีเอกสารหลักฐานอื่นใดที่จะยืนยันวันที่ และเดือนเกิดที่ถูกต้อง ซึ่งทั้ง ๒ กรณีนี้ผู้ร้องมีความประสงค์ขอให้นายทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการวันที่และเดือนเกิด โดยอ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖ ที่กำหนดให้ใช้วันที่ ๑ มกราคม ของปีเกิด นอกจากนี้ยังได้ตรวจพบว่าสำนักทะเบียนหลายแห่ง โดยเฉพาะสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการลงรายการสถานะบุคคลสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง หรือชนกลุ่มน้อยที่ได้รับอนุมัติให้มีสัญชาติไทย มีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องในการลงรายการวันเดือนปีเกิดของผู้ที่ได้รับอนุมัติให้ลงรายการสถานะบุคคลสัญชาติไทย โดยในขั้นตอนการให้เลขประจำตัวประชาชนตามแบบ ท.ร. ๙๘ ค และการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ได้มีการเติมวันที่และเดือนในช่องรายการวันเดือนปีเกิดโดยพลการ ทั้งที่รายการเดิมของบุคคลที่ปรากฏใน ท.ร.๑๓ หรือหลักฐานเอกสารอื่นมีเพียงแต่ปี พ.ศ. ที่เกิดเท่านั้น

สำนักทะเบียนกลางขอเรียนทำความเข้าใจว่าการลงรายการหรือแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร จะต้องถือตามข้อเท็จจริงเป็นสำคัญโดยมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ ดังเช่นที่กำหนดในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ ที่กำหนดเรื่องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร จะต้องมีการยื่นคำร้องพร้อมแสดงเอกสารราชการที่เชื่อถือได้ เพื่อประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แต่ถ้าผู้ร้องไม่มีหลักฐานเอกสารราชการนายทะเบียนจะต้องเสนอให้นายอำเภอพิจารณาสั่งการก่อนจึงจะดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับเอกสารราชการที่สามารถบ่งบอกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการบุคคล สำหรับกรณีตามมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่รู้ว่าเกิดในเดือนใด แต่ไม่รู้วันเกิดให้นับวันที่หนึ่งแห่งเดือนนั้นเป็นวันเกิด แต่ถ้าพ้นวิสัยที่จะหยั่งรู้เดือนและวันเกิดของบุคคลใดให้นับอายุบุคคลนั้น ตั้งแต่วันต้นปีปฏิทิน

ซึ่งเป็นปีที่บุคคลนั้นเกิด" เป็นการกำหนดในเรื่องการนับอายุของบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาการโต้แย้งทางข้อกฎหมาย กรณีของบุคคลที่ไม่ปรากฏวันที่และเดือนที่เกิด มิใช่ข้อเท็จจริงที่บุคคลจะนำมาอ้างเพื่อขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ดังนั้น กรณีบุคคลที่มีรายการในทะเบียนบ้านระบุเพียงปี พ.ศ. เกิด และไม่มีเอกสารราชการยืนยันวันเดือนปีเกิดที่ถูกต้อง จึงไม่สามารถแก้ไขรายการโดยเติมวันที่ ๑ มกราคม ไว้หน้าปี พ.ศ. เกิด ในทะเบียนบ้านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖
โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๓๑๒๑ มท. ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๕ สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง การปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าว

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๖๙๘๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ตามที่ได้แจ้งทบทวนสาระสำคัญของกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดประเภทของคนต่างด้าวที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และคนต่างด้าวที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวแต่หากประสงค์จะดำเนินการก็สามารถขอให้นายทะเบียนดำเนินการให้ได้ ความละเอียดแจ้งตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

จากกรณีดังกล่าวปรากฏว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับเด็ก สถานพยาบาล และสำนักทะเบียนบางแห่งได้สอบถามเกี่ยวกับประเด็นการออกหนังสือรับรองการเกิด และการออกสูติบัตรให้กับบุตรของคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่ และจะต้องปฏิบัติตามหนังสือสั่งการที่อ้างถึงข้างต้นหรือไม่ ดังนั้น เพื่อเป็นการซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติกรณีดังกล่าว ให้เกิดความชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้แจ้งทำความเข้าใจกับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑. การออกหนังสือรับรองการเกิด หรือ ท.ร. ๑/๑ เป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๓ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ทำคลอดของสถานพยาบาลทุกแห่งสามารถออกหนังสือรับรองการเกิดให้แก่เด็กทุกคนที่คลอด ณ สถานพยาบาลนั้นๆ ได้ ไม่ว่าเด็กที่เกิดจะเป็นบุตรของคนไทย คนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ทั้งนี้เพราะการออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) เป็นการออกเอกสารเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่ามีคนเกิดจริง โดยผู้ทำคลอดเป็นผู้ลงนามรับรองในเอกสารดังกล่าว ซึ่งเรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งประสานงานไปยังกระทรวงสาธารณสุข เพื่อขอให้แจ้งเวียนสถานพยาบาลทุกแห่งในสังกัดทราบแล้วตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๖๙๘๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ที่ส่งมาพร้อมนี้

๒. การออกสูติบัตร (ท.ร.๓) ให้แก่บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นจะดำเนินการให้ได้เฉพาะกรณีเด็กที่เกิดเป็น

บุตรของบิดามารดาที่เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว หรือคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายแต่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยในประเทศไทยได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามข้อ ๑ ของหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และเมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นออกสูติบัตร (ท.ร. ๓) ให้แล้ว จะต้องเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) หรือทะเบียนบ้านกลาง (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๓ ข้อ ๕๕ หรือข้อ ๕๘ แล้วแต่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖ สป.มท. ๕๑๒๓๑

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ เมษายน ๒๕๔๖

เรื่อง การรับแจ้งการเกิดบุตรของคนต่างด้าวที่มีบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๕ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕

ด้วยกระทรวงมหาดไทยแจ้งว่าปัจจุบันแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์หลายราย โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนกัมพูชาและจังหวัดอื่นที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จะจ้างชายไทยให้รับเป็นบิดาของบุตรแล้วไปขอแจ้งการเกิดเพื่อให้บุตรของตนได้สัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างยิ่ง จึงขอให้ติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้นายทะเบียนกวดขันในการออกเอกสารหลักฐานการเกิดของบุตรแรงงานต่างด้าว

นอกจากกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่อ้างถึงข้างต้นแล้ว ยังพบว่าคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองประเภทอื่นก็มีพฤติการณ์ในลักษณะเดียวกัน โดยจะขอซื้อหรือเช่าบัตรประจำตัวประชาชนของชายไทยเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานแอบอ้างว่าเป็นบิดาของเด็กในการแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนเพื่อให้บุตรของตนได้สัญชาติไทย ประกอบกับในทางปฏิบัติโดยทั่วไป กรณีที่มีการเกิดในสถานพยาบาลเจ้าหน้าที่ผู้ทำคลอดของสถานพยาบาลจะออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) และจะรวบรวมเอกสารดังกล่าวส่งให้สำนักทะเบียนเพื่อแจ้งการเกิดแทนบิดาหรือมารดาของเด็ก ทำให้ขั้นตอนการออกสูติบัตรของนายทะเบียนจะใช้การคัดลอกรายการตามที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการเกิดเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่ได้สอบถามหรือตรวจสอบหลักฐานของบิดาหรือมารดาเด็ก ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความผิดพลาดได้ ดังนั้น เพื่อให้การออกเอกสารการทะเบียนราษฎรกรณีการรับแจ้งการเกิดของเด็กซึ่งแจ้งว่าเป็นบุตรของคนต่างด้าวกับผู้มีสัญชาติไทย อันจะมีผลต่อการได้สัญชาติไทยของเด็กตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ เป็นไปด้วยความรอบคอบและรัดกุมมากยิ่งขึ้น จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบได้ทราบพฤติการณ์การกระทำทุจริตของคนต่างด้าวที่ใช้พยานเอกสารหรืออ้างพยานบุคคลอันเป็นเท็จในการแจ้งการเกิดเพื่อหวังให้บุตรของตนเป็นผู้มีสัญชาติไทย และให้นายทะเบียนเพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น โดยในขั้นตอนการรับแจ้งการเกิดและการออกสูติบัตรของบุตรคนต่างด้าวซึ่งมีบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยทั้งกรณีแจ้งเกิดภายในกำหนดและกรณีแจ้งเกิดเกินกำหนด ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. เรียกและตรวจสอบหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวที่ออกให้ตามกฎหมายอื่นของผู้ที่แจ้งว่าเป็นบิดาหรือมารดาของเด็กที่แจ้งเกิดและเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยให้ผู้มีชื่อเป็นเจ้าของบัตรฯ เขียนข้อความไว้ในสำเนาบัตรฯ ว่า **"ใช้เป็นหลักฐานในการแจ้งการเกิดของเด็กชาย/เด็กหญิง... ซึ่งเป็นบุตรของข้าพเจ้ากับนาง/นาย..."** แล้วให้ลงชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย

๒. กรณีบิดาหรือมารดาของเด็กที่แจ้งการเกิด ไม่มีหลักฐานหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานประกอบการแจ้งตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ ได้ ให้นายทะเบียนบันทึกสาเหตุหรือความจำเป็นไว้และสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการบุคคล รวมถึงสัญชาติบิดาและมารดาของเด็กที่แจ้งเกิด โดยในตอนท้ายของบันทึกการสอบสวนให้ระบุข้อความไว้ด้วยว่า "ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเด็กชาย/เด็กหญิง...ที่แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนเป็นบุตรของข้าฯ กับนาง/นาย...จริง" แล้วให้บุคคลดังกล่าวลงชื่อในฐานะผู้ให้ถ้อยคำ ทั้งนี้หากบิดาหรือมารดาของเด็กดังกล่าวไม่อาจมาให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียนได้ ให้สอบสวนเจ้าบ้านแทน

๓. กรณีที่ผู้แจ้งการเกิดมีหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) มาแสดง นายทะเบียนจะต้องดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๑ หรือข้อ ๒ มิใช่ออกสูติบัตรให้โดยคัดลอกรายการจากหนังสือรับรองการเกิดแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะหนังสือรับรองการเกิดเป็นเพียงหลักฐานส่วนหนึ่งที่ใช้ประกอบการแจ้งเกิด ซึ่งในการรับแจ้งการเกิดและการออกสูติบัตรนั้น นายทะเบียนจะต้องพิจารณาและให้ความสำคัญกับหลักฐานอื่นที่มีรายการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวเด็กโดยตรงด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด นอกจากนี้ ขอให้นายทะเบียนพึงระลึกอยู่เสมอว่าการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรโดยขาดความรอบคอบ ระมัดระวังหรือขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ จะก่อให้เกิดความผิดพลาดทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน และยังจะเป็นสาเหตุให้เกิดการทุจริตขึ้นได้โดยง่าย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ

๔. กรณีพบว่ามีการกระทำทุจริตเพื่อให้เด็กที่แจ้งการเกิดเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ และให้รายงานสำนักทะเบียนกลางทราบโดยด่วน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ สำนักทะเบียนกลางได้แจ้งขอความร่วมมือกระทรวงสาธารณสุขเพื่อขอให้สถานพยาบาลต่างๆ เข้มงวด ระมัดระวังในการออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) และขอให้มอบ ท.ร. ๑/๑ ให้แก่บิดาหรือมารดาของเด็กเพื่อนำไปแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนโดยตรง (กรณีบุตรคนต่างด้าว) สำหรับในส่วนของกรุงเทพมหานคร ขอให้สำนักทะเบียนแจ้งขอความร่วมมือสถานพยาบาลต่างๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการในทำนองเดียวกันด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เรื่อง การแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนต่างๆ และสถานพยาบาลเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการขอแก้ไขรายการในสูติบัตรเนื่องจากมีการแจ้งรายการบิดาหรือมารดาของเด็กไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงในขั้นตอนการฝากครรภ์ หรือในขณะไปคลอดบุตรที่สถานพยาบาล ทำให้การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) มีความผิดพลาด และเมื่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลนำเอกสารดังกล่าวไปแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนจึงทำให้รายการในสูติบัตรไม่ถูกต้อง ซึ่งข้อเท็จจริงจะปรากฏเมื่อบิดา มารดาหรือผู้ปกครองเด็กยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการดังกล่าวนั้น นอกจากนี้ยังได้รับการร้องเรียนจากประชาชนผู้เดือดร้อนกรณีเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนปฏิเสธคำร้องขอเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้านตามภูมิลำเนาของบิดา มารดา และแจ้งให้ผู้นั้นไปแจ้งการเกิด ณ สำนักทะเบียนที่เด็กเกิด โดยอ้างเหตุผลว่าเนื่องจากผู้ร้องมีหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ที่สถานพยาบาลออกให้

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้ว เห็นว่าเพื่อให้การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวข้างต้นทั้ง ๒ กรณีเป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกสำนักทะเบียน จึงขอซักซ้อมแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

กรณีแรก เรื่องการแก้ไขรายการที่ไม่ถูกต้องในสูติบัตรที่แจ้งการเกิดโดยเจ้าหน้าที่สถานพยาบาล เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องขอแก้ไขรายการบิดาหรือมารดาในสูติบัตรหรือทะเบียนคนเกิด ให้สอบสวนและบันทึกถ้อยคำผู้ยื่นคำร้อง บิดาหรือมารดาของเด็กหรือผู้ปกครองของเด็ก เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลผู้ทำหน้าที่แจ้งการเกิดเด็กคนดังกล่าว (เฉพาะกรณีสำนักทะเบียนที่รับคำร้องเป็นแห่งเดียวกับที่ออกสูติบัตร หรือสถานพยาบาลนั้นตั้งอยู่ไม่ไกลจากสำนักทะเบียน) รวมทั้งเรียกตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เช่น ใบสำคัญการสมรสของบิดาและมารดา ผลการตรวจพิสูจน์ดี เอ็น เอ เป็นต้น ถ้าปรากฏว่าสูติบัตรที่ขอแก้ไขนั้นมีราชการไม่ถูกต้องอันเกิดจากขั้นตอนของสถานพยาบาลที่ไม่ได้รับแจ้งข้อเท็จจริงจากผู้ป่วยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้นายทะเบียนใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ยกเลิกสูติบัตรและจำหน่ายทะเบียนคนเกิดดังกล่าว โดยหมายเหตุว่า “ยกเลิกเนื่องจากมีการแจ้งรายการไม่ถูกต้อง ตามคำร้องที่.....ลงวันที่.....” แล้วแจ้ง

ผู้ร้องให้แจ้งการเกิดใหม่ นอกจากนี้ ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งสถานพยาบาลแห่งที่ออกหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) เพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย ทั้งนี้หากสำนักทะเบียนที่รับเรื่องขอแก้ไขรายการในสูติบัตรไม่ใช่สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรฉบับดังกล่าว เมื่อนายทะเบียนสอบสวนข้อเท็จจริงจนปรากฏแน่ชัดว่ามีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแล้ว ให้แจ้งข้อเท็จจริงพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรนั้นเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

อนึ่ง สำนักทะเบียนกลาง ได้แจ้งไปยังกระทรวงสาธารณสุขเพื่อขอประสานการปฏิบัติกรณีหญิงไปฝากครรภ์ หรือไปคลอดบุตรที่สถานพยาบาลโดยไม่มีหลักฐานแสดงตัวของตนเองและหรือสามี เมื่อเจ้าหน้าที่สถานพยาบาลได้ออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ขอให้หมายเหตุในเอกสารดังกล่าวว่า บิดาและหรือมารดาของเด็กไม่มีหลักฐานแสดงตัว และให้มอบหนังสือรับรองการเกิดแก่บิดาหรือมารดาของเด็กพร้อมแนะนำให้แจ้งการเกิดด้วยตนเอง เพื่อนายทะเบียนจะได้ตรวจสอบหรือสอบสวนข้อเท็จจริงในขั้นตอนการรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้นในส่วนของกรุงเทพมหานครและเทศบาลซึ่งมีสถานพยาบาลอยู่ในสังกัด ขอให้นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องแจ้งประสานการปฏิบัติกับสถานพยาบาลในสังกัดเพื่อดำเนินการในลักษณะเดียวกันนี้ด้วย

กรณีที่สอง การปฏิบัติสำหรับบุคคลที่ไม่ได้แจ้งการเกิดและขอมีชื่อในทะเบียนบ้านนั้นสามารถดำเนินการได้ ๒ วิธีคือ (๑) โดยการแจ้งการเกิด หรือ (๒) โดยการเพิ่มชื่อ ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้เคยแจ้งหลักเกณฑ์การปฏิบัติไว้แล้วตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การปฏิบัติของสำนักทะเบียนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์ปฏิเสธคำร้องของประชาชนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติม ดังนี้

๑. กรณีผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้ที่เกิดในเขตพื้นที่ของสำนักทะเบียนที่ยื่นคำร้อง ไม่ว่าจะมีหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) หรือไม่ก็ตาม ให้ใช้วิธีการแจ้งการเกิดหรือแจ้งการเกิดเกินกำหนดสำหรับผู้ที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ส่วนผู้ที่มีอายุเกินกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ ให้ใช้วิธีการเพิ่มชื่อโดยไม่ต้องออกสูติบัตร เว้นแต่ผู้นั้นจะมีความจำเป็นต้องใช้สูติบัตร ก็ให้นายทะเบียนรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดได้ แต่ทั้งนี้ไม่ควรเป็นผู้ที่อยู่ในวัยที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว

๒. กรณีผู้ขอมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นผู้ที่เกิดในเขตพื้นที่สำนักทะเบียนอื่น ไม่ว่าจะมีหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) หรือไม่ก็ตาม เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้อธิบายข้อแตกต่างของวิธีปฏิบัติระหว่างการแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อให้ผู้ยื่นคำร้องทราบก่อน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องหลักฐานสูติบัตร ซึ่งนายทะเบียนไม่สามารถออกให้ได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ยื่นคำร้องได้รับทราบข้อมูลประกอบการตัดสินใจและหากผู้ร้องประสงค์จะใช้วิธีการแจ้งเกิด ก็ให้นายทะเบียนยกคำร้องโดยหมายเหตุไว้ให้ชัดเจนว่าผู้ร้องประสงค์จะแจ้งการเกิดแล้วให้ผู้ร้องลงชื่อไว้ในคำร้องด้วย แต่หากผู้ร้องประสงค์จะใช้วิธีการเพิ่มชื่อก็ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

อนึ่ง ในการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดหรือการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน หากนายทะเบียนพิจารณาหลักฐานพยานบุคคลและพยานเอกสารต่างๆ แล้วยังไม่สามารถพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลได้ **ให้ใช้กระบวนการของประชาคมช่วยในการตรวจสอบและรับรองตัวบุคคลก่อนที่จะพิจารณาสั่งอนุญาต หรือไม่อนุญาตตามคำร้อง** นอกจากนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ประสงค์จะใช้วิธีการแจ้งการเกิด ขอให้นายทะเบียน

ดำเนินการสอบสวนบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตสำนักทะเบียนซึ่งสามารถให้การยืนยันและรับรองตัวบุคคลที่จะแจ้งการเกิดได้ แล้วทำเรื่องแจ้งไปยังสำนักทะเบียนที่มีหน้าที่รับแจ้งการเกิดบุคคลดังกล่าว เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนผู้มีอำนาจหน้าที่ ซึ่งการอำนวยความสะดวกในกรณีนี้ให้ดำเนินการเมื่อประชาชนร้องขอหรือได้รับแจ้งขอความร่วมมือจากสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัตน์ สวัสดิ์แก้ว)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เรื่อง การลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑)

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ตามที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๓ กำหนดให้ผู้ทำคลอดหรือผู้รักษาพยาบาลจะต้องออกหนังสือรับรองการเกิดให้แก่ผู้มีหน้าที่ที่ต้องแจ้งเกิด โดยหนังสือรับรองการเกิดจะใช้แบบพิมพ์ ท.ร. ๑/๑ และเมื่อผู้แจ้งได้รับหนังสือรับรองการเกิดแล้ว จะต้องนำไปแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เพื่อออกสูติบัตรและเพิ่มชื่อเด็กเข้าทะเบียนบ้าน ซึ่งในทางปฏิบัตินายทะเบียนจะคัดลอกรายการตามที่ปรากฏในหนังสือรับรองการเกิด เพื่อให้รายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรตรงกัน

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่าได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและการหารือจากสำนักทะเบียนต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนทางด้านการทะเบียนราษฎรซึ่งเกิดจากรายการในหนังสือรับรองการเกิดไม่ถูกต้อง อาทิเช่น ในการฝากครรภ์หรือการคลอดบุตร เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลจะเรียกหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนของสามี ซึ่งหญิงบางคนมีความจำเป็นไม่สามารถแจ้งชื่อสามีที่เป็นบิดาของเด็กได้ในขณะนั้น ทำให้มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบิดาเด็กที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือกรณีบิดา มารดาได้ตั้งชื่อเด็กและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลแล้ว แต่เจ้าหน้าที่กลับใช้ชื่อกลางของสถานพยาบาล ลงรายการในหนังสือรับรองการเกิด เช่น เด็กชายดวง ทำให้เกิดความเดือดร้อนต้องเปลี่ยนชื่อและแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านอีกครั้ง หรือการลงลำดับที่ของบุตรที่เกิดโดยคำนึงถึงความเป็นบุตรของมารดาเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้พิจารณาในส่วนของบิดา ทำให้เกิดปัญหาในการขอใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร (กรณีบิดาเด็กมิใช่สามีคนแรกที่มีบุตรกับหญิงผู้นั้น) เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้ส่งผลทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและทำให้รายการในเอกสารทะเบียนราษฎรคลาดเคลื่อน ไม่ถูกต้อง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยใคร่ขอความร่วมมือในการแจ้งหน่วยงานและสถานพยาบาลต่างๆ ทุกแห่งทั่วประเทศ ที่มีหน้าที่ดูแลรักษาพยาบาลหญิงมีครรภ์และรับผิดชอบการออกหนังสือรับรองการเกิดให้ลงรายการต่างๆ ในเอกสารหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ตามข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. รายการเกี่ยวกับเด็กที่เกิด

๑.๑ กรณีผู้แจ้งเกิดได้ตั้งชื่อเด็กไว้แล้ว ให้ลงชื่อเด็กตามที่ได้รับแจ้ง แต่หากยังไม่ได้ตั้งชื่อไว้ ควรแนะนำผู้แจ้งให้ตั้งชื่อเด็กก่อน เพราะหากระบุชื่อใดในสูติบัตรแล้วจะไม่สามารถแก้ไขรายการดังกล่าวในสูติบัตรได้ ถึงแม้จะได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อใหม่ก็ตาม จะแก้ไขได้เฉพาะรายการในทะเบียนบ้านเท่านั้น

๑.๒ รายการสัญชาติเด็ก หากไม่แน่ใจว่าเด็กจะเป็นผู้มีสัญชาติใด ก็ให้เว้นว่างไว้ โดยเฉพาะกรณีบิดา มารดา เป็นบุคคลต่างด้าว

๒. รายการสถานภาพของครอบครัว

๒.๑ ชื่อและชื่อสกุลของบิดา ให้ลงรายการตามหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวที่ออกให้ตามกฎหมายอื่น เช่น บัตรประจำตัวข้าราชการ เว้นแต่กรณีมารดาเด็กไม่ต้องการเปิดเผยหรือไม่สามารถระบุบิดาของเด็กได้ ก็ให้เว้นว่างไว้

๒.๒ ลำดับที่ของบุตร ให้ลงลำดับที่ของบุตรที่เกิดจากบิดา มารดาเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี ผลเป็นประการใดแจ้งกระทรวงมหาดไทยทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๒๘๑๓๑๒๑, ๒๘๑๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๐/๕๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๔๕

เรื่อง หารือการรับแจ้งเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัดสระแก้ว

อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดสระแก้ว ที่ สก ๐๐๑๘.๑/๑๐๗๗ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๕
๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ตามที่ขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ของสำนักทะเบียนอำเภอตาพระยา ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่าเป็นประเด็นข้อกฎหมายและยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนี้

๑. การรับแจ้งการเกิดของบุคคลซึ่งบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยพิจารณาให้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และลงรายการชื่อตัว ชื่อสกุลของคนต่างด้าวซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาในสูติบัตรตามที่ได้รับแจ้ง ถูกต้องหรือไม่ และกรณีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจะถือปฏิบัติเช่นเดียวกันหรือไม่ และหากกรณีผู้แจ้งได้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งตามใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑ ตอนหน้า) ภายในกำหนดเวลาแล้ว แต่ผู้แจ้งมิได้นำใบรับแจ้งดังกล่าวให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการออกสูติบัตรและระยะเวลาล่วงเลยมานาน สำนักทะเบียนจะออกสูติบัตร (ท.ร.๑) กรณีแจ้งเกิดภายในกำหนดเวลาได้หรือไม่

๒. เอกสารสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กซึ่งสถานพยาบาลได้ลงรายการไว้ครบถ้วน จะใช้เป็นหลักฐานประกอบการแจ้งเกิดเกินกำหนดได้เช่นเดียวกับหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) หรือไม่ และเอกสารที่ทางราชการออกให้อื่นๆ เช่นบัตรประจำตัวประชาชน (รุ่นเก่า) หลักฐานการศึกษา หนังสือรับรองการเกิด หรือสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาการขอเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๔๔ ได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีที่มารดาเป็นคนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวหรือเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง แต่บิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยถ้าจดทะเบียนสมรสบุตรจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) ถ้าบิดาและมารดามิได้จดทะเบียนสมรส บุตรจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งการวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งเวียนให้ทุกสำนักทะเบียนถือปฏิบัติตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๔ สำหรับการลงรายการชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้ซึ่งเป็นบิดาหรือมารดาในสูติบัตร นายทะเบียนต้องลงรายการตามบัตรประจำตัวประชาชน

ของบิดามารดา (ถ้ามี) กรณีผู้แจ้งไม่มีหลักฐานหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานประกอบการแจ้งได้ ให้นายทะเบียนบันทึกถึงสาเหตุหรือความจำเป็นไว้และอาจสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงมากที่สุด รายการใดไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "__" โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๕๑ ข้อ ๕๒ และข้อ ๖๐ โดยอนุโลม

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่แจ้งต้องแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีมีคนเกิดในบ้านให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดในบ้าน กรณีคนเกิดนอกบ้านให้บิดาหรือมารดาแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ โดยให้แจ้งตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้แจ้งได้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดตามใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑ ตอนหน้า) จึงเป็นการแจ้งที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว เมื่อได้รับแจ้งการเกิดตามใบรับแจ้งดังกล่าวให้นายทะเบียนอำเภอดำเนินการออกสูติบัตรตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๕๒ (๒) - (๖)

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๕ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๐ แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กสรุปว่า สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กซึ่งสถานพยาบาลลงรายการไว้ครบถ้วน นายทะเบียนสามารถใช้พิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของหลักฐานประกอบการรับแจ้งการเกิด การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลา หรือการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านแล้วแต่กรณีได้

๔. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒ แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติกรณีการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๙๔ สรุปว่าต้องเป็นหลักฐานเกี่ยวกับเอกสารการทะเบียนราษฎรเพียง ๓ ประเภทเท่านั้น คือ สูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน หากผู้ขอเพิ่มชื่อมีหลักฐานเอกสารอื่นจะไม่อยู่ในหลักเกณฑ์การปฏิบัติข้อนี้ ส่วนกรณีไม่มีหลักฐานเอกสารไปแสดงให้หมายความว่าไม่มีหลักฐานการทะเบียนราษฎรตามที่ระบุในข้อ ๙๔ เช่น มีบัตรประจำตัวประชาชน (รุ่นเก่า) หลักฐานทางการศึกษา หนังสือรับรองการเกิด หรือสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนพยานบุคคลเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๙๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๖๙๘๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ให้กับบุตรของคนต่างด้าว

เรียน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ด้วยกระทรวงมหาดไทยโดยสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้รับข้อหารือจากคณะอนุกรรมาธิการศึกษามาตรการในการแก้ไขปัญหาเด็กไร้สัญชาติ ในคณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา และเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาล รวมทั้งสำนักทะเบียนต่างๆ สอบถามเกี่ยวกับประเด็นการออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ให้แก่คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ไปคลอดบุตรที่สถานพยาบาลว่าเจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลสามารถออกหนังสือรับรองการเกิดให้ได้หรือไม่ โดยผู้ไปคลอดบุตรไม่มีหลักฐานแสดงตัวแต่อย่างใดหรือบางรายมีพฤติการณ์คลอดแล้วทิ้งบุตรไว้ที่สถานพยาบาลนั้น ทั้งนี้ ขอให้แจ้งประสานงานการปฏิบัติในเรื่องนี้กับกระทรวงสาธารณสุขด้วย

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่าตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๓ กำหนดว่าเมื่อมีคนเกิด ผู้ทำคลอดต้องออกหนังสือรับรองการเกิดตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด โดยในทางปฏิบัติหนังสือรับรองการเกิดจะใช้แบบพิมพ์ ท.ร. ๑/๑ ซึ่งปรากฏอยู่ข้างท้ายสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กหรือสถานพยาบาลจะเบิกจากสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นในพื้นที่ที่สถานพยาบาลนั้นอยู่ก็ได้ ทั้งนี้ การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) นั้น เป็นการออกเอกสารให้เป็นหลักฐานเพื่อแสดงว่ามีคนเกิดที่สถานพยาบาลนั้นๆ จริง มิใช่เป็นการรับแจ้งหรือจดทะเบียนการเกิดแต่อย่างใด ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ผู้ที่ทำหน้าที่แจ้งการเกิดได้แก่ เจ้าบ้าน บิดาหรือมารดา จะต้องนำหลักฐานหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ไปประกอบการแจ้งการเกิดของเด็กต่อนายทะเบียนเพื่อขอให้ออกสูติบัตรหรือใบเกิดให้ ส่วนกรณีที่ว่านายทะเบียนจะรับแจ้งการเกิดของเด็กตามที่ปรากฏรายการในหนังสือรับรองการเกิดได้หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของนายทะเบียนภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด **ดังนั้น ไม่ว่าผู้ที่ไปคลอดบุตรที่สถานพยาบาลจะเป็นคนต่างด้าวประเภทใดก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้ทำคลอดของสถานพยาบาลสามารถออกหนังสือรับรองการเกิดให้ได้ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด** ทั้งนี้ การลงรายการต่างๆ ในหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ให้ลง

รายการตามความเป็นจริง รายการใดไม่ทราบให้ใส่เครื่องหมาย "..." ไว้ และสำหรับรายการสัญชาติของเด็กที่เกิด ซึ่งในแบบพิมพ์ ท.ร. ๑/๑ จะมีสองรายการให้เลือกคือ ❑ ไทย และ ❑ อื่นๆ นั้น ถ้าเป็นกรณีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองหรือเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองในลักษณะชั่วคราว เช่น นักท่องเที่ยว หรือแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น ให้ลงรายการในช่องอื่นๆ

จึงเรียนประสานมาเพื่อโปรดทราบ และขอความร่วมมือแจ้งหน่วยงานและสถานพยาบาลทุกแห่งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทราบและดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๘๘๖ มท ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๑๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ตอบข้อหารือการขออนุมัติแจ้งเกิดเกินกำหนด

เรียน นายทะเบียนอำเภอบ่อไร่

อ้างถึง หนังสืออำเภอบ่อไร่ ที่ ตร ๐๕๑๘/๑๗๑๑ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ตามที่ขอหารือเพื่อขอให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง พิจารณาใช้อำนาจตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๘ กรณีได้รับคำร้องของ นางสาวต้อย พระจันทร์ และ น.ส.โสภา พระจันทร์ ขอแจ้งการเกิดเกินกำหนดของบุตรรวม ๕ คน ซึ่งผู้ร้องทั้งสองคนมีสามีคนเดียวกัน ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว โดยผู้ร้องและบุตรไม่มีเอกสารหลักฐานใดๆ มาแสดงว่าเป็นบุคคลสัญชาติไทย ผลจากการประมวลพยานบุคคลรวม ๑๗ รายแล้วน่าเชื่อว่าเด็กเกิดในพื้นที่อำเภอบ่อไร่จริงแต่จากปากคำของพยานการลำดับเครือญาติห่างลำดับชั้น ทำให้ไม่สามารถพิสูจน์และเชื่อได้ว่าผู้ร้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยหรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า กรณีตามข้อหารือของอำเภอบ่อไร่ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้แล้วโดยนายทะเบียนสามารถเลือกปฏิบัติได้ระหว่างการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด ตามข้อ ๕๗ ซึ่งผู้แจ้งจะต้องมีหลักฐานแสดง เช่น สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน บัตรประจำตัวของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวของบิดามารดา (ถ้ามี) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) เป็นต้น และจะต้องยื่นคำร้องขอแจ้งการเกิด ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด หรือการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกรณีผู้แจ้งไม่มีหลักฐานเอกสารแสดงตามข้อ ๙๗ ซึ่งผู้แจ้งจะต้องยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กมีภูมิลำเนาในปัจจุบันและหากเมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ แล้วเห็นว่ายังไม่น่าเชื่อถือ นายทะเบียนก็มีอำนาจสั่งไม่รับแจ้งหรือไม่อนุมัติ โดยแจ้งให้ผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ตามข้อ ๑๐๗ สำหรับกรณีที่จะส่งเรื่องให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นผู้พิจารณาตามระเบียบฯ ข้อ ๑๐๘ นั้น ควรจะเป็นกรณีที่ระเบียบไม่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้เท่านั้น มิใช่มีไว้สำหรับแก้ปัญหากรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นไม่กล้าตัดสินใจดำเนินการแต่อย่างใด อนึ่ง ใคร่ขอเรียนชักซ้อมความเข้าใจว่าในการหารือ

ปัญหางานทะเบียนราษฎรนั้น ได้มีหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ โดยให้หารือผ่านสำนักทะเบียนจังหวัดเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาก่อนในลำดับแรก จึงขอให้แจ้งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๕๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ตอบข้อหารือการปฏิบัติตามกฎหมายทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพบพระ

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพบพระ ด่วนที่สุด ที่ ตก ๕๒๗๐๑/ท.ร. ๑๒๕ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖

ตามที่ขอหารือเรื่องการแจ้งการเกิดกรณี นางเกสรา มีดแก้ว ราษฎรตำบลพบพระมีหนังสือร้องเรียน สรุปว่า นางสาวพรศรี เพื่อปฐพี ได้ไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาลพบพระเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ แต่เด็กมีปัญหาในการคลอดต้องส่งต่อไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลแม่สอดได้ ๑๑ ชั่วโมง ก็เสียชีวิต ต่อมาวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ บิดาเด็กไปขอแจ้งการเกิด สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพบพระหารือไปยังสำนักทะเบียนอำเภอพบพระและศูนย์บริหารการทะเบียนภาค ๖ จังหวัดพิษณุโลก ได้รับแจ้งว่ากรณีนี้ไม่สามารถออกสูติบัตร ออกได้แต่มรณบัตร พร้อมทั้งประสานงานไปยังสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองแม่สอดเพื่อออกมรณบัตรให้ในวันเดียวกัน แต่การเบิกเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตร สำนักงานประกันสังคมต้องการหลักฐานสูติบัตรของเด็ก จึงขอหารือว่าสำนักทะเบียนฯ สามารถออกสูติบัตรให้ผู้แจ้งได้หรือไม่ ตามกฎหมายใด พร้อมขอคำชี้แนะ นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ มาตรา ๔๗ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๒ บัญญัติให้มีการแจ้งเมื่อมีคนเกิดหากผู้ใดไม่ปฏิบัติจะมีความผิดและโทษ และเมื่อมีการแจ้งการเกิดนายทะเบียนจะต้องออกสูติบัตรให้ผู้แจ้ง ตามข้อหารือเด็กเกิดและมีชีวิตอยู่ ๑๑ ชั่วโมง จึงต้องมีการแจ้งการเกิดและนายทะเบียนต้องออกสูติบัตรให้ผู้แจ้ง และเพื่อให้หลักฐานทะเบียนราษฎรถูกต้อง ขอให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพบพระ

สำเนาสูติบัตรดังกล่าวส่งให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองแม่สอดและสำเนาเรื่องทั้งหมดส่งให้ศูนย์บริหารงานทะเบียนภาค ๖ เพื่อขอให้เพิ่มเติมข้อมูลในหลักฐานมรณบัตรของเด็กและปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรให้ถูกต้อง ในการนี้ สำนักทะเบียนกลางได้ประสานการปฏิบัติให้ศูนย์ฯ ภาค ๖ ทราบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไกรราศ แก้วดี)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๑ มกราคม ๒๕๔๙

เรื่อง ขอหารือการแจ้งการเกิดและการให้สัญชาติเด็ก

เรียน ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์

อ้างถึง หนังสือสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเวียงพิงค์ ที่ พม ๐๓๐๓.๑๕/๒๔๐๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน แผ่น

ตามที่ขอหารือแนวทางปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่เกี่ยวข้องกับเด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กที่ครอบครัวประสบปัญหาเรื่องการเลี้ยงดู ซึ่งอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์ฯ ความละเอียดแจ้งตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้ว ขอเรียนแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ดังนี้

ประการแรก การพิจารณาสัญชาติของบุคคลว่าผู้ใดเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือไม่ จะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ กล่าวคือ ถ้าเป็นบุคคลที่เกิดจากบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ส่วนบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวนั้น จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดต่อเมื่อในขณะที่เกิดบิดาและมารดาต้องไม่เป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น กรณีเด็กถูกทอดทิ้งสาธารณะหรือทอดทิ้งไว้กับผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติ จะได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านในสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แจ้งต่อนายทะเบียน สามารถพิสูจน์หรือแสดงให้นายทะเบียนเชื่อได้หรือไม่ว่าเด็กเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ประการที่สอง การแจ้งการเกิดกรณีเด็กถูกทอดทิ้งภายหลังการคลอดที่โรงพยาบาล สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ (๑) แจ้งเกิดตามปกติโดยผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งที่เด็กเกิดทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่โรงพยาบาลตั้งอยู่ ตามมาตรา ๑๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งวิธีนี้จะใช้กับเด็กที่อยู่ในการดูแลของโรงพยาบาล หรือ (๒) แจ้งเกิดโดยเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ แจ้งต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่สถานสงเคราะห์ที่รับตัวเด็กไว้ใน

ความอุปการะตั้งอยู่ ตามมาตรา ๑๙ ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ซึ่งวิธีนี้จะใช้กับเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๒๘ วัน ที่อยู่ในการดูแลของสถานสงเคราะห์ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓ และข้อ ๕๙ และนอกจากวิธีการแจ้งการเกิดแล้ว เด็กอนาถาหรือเด็กที่ถูกทอดทิ้งสามารถมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านได้โดยการขอเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๙๘

ประเด็นที่สาม กรณีเด็กที่เกิดในโรงพยาบาลโดยผู้เป็นมารดาปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชื่อของตนเองและสามีนั้น นายทะเบียนสามารถรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรเป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้งได้โดยลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ทราบในขณะนั้น และหากปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในภายหลังก็สามารถแจ้งต่อนายทะเบียนขอให้แก้ไขเพิ่มเติมรายการในสูติบัตรได้

ประเด็นที่สี่ การแจ้งย้ายที่อยู่ของเด็กที่อยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ฯ ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) สามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกับบุคคลสัญชาติไทย โดยเจ้าบ้านที่เด็กมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้แจ้งการย้ายออก และเจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่ดูแลสถานสงเคราะห์ทำหน้าที่เจ้าบ้านในการแจ้งการย้ายเข้า หรือจะติดต่อสำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่สถานสงเคราะห์ตั้งอยู่เพื่อขอแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางได้ ส่วนกรณีที่เด็กมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง จะต้องให้ผู้มีอำนาจปกครองตามกฎหมายเป็นผู้ดำเนินการขอแจ้งย้ายชื่อเด็กออกจากทะเบียนบ้านกลาง แล้วแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่เด็กมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ จะใช้วิธีการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางไม่ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๔-๑๖
โทรสาร ๐-๒๗๔๑-๗๓๓๘

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖

เรื่อง การแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตาย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนภูมิขั้นตอนการแจ้งการตาย

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองได้ร่วมมือกับสำนักนโยบายและแผน กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการโครงการพัฒนาระบบข้อมูลการตายของประเทศให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของการลงรายการสาเหตุการตายในเอกสารใบรับแจ้งการตายและมรณบัตร กรณีการตายนอกสถานพยาบาล ซึ่งเท่าที่ผ่านมาพบว่ามีการลงรายการสาเหตุการตายไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์บัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ทำให้การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขไม่ตรงตามสาเหตุและกลุ่มเป้าหมายเท่าที่ควร ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตายให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง รวมทั้งได้แก้ไขปรับปรุงแบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ใหม่ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ สรุปขั้นตอนการปฏิบัติได้ดังนี้

(๑) เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำสำนักทะเบียน) ได้รับแจ้งการตายที่เกิดขึ้นนอกสถานพยาบาล ให้เรียกหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ตายจากผู้แจ้ง (ถ้ามี) เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวที่ออกให้ตามกฎหมายอื่น เป็นต้น และออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ให้ผู้แจ้ง ทั้งนี้ ในขั้นตอนการออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย ให้นายทะเบียนกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ตาย สถานที่ตาย หลักฐานการแจ้งตาย บิดามารดาของผู้ตาย ผู้แจ้งการตาย และการจัดการศพ ตามช่องต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ด้านหน้าของแบบพิมพ์ ท.ร. ๔ ตอนหน้า เฉพาะรายการที่ทราบส่วนรายการใดที่ไม่ทราบให้เว้นว่างไว้

(๒) เมื่อกรอกรายการในแบบพิมพ์ ท.ร. ๔ ตอนหน้าเสร็จแล้ว ให้ฉีกท่อนล่างตามรอยปรุของแบบพิมพ์ดังกล่าวเพื่อจัดเก็บไว้เป็นหลักฐานการรับแจ้งการตาย แล้วมอบใบรับแจ้งการตายให้แก่ผู้แจ้งการตายพร้อมแนะนำให้นำเอกสารดังกล่าวไปพบแพทย์ ณ สถานพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สำนักทะเบียนนั้น เพื่อลงรายการสาเหตุการ

ตายในด้านหลังแบบพิมพ์ สำหรับกรณีที่ไม่มีสถานพยาบาลตั้งอยู่ในเขตพื้นที่สำนักทะเบียน หรือมีแต่อยู่ห่างไกล ประชาชนเดินทางไปติดต่อไม่สะดวก หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ให้ผู้แจ้งการตายนำใบรับแจ้งการตาย ไปให้สาธารณสุขอำเภอ หรือหัวหน้าสถานีอนามัยในพื้นที่เป็นผู้ลงรายการสาเหตุการตายแทนแพทย์

(๓) เมื่อแพทย์ หรือสาธารณสุขอำเภอ หรือหัวหน้าสถานีอนามัย แล้วแต่กรณีได้ลงรายการสาเหตุการตาย แล้ว ให้ผู้แจ้งการตายนำใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) พร้อมหลักฐานประจำตัวผู้แจ้ง และหลักฐานของ ผู้ตาย (ถ้ามี) ไปพบนายทะเบียนที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ เพื่อออกมรณบัตรให้ต่อไป โดยการลงรายการสาเหตุการตายในมรณบัตร ให้นายทะเบียนคัดลอกจากข้อสันนิษฐาน สาเหตุการตาย ข้อ ๓ ที่ระบุไว้ด้านหลังของแบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย และให้บันทึกการปฏิบัติงานของสำนัก ทะเบียนตามช่องต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ด้านหลังของแบบพิมพ์ ท.ร. ๔ ตอนหน้าให้ครบถ้วน ทั้งนี้ กระทรวง สาธารณสุขได้ประชุมชี้แจงเพื่อซักซ้อมแนวทางปฏิบัติดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้งการตายและการลงรายการสาเหตุการตายในหน้าที่ของ นายทะเบียนผู้รับแจ้ง เป็นไปด้วยความถูกต้องและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิด การทุจริตในการแจ้งการตายเพื่อหวังผลประโยชน์โดยมิชอบ จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียน กรุงเทพมหานคร สั่งให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการดังนี้

๑. กรณีมีผู้แจ้งการตายที่เกิดขึ้นนอกสถานพยาบาล ให้ถือปฏิบัติในการรับแจ้งการตายและการวินิจฉัย สาเหตุการตายตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดใน (๑)-(๓) ข้างต้น ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ เป็นต้นไป

๒. ให้ประชุมซักซ้อมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ปกครอง เจ้าหน้าที่ทะเบียน และผู้ช่วยนายทะเบียน ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ ตระหนักถึงความสำคัญในการรับแจ้งการตายและดำเนินการให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ เมื่อมีการ แจ้งการตายที่เกิดขึ้นนอกสถานพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นการตายในบ้านหรือตายนอกบ้านก็ตาม นายทะเบียนผู้รับแจ้ง จะต้องซักถามรายละเอียดจากผู้แจ้งเกี่ยวกับสาเหตุการตายและควรไปดูศพผู้ตายด้วยทุกราย เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับตัวคนตายและสาเหตุการตายเบื้องต้น เพราะหากปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ตายตายโดยผิด ธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้ายตาย ตายโดยอุบัติเหตุ หรือตายโดยไม่ทราบ สาเหตุที่ตาย หรือตายด้วยโรคติดต่ออันตราย เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งออกใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) แล้ว จะต้องทำเรื่องแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ว่าด้วยโรคติดต่ออันตรายแล้วแต่กรณี โดยเร็วเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และเมื่อได้รับแจ้งผลการชันสูตร จากเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว นายทะเบียนจึงจะออกมรณบัตรให้แก่ผู้แจ้งการตายได้โดยลงสาเหตุการตายตาม รายงานในหลักฐานการชันสูตรพลิกศพ

๓. ให้มีหนังสือแจ้งขอความร่วมมือไปยังฌาปนสถานและสุสานต่างๆ ในพื้นที่ ควรต้องกำหนดเป็น แนวทางปฏิบัติว่า การจัดการเกี่ยวกับศพทุกราย จะต้องเรียกดูหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) หรือ มรณบัตร ก่อนว่าได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้งแล้วหรือไม่ สถานที่และวิธีการจัดการศพเป็นไปตามที่ นายทะเบียนอนุญาตไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะการจัดการศพโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้งเป็นความผิด ตามมาตรา ๒๔ และมีโทษตามมาตรา ๔๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๔. ให้ประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตายดังกล่าวข้างต้นเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกันด้วย และหากประชาชนไม่ได้รับความสะดวกหรือเกิดปัญหาในการปฏิบัติโดยเฉพาะขั้นตอนการวินิจฉัยสาเหตุการตายโดยแพทย์ ให้สำนักทะเบียนแจ้งประสานงานไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและรายงานสำนักทะเบียนกลางทราบทันที

๕. ในส่วนของการใช้แบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) กำหนดให้ทุกสำนักทะเบียนที่ได้รับการเบิกจ่ายแบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตายแบบใหม่ ใช้แบบพิมพ์ใหม่ในการปฏิบัติงานได้ทันทีและให้ยกเลิกแบบพิมพ์ ท.ร. ๔ ตอนหน้า แบบเดิมที่ยังไม่ได้ใช้ปฏิบัติงานทั้งหมด ส่วนการทำลายแบบพิมพ์ที่ยกเลิกดังกล่าวนั้นให้สำนักทะเบียนปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ

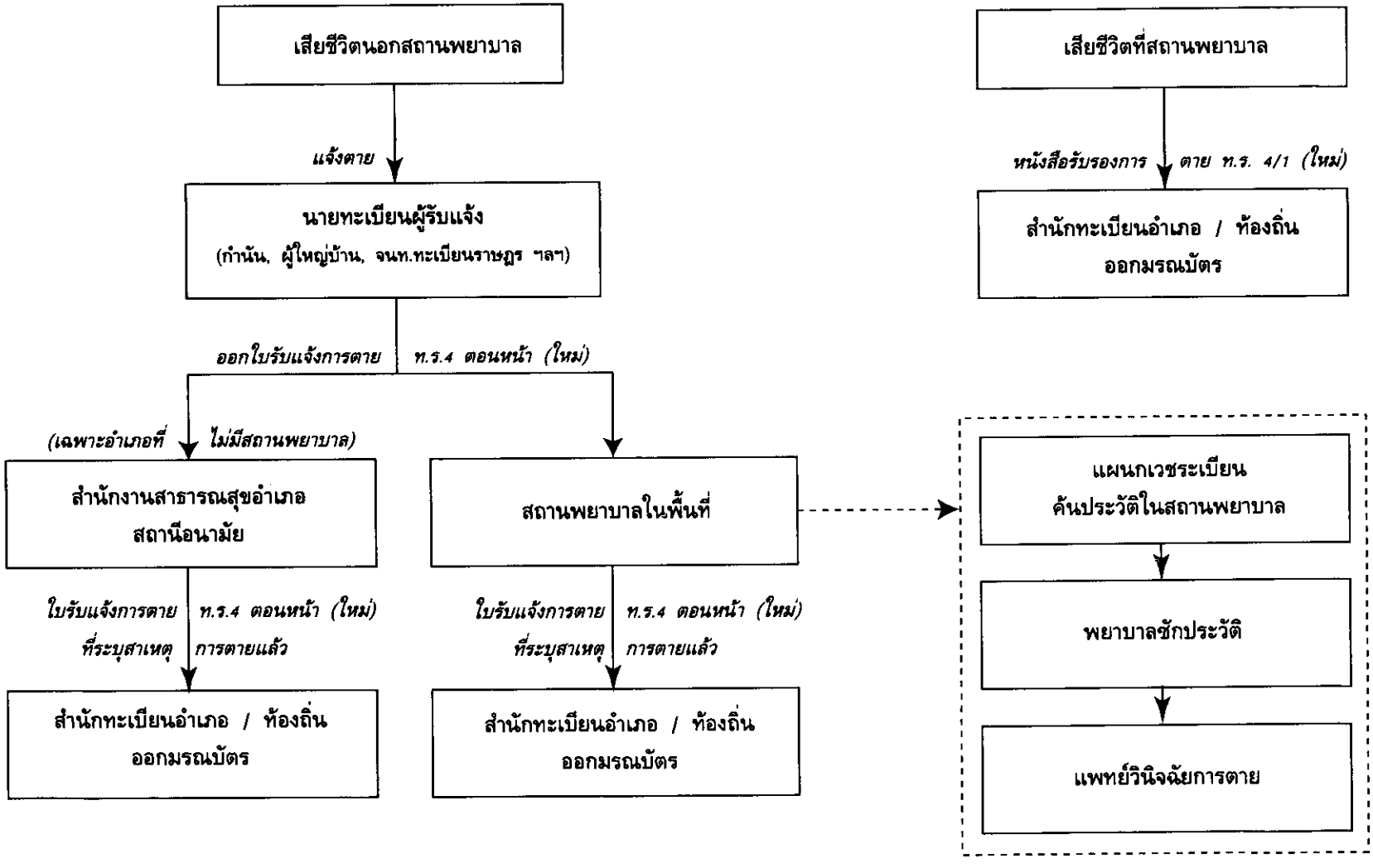
จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร ขอให้แจ้งประสานงานเพื่อขอความร่วมมือแพทย์และบุคลากรทางสาธารณสุขของสถานพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการตามแนวทางการแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตายดังกล่าวด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ขั้นตอนการแจ้งตายแบบใหม่

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๘ ตุลาคม ๒๕๔๖

เรื่อง การแจ้งการตายและการวินิจฉัยสาเหตุการตาย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า)

ตามที่ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้งการตายและการลงรายการสาเหตุการตายแนวใหม่ กรณีการตายที่เกิดขึ้นนอกสถานพยาบาล โดยกำหนดให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) มอบให้ผู้แจ้งการตายนำไปให้แพทย์หรือบุคลากรด้านสาธารณสุขของสถานพยาบาลวินิจฉัย และลงรายการสาเหตุการตายก่อน จึงนำมาให้นายทะเบียนออกมรณบัตร โดยให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ เป็นต้นไป ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

นับแต่ได้เริ่มดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว ปรากฏว่ามีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในขั้นตอนการปฏิบัติของแพทย์ อันมีผลกระทบทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้แจ้งปัญหาให้กระทรวงสาธารณสุขทราบและหาทางแก้ไขโดยด่วน และจากการประชุมระดมความคิดเห็นการพัฒนาระบบข้อมูลการตายเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสันนิษฐานสาเหตุการตาย โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธาน ที่ประชุมได้มีมติให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ชะลอการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวไว้ก่อนจนกว่าจะหาทางแก้ไขได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนเกี่ยวกับการแจ้งตายและการออกมรณบัตร จึงขอให้สั่งนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่นและนายทะเบียนผู้รับแจ้งทุกคนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. ให้ยกเว้นการปฏิบัติในขั้นตอนที่จะต้องนำใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ไปให้แพทย์หรือบุคลากรด้านสาธารณสุขของสถานพยาบาลทำการวินิจฉัยสาเหตุการตาย และลงรายการข้อสันนิษฐานสาเหตุการตายก่อนที่นายทะเบียนจะออกมรณบัตรให้แก่ผู้แจ้ง ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ตั้งแต่บัดนี้จนกว่าสำนักทะเบียนกลางจะสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

๒. ในการรับแจ้งการตายและการออกมรณบัตร ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๑-๖๘ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ สำหรับการรับแจ้งการตายที่นายทะเบียนจะต้องออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) เช่น การรับแจ้งการตายของนายทะเบียน

ผู้รับแจ้งในหมู่บ้าน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ตามข้อ ๖๑ วรรคท้าย การรับแจ้งการตายโดยไม่ทราบว่าผู้ตายเป็นใคร ตามข้อ ๖๕ การรับแจ้งการตายโดยมีเหตุเชื่อว่ามีการตายแต่ไม่พบศพ ตามข้อ ๖๖ หรือการรับแจ้งการตายที่เกิดจากโรคติดต่ออันตรายหรือตายโดยผิดธรรมชาติ ตามข้อ ๖๘ เนื่องจากแบบพิมพ์ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ไม่มีช่องให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งลงรายการสาเหตุการตาย ซึ่งจะทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการออกมรณบัตรได้ **ฉะนั้นจึงให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเขียนข้อความเพิ่มเติมในแบบ ท.ร. ๔ ตอนหน้า ส่วนที่เป็นรายการของผู้ตาย โดยเพิ่มข้อความ "๑.๑๒ สาเหตุการตายที่ได้รับแจ้งจากผู้แจ้ง..." ดังตัวอย่างที่ส่งมาพร้อมนี้ และเมื่อได้ลงรายการสาเหตุการตายในข้อ ๑.๑๒ ที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวแล้วให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งลงลายมือชื่อกำกับไว้ด้วย**

๓. กรณีได้รับแจ้งว่าผู้ตายเสียชีวิตเนื่องจากฆ่าตัวตาย หรือถูกฆ่าตาย หรือถูกสัตว์ทำร้ายตาย หรือตายจากอุบัติเหตุ หรือตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) แล้วทำหนังสือแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยด่วนเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย และเมื่อได้รับแจ้งผลการชันสูตรศพจากพนักงานสอบสวนแล้วจึงออกมรณบัตรให้กับผู้แจ้งการตาย โดยรายการสาเหตุการตายที่จะลงในมรณบัตรนั้นให้ลงรายการตามความเห็นของแพทย์ผู้ชันสูตรศพ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันจำเป็นก็ให้อยู่ในดุลพินิจของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น

๔. เนื่องจากได้รับแจ้งปัญหาความเดือดร้อนจากประชาชนว่า สุสานหรือฌาปนสถานบางแห่งเจ้าหน้าที่ปฏิเสธไม่รับดำเนินการจัดการศพ ทั้งๆ ที่ได้แสดงหลักฐานใบรับแจ้งการตายที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกให้ โดยจะเรียกเฉพาะหลักฐานมรณบัตรเท่านั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวน่าจะเกิดจากความเข้าใจไม่ถูกต้อง จึงขอให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งประสานงานเพื่อชักซ้อมความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของสุสานและฌาปนสถานทุกแห่งในพื้นที่สำนักทะเบียนทราบว่า ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) สามารถใช้เป็นหลักฐานในการจัดการศพได้เช่นเดียวกับมรณบัตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัตน์ สวัสดิ์แก้ว)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ใบรับแจ้งการตาย

ที่...../..... สถานที่รับแจ้ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

1 ผู้ตาย	1.1 ชื่อตัว - ชื่อสกุล		1.2 เลขประจำตัวประชาชน	1.3 เพศ
	1.4 อายุ.....ปี	1.5 สัญชาติ.....	1.6 อาชีพ.....	1.7 สถานภาพสมรส.....
	1.8 ที่อยู่.....			1.9 ศาสนา.....
	1.10 ตาย วันที่.....เวลา.....		1.11 ผู้รักษาก่อนตาย.....	
	1.12 สาเหตุการตายที่ได้รับแจ้งจากผู้แจ้ง.....			
2 สถานที่ตาย	2.1 สถานที่ผู้ตายเข้ารับการรักษาพยาบาลครั้งสุดท้ายก่อนเสียชีวิต ชื่อสถานพยาบาล.....อำเภอ.....จังหวัด.....			
	2.2 สถานที่ตาย บ้านเลขที่ / หมู่ที่ / ซอย / ถนน / ตำบล / อำเภอ / จังหวัด			2.3 พักอยู่สถานที่ตายนาน .....ปี.....เดือน.....วัน
3 หลักฐานการแจ้งตาย	☐ บัตรประจำตัวของผู้แจ้ง..... ☐ หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน ☐ มี ☐ ไม่มี ☐ สำเนาทะเบียนบ้านเลขที่..... ☐ บัตรประจำตัวของผู้ตาย (ถ้ามี) เลขที่..... ☐ หลักฐานอื่นๆ.....			
4 มารดาบิดาของผู้ตาย	4.1 ชื่อตัว - ชื่อสกุลมารดา		4.2 สัญชาติ	4.3 เลขประจำตัวประชาชน __-__ __ __ __-__ __ __ __-__ __ -__ __
	4.4 ชื่อตัว - ชื่อสกุลบิดา		4.5 สัญชาติ	4.6 เลขประจำตัวประชาชน __-__ __ __ __-__ __ __ __-__ __ -__ __
5 ผู้แจ้งการตาย	5.1 ชื่อตัว - ชื่อสกุล			5.2 เลขประจำตัวประชาชน __-__ __ __ __-__ __ __ __-__ __ -__ __
	5.3 ที่อยู่.....			5.4 ความเกี่ยวพันเป็น.....
6 ศพ	จัดการศพโดย ☐ เก็บ ☐ ฝัง ☐ เผา ☐ อื่น ๆ		สถานที่	

ลงชื่อ.....ผู้แจ้ง

(.....)

ลงชื่อ.....นายทะเบียนผู้รับแจ้ง

(.....)

ตำแหน่ง.....

ได้รับหลักฐานการรับแจ้งการตายแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้แจ้ง

(.....)

** กรณีผู้ตายไม่ได้เสียชีวิตที่สถานพยาบาล ให้ผู้แจ้งการตายนำใบรับแจ้งการตายไปพบแพทย์หรือสาธารณสุขอำเภอหรือหัวหน้าสถานีอนามัยแล้วแต่กรณี เพื่อให้ลงสาเหตุการตายตามแบบด้านหลังเอกสารนี้ก่อนที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะออกมรณบัตร **

หลักฐานการรับแจ้งการตาย

สำนักทะเบียน.....

ได้รับแจ้งการตายของ.....ตามใบรับแจ้งการตายเลขที่...../.....

ลงวันที่.....นายทะเบียนได้อนุญาตให้จัดการศพโดย ☐ เก็บ ☐ ฝัง ☐ เผา ☐ อื่น ๆ

ณ สถานที่.....

ลงชื่อ.....นายทะเบียนผู้รับแจ้ง

(.....)

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘๔

สำนักทะเบียนกลาง

ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติกรณีมีผู้ตายหรือผู้สูญหายจากการประสบภัยพิบัติ

เรียน นายทะเบียนจังหวัดระนอง กระบี่ พังงา ตรัง สตูล และภูเก็ต

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง ขยายระยะเวลาการแจ้งการตายและการยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอรับสำเนาทะเบียนบ้านในท้องที่ที่ประสบภัยพิบัติ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ นาฬิกา ได้เกิดเหตุภัยพิบัติในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอันดามัน รวมทั้งเกาะต่างๆ ของจังหวัดระนอง กระบี่ พังงา ตรัง สตูล และภูเก็ต โดยเกิดคลื่นขนาดใหญ่ซัดเข้าสู่ชายฝั่งและตามเกาะต่างๆ เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและสูญหายในพื้นที่ที่ประสบภัยทั้ง ๖ จังหวัด เป็นจำนวนมาก นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า สำนักทะเบียนในพื้นที่เกิดภัยพิบัติอาจมีปัญหาในการปฏิบัติกรณีมีผู้สูญหายหรือเชื่อว่าเสียชีวิตแต่ไม่พบศพ หรือผู้ตายเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว ทำให้บุคคลในครอบครัวหรือญาติผู้ตายไม่มีหลักฐานที่จะใช้ดำเนินการกรณีต่างๆ เช่นการขอรับเงินช่วยเหลือค่าทำศพหรือการจัดการศพ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรกรณีดังกล่าว สำนักทะเบียนกลางจึงได้ประกาศขยายระยะเวลาการแจ้งการตายและการยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอรับสำเนาทะเบียนบ้านในท้องที่ที่ประสบภัยพิบัติตามที่ส่งมาพร้อมนี้ จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดสั่งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ ให้เร่งรัดการบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหางานทะเบียนราษฎร และให้ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติตามประกาศสำนักทะเบียนกลางให้สำนักทะเบียนซึ่งมีผู้ตายหรือผู้สูญหายจากการประสบภัยดำเนินการ ดังนี้

๑. กรณีมีคนตายในบ้านและพบศพผู้ตาย ให้เจ้าบ้านแจ้งนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนตายในบ้านภายในเจ็ดวันนับแต่เวลาตายตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องขยายเวลาการแจ้งการตายฯ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ โดยให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๑ หรือข้อ ๖๒ แล้วแต่กรณี

๒. กรณีคนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพแล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ภายในเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพตามประกาศ

สำนักทะเบียนกลางฯ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้ โดยให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๖๓

๓. กรณีมีผู้แจ้งว่ามีการตายของคนที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน หรือไม่ทราบภูมิลำเนา หรือกรณีมีคนตายและไม่ทราบว่าคนตายเป็นใคร ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๖๔ หรือ ข้อ ๖๕ หรือ ข้อ ๗๑ แล้วแต่กรณี

๔. กรณีผู้มีหน้าที่แจ้งหรือผู้มีส่วนได้เสีย แจ้งการสูญหายหรือการตายของบุคคลโดยมีเหตุน่าเชื่อว่ามีการตายแต่ยังไม่พบศพ ให้นายทะเบียนดำเนินการโดยสอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุที่เชื่อว่าได้มีการตายของบุคคล แล้วออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) มอบให้ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน โดยให้รอการออกมรณบัตรไว้ก่อน **แต่ให้หมายเหตุการจำหน่ายในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านว่า "รับแจ้งการตายไว้ แต่ยังไม่พบศพ"** ซึ่งญาติของผู้สูญหายหรือผู้ตายสามารถนำใบรับแจ้งการตาย ท.ร. ๔ ตอนหน้า และสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ได้จำหน่ายรายการบุคคลแล้ว ใช้เป็นหลักฐานแสดงสถานะของบุคคล กรณีผู้สูญหายหรือผู้ตายมีชื่ออยู่ต่างสำนักทะเบียนให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ กรณีไม่ทราบท้องที่ที่ตายให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่พบศพ หรือแห่งท้องที่ที่มีมูลเหตุเชื่อว่ามีการตายเป็นผู้รับแจ้งการตายตามระเบียบฯ ข้อ ๖๖ และข้อ ๖๗

๕. กรณีเจ้าบ้านขอคัดสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านฉบับใหม่ โดยแจ้งว่าสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเดิมชำรุดสูญหาย หรือถูกทำลายจากเหตุภัยธรรมชาติ ให้นายทะเบียนเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้โดยด่วน และหากการดำเนินการดังกล่าวอยู่ในช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๘ ก็ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๒-๕
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง
เรื่อง ขยายระยะเวลาการแจ้งการตายและการยกเว้นค่าธรรมเนียม การขอรับสำเนาทะเบียนบ้านในท้องที่ที่ประสบภัยพิบัติ

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ได้เกิดเหตุภัยพิบัติในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอันดามันรวมทั้งเกาะต่างๆ ของจังหวัดระนอง กระบี่ พังงา ตรัง สตูล และภูเก็ต โดยเกิดคลื่นขนาดใหญ่ซัดเข้าสู่ชายฝั่งและตามเกาะต่างๆ เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากตามชายฝั่งทะเลและเกาะต่างๆ ในท้องที่ของ ๖ จังหวัดดังกล่าว และยังมีผู้สูญหายในทะเล หรือในซากปรักหักพังที่ยังค้นหาศพไม่พบ คาดว่ายังมีผู้เสียชีวิตอีกเป็นจำนวนมาก

เนื่องจากในท้องที่จังหวัดที่ประสบภัยขณะนี้มีปัญหาด้านการคมนาคม รวมถึงการค้นหาและการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เสียชีวิต ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการก่อนมีการแจ้งการตาย รวมทั้งเพื่อให้การช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยพิบัติในท้องที่ ๖ จังหวัดดังกล่าว อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ มาตรา ๒๑ วรรคสอง และกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงให้ขยายระยะเวลาการแจ้งการตายและยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอรับสำเนาทะเบียนบ้านแทนฉบับเดิมที่ชำรุดสูญหายในท้องที่ที่ประสบภัยพิบัติ ในเขตท้องที่จังหวัดระนอง *(เฉพาะอำเภอกะเปอร์ อำเภอกระบุรี และกิ่งอำเภอสุขสำราญ)* จังหวัดกระบี่ *(เฉพาะอำเภอเมืองกระบี่ อำเภอเหนือคลอง และอำเภอเกาะลันตา)* จังหวัดพังงา *(เฉพาะอำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอตะกั่วป่า อำเภอคุระบุรี และอำเภอท้ายเหมือง)* จังหวัดตรัง *(เฉพาะอำเภอกันตัง อำเภอปะเหลียน อำเภอสิเกา และกิ่งอำเภอหาดสำราญ)* จังหวัดสตูล *(เฉพาะอำเภอเมืองสตูล อำเภอละงู และอำเภอทุ่งหว้า)* และจังหวัดภูเก็ต *(เฉพาะอำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกระทู้ และอำเภอถลาง)* รวม ๖ จังหวัด ๑๘ อำเภอ ๒ กิ่งอำเภอ ดังนี้

๑. ขยายระยะเวลาการแจ้งการตายตามมาตรา ๒๑ โดยให้เจ้าบ้าน หรือบุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งการตายได้ภายในระยะเวลาไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพแล้วแต่กรณีที่เกิดขึ้นในระหว่างวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๘

๒. ยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอรับสำเนาทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ให้แก่เจ้าบ้านซึ่งมาขอรับสำเนาทะเบียนบ้านแทนฉบับเดิมที่ชำรุด สูญหาย หรือถูกทำลาย ในระหว่างวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๘

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๕๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

เรื่อง ขอให้ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย

เรียน นายทะเบียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวม ๑๒ แผ่น

ด้วยนายสวง พุ่มพันธุ์ เจ้าบ้านเลขที่ ๑๒๖/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลวิหารขาว อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีนายเวิน บัวศรี มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ได้มาที่สำนักทะเบียนกลางแจ้งว่า นายเวิน บัวศรี มีอาชีพรับจ้างเป็นลูกเรือขนส่งสินค้า (เรือลากจูง) วิ่งระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดชลบุรี โดยเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๕ นายเวินฯ สูญหายจากเรือเชื่อว่าตกทะเลและจมน้ำตายในเส้นทางเดินเรือช่วงอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อทราบว่ามีคนสูญหายขบวนเรือได้แวะจอดและไปแจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางสะพาน ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีลำดับ ๑ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ ผู้ร้องได้สอบถามนายวิฑูรย์ บัวศรี บุตรของผู้ตายซึ่งอยู่ในขบวนเรือและเป็นผู้ไปแจ้งความ ทราบว่าเรือตำรวจน้ำได้ออกค้นหาในทะเลเป็นเวลา ๓ วัน แต่ไม่พบศพ ซึ่งนายวิฑูรย์ฯ ได้ไปแจ้งเหตุเชื่อว่ามีการตายแต่ไม่พบศพที่อำเภอบางสะพานหลังการแจ้งความแต่อำเภอไม่ออกหลักฐานใบรับแจ้งการตายให้ ญาติผู้ตายต้องการหลักฐานใบรับแจ้งการตายแต่ยังไม่พบศพเพื่อใช้ประกอบขอรับเงินสงเคราะห์จากบริษัทเดินเรือและจัดการเรื่องมรดก รายละเอียดตามสำเนาเอกสารเกี่ยวข้องที่ส่งมาพร้อมนี้

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการตายแต่ไม่พบศพรายนายเวิน บัวศรี เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๕ และมีการแจ้งความเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ รวมทั้งมีพยานที่สามารถสอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุที่เชื่อว่ามีการตายของบุคคล เช่นมีการใช้เรือตำรวจน้ำออกค้นหาเป็นเวลา ๓ วัน แต่ไม่พบศพ นายทะเบียนอำเภอบางสะพานซึ่งเป็นท้องที่ที่เชื่อว่ามีการตายจึงสามารถพิจารณารับแจ้งการตายแต่ยังไม่พบศพได้ โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๖ ดังนั้น จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอบางสะพาน พิจารณาออกหลักฐานใบรับแจ้งการตายรายนายเวิน บัวศรี โดยประสานงานกับผู้ร้องเพื่อให้แจ้งผู้แจ้งและพยานไปให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียนด้วย ในการนี้ สำนักทะเบียนกลางได้ประสานงานแจ้งผลการพิจารณาในชั้นต้นนี้ให้ผู้ร้องทราบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๘

เรื่อง การแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่างๆ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สุขาภิบาล เป็นต้น มักจะมีปัญหาการร้องเรียน หรือจากข้อมูลข่าวสารทางสื่อมวลชนเกี่ยวกับการแจ้งย้ายที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนบ้านจากนอกเขตการเลือกตั้งเข้าไปในเขตที่มีการเลือกตั้งจำนวนมากเพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง (การย้ายที่อยู่เพื่อทุ่มคะแนนเสียงเลือกตั้ง) โดยมีการกระทำผิดพระราชบัญญัติการสาธารณสุข และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร อันเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อการเลือกตั้งภายใต้หลักการที่ว่า "เรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม"

ดังนั้น เพื่อเป็นมาตรการดำเนินการด้านการทะเบียนราษฎรสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบประจำสำนักทะเบียนต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาการแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ซึ่งเป็นที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรณีมีผู้ย้ายเข้าบ้านหลังใดหลังหนึ่งเป็นจำนวนมาก ให้นายทะเบียนแจ้งผู้ร้องทราบว่านายทะเบียนจะไปทำการตรวจสอบบ้านที่มีการแจ้งย้ายเข้าก่อนว่ามีการปฏิบัติในเรื่องที่อยู่ผิดกฎหมายสาธารณสุข หรือมีตัวตนของผู้ย้ายที่อยู่ในบ้านนั้นหรือไม่ (อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๓๑)

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการไปตรวจสอบข้อเท็จจริงบ้านที่สงสัยว่าจะมีการกระทำผิดกฎหมายการทะเบียนราษฎร หรือกฎหมายการสาธารณสุข ประกอบด้วย

๒.๑ นายทะเบียน หรือผู้ช่วยนายทะเบียน

๒.๒ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่

๒.๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่

๓. ในการเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงทุกครั้งให้บันทึกผลการตรวจสอบ และให้คณะกรรมการที่ตรวจสอบลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย นอกจากนี้ นายทะเบียนอาจทำการสอบสวนข้อเท็จจริงจากพยานแวดล้อมข้างเคียง

ซึ่งได้แก่ บุคคลในบ้านข้างเคียงที่อยู่ติดหรือใกล้ชิดกันกับบ้านที่ต้องสงสัยว่าจะมีการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลการเลือกตั้ง เพื่อเป็นหลักฐานพยานประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

๔. ให้นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๓๑ ประกอบพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔ เป็นหลักในการพิจารณาสั่งรับแจ้งหรือไม่รับแจ้งเข้าในทะเบียนบ้าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ประกิต กันยาบาล**

(นายประกิต กันยาบาล)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนราษฎร

โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

เรื่อง การแจ้งการย้ายที่อยู่ของบุคคลสัญชาติไทยที่เดินทางไปอยู่ต่างประเทศ

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒
๒. แบบตัวอย่างบัญชีรายชื่อบุคคลที่คัดจากทะเบียนบ้านกลางฯ กรณีย้ายไปต่างประเทศ

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๗ เพื่อให้บุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

ดังนั้น จึงขอส่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาเพื่อให้แจ้งสำนักทะเบียนต่างๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติ อนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบฉบับนี้เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน ขอให้แจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้กำหนดทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียนขึ้น โดยเขียนหรือพิมพ์ข้อความเหนือคำว่าทะเบียนบ้านในแบบพิมพ์ ท.ร. ๑๔ ว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" และให้เลขรหัสประจำบ้านตามแบบ ท.ร. ๔๙ ก. ทั้งนี้ ให้ใช้บ้านเลขที่ของสำนักทะเบียนโดยอนุโลม

๒. ตรวจสอบทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนเฉพาะชื่อและรายการของบุคคลที่ได้แจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อเดินทางไปอยู่ต่างประเทศตามระเบียบเดิม พร้อมทั้งแยกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่จัดเก็บไว้ออกมาและดำเนินการโดยจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลางแล้วไปเพิ่มชื่อไว้ในทะเบียนบ้านชั่วคราว ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในระเบียบที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวโดยไม่ต้องรายงานตามข้อ ๘๗ (๓) แต่ประการใด

๓. ให้จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่สำนักทะเบียนได้แจ้งการย้ายที่อยู่ไปไว้ทะเบียนบ้านชั่วคราวตามข้อ ๒ ข้างต้น ตามแบบตัวอย่างท้ายหนังสือนี้ ส่งให้สำนักทะเบียนกลางภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ประมวล รุจนเสรี**
(นายประมวล รุจนเสรี)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๘๖, ๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๔๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดเรื่องการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง โดยให้ผู้ย้ายที่อยู่เป็นผู้แจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ โดยนำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมด้วยหนังสือยินยอมของเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่ไปแสดงต่อนายทะเบียน แต่หากผู้ย้ายที่อยู่ไม่อาจดำเนินการด้วยตนเอง ก็สามารถมอบให้ผู้อื่นไปแจ้งแทนได้ตามมาตรา ๔๖ ของกฎหมายฉบับเดียวกัน นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับการร้องเรียนและตรวจพบว่ามีการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางโดยทุจริตเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจากการแจ้งย้ายปลายทางอัตโนมัติซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เกิดขึ้นทั้งในลักษณะการแอบอ้างแจ้งย้ายชื่อบุคคลอื่นแล้วสวมตัวเพื่อกระทำธุรกรรมทางการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน และการแอบอ้างแจ้งการย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้ง ทำให้เกิดความเดือดร้อน เสียหายแก่ประชาชนและทางราชการเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางโดยมิชอบ มิให้ส่งผลเสียหายต่อการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชน จึงให้สั่งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง ให้นายทะเบียนตรวจสอบด้วยความละเอียดถี่ถ้วน โดยถ้าผู้ย้ายที่อยู่เป็นผู้แจ้ง ให้เรียกบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวตามกฎหมายอื่น (กรณีเป็นบุคคลได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน) พร้อมด้วยสำเนาบัตรที่ลงชื่อเจ้าของบัตรกำกับไว้เพื่อเป็นหลักฐานเย็บติดไว้กับคำร้อง

ถ้าผู้แจ้งการย้ายเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ย้ายที่อยู่ ให้เรียกหนังสือมอบอำนาจหรือหนังสือมอบหมายให้ดำเนินการแทน บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวตามกฎหมายอื่น พร้อมด้วยสำเนาบัตรที่ลงชื่อเจ้าของบัตรกำกับไว้ทั้งของผู้มอบและผู้รับมอบ เพื่อเป็นหลักฐานเย็บติดไว้กับคำร้อง

๒. กรณีผู้แจ้งเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้แจ้งแทน ให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำผู้แจ้งตามแบบ ปค. ๑๔ เพื่อยืนยันว่าผู้ที่มอบหมายมีความประสงค์จะแจ้งการย้ายที่อยู่จริง และหากเกิดการทุจริตในการแจ้งการย้ายที่อยู่ดังกล่าว ผู้แจ้งยินดีรับโทษตามกฎหมาย ซึ่งหากผู้แจ้งไม่ยินยอมให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำ ก็ให้ระงับการรับแจ้งการย้ายปลายทางโดยบันทึกเหตุผลไว้ในคำร้องด้วย

๓. การมอบหมายให้แจ้งการย้ายที่อยู่แทนในแต่ละครั้ง ผู้รับมอบหมาย ๑ คน ควรดำเนินการแทนผู้ประสงค์จะแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางได้ไม่เกิน ๓ คน และทั้ง ๒ ฝ่ายควรเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นญาติ คนรู้จัก ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ที่มีนิติสัมพันธ์

๔. สำนักทะเบียนต้นทางเมื่อได้รับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางในแต่ละครั้ง ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านนำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาจำหน่ายชื่อโดยเร็ว ทั้งนี้ ก่อนจำหน่ายชื่อให้นายทะเบียนสอบถามเจ้าบ้านเพื่อให้ทราบว่าบุคคลที่จะจำหน่ายชื่อนั้น ได้ย้ายที่อยู่จริงหรือยังมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ที่เดิม ซึ่งหากได้รับการยืนยันโดยมีหลักฐานเชื่อได้ว่าบุคคลดังกล่าวยังมีภูมิลำเนาอยู่ที่เดิมและไม่เคยแจ้งหรือมอบหมายให้ผู้ใดแจ้งย้ายที่อยู่ดังกล่าว ให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐานและสั่งยกเลิกการย้ายออกของบุคคลนั้น รวมทั้งการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านฉบับสำนักทะเบียนให้ถูกต้อง แล้วให้รวบรวมหลักฐานแจ้งนายทะเบียนแห่งสำนักทะเบียนปลายทางทราบเพื่อสั่งยกเลิกการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑๒๔๘๖ มท ๕๑๒๓๑
โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕

เรื่อง มาตรการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตทางทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๓ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๓
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ตามที่ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงาน และการป้องกันการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง การแจ้งการเกิดเกินกำหนด การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และกรณีอื่นๆ ตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นหลายแห่ง ในโอกาสของการประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร การตรวจติดตามผลโครงการอำเภอเคลื่อนที่ หรือโครงการตรวจเยี่ยมสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงการตอบข้อหารือทางโทรศัพท์ ทราบว่าแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสั่งการดังกล่าวถึงข้างต้นบางเรื่องเป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียน เช่น การรับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง กรณีผู้แจ้งไม่มีเอกสารแสดง ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๓ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ บางเรื่องมีสาระไม่ชัดเจนทำให้เกิดความสับสนและถือปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านที่ให้ถือเป็นนโยบายว่านายอำเภอจะต้องพิจารณาอนุมัติด้วยตนเอง ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงให้ยกเลิกหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓๓ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ และให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครสั่งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ทุกแห่งถือปฏิบัติดังนี้

๑. การรับแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๕ ที่กำหนดให้ตรวจสอบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ขอแจ้งการย้ายเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดกรณีแอบอ้างสวมตัวบุคคลที่

มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางในการกระทำทุจริต ดังนั้น ในการเรียกหลักฐานและการตรวจสอบข้อเท็จจริงประกอบการแจ้งการย้ายที่อยู่กรณีดังกล่าว ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

๑.๑ กรณีผู้แจ้งย้ายมีหลักฐานเอกสารแสดง ซึ่งได้แก่บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวอื่นใดที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจออกให้ตามกฎหมายสำหรับใช้ในการยืนยันตัวบุคคล เช่น บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น ให้นายทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องเป็นปัจจุบันของบัตรประจำตัวดังกล่าวและให้สำเนาบัตรประจำตัวของผู้แจ้งย้ายไว้เป็นหลักฐานด้วย ทั้งนี้ หากนายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานแล้วปรากฏว่าเป็นบัตรประจำตัวที่หมดอายุหรือชำรุด ให้สอบสวนผู้แจ้งย้ายตามแบบ ปค. ๑๔ ให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติราษฎรของผู้แจ้งและสาเหตุที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง เพื่อเก็บเป็นหลักฐานเย็บติดกับคำร้องขอแจ้งการย้ายที่อยู่ด้วย

๑.๒ กรณีผู้แจ้งย้ายไม่มีหลักฐานเอกสารแสดง ให้นายทะเบียนสอบสวนผู้แจ้งย้ายตามข้อ ๑.๑ และพยานบุคคลผู้ให้การรับรองอีกไม่น้อยกว่า ๑ คน โดยบุคคลผู้ให้การรับรองจะต้องเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ กล่าวคือเป็นผู้ที่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน มีอาชีพการงานมั่นคง หรือเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน พ่อค้า พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ให้สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอย่างอื่นของผู้ที่เป็นพยานให้การรับรองเพื่อเป็นหลักฐานเย็บติดกับคำร้องขอแจ้งการย้ายที่อยู่ด้วย

๑.๓ การสอบสวนผู้แจ้งย้ายและพยานบุคคลผู้ให้การรับรองตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ ให้หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร (สำหรับสำนักทะเบียนอำเภอ) หรือหัวหน้าฝ่ายทะเบียน (สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต) หรือหัวหน้างานทะเบียนราษฎร (สำหรับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลและเมืองพัทยา) เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนด้วยตนเอง ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวด้วย

๒. การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด ให้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่ว่าผู้ที่จะแจ้งเกิดต้องมีอายุไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ และยังไม่เคยแจ้งการเกิด ณ ที่ใดมาก่อน อีกทั้งจะต้องยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด โดยบุคคลที่จะยื่นคำร้องขอแจ้งการเกิดเกินกำหนดจะต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่แจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งได้แก่ เจ้าบ้าน บิดา หรือมารดาของผู้ที่จะแจ้งเกิด ส่วนกรณีบุคคลที่มีอายุเกิน ๑๕ ปี ขอมีชื่อในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นใช้วิธีการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่ต้องออกสูติบัตร เว้นแต่ผู้นั้นมีความจำเป็นจะต้องใช้สูติบัตรและสามารถแสดงพยานบุคคลหรือพยานเอกสารที่น่าเชื่อถือได้ว่ายังไม่ได้แจ้งการเกิดจริง ซึ่งหากนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่ามีเหตุผลอันสมควรก็ให้ดำเนินการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดได้ แต่ทั้งนี้ผู้ที่จะแจ้งเกิดไม่ควรมีอายุอยู่ในวัยที่บรรลุนิติภาวะแล้ว เพราะสามารถจะยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านด้วนตนเองได้

๓. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านทุกกรณี ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๓-๑๐๖ ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นทุกคนถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ รัดกุม และจะต้องควบคุม กำกับดูแลอย่างใกล้ชิดด้วยตนเอง สำหรับการเพิ่มชื่อ

ในทะเบียนบ้านตามที่กล่าวถึงในหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ กรณีที่กำหนดให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต จะต้องพิจารณาอนุมัติด้วยตนเองนั้น ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ในส่วนของการจัดทำสมุดคุมการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ถ้าเป็นสำนักทะเบียนที่มีประชากรจำนวนไม่มาก จะจัดทำสมุดคุมเป็นเล่มเดียวกันก็ได้ แต่จะต้องแยกประเภทระหว่างการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดกับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ชัดเจน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบ ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖
โทรสาร สป.มท. ๕๑๒๓๐, ๕๑๒๓๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๘๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

เรื่อง ตอบข้อหารือ

เรียน นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ สาขาแขวงกาวิละ ที่ ชม ๕๒๐๑๒/๒ ทร. ๗๒ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๖

ตามที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ สาขาแขวงกาวิละ มีหนังสือแจ้งประเด็นปัญหาและหารือขอทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีการแจ้งตายระหว่างการย้าย การออกใบแทนใบแจ้งย้ายและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้ว ขอเรียนว่า

๑. กรณีตายระหว่างการย้ายที่อยู่

๑.๑ คำถาม "กรณีใบแจ้งย้ายของบุคคลที่เสียชีวิตสูญหาย จะออกใบแทนใบแจ้งย้ายได้หรือไม่อย่างไร" มีความเห็นว่า ระเบียบฯ ข้อ ๘๘ ได้กำหนดกรณีที่ผู้ย้ายที่อยู่ถึงแก่ความตายก่อนที่จะย้ายเข้า สรุปว่าให้ระงับการแจ้งย้ายเข้า และให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านว่าถึงแก่ความตายก่อนแจ้งย้ายเข้า ฯลฯ และระเบียบฯ ข้อ ๙๑ ได้กำหนดกรณีที่นายทะเบียนได้รับแจ้งว่าใบแจ้งการย้ายที่อยู่สูญหายสรุปว่า ให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่โดยคัดลอกรายการให้เหมือนกับรายการที่ปรากฏในใบแจ้งการย้ายที่อยู่เดิม ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งว่าใบแจ้งการย้ายที่อยู่สูญหาย ถึงแม้ว่าบุคคลที่ปรากฏรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่จะเสียชีวิตก่อนการย้ายเข้า นายทะเบียนก็จะต้องออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่โดยคัดลอกรายการเหมือนกับรายการที่ปรากฏในใบแจ้งการย้ายที่อยู่เดิมตามระเบียบฯ ข้อ ๙๑ ด้วยเช่นกัน และเมื่อออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่แล้วจึงระงับการแจ้งย้ายเข้า พร้อมทั้งหมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านตามระเบียบฯ ข้อ ๘๘

๑.๒ คำถาม "กรณีใบแจ้งย้ายไม่สูญหาย แต่เจ้าบ้านหลังเดิมไม่ยินยอมให้นำใบแจ้งย้ายของผู้ตายย้ายกลับที่เดิม เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติอย่างไร" มีความเห็นว่า กรณีมีการแจ้งย้ายออกแล้วผู้มีชื่อในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตายก่อนแจ้งย้ายเข้า ระเบียบฯ ข้อ ๘๘ กำหนดให้ระงับการแจ้งย้ายเข้าและให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่หมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านว่า ถึงแก่ความตายก่อนแจ้งย้ายเข้า ซึ่งการระงับการแจ้งย้ายเข้าและหมายเหตุในทะเบียนบ้านดังกล่าว มิใช่การแจ้งย้ายกลับที่เดิมที่เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านตามระเบียบฯ ข้อ ๘๓ สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่จึงสามารถหมายเหตุในทะเบียนบ้านโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน โดยนายทะเบียนควรทำหนังสือแจ้งทำความเข้าใจเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาหมายเหตุ

เพิ่มเติมให้เป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดด้วย สำหรับการที่ให้สำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรม ท.ร. ๖๑ ดึงรายการผู้ตายกลับที่เดิมนั้น เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาทางเทคนิคโดยมุ่งให้ผู้ตายกลับมามีชื่อที่เดิม เพื่อให้สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งย้ายสามารถหมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านตามระเบียบฯ ข้อ ๘๘ ได้เช่นเดียวกับสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนบ้านด้วยระบบมือ

๑.๓ คำถาม "กรณีบ้านเดิมที่จะย้ายกลับถูกแจ้งรื้อถอนและจำหน่ายออกจากฐานข้อมูลไปแล้ว เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติอย่างไร" มีความเห็นว่า กรณีที่มีการตายก่อนแจ้งย้ายเข้า แต่บ้านเดิมที่ย้ายออกถูกแจ้งรื้อถอนและไม่มีรายการบ้านในฐานข้อมูลแล้ว สำนักทะเบียนที่ออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่จะต้องใช้โปรแกรม ท.ร. ๖๑ ดึงรายการผู้ตายไปเข้าทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน (เดิมไม่สามารถดึงรายการของผู้ตายเข้าทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน แต่ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการแก้ไขโปรแกรมให้สามารถรองรับกรณีนี้) แล้วดำเนินการหมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านกลางตามระเบียบฯ ข้อ ๘๘ โดยอนุโลม ทั้งนี้ หากปรากฏว่าทะเบียนบ้านฉบับสำนักทะเบียน (ทะเบียนบ้านที่สำนักทะเบียนเก็บรักษาไว้ ซึ่งไม่ได้อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์) ปรากฏรายการการย้ายออกของผู้ตาย ก็ให้นายทะเบียนหมายเหตุเพิ่มเติมในทะเบียนบ้านฉบับดังกล่าวด้วย

๑.๔ คำถาม "กรณีรับย้ายเข้าไปแล้ว สำนักทะเบียนที่เปิดให้บริการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถออกมรณบัตรให้ผู้แจ้งตายได้โดยขึ้นข้อความหน้าจอตอนพิมพ์มรณบัตรว่า "ให้ตรวจสอบการแจ้งย้ายเข้าของบุคคลที่ตายก่อน" มีความเห็นว่า ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐/ว ๒๒๔๐ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๑ เรื่องการจำหน่ายตายระหว่างย้ายของสำนักทะเบียนที่เปิดให้บริการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ข้อ ๒ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีมีการตายระหว่างการย้ายและการแจ้งย้ายเข้าเสร็จสมบูรณ์แล้ว (วันที่ย้ายเข้าเป็นวันที่หลังจากวันที่แจ้งการตาย ซึ่งเกิดขึ้นได้กับสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรระบบเดิม) ให้สำนักทะเบียนที่รับแจ้งย้ายเข้าจำหน่ายการตายด้วยโปรแกรม ท.ร. ๔๗ เพื่อจำหน่ายรายการบุคคลที่ตายออกจากฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนที่รับย้ายเข้า สำหรับสำนักทะเบียนที่แจ้งย้ายออกให้ใช้โปรแกรม ท.ร. ๖๑ ดึงรายการของบุคคลที่ตายมาไว้ที่ฐานข้อมูลของสำนักทะเบียน และแก้ไขรายการวันเดือนปีที่ย้ายเข้าให้เป็นวันเดือนปีที่ย้ายออกโดยอนุโลมด้วยโปรแกรม ท.ร. ๔๔ แล้วให้จำหน่ายรายการบุคคลที่ตายโดยโปรแกรม ท.ร. ๐๔

๒. กรณีใบแจ้งการย้ายที่อยู่สูญหาย

คำถาม "มีวิธีการใดที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบและให้บริการประชาชนได้รวดเร็ว กรณีที่ทหารหนีหรือปลดประจำการไปเป็นเวลานานโดยทหารหรือค่ายทหารได้ทำใบแจ้งการย้ายที่อยู่สูญหายไป ซึ่งมีทั้งรายที่มีเลขประจำตัวประชาชนและไม่มีเลขประจำตัวประชาชน และเมื่อได้มีการออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ผู้ร้องไปแจ้งย้ายเข้า สำนักทะเบียนบางแห่งไม่ยอมรับแจ้งย้ายเข้า ..." มีความเห็นว่าระเบียบฯ ข้อ ๙๑ ได้กำหนดวิธีปฏิบัติกรณีที่นายทะเบียนได้รับแจ้งว่าใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่ออกให้ผู้แจ้งสูญหายก่อนที่จะนำไปแจ้งย้ายเข้า ให้นายทะเบียนออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ใหม่ และเมื่อเจ้าบ้านที่ย้ายเข้าได้นำใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ไปแจ้งย้ายเข้า นายทะเบียนจะต้องดำเนินการรับแจ้งย้ายเข้าตามระเบียบฯ ข้อ ๘๙ แต่ถ้าใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่เป็นแบบเดิมซึ่งไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกรณีมีหลักฐานใบแจ้งย้ายแบบเดิมมาแสดงตามระเบียบฯ ข้อ ๙๔ ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ

แนวทางปฏิบัติในเรื่องการออกใบแทนใบแจ้งย้ายที่อยู่ดังกล่าวจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ สำหรับสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ จะไม่สามารถพิมพ์ใบแทนใบแจ้งย้ายที่อยู่ได้หากเป็นกรณีผู้ที่แจ้งย้ายยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก จึงจำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ โดยถ้าใบแจ้งการย้ายที่อยู่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ให้นายทะเบียนรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรสูญหาย และสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้แจ้งแล้วตรวจสอบว่าได้มีการนำใบแจ้งการย้ายที่อยู่ไปขอแจ้งย้ายเข้า ณ สำนักทะเบียนใดหรือไม่ หากไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งย้ายเข้า ให้ยกเลิกการแจ้งย้ายและเพิ่มชื่อผู้แจ้งย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่เดิมโดยปฏิบัติตามระเบียบฯ ข้อ ๙๔ (๔) โดยอนุโลม จากนั้น จึงออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ฉบับใหม่ให้ผู้ขอแจ้งย้ายต่อไป

๓. กรณีการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

คำถาม "การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรในรายการของบุคคลที่ตายและถูกจำหน่ายรายการออกจากทะเบียนบ้านไปแล้ว โดยเฉพาะสำนักทะเบียนที่บริการประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติอย่างไร" มีความเห็นว่า การแจ้งและจัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรจะต้องดำเนินการไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบและถูกต้องตรงตามความเป็นจริง กรณีที่มีการลงรายการไว้ผิดพลาด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจนำพยานหลักฐานไปแสดงต่อนายทะเบียนเพื่อขอแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งรายการของบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่และรายการของบุคคลที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว โดยการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านรายการของคนที่ถูกจำหน่ายตายไปแล้วให้สำนักทะเบียนที่อนุมัติให้แก้ไขรายงานสำนักทะเบียนกลางพร้อมสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลให้ถูกต้องตรงกันกับหลักฐานทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียน สำหรับการแก้ไขปัญหากรณีเป็นสำนักทะเบียนที่จัดทำทะเบียนบ้านด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งไม่สามารถเรียกข้อมูลทะเบียนบ้านรายการของบุคคลที่ถูกจำหน่ายตายมาแก้ไขรายการได้นั้น ให้นายทะเบียนแก้ไขในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านแล้วสำเนาเอกสารที่แก้ไขพร้อมกับหลักฐานที่เกี่ยวข้องรายงานสำนักทะเบียนกลางเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลให้ถูกต้องตรงกันกับสำเนาทะเบียนบ้านด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๓๐๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗

เรื่อง การรับแจ้งย้ายเข้ารายนายศุภชัย (กิติศักดิ์) ธนากรพิพัฒน์กิจ

เรียน นายทะเบียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ อย ๐๐๑๗.๑/๑๗๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ตามที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขอหารือเรื่องการรับแจ้งย้ายเข้า กรณีนายศุภชัย (กิติศักดิ์) ธนากรพิพัฒน์กิจ ซึ่งพักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒/๓๙-๔๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยนางดวงพร ธนากรพิพัฒน์กิจ มารดาซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านเป็นเจ้าบ้านอนุญาตให้เข้าพักอาศัย ปัจจุบันนางดวงพรฯ ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในบ้านและยื่นฟ้องต่อศาลขับไล่นายศุภชัยฯ และภรรยาออกจากบ้าน เนื่องจากไม่อุปการะเลี้ยงดูโจทก์อันเป็นการผิดสัญญา แต่ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ ยกฟ้อง นายศุภชัยฯ ได้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ ขอแจ้งย้ายชื่อตนเองและภรรยาเข้าในทะเบียนบ้าน นางดวงพรฯ มีหนังสือลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ถึงสำนักทะเบียนท้องถิ่นฯ แจ้งว่าไม่ยินยอมให้นายศุภชัยฯ และภรรยาแจ้งย้ายเข้าอยู่ในบ้านเนื่องจากได้แต่งตั้งทนายความดำเนินการฟ้องขับไล่อยู่ จึงขอหารือว่าสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลท่าหลวงสามารถรับแจ้งย้ายนายศุภชัยฯ และภรรยาเข้าในทะเบียนบ้านโดยนายศุภชัยฯ ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านเพราะเป็นผู้ดูแลบ้านถูกต้องหรือไม่ นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า การแจ้งย้ายที่อยู่เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๖ กรณีตามข้อเท็จจริงนางดวงพรฯ ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเจ้าบ้านแม้จะออกจากบ้านเนื่องจากมีกรณีพิพาทกับนายศุภชัยฯ แต่ยังคงครอบครองบ้าน คือใช้สิทธิปกครองดูแลบ้านที่มีกรณีพิพาทในฐานะเจ้าบ้าน เช่น การฟ้องขับไล่นายศุภชัยฯ หรือแจ้งต่อนายทะเบียนคัดค้านการขอแจ้งย้ายเข้า ดังนั้นนายศุภชัยฯ จึงไม่สามารถให้คำยินยอมในฐานะเป็นเจ้าบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในการแจ้งการย้ายที่อยู่ สำนักทะเบียน

ท้องถิ่นเทศบาลตำบลท่าหลวงจึงไม่สามารถรับแจ้งย้ายนายศุภชัยฯ และภรรยาเข้าในทะเบียนบ้าน หากผู้ขอแจ้งย้ายไม่มีหลักฐานแสดงความยินยอมให้แจ้งย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านจากนางดวงพรฯ ซึ่งเป็นเจ้าบ้านไปแสดงต่อนายทะเบียน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๓๑ มกราคม ๒๕๔๙

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติในการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางของผู้เยาว์

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดราชบุรี) และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๘ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๙

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้ตอบข้อหารือของจังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติกรณีผู้เยาว์ขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางด้วยตนเอง สรุปว่า

๑. ผู้เยาว์สามารถแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางด้วยตนเองได้ ถ้าเป็นการแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายมีชื่ออยู่ หรือทะเบียนบ้านของบ้านที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่งประจำ แต่ถ้าสถานที่อยู่ปลายทางมิใช่สถานที่อยู่อันเป็นหลักแหล่งประจำหรือภูมิลำเนาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ผู้เยาว์ก็ไม่สามารถขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางได้ ดังนั้น ในกรณีผู้เยาว์ยื่นคำร้องขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะต้องสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยหรือภูมิลำเนาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ให้ปรากฏชัดและบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

๒. สำหรับประเด็นเรื่องผู้เยาว์จะต้องมีช่วงอายุเท่าใดที่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรได้ด้วยตนเองนั้น เห็นว่าผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์สามารถขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางและขอแก้ไขรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรของตนเองในกรณีมีหลักฐานเอกสารราชการมาแสดง ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๐ และข้อ ๑๑๕ (๑) แล้วแต่กรณี รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนต่างๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๓๑ มกราคม ๒๕๔๙

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติในการแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางของผู้เยาว์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดราชบุรี ที่ รบ ๐๐๑๗/๒๒๗๙๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๘

ตามที่แจ้งว่าสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักเมือง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีนางสาว ก. (นามสมมุติ) อายุ ๑๙ ปี ๙ เดือน มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางเข้าทะเบียนบ้านในเขตพื้นที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นฯ โดยนำนาง ข. ซึ่งเป็นเจ้าบ้านของบ้านที่จะย้ายเข้ามาให้ความยินยอม กรณีเช่นนี้นายทะเบียนจะรับแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทางได้หรือไม่ โดยจังหวัดพิจารณาเห็นว่ากฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรมิได้กำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่จะขอแจ้งย้ายที่อยู่ได้ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒, ๒๓ และ ๒๔ กำหนดให้ผู้เยาว์อาจกระทำการใดๆ ได้ หากเป็นเพียงเพื่อจะได้สิทธิอันใดอันหนึ่ง หรือเป็นการอันจำเป็นในการดำรงชีพตามสมควร ดังนั้น นางสาว ก. สามารถแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางได้ จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ และมีแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอายุของผู้ขอดำเนินการเรื่องต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรอย่างไร ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวโดยหารือสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครองด้วยแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ผู้เยาว์สามารถแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางด้วยตนเองได้ ถ้าเป็นการแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายมีชื่ออยู่ หรือทะเบียนบ้านของบ้านที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่งประจำ แต่ถ้าสถานที่อยู่ปลายทางมิใช่สถานที่อยู่อันเป็นหลักแหล่งประจำหรือภูมิลำเนาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ผู้เยาว์ก็ไม่สามารถขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางได้ ทั้งนี้ เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔ บัญญัติให้ภูมิลำเนาของผู้เยาว์ ได้แก่ภูมิลำเนาของผู้แทนโดยชอบธรรมซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครอง และมาตรา ๑๕๖๖ บัญญัติให้บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา ดังนั้น ในกรณีผู้เยาว์ยื่นคำร้องขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะต้องสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยหรือภูมิลำเนาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ให้ปรากฏชัดและบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

๒. สำหรับประเด็นเรื่องผู้เยาว์จะต้องมีช่วงอายุเท่าใดที่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรได้ด้วยตนเองนั้น เห็นว่าผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์สามารถขอแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางและขอแก้ไขรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรของตนเองในกรณีมีหลักฐานเอกสารราชการมาแสดง ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๐ และข้อ ๑๑๕ (๑) แล้วแต่กรณีโดยเทียบเคียงกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติให้ผู้เยาว์ทำพินัยกรรมได้เมื่อมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ และพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ ที่บัญญัติให้ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๖ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลที่ถูกสั่งจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕

ด้วยในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนต่างๆ ตามนโยบายป้องกันและปราบปรามการกระทำทุจริตด้านการทะเบียนและบัตรฯ ที่ผ่านมา กรณีตรวจพบว่ามีการกระทำทุจริตหรือเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบในการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน สำนักทะเบียนจะถือปฏิบัติโดยสั่งจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน รวมทั้งเพิกถอนหลักฐานทะเบียนราษฎรซึ่งจัดทำขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายและหรือระเบียบ แม้ว่าบางรายเมื่อพิจารณาหลักฐานในขั้นต้นแล้วเชื่อว่าผู้ได้รับการเพิ่มชื่อเป็นคนไทย ทั้งนี้บางกรณีมีการสั่งจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าวสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากผู้ถูกจำหน่ายชื่อและสำนักทะเบียนต่างๆ อยู่เสมอว่าตนเองหรือผู้ถูกจำหน่ายชื่อเป็นคนไทย มีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบแต่เมื่อไปติดต่อขอแจ้งเกิดเกินกำหนดหรือขอเพิ่มชื่อ ณ สำนักทะเบียนท้องที่ที่เกิดหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบันนายทะเบียนมักปฏิเสธไม่ดำเนินการให้โดยแจ้งว่าเป็นรายการบุคคลที่ถูกจำหน่ายออกจากทะเบียนบ้านแล้วเนื่องจากเคยกระทำทุจริตหรือมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ หรือแจ้งว่าไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากไม่มีระเบียบปฏิบัติเป็นเหตุให้ผู้ขอเพิ่มชื่อในลักษณะนี้ซึ่งบางรายเป็นคนไทยและสามารถนำพยานหลักฐานไปพิสูจน์หรือรับรองตนเองต่อนายทะเบียน ได้รับความเดือดร้อนและไม่สามารถขอเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ สำนักทะเบียนกลางจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีบุคคลที่เคยถูกจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน เพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ผู้ขอเพิ่มชื่อ เจ้าบ้าน บิดาหรือมารดา หรือผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้ขอเพิ่มชื่อยื่นคำร้องขอแจ้งเกิดเกินกำหนดหรือขอเพิ่มชื่อตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อเกิดหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบันแล้วแต่กรณี

๒. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้สอบสวนเจ้าบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดาและหรือมารดา (ถ้ามี) ญาติพี่น้อง (ถ้ามี) บุคคลที่น่าเชื่อถือ รวมทั้งตรวจสอบพยานหลักฐานอื่นๆ **(หลักฐานที่ผู้ขอเพิ่มชื่อขอทำขึ้นหรือได้มาจากการที่มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ มิให้นำมาใช้หรืออ้างในการเพิ่มชื่อ)** เพื่อประกอบการพิจารณาว่าเป็นกรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนด หรือเป็นกรณีการขอเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อใด แล้วดำเนินการตามที่ระเบียบฯ กำหนด

๓. การสั่งอนุมัติหรืออนุญาตให้แจ้งเกิดเกินกำหนดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน รวมถึงการจัดทำสมุดคุมและการจัดทำประกาศสำนักทะเบียนประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านเพื่อให้ประชาคมร่วมตรวจสอบ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ โดยเคร่งครัด

๔. กรณีผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานเอกสารหรือพยานบุคคลไม่น่าเชื่อถือหรือผู้ขอเพิ่มชื่อมีพฤติการณ์ส่อไปในทางทุจริตและสั่งไม่อนุมัติหรือไม่อนุญาตแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๐๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๑ กันยายน ๒๕๔๖

เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลที่เดินทางกลับจากต่างประเทศเข้าในทะเบียนบ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ตามที่ได้แจ้งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ทั้งนี้เพื่อให้สั่งสำนักทะเบียนต่างๆ ในเขตรับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติ ปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

นับแต่ได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักทะเบียนกลางพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรรวมถึงนายทะเบียนของสำนักทะเบียนหลายแห่ง ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติโดยเฉพาะประเด็นเรื่องการเพิ่มชื่อบุคคลที่เดินทางกลับจากต่างประเทศเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามข้อ ๙๕ ข้อ ๙๖ และข้อ ๙๖/๑ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางฉบับดังกล่าว โดยปรากฏมีการร้องเรียนจากประชาชน การหารือจากสำนักทะเบียนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และนายทะเบียนของสำนักทะเบียนทุกแห่งเป็นไปอย่างถูกต้องในแนวทางเดียวกันตามหลักการของการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ในเรื่องดังกล่าว จึงขอชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเพิ่มชื่อบุคคลที่เดินทางกลับจากต่างประเทศเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เพื่อให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อมีเพียงหลักฐานหนังสือเดินทาง (Passport) ของต่างประเทศ หรือหนังสือสำคัญประจำตัว (C.I.) ที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทย **โดยผู้ขอเพิ่มชื่อไม่สามารถแสดงหลักฐานที่เป็นเอกสารราชการอื่นๆ เพื่อให้นายทะเบียนใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลดังกล่าวได้** กรณีนี้เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ ๙๕ นายทะเบียนจะต้องทำเรื่องส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อไปสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติก่อน ซึ่งหากได้รับแจ้งว่าผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนสอบสวนพยานบุคคลตามระเบียบกำหนดก่อนจะพิจารณาอนุญาตให้เพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน

๒. กรณีตามข้อ ๑ **หากผู้ขอเพิ่มชื่อมีหลักฐานซึ่งเป็นเอกสารราชการระบุรายการบุคคลของผู้ขอเพิ่มชื่อว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย** เช่น หนังสือเดินทาง (Passport) ของประเทศไทย หลักฐานการรับราชการ เป็นต้น ไม่ว่าผู้ขอเพิ่มชื่อจะนำหลักฐานดังกล่าวมาแสดงต่อนายทะเบียนในวันที่ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ หรือค้นหาหลักฐานมาแสดงได้ภายหลังการยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อก็ตาม กรณีนี้เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ ๙๖/๑ นายทะเบียนจะต้องทำเรื่องขอตรวจสอบหลักฐานเอกสารดังกล่าวไปยังส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ออกเอกสารราชการฉบับนั้นว่าเป็นเอกสารที่ออกให้จริง มีรายการถูกต้องหรือไม่ และหากได้รับแจ้งว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสอบสวนบุคคลตามระเบียบกำหนดโดยเฉพาะตัวผู้ขอเพิ่มชื่อให้สอบบันทึกเพิ่มเติมประเด็นเรื่องการเสียสัญชาติไทยว่าเคยสละสัญชาติไทยหรือถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ อย่างไร แต่หากได้รับแจ้งผลการตรวจสอบว่าเอกสารที่ผู้ขอเพิ่มชื่อนำมาแสดงนั้นมีรายการไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถตรวจสอบได้ นายทะเบียนจะต้องทำเรื่องส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อไปสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติและดำเนินการตามแนวข้อ ๑

๓. กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้ที่เกิดต่างประเทศ โดยมีหลักฐานการจดทะเบียนคนเกิดหรือสูติบัตรที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทยระบุรายการสัญชาติของบุคคลดังกล่าวว่า "ไทย" ไม่ว่าผู้ขอเพิ่มชื่อจะเดินทางเข้าประเทศไทยโดยใช้หนังสือเดินทาง (Passport) ของประเทศไทยหรือต่างประเทศก็ตาม กรณีนี้เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ ๙๖ เมื่อนายทะเบียนสอบสวนพยานบุคคลตามระเบียบกำหนดแล้วก็สามารถเพิ่มชื่อได้โดยไม่ต้องทำเรื่องส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อไปพิสูจน์สัญชาติแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น การขอเพิ่มชื่อเด็กที่เป็นบุตรของมารดาสัญชาติไทย บิดาสัญชาติอเมริกัน โดยมีหลักฐานได้แก่สูติบัตรที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน หนังสือเดินทางของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เด็กใช้เป็นหลักฐานในการเดินทางเข้าประเทศไทย สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และบัตรประจำตัวประชาชนของมารดา กรณีนี้เมื่อนายทะเบียนได้สอบสวนพยานบุคคลตามระเบียบกำหนดแล้ว สามารถอนุญาตให้เพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้านในสถานะผู้มีสัญชาติไทยโดยไม่ต้องทำเรื่องให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อพิสูจน์สัญชาติ

๔. กรณีตามข้อ ๓ หากผู้ขอเพิ่มชื่อไม่มีหลักฐานการจดทะเบียนคนเกิดหรือสูติบัตร แต่มีหลักฐานการเกิดที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐของประเทศที่ผู้นั้นเกิด นายทะเบียนจะต้องแจ้งผู้ขอเพิ่มชื่อให้นำหลักฐานดังกล่าวไปแปลเป็นภาษาไทยแล้วนำไปให้กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศรับรองคำแปลก่อน ซึ่งประเด็นที่นายทะเบียนจะต้องดำเนินการภายหลังได้รับหลักฐานการเกิดที่รับรองคำแปลเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ การพิจารณาว่าผู้ที่ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติหรือไม่ โดยหากหลักฐานการเกิดดังกล่าวไม่ได้ระบุรายการสัญชาติของเด็กที่เกิดรวมถึงสัญชาติของมารดาและหรือบิดา ก็ให้ตรวจสอบจากหลักฐานเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของบิดามารดา เช่น ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง (Passport) ใบสำคัญการสมรส เป็นต้น ตัวอย่างเช่นการขอเพิ่มชื่อเด็กที่เป็นบุตรของบิดาชาวไต้หวัน มารดาสัญชาติไทย โดยมีหลักฐานการเกิดที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐประเทศไต้หวันที่ไม่ได้ระบุรายการสัญชาติของเด็กและบิดามารดา หนังสือเดินทางไทยของมารดา สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) และบัตรประจำตัวประชาชนของมารดา กรณีนี้เป็นไปตามระเบียบฯ ข้อ ๙๖ เมื่อนายทะเบียนได้สอบสวนพยานบุคคลแล้ว สามารถอนุญาตให้เพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้านในสถานะผู้มีสัญชาติไทยโดยไม่ต้องทำเรื่องให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อพิสูจน์สัญชาติ

๕. กรณีผู้ที่เดินทางกลับมาจากต่างประเทศขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยแสดงหลักฐานเอกสารทะเบียนราษฎร ได้แก่ สูติบัตร หรือใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนบ้านแบบเดิมที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก โดยเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารต้นฉบับ หรือหากเป็นสำเนาต้องเป็นกรณีที่สามารถสืบค้นหาคู่ฉบับที่สำนักทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ การเพิ่มชื่อกรณีนี้ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๙๔ โดยให้สอบบันทึกเพิ่มเติมประเด็นเรื่องการเสียสัญชาติไทยว่าผู้ขอเพิ่มชื่อเคยสละสัญชาติไทยหรือถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลที่ได้สัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔)

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยในการตรวจนิเทศการปฏิบัติงานทะเบียนประจำปีและการตอบข้อหารือของสำนักทะเบียนต่างๆ พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรซึ่งรับผิดชอบการลงรายการของบุคคล รวมถึงรายการสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎร ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนและปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และการเพิ่มชื่อบุคคลที่ได้สัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยเฉพาะประเด็นการให้เลขประจำตัวประชาชน

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนเป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน สำนักทะเบียนกลางจึงขอชักซ้อมความเข้าใจประเด็นเกี่ยวกับสัญชาติที่คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยเคยตอบข้อหารือไว้ ดังนี้

๑. การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการได้สัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย มีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การได้สัญชาติไทยตามหลักสายโลหิตตามมาตรา ๗ (๑) กรณีมีบิดาตามกฎหมายหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และการได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดนตามมาตรา ๗ (๒) กรณีเกิดในราชอาณาจักร แต่มีข้อยกเว้นว่าจะต้องไม่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ดังนั้นบุคคลใดที่เกิดในราชอาณาจักรโดยมิได้มีลักษณะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง บุคคลนั้นจะต้องได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนทุกคน

๒. การได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่างกับการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ เนื่องจากคำสั่งของรัฐมนตรีเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่บุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยตามคำสั่งนั้น บุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ว่าต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเท่านั้น

๓. การเพิ่มชื่อบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นการปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๒ วรรคสาม หรือวรรคท้าย แล้วแต่กรณี นายทะเบียนจะต้องกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบ ท.ร.๔๘ค มิใช่กำหนดให้เป็นบุคคลประเภท ๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๑๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและทำบัตรประจำตัวประชาชนโดยมิชอบ ที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
๒. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
๓. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน ฉบับ

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้รับแจ้งว่า มีการดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และทำบัตรประจำตัวประชาชนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ที่สำนักทะเบียนอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีนายอำเภอและเจ้าหน้าที่ของอำเภอแม่แตง ร่วมดำเนินการด้วย ในการนี้ สำนักทะเบียนกลาง จึงได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวในเบื้องต้นจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๗ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๔๘ ปรากฏว่ามีการดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเป็นจำนวนมากผิดปกติรวมทั้งอาจจะมีการทำบัตรประจำตัวประชาชนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการเพิ่มชื่อรายการบุคคลและทำบัตรประจำตัวประชาชนของสำนักทะเบียนอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เชื่อได้ว่าเป็นการดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมายดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตทางทะเบียน และมิให้เกิดความเสียหายกับเจ้าของรายการบุคคลที่แท้จริงจึงให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ/สำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งที่อยู่ในความรับผิดชอบทราบว่า สำนักทะเบียนกลางได้ระงับความเคลื่อนไหวทางการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนของกลุ่มบุคคลดังกล่าวไว้ก่อน หากมีความประสงค์จะดำเนินการทางการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ให้สำนักทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้บุคคลดังกล่าวแสดงเอกสารหลักฐาน เพื่อยืนยันการเป็นเจ้าของรายการบุคคลที่แท้จริง ณ สำนักทะเบียนอำเภอแม่แตง

จังหวัดเชียงใหม่ หรือสำนักทะเบียนที่ผู้ขอใช้สิทธิมีชื่อและรายการบุคคลปรากฏอยู่ ภายในระยะเวลา ๓๐ วัน ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งที่อยู่ในความรับผิดชอบถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย สุนทรมัฏฐ์)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๒-๓
โทรสาร ๐-๒๙๐๖-๙๒๒๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๓ มกราคม ๒๕๔๙

เรื่อง การเพิ่มชื่อบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและทะเบียนประวัติราษฎรของบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

ตามที่ได้แจ้งเรื่องกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การแจ้งการตาย การแจ้งการย้ายที่อยู่ การเพิ่มชื่อและจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน การจัดทำทะเบียนประวัติ และการอื่นใดอันเกี่ยวกับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติ นั้น

เนื่องจากสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือแนวทางปฏิบัติกรณีบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๓ หรือ ท.ร.๑๔ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรขาดความเข้าใจจะทำให้การปฏิบัติไม่ถูกต้อง นำไปสู่การทุจริต และทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการได้ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสำหรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งซักซ้อมสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓ หรือ ท.ร.๑๔) หรือทะเบียนประวัติราษฎรได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ เท่านั้น ได้แก่ (๑) คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว (๒) คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีมติคณะรัฐมนตรีรองรับ เช่น จีนฮ่ออพยพ จีนฮ่ออิสระ ญวนอพยพ ไทยลื้อ เนปาลอพยพ เป็นต้น (๓) คนต่างด้าวกลุ่มอื่นตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และ (๔) คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีหลักฐานการเข้าเมืองและการอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

๒. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านหรือการจัดทำทะเบียนประวัติราษฎรของบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยแต่ละกลุ่มต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ระเบียบและวิธีการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดเนื่องจากเป็นเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ซึ่งได้จัดทำตารางแสดงหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการเพิ่มชื่อฯ สำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมหนังสือนี้

๓. บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ เช่น คนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและได้ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ได้เป็นกรณีพิเศษอาทิเช่น กลุ่มผู้อพยพหลบหนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดน หรือชนกลุ่มน้อยที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยภายหลังวันเวลาที่รัฐบาลกำหนดและไม่ได้จัดทำทะเบียนประวัติไว้กับทางราชการ เป็นต้น **นายทะเบียนจะดำเนินการรับเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓ หรือ ท.ร.๑๔) หรือจัดทำทะเบียนประวัติราษฎรไม่ได้เว้นแต่จะมีการสั่งการภายหลังมิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการซึ่งนอกจากจะเป็นความผิดทางวินัยแล้ว ยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๓๔ มาตรา ๕๐ ด้วย ดังนั้น หากนายทะเบียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มชื่อบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่แตกต่างไปจากกรณีตามที่กำหนดไว้ในตารางหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านฯ ที่ส่งมานี้ ขอให้หารือสำนักทะเบียนจังหวัดหรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครก่อนจะดำเนินการ**

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นของสำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติ รวมทั้งให้กำชับเจ้าหน้าที่งานทะเบียนราษฎรทุกคนถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ตารางหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติของบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

กลุ่มบุคคล	หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ	กฎหมายและระเบียบ
	ก. กรณีการขอเพิ่มชื่อ	- พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๑. คนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว	**หลักเกณฑ์** ๑. ต้องมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ๒. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวจะต้องต่ออายุเป็นปัจจุบัน	- พ.ร.บ.การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓
	วิธีปฏิบัติ - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ปกสีน้ำเงิน - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบ ท.ร.๙๘ ค	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๐ หรือ ๑๐๑
๒. คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยถูกต้องตามกฎหมาย	**หลักเกณฑ์** ๑. ต้องมีหนังสือเดินทาง หรือเอกสารการเข้าเมือง ๒. หนังสือเดินทางจะต้องไม่หมดอายุ	
	วิธีปฏิบัติ - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ปกสีเหลือง - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๖ ตามแบบ ท.ร.๙๘ ข	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๖
๓. คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องจาก รมว.มท. เช่น จีนฮ่ออพยพ จีนฮ่ออิสระ ญวนอพยพ ไทยลื้อ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าเชื้อสายไทย เนปาลอพยพ เป็นต้น	**หลักเกณฑ์** ๑. ต้องเป็นกลุ่มคนที่มีมติ ครม. อนุมัติให้มีสถานะการอาศัยอยู่ในประเทศไทย ๒. ต้องมีการจัดทำทะเบียนประวัติไว้กับทางราชการแล้ว ตามหลักเกณฑ์ที่ มท. กำหนด	
	วิธีปฏิบัติ - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ปกสีเหลือง - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๖ ตามแบบ ท.ร.๙๘ ข	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๕

กลุ่มบุคคล	หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ	กฎหมายและระเบียบ
๔. กลุ่มแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา	**หลักเกณฑ์** ๑. ต้องมีมติ ครม. อนุมัติให้สถานะการอาศัยอยู่ในประเทศไทย ๒. ต้องเป็นผู้ที่รายงานตัวขอขึ้นทะเบียนกับทางราชการตามหลักเกณฑ์และภายในระยะเวลาที่ ครม. กำหนด **วิธีปฏิบัติ** - เพิ่มชื่อในทะเบียนประวัติ (ท.ร.๓๘) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๐๐ **หมายเหตุ** จัดทำได้เฉพาะทะเบียนประวัติโดยไม่ต้องเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗
๕. คนต่างด้าวกลุ่มอื่นๆ นอกจากกลุ่มที่ ๑-๔ เช่น ๕.๑ กลุ่มเด็กที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนซึ่งกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษา ๕.๒ คนต่างด้าวตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลไร้สถานะที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ตามมติ ครม. วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘	**หลักเกณฑ์** - ต้องมีมติ สมช. โดยความเห็นชอบของ ครม.ให้ดำเนินการได้ **วิธีปฏิบัติ** - เพิ่มชื่อในทะเบียนประวัติ (ท.ร.๓๘ ก) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๐ - จะกำหนดระเบียบปฏิบัติเป็นการเฉพาะหรืออาจใช้ระเบียบเดียวกับกลุ่มคนต่างด้าวตามข้อ ๕.๑	- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘

กลุ่มบุคคล	หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ	กฎหมายและระเบียบ
๑. บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ในสถานะเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยหรือได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นกรณีพิเศษ	**ข. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียน** **หลักเกณฑ์** ๑. รัฐมีนโยบายให้สถานะเป็นบุคคลที่เข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือ ๒. มีหลักฐานปรากฏชัดว่าเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด **วิธีปฏิบัติ** - จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ (ท.ร.๓๘ ก) - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ปกสีเหลือง - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๖ ตามแบบ ท.ร.๙๘ ข	- พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ - พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจฯ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๔ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๕
๒. บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ในสถานะเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร	**หลักเกณฑ์** ๑. รัฐมีนโยบายให้สถานะเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ๒. ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว **วิธีปฏิบัติ** - จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ (ท.ร.๓๘ ก) - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบ ท.ร.๙๘ ค	- พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ - พ.ร.บ.การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจฯ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๔ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๑

กลุ่มบุคคล	หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ	กฎหมายและระเบียบ
๓. บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ในสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทย	**หลักเกณฑ์** ๑. รมว.มท.โดยความเห็นชอบของ ครม. ประกาศสั่งให้สัญชาติไทย หรือ ๒. มีหลักฐานปรากฏชัดว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ **วิธีปฏิบัติ** - จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน(ท.ร.๓๘ ก) - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๕ ตามแบบ ท.ร.๔๘ ก (กรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด) หรือเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบ ท.ร.๔๘ ค (กรณี รมว.มท. มีคำสั่งให้สัญชาติไทย)	- พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการสำรวจฯ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๔ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๗ หรือข้อ ๑๐๓ (กรณีได้ไทยโดยการเกิด) หรือข้อ ๑๐๒ (กรณี รมว.มท.สั่งให้สัญชาติไทย)
๔. บุคคลต่างด้าวรหัสประเภท ๖ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ในสถานะเป็นคนต่างด้าว	**หลักเกณฑ์** ๑. รัฐมีนโยบายให้สถานะเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมาย และให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ๒. ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว **วิธีปฏิบัติ** - จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบ ท.ร.๔๘ ค	- พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ - พ.ร.บ.การทะเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๙๓ - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๑

กลุ่มบุคคล	หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ	กฎหมายและระเบียบ
๕. บุคคลต่างด้าวรหัสประเภท ๖ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ในสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทย ๖. ต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ขอแก้ไขรายการสัญชาติในทะเบียนบ้านเป็นสัญชาติไทย	**หลักเกณฑ์** ๑. รมว.มท. โดยความเห็นชอบของ ครม. ประกาศให้สัญชาติไทย หรือ ๒. ได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือให้มีสัญชาติไทยตามสามี หรือได้กลับคืนสัญชาติไทย หรือ ๓. มีหลักฐานปรากฏชัดว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ **วิธีปฏิบัติ** - จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๕ (กรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด) หรือเป็นบุคคลประเภท ๘ (กรณี รมว.มท. มีคำสั่งให้สัญชาติไทยหรือได้แปลงสัญชาติฯ)	- พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๗ หรือข้อ ๑๐๓ (กรณีได้ไทยโดยการเกิด) หรือข้อ ๑๐๒ (กรณี รมว.มท. ให้สัญชาติหรือได้แปลงสัญชาติฯ)
	หลักเกณฑ์ ๑. ได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือให้มีสัญชาติไทยตามสามี หรือได้กลับคืนสัญชาติไทย หรือ ๒. รมว.มท. โดยความเห็นชอบของ ครม. ประกาศให้สัญชาติไทย **วิธีปฏิบัติ** - กรณีคนต่างด้าวมีรหัสบุคคลประเภท ๓, ๔ หรือ ๕ ให้แก้ไขรายการสัญชาติและเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้านเป็นบุคคลประเภท ๘ - กรณีคนต่างด้าวมีรหัสบุคคลประเภท ๘ ให้แก้ไขรายการสัญชาติในทะเบียนบ้านโดยไม่ต้องแก้ไขเลขประจำตัวประชาชน	- พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๒ และข้อ ๑๑๕/๑

กลุ่มบุคคล	หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ	กฎหมายและระเบียบ
๗. คนสัญชาติไทยเสียสัญชาติไทย หรือสละสัญชาติไทย ขอเพิ่มชื่อ หรือแก้ไขรายการสัญชาติ	**หลักเกณฑ์** ๑. เสียสัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย ตาม ม. ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง หรือ ม. ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. ถูกถอนสัญชาติไทยหรือได้รับอนุญาตให้สละสัญชาติไทย โดยมีประกาศราชกิจจานุเบกษา **วิธีปฏิบัติ** - จำหน่ายรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) - เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) - กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๖ ตามแบบ ท.ร.๙๘ ข	- พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม - ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๑๔๐๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕

เรื่อง การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและออกบัตรประจำตัวประชาชนให้กับผู้รับการสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์

เรียน อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

อ้างถึง หนังสือกรมประชาสงเคราะห์ ที่ รส ๐๔๐๘/๒๑๓๒๙ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๔

ตามที่แจ้งขอความร่วมมือเกี่ยวกับการดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและออกบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้รับการสงเคราะห์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสถานสงเคราะห์หรือหน่วยงานซึ่งมีผู้รับการสงเคราะห์ เพื่อจะนำทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนเป็นหลักฐานขอขึ้นทะเบียนและรับบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ผู้รับการสงเคราะห์ได้รับบริการทางการแพทย์ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น

กรมการปกครอง ได้เล็งเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือผู้รับการสงเคราะห์ให้ได้รับบริการทางการแพทย์และยินดีให้ความร่วมมือ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ กล่าวคือ

๑. บุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจะต้องมีข้อมูลรายการบุคคลเพียงพอ โดยเฉพาะรายการที่มีความสำคัญ ได้แก่ ชื่อตัว ชื่อสกุล ปี พ.ศ.เกิด และสัญชาติ เพราะการลงรายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรเป็นการจัดทำทะเบียนประชาชนเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล แสดงสถานภาพของความเป็นพลเมืองของประเทศว่าเป็นบุคคลสัญชาติไทย หรือคนต่างด้าว รวมถึงเป็นเอกสารที่จะก่อให้เกิดสิทธิต่างๆ แก่บุคคลตามกฎหมายซึ่งมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ โดยในทางปฏิบัติจะมีการแยกประเภทของเอกสารการทะเบียนราษฎรสำหรับบุคคลสัญชาติไทยกับคนต่างด้าวไว้อย่างชัดเจน และควบคุมด้วยระบบของเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เช่น การเพิ่มชื่อบุคคลสัญชาติไทยจะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) และกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้โดยมีเลขหลักแรกเป็นเลข ๕ ส่วนการเพิ่มชื่อคนต่างด้าวที่เข้าเมืองในลักษณะชั่วคราวหรือผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยจะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) และกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้โดยมีเลขหลักแรกเป็นเลข ๖ ดังนั้น ในการยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อบุคคลใดเข้าในทะเบียนบ้าน ผู้ขอเพิ่มชื่อจะต้องแจ้งข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อนั้น รวมทั้งแสดงหลักฐานเอกสารที่เกี่ยวข้องเท่าที่มีอยู่หรือหาได้ และนำพยานบุคคลไปให้คำรับรองต่อนายทะเบียนเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

๒. บุคคลที่จะขอมีบัตรประจำตัวประชาชนจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๗๐ ปีบริบูรณ์ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเรื่องรายการต่างๆ ที่จะต้องมีอยู่ในบัตรประจำตัวประชาชนว่าอย่างน้อยจะต้องมีรายการชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของผู้ถือบัตร ซึ่งรายการดังกล่าวนี้เป็นข้อมูลจากเอกสารทะเบียนบ้านตามที่นายทะเบียนได้จัดทำขึ้น

อย่างไรก็ตาม สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้เคยมีหนังสือแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งถือปฏิบัติในการให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการขอเพิ่มชื่อบุคคลที่อยู่ในการดูแลของสถานสงเคราะห์ไว้แล้ว ปรากฏตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๔ ที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เรื่อง การจำหน่ายรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๔

ด้วยสำนักทะเบียนหลายแห่ง ได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายรายการบุคคลที่มีการทุจริตในเอกสารทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะกรณีได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนอื่น ขอให้จำหน่ายโดยอ้างว่ามีการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลโดยทุจริต ทั้งนี้ สำนักทะเบียนบางแห่งจะรอการสั่งการจากสำนักทะเบียนกลางส่วนบางแห่งจะทำหนังสือสอบถามไปยังสำนักทะเบียนที่แจ้งการทุจริตเพื่อให้ยืนยันอีกครั้งก่อนจะจำหน่ายทำให้เกิดความล่าช้าและมีการขยายการกระทำทุจริตเพิ่มขึ้นอีก โดยผู้กระทำการทุจริตแจ้งย้ายชื่อไปที่สำนักทะเบียนอื่นๆ และมีการทำธุรกรรมทางการทะเบียนเพิ่มเติม เช่น เปลี่ยนชื่อตัว จดทะเบียนสมรส เปลี่ยนชื่อสกุล ทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรของทุกสำนักทะเบียน เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน จึงให้สั่งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่ ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อสำนักทะเบียนใดตรวจพบมีการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลที่มีการทุจริตทางการทะเบียนราษฎรเข้าในทะเบียนบ้าน ให้สอบสวนพยานบุคคลและรวบรวมพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือ ผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติจำหน่ายรายการบุคคลดังกล่าวในเอกสารทะเบียนราษฎร และเมื่อมีคำสั่งอนุมัติ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีผู้กระทำการทุจริตและผู้มีส่วนร่วมในการกระทำการทุจริตทุกข้อหาความผิดซึ่งรวมถึงความผิดตามมาตรา ๕๐ แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ทั้งนี้ หากสำนักทะเบียนที่ตรวจพบการทุจริตเป็นสำนักทะเบียนต้นทางที่เกิดเหตุการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรโดยทุจริต ให้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๔ โดยเคร่งครัด

๒. กรณีตรวจพบว่ารายการบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบตามข้อ ๑ มีการแจ้งย้ายไปยังสำนักทะเบียนแห่งอื่นหรือแจ้งย้ายมาจากสำนักทะเบียนใด ให้สำนักทะเบียนที่ตรวจพบมีหนังสือแจ้งไปยังสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการจำหน่ายรายการบุคคลที่มีการทุจริตในเอกสารทะเบียนราษฎรโดยให้สำเนารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี (ปจว.) หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างอื่นแนบไปพร้อมหนังสือแจ้งด้วย

๓. เมื่อสำนักทะเบียนได้รับแจ้งให้จำหน่ายรายการบุคคลที่มีการทุจริต ให้ตรวจสอบทะเบียนบ้านว่ามีรายการบุคคลตามที่ได้รับแจ้งหรือไม่ บุคคลดังกล่าวมีการทำธุรกรรมทางการทะเบียนอย่างอื่นอีกหรือไม่แล้วรวบรวมพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อสั่งจำหน่ายรายการบุคคลที่มีการทุจริตในเอกสารทะเบียนราษฎร เว้นแต่กรณีสำนักทะเบียนที่ได้รับแจ้งเป็นสำนักทะเบียนต้นทางที่เกิดเหตุการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรโดยทุจริต ให้เสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต เพื่อขออนุมัติจำหน่ายรายการบุคคล ทั้งนี้ ไม่ต้องรอหนังสือแจ้งจากสำนักทะเบียนกลาง ทั้ง ๒ กรณี

๔. การจำหน่ายรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรดังกล่าว ให้ใช้ปากกาลูกลื่นสีแดงเขียนข้อความว่า "จำหน่ายเนื่องจากเหตุทุจริต ตามหนังสือ ..... ที่..... ลงวันที่....." และให้รายงานสำนักทะเบียนจังหวัดหรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร และสำนักทะเบียนกลาง โดยด่วน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๒ กระทรวงมหาดไทย

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๙

เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็นนาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๙ ๑ ฉบับ

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๙ เรื่อง หารือการขอแก้คำนำหน้าจาก ร.ต. เป็น นาย พร้อมด้วยสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่อง การใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล ซึ่งกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นายทะเบียนอนุญาตให้แก้คำนำหน้านามในทะเบียนบ้านของผู้มียศทหาร เป็นผู้ไม่มียศทหารได้ เมื่อผู้มียศทหารไม่ประสงค์จะใช้ยศทหารและยื่นคำร้องขอแก้ต่อนายทะเบียนมาเพื่อโปรดสั่งให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

คนึง ฦๅไชย

(นายคนึง ฦๅไชย)

รองปลัดกระทรวง สั่งราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ กระทรวงมหาดไทย

๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๙

เรื่อง หารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือ ที่ กทม. ๐๓๐๗/๗๖๒๖ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม ๑ ฉบับ

ตามที่ได้หารือ กรณี ร.ต.ถาวร ตันตราภรณ์ ขอแก้คำนำหน้านามจาก "ร.ต." เป็น "นาย" ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙๑ ซอยกลาง แขวงคลองตัน เขตพระโขนง โดยอ้างว่าเพื่อให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เพราะขณะนี้ผู้ร้องรับราชการฝ่ายพลเรือนเป็นข้าราชการตุลาการสังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามเรื่องราวที่ส่งไปประกอบการพิจารณาเพื่อทราบแนวทางปฏิบัติ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้หารือไปยังกระทรวงกลาโหมแล้ว ได้รับแจ้งว่า ในการปฏิบัติราชการหรือทำงานในส่วนราชการพลเรือน องค์การ หรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายพลเรือนผู้มียศทหารจะใช้ยศประกอบชื่อเท่าที่จำเป็น หรือจะไม่ใช้ยศประกอบชื่อก็ได้ รายละเอียดปรากฏตามภาพถ่ายสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่องการใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๗ ซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ ดังนั้น ในกรณีที่ ร.ต.ถาวร ตันตราภรณ์ ผู้มียศทหาร ขอแก้คำนำหน้านามในทะเบียนบ้านจาก "ร.ต." เป็น "นาย" เพราะไม่ประสงค์จะใช้ยศทหารนั้น ให้นายทะเบียนแก้คำนำหน้านามดังกล่าวให้ผู้ร้องได้ โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านว่า "บุคคลที่.....แก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย ตามคำร้องที่.....ลงวันที่....." แล้วลงชื่อนายทะเบียน วัน เดือน ปี กำกับไว้ และให้นายทะเบียนแก้รายการในบัตรทะเบียนคนไทยให้ถูกต้องตรงกันด้วย สำหรับรายอื่นๆ หากมีก็ให้ถือปฏิบัติทำนองเดียวกัน

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **คนึง ฦาไชย**

(นายคนึง ฦาไชย)

รองปลัดกระทรวง สั่งราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

คำชี้แจงกระทรวงกลาโหม
เรื่อง การใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล

เนื่องจากปรากฏว่านายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวนทั้งประจำการและนอกประจำการบางนายใช้ยศทหาร ประกอบชื่อในกิจการ และในโอกาสที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะกล่าวคือ ในบางกิจการหรือโอกาสที่ไม่สมควรจะเปิดเผยให้บุคคลภายนอกวงการทหารทราบว่าตนเป็นทหาร ก็กลับเปิดเผยให้ทราบ ทั้งนี้ย่อมเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสื่อมเสียถึงวงการทหารโดยทั่วไปด้วย ฉะนั้น จึงชี้แจงทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ยศทหารนั้นโดยเฉพาะยศนายทหารสัญญาบัตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ จึงถือเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมแก่เหล่าทหารของชาติ ซึ่งผู้ได้รับทุกคนจักต้องเชิดชูรักษาไว้และถือเป็นเกียรติยศ ชื่อเสียงของตนเองและของวงศ์ตระกูล ประเทศต่างๆ เขาถือว่าทหารเป็นผู้ซึ่งสมควรยกย่องเป็นพิเศษ เพราะเป็นผู้ที่ยอมเสียสละแล้วทุกสิ่งทุกอย่างแม้ชีวิตและเลือดเนื้อก็ยอมพลีเพื่ออิสรภาพของประเทศชาติ กล่าวอย่างย่อๆ ก็คือ เขาให้เกียรติแก่ผู้ซึ่งเป็นทหารมากกว่าบุคคลอื่นๆ ยศทหารกับเกียรติยศย่อมเป็นของคู่กันเสมอ เมื่อเป็นดังนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทหารทั้งหลายจะต้องระวังรักษาเกียรติและชื่อเสียงของตนไว้เป็นพิเศษ การใช้ยศทหารประกอบชื่อในกิจการ หรือโอกาสที่ไม่สมควรก็เท่ากับทำลายเกียรติยศและชื่อเสียงของตนเองและวงการทหารด้วย

๒. ตามความนิยมโดยทั่วไป ผู้มียศทหารมักจะใช้ยศประกอบชื่อในกิจการและโอกาสดังต่อไปนี้

๒.๑ ในกิจการของทหาร

๒.๒ ในการแสดงตนเองในงานพระราชพิธี งานรัฐพิธี งานพิธีหรืองานอื่นๆ ของทางราชการ หรืองานพิธีหรืองานอื่นๆ อันมีเกียรติทั่วไป

๒.๓ ในการแนะนำตนเองในการสมาคมด้วยวาจาหรือหนังสือ

๒.๔ ในการพิมพ์นามบัตรหรือบัตรเชิญ

๒.๕ ในการพิมพ์หนังสือซึ่งเป็นตำราหรือเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป

๓. ผู้มียศทหารซึ่งเป็นข้าราชการกลาโหมพลเรือน ลูกจ้างหรือคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือเป็นพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานในองค์การหรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงกลาโหม จะไม่ใช้ยศประกอบชื่อในการปฏิบัติราชการหรือทำงานตามหน้าที่ก็ได้

๔. ในการปฏิบัติราชการหรือทำงานในส่วนราชการฝ่ายพลเรือน องค์การหรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายพลเรือน ผู้มียศทหารจะใช้ยศประกอบชื่อเท่าที่จำเป็น หรือจะไม่ใช้ยศประกอบชื่อก็ได้

๕. ในกิจการหรือโอกาสอื่น เช่น ในการประกอบธุรกิจต่างๆ หรือเมื่อต้องคดีซึ่งถูกดำเนินคดีในศาลพลเรือน ย่อมไม่นิยมใช้ยศประกอบชื่อ

ทั้งนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงตักเตือนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบโดยทั่วกัน

พลเอก ครวญ สุทธานินทร์

(ครวญ สุทธานินทร์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๗

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๔๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๑๑๙๖๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ ตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุในทางราชการ เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ทราบและแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติ นั้น

เนื่องจากปัจจุบันสำนักทะเบียนหลายแห่งประสบปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร และการระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัด ประกอบกับเลขาธิการมหาเถรสมาคม ได้แจ้งมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เรื่องการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร ฉะนั้น จึงยกเลิกหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๔๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๑๑๙๖๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ และให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร และการระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัด ดังนี้

๑. การระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัดให้พิจารณาดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๔ โดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ดำเนินการโดยพิจารณาจากหลักฐานหนังสือสุทธิประกอบกับหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระภิกษุ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎร ให้ระบุ ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุประกอบด้วย โดยวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทาน

๒. การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในทะเบียนบ้านของวัดให้ใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “พระ” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ

๓. การใช้คำนำหน้านามของสามเณรในทะเบียนบ้านของวัดให้ใช้คำว่า “สามเณร” เป็น คำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของสามเณร

ให้สำนักทะเบียนตรวจสอบทะเบียนบ้านของวัดในเขตพื้นที่ที่มีการลงรายการของพระภิกษุสามเณรไว้แล้ว หากพบว่ายังมีข้อบกพร่อง หรือมีการลงรายการที่ไม่สอดคล้องตามแนวทางหนังสือนี้ให้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยประสานขอข้อมูลเอกสารหลักฐานจากเจ้าบ้านในทะเบียนบ้านของวัด เช่น สำเนาหนังสือสุทธิ สำเนาหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นต้น เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการขอให้สำนักทะเบียนพิจารณาดำเนินการด้วยความระมัดระวัง มิให้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุ สามเณร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญา อุดมทรัพย์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๘

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๖๕/๒๕๔๖

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เลขาธิการมหาเถรสมาคม เสนอว่า ตามที่ปรากฏว่า สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ออกแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียนโดยใช้คำว่านาย นำหน้านาม-ฉายา ของพระสงฆ์ อาทิ พระเมธีธรรมาจารย์ เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพมหานคร ถูกแก้ไขเป็น นายเมธีธรรมาจารย์ ผ่องสุภาพ และกรมการปกครองได้มีหนังสือขอข้อมูลเกี่ยวกับสมณศักดิ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนกลางแล้ว ได้ข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

๑. การระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนราษฎรของวัด ให้พิจารณาดำเนินการตามหลักฐานหนังสือสุทธิประกอบกับหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระภิกษุ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎรให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุประกอบด้วย โดยวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทาน

๒. การใช้คำนำหน้านามพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “พระ” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ

๓. การใช้คำนำหน้านามของสามเณรในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “สามเณร” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของสามเณร

สำนักทะเบียนกลางจะได้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนราษฎรของวัดในพื้นที่หากพบว่า มีข้อบกพร่อง หรือมีการลงรายการที่ไม่สอดคล้องตามข้อสรุปนี้ จะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้ ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการจะปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง มิให้พระภิกษุ สามเณร ได้รับความเดือดร้อน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา และขอดำเนินการทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้ความเห็นชอบ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นายสุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์)
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๔๖

เรื่อง การแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือแนวทางปฏิบัติจากสำนักทะเบียนต่างๆ รวมถึงการร้องทุกข์จากประชาชนเกี่ยวกับการขอแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะเอกสารสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ซึ่งประชาชนบางรายได้รับความเดือดร้อนจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนที่ขาดความเข้าใจระเบียบปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น กรณีนางกอ ติดต่อขอแก้ไขรายการในสูติบัตร (ท.ร.๑) ของบุตรที่สำนักทะเบียนอำเภอซึ่งตนเองและบุตรมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนแจ้งว่าไม่อาจดำเนินการได้ เนื่องจากสูติบัตรที่นางกอ นำมาแก้ไขนั้นได้มีการเคลือบพลาสติกไว้ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขรายการในเอกสารได้ และได้แจ้งนางกอ ให้ไปติดต่อขอแก้ไขทะเบียนคนเกิด (ท.ร.๑ ตอนที่ ๒) ที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นซึ่งเป็นสำนักทะเบียนที่จัดทำหลักฐานสูติบัตรให้กับบุตรของนางกอ แต่เมื่อได้ติดต่อขอแก้ไขรายการตามคำแนะนำดังกล่าวก็ถูกเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นปฏิเสธโดยอ้างระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๖ ที่ว่าการแก้ไขรายการในสูติบัตรให้ยื่นคำร้องขอแก้ไขที่สำนักทะเบียนซึ่งผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เหตุนี้ทำให้นางกอ ได้รับความเดือดร้อนและเกิดความสับสนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีกรณีอื่นอีกที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ทำให้การปฏิบัติมีความแตกต่างไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ได้แก่ การแก้ไขรายการในสูติบัตร หรือมรณบัตรที่มีรายการผิดไปจากข้อเท็จจริง อันมีสาเหตุเนื่องมาจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงของผู้แจ้ง เช่น ในการแจ้งเกิด เจ้าบ้านได้แจ้งชื่อเล่นที่เรียกกันทั่วไปของบิดาเด็กเป็นชื่อบิดาในสูติบัตรโดยไม่ทราบว่าชื่อบิดาของเด็กตามทะเบียนบ้านใช้ชื่ออะไร เป็นต้น หรือการแก้ไขรายการในสูติบัตรหรือมรณบัตรที่มีรายการไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการแจ้งข้อความเท็จ เช่น ในการแจ้งเกิดได้แจ้งชื่อบุคคลอื่นเป็นชื่อบิดา-มารดาของเด็กเพื่อให้เด็กได้รับสิทธิบางอย่างตามกฎหมายโดยไม่ถูกต้อง เป็นต้น นายทะเบียนสามารถดำเนินการแก้ไขรายการในเอกสารดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

สำนักทะเบียนกลาง ขอเรียนชักซ้อมแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแก้ไขรายการในเอกสารสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย เพื่อให้นายทะเบียนถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. กรณีเอกสารทะเบียนราษฎรมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการคัดลอกรายการผิดพลาดหรือการลงรายการผิดที่เกิดจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงของผู้แจ้ง ซึ่งเป็นความผิดพลาดที่มิได้เกิดจากการทุจริตนายทะเบียนสามารถดำเนินการแก้ไขรายการให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงได้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๕ โดยสำนักทะเบียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่

๑.๑ การแก้ไขรายการในสูติบัตร (ท.ร.๑ ท.ร.๒ และ ท.ร.๓ ตอนที่ ๑) หรือมรณบัตร (ท.ร.๔ และ ท.ร.๕ ตอนที่ ๑) สำนักทะเบียนแห่งที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านมีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๖

๑.๒ การแก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด (ท.ร.๑ ท.ร.๒ และ ท.ร.๓ ตอนที่ ๒) หรือทะเบียนคนตาย (ท.ร.๔ และ ท.ร.๕ ตอนที่ ๒) สำนักทะเบียนแห่งที่จัดทำเอกสารดังกล่าวมีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๗

๑.๓ เมื่อดำเนินการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรแล้ว จะต้องรายงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรทุกครั้ง โดยถ้าสำนักทะเบียนที่แก้ไขรายการในสูติบัตร หรือมรณบัตรมิใช่สำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารดังกล่าว จะต้องแจ้งประสานการแก้ไขรายการไปยังสำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารนั้นๆ ด้วย เพื่อให้แก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ส่วนสำนักทะเบียนที่จะต้องรับผิดชอบการรายงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ได้แก่ สำนักทะเบียนแห่งที่จัดทำและเก็บรักษาทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย โดยถ้าเป็นสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้รายงานตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๘ ส่วนสำนักทะเบียนที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้รายงานเป็นการเฉพาะรายไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาคหรือศูนย์ฯ จังหวัด

๒. การบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๒๑ โดยใช้วิธีขีดฆ่าข้อความเดิมที่ผิดพลาดและเขียนข้อความใหม่ที่ถูกต้องด้วยหมึกสีแดง พร้อมลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ มิให้ใช้วิธีการจัดทำเอกสารขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสำนักทะเบียนที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ หรือไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ก็ตาม

๓. กรณีประชาชนนำเอกสารสูติบัตร หรือมรณบัตรที่เคลือบพลาสติกแล้วมาขอแก้ไขรายการมิใช่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะปฏิเสธการดำเนินการให้โดยอ้างว่าไม่สามารถบันทึกการแก้ไขรายการลงในเอกสารดังกล่าวได้ สำหรับการแก้ไขปัญหากรณีนี้ เมื่อนายทะเบียนรับคำร้องและพิจารณาอนุญาตให้แก้ไขรายการได้ตามความประสงค์ของผู้ร้องแล้ว ให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนาคำร้อง (ท.ร.๓๑) ที่อนุมัตินั้น มอบให้ผู้ร้องเพื่อใช้เป็นหลักฐานควบคู่กับสูติบัตร หรือมรณบัตรที่เคลือบพลาสติก และหากผู้ร้องมีความประสงค์จะได้เอกสารสูติบัตรหรือมรณบัตรที่มีรายการซึ่งนายทะเบียนได้แก้ไขแล้ว ให้แนะนำผู้ร้องยื่นเรื่องขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๒๔-๑๒๗

๔. การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรายการของบุคคลภายหลังจากนายทะเบียนได้จัดทำเอกสารดังกล่าว ตัวอย่างเช่นนายอำแดงได้แจ้งการเกิดของบุตรและนายทะเบียนได้จัดทำสูติบัตรให้แล้ว ต่อมาภายหลังนายอำแดง ได้เปลี่ยนชื่อตัว เป็นนายพงษ์ศักดิ์ และได้นำหลักฐานใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อ (แบบ ช.๓) ไปติดต่อขอแก้ไขรายการชื่อของตนในสูติบัตรของบุตรจาก "อำแดง" เป็น "พงษ์ศักดิ์" เป็นต้น กรณีเช่นนี้ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ถือเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในขณะที่มีการจัดทำเอกสารดังกล่าวซึ่งเป็นรายการที่ถูกต้องแล้ว หากผู้ร้องมีความประสงค์จะแก้ไขรายการ ให้ดำเนินการแก้ไขได้เฉพาะรายการในทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนบ้านกลางเท่านั้น

๕. กรณีเอกสารการทะเบียนราษฎรมีรายการไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการแจ้งข้อความหรือรายการอันเป็นเท็จ หรือมีเจตนาทุจริต นายทะเบียนจะแก้ไขรายการในเอกสารดังกล่าวไม่ได้ วิธีปฏิบัติสำหรับกรณีนี้นายทะเบียนจะต้องสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงว่ารายการหรือข้อความใดในเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีการแจ้งเท็จ และรายการที่เป็นจริงคืออะไร แล้วแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้งฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗ สำหรับเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีรายการไม่ถูกต้องดังกล่าว ให้นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ สั่งยกเลิก และดำเนินการจัดทำเอกสารใหม่ให้ถูกต้องตามระเบียบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ศรีสารคาม)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๒/๒๐๕๑๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการแก้ไขคำนำหน้านามสตรี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๖๙๓๕ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๓๔ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ตามที่แจ้งว่าสำนักงานเขตปทุมวันหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรีกรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ต่อมาศาลได้สั่งให้เพิกถอนการสมรส หญิงนั้นจะขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ได้หรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้หารือขอทราบแนวทางปฏิบัติต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) แล้วเห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้เพิกถอนการสมรสแล้ว การสมรสได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด การสมรสดังกล่าวมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่าหญิงนั้นเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทุกเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **อารีย์ วงศ์อารยะ**
(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๓๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

เรื่อง หารือการแก้ไขคำนำหน้านามสตรี

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๙๒๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๗๐๕๗ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเรื่องการใช้คำนำหน้านามสตรี "นาง" หรือ "นางสาว" ภายหลังศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) กระทรวงมหาดไทยขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแนวทางปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรี กรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ต่อมาศาลได้สั่งให้เพิกถอนการสมรส หญิงนั้นจะขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ได้หรือไม่

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้เพิกถอนการสมรสแล้ว การสมรสได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด การสมรสดังกล่าวมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่าหญิงนั้นเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกา

ให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ไมตรี ตันเต็มทรัพย์**

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

บันทึก
เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรี "นาง" หรือ "นางสาว" ภายหลังศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๙๒๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่ากรุงเทพมหานครได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนคำนำหน้านามสตรี กรณีนางสาวพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้จดทะเบียนสมรสกับนายพุทธ์ พรนวม พร้อมทั้งได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ต่อมาศาลแพ่งได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสและให้แก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ตามเดิม ซึ่งเป็นคำสั่งที่ขัดกับหนังสือกองการทะเบียน กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๑๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติว่า หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมาศาลมีคำสั่งพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ถือได้ว่ามีสถานภาพเป็นหญิงมีสามีแล้วไม่สามารถกลับคืนสู่สถานภาพเดิมก่อนการสมรสได้ จึงแก้ไขคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" ไม่ได้ ตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ จึงหารือว่าในกรณีเช่นนี้จะให้ถือปฏิบัติอย่างไร

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวศาลมีคำสั่งให้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก "นาง" เป็น "นางสาว" จึงควรดำเนินการตามที่ศาลมีคำสั่งเป็นการเฉพาะเรื่อง ส่วนการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรีที่มีการเพิกถอนการสมรส ก็ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกองการทะเบียน กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๑๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ และหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหารือดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า นางพรรณี อำนาจหาญกิจ (พรนวม) ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายพุทธ์ พรนวม เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง โดยร้องขอให้ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส โดยกล่าวอ้างว่าการสมรสมิได้กระทำไปด้วยความสมัครใจ การที่โจทก์ยอมจดทะเบียนสมรสกับจำเลยเนื่องจากจำเลยได้บังคับขืนใจโจทก์และทำการข่มขู่โจทก์ถึงขนาดให้โจทก์กลัวว่าจำเลยจะเปิดเผยความลับอันเกิดจากที่โจทก์ต้องเสียตัวให้กับจำเลย ทำให้โจทก์ บิดา มารดา และวงศ์ตระกูลต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง จึงเห็นว่าการสมรสดังกล่าวตกเป็นโมฆียะ ขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการสมรสนั้นเสีย จำเลยได้ให้การรับว่าฟ้องโจทก์เป็นจริงทุกประการ และต่อมาโจทก์และจำเลยได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าศาล โดยจำเลยยินยอมที่จะไปทำการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรส และหากจำเลยไม่ยินยอมไปจดทะเบียนเพิกถอนการสมรส จำเลยยินยอมให้โจทก์เอาสัญญาประนีประนอมยอมความนี้เป็นการแสดงเจตนาที่จะทำการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรส และศาลแพ่งได้พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น

อนึ่ง ปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่าหลังจากศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว นางสาวหรือนางพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้ศาลมีหนังสือถึงสำนักงานเขตปทุมวันให้ดำเนินการเปลี่ยนคำนำหน้านามของโจทก์จากนางเป็นนางสาวในทะเบียนบ้านซึ่งศาลแพ่งได้อนุญาตแล้วจึงได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๒๐๘/๒๐๓๖๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ แจ้งให้ผู้อำนวยการเขตปทุมวันทราบและดำเนินการตามคำร้องของโจทก์ หนังสือดังกล่าวของศาลแพ่งจึงหาได้เป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชี้ขาดคดีไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ข้อ ๑ (ก) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ บัญญัติว่า ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามีให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน และข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาเดียวกันได้บัญญัติว่า ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนาม

๒. มาตรา ๑๕๐๑ ในหมวด ๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส บัญญัติถึงเหตุที่การสมรสสิ้นสุดไว้ ๓ กรณี คือ ความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน โดยมาตรา ๑๕๐๒ บัญญัติว่าการสมรสที่เป็นโมฆียะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน และมาตรา ๑๕๑๑ บัญญัติว่าการสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้นให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

๓. สำหรับกรณีตามปัญหาที่หารือนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) เห็นว่า เมื่อนางพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้ยื่นฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการสมรส โดยอ้างว่าการสมรสเป็นโมฆียะเพราะถูกข่มขู่และศาลแพ่งได้พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น จึงเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ทำการเพิกถอนสมรสและเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การสมรสระหว่างนางพรรณี อำนาจหาญกิจ และนายพุทธ์ พรนวม ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความจึงมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่านางพรรณี อำนาจหาญกิจ เป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐

(ลงชื่อ) **ไมตรี ตันเต็มทรัพย์**
(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)
รองเลขาธิการฯ
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๘๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓

เรื่อง หารือการแก้ไขรายการบิดาในสูติบัตร

เรียน นายทะเบียนจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ด่วน ที่ ชม ๐๐๑๘.๑/๔๕๐๗๕ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๓

ตามที่จังหวัดเชียงใหม่ ขอหารือกรณีการแก้ไขรายการชื่อบิดาของเด็กชายชัยวุฒ อุดมปัญญานันท์ ในสูติบัตร จากนายวิชาญ อุดมปัญญานันท์ เป็นนายรุ่งโรจน์ พาทยโกศล โดยมีหนังสือรายงานผลการพิสูจน์บุตร (ผลตรวจ ดี.เอ็น.เอ.) ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหลักฐาน และจังหวัดเชียงใหม่มีความเห็นประกอบข้อหารือใน ๓ ประเด็น นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วขอเรียนว่า ความเห็นของจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้วินิจฉัยกรณีการแก้ไขรายการในสูติบัตรของเด็กชายชัยวุฒ อุดมปัญญานันท์ ถูกต้องตามแนวทางที่กฎหมายระเบียบกำหนดไว้แล้วทั้ง ๓ ประเด็น คือ

๑. รายงานผลการตรวจพิสูจน์บุตร (ผลตรวจ ดี.เอ็น.เอ) ของนายวิชาญ อุดมปัญญานันท์ ออกโดยคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถือเป็นเอกสารราชการซึ่งพอเพียงที่จะนำมาใช้เป็นหลักฐานในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการชื่อบิดาในทะเบียนบ้านและสูติบัตรได้ โดยระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๑) กำหนดให้เป็นดุลยพินิจของนายทะเบียน หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ก็ให้แก้ไขรายการได้ แต่หากนายทะเบียนไม่เชื่อถือก็สามารถขอตรวจสอบไปยังหน่วยงานราชการผู้ออกเอกสารหรือสอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมได้

๒. เอกสารทางราชการที่จะนำไปใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๑) จะต้องเป็นเอกสารที่ออกโดยหน่วยงานของทางราชการ หากหน่วยงานเอกชนออกให้ก็ไม่ถือเป็นเอกสารราชการ การพิจารณาดำเนินการแก้ไขรายการกรณีไม่มีเอกสารราชการมาแสดงจึงต้องเป็นไปตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ข้อ ๑๑๕ (๒) ดังนั้น รายงานผลการพิสูจน์บุตร (ผลตรวจ ดี.เอ็น.เอ) ที่คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการออกให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง จึงถือเป็นเอกสารทางราชการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๕ (๑) ซึ่งผู้ยื่นคำร้องสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการได้

๓. กรณีที่นายรุ่งโรจน์ พาทยโกศล ขอจดทะเบียนรับรองบุตรแล้วนำหลักฐานนั้นมาขอแก้ไขรายการบิดาในสูติบัตรที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถดำเนินการได้แต่นายทะเบียนอำเภอจะจดทะเบียนรับรองบุตรได้จะต้องมีคำสั่งศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๘ เนื่องจากเด็กชายชัยวุฒ อุดมปัญญานันท์ ยังไม่สามารถให้ความยินยอมด้วยตนเองได้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมิได้มีการจดทะเบียนรับรองบุตร หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า เด็กชายชัยวุฒ อุดมปัญญานันท์ เป็นบุตรของนายรุ่งโรจน์ พาทยโกศล จริง นายทะเบียนก็สามารถพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการได้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ข้อ ๑๑๕ (๑) หรือ ๑๑๕ (๒) แล้วแต่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง
นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๗๔๘๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติการใช้คำนำนามสตรี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/ท ๒๑๔๕ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๔/๒๙๖๗ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๔

ตามที่หารือกรณีหญิงมีหรือเคยมีสามีแต่มิได้จดทะเบียนสมรส ประสงค์ขอเปลี่ยนคำนำนามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" โดยนำหลักฐานสูติบัตรมาแสดง สำนักทะเบียนจะดำเนินการให้ได้หรือไม่ และกรณีสำนักทะเบียนได้เปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" ให้แล้ว ต่อมาหญิงนั้นยื่นคำร้องขอเปลี่ยนคำนำนามกลับมาเป็น "นางสาว" อีกได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทย ได้หารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามข้อหารือของกรุงเทพมหานคร และได้หารือเพิ่มเติมในกรณีหญิงที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสได้เปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" ก่อนที่คณะกรรมการกฤษฎีกาจะมีความเห็น และไม่ประสงค์จะขอเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นางสาว" อีก สำนักทะเบียนต้องเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นางสาว" หรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) มีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีหญิงมีบุตรแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ใช้คำนำนามว่า "นางสาว" เมื่อไปติดต่อทำหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ชี้แจงว่าในปัจจุบันกระทรวงการต่างประเทศไม่ได้แนะนำให้หญิงซึ่งมีบุตรโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสเปลี่ยนคำนำนามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" โดยในกรณีที่มารดาของผู้เยาว์ไม่ได้สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็จะให้มารดาเป็นผู้ทำหนังสือยินยอมชดใช้ค่าเสียหายอันอาจเกิดจากการที่ทางราชการต้องดำเนินการเกี่ยวกับผู้เยาว์ โดยกระทรวงการต่างประเทศจะพิจารณาจากสูติบัตรของบุตรและบัตรประจำตัวประชาชนของมารดาเป็นสำคัญ

๒. กรณีที่หญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรส แต่เปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" นั้น เป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง หญิงนั้นสามารถร้องขอให้มีการแก้ไขเปลี่ยนคำนำนามกลับไปเป็น "นางสาว" ได้ตามมาตรา ๑๔ (๒) และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับข้อ ๑๑๕ และข้อ ๑๑๖ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้ให้ความเห็นในเรื่องการใช้คำนำนามสตรีไว้แล้วว่า หญิงมีสามีซึ่งต้องใช้คำนามว่า "นาง" ต้องเป็นหญิงที่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วเท่านั้น ดังนั้น การที่นายทะเบียนได้เปลี่ยนคำนำนามของหญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสเป็น "นาง" จึงเป็นการดำเนินการแก้ไขหลักฐานทางทะเบียนไปโดยไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้นายทะเบียนมีอำนาจแก้ไขรายการทะเบียนให้ถูกต้องได้เมื่อปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการ เพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงมีความเห็นว่า แม้หญิงนั้นจะไม่ได้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนคำนำนามเองก็ตาม นายทะเบียนก็อาจแก้ไขคำนำนามของหญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสจาก "นาง" เป็น "นางสาว" เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่เขตทุกเขตถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ไพโรจน์ พรหมสาส์น**
(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. (๐๒) ๒๘๒๐๗๗๖, ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๘
โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๓๗๕๑

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้คำนำนามสตรี

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๘๔๐ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หารือปัญหาเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการใช้คำนำนามสตรีตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี[๑] สรุปความได้ว่า แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๘ กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ ได้ถือปฏิบัติในเรื่องการใช้คำนำนามสตรีว่า ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามีให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิม และถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้วแต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ไม่ว่าจะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ตาม ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนาม[๒] ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ กระทรวงมหาดไทยได้หารือเรื่องการใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร มายังสำนักงานฯ ว่า หญิงซึ่งมีสามีโดยมิได้จดทะเบียนสมรสจะสามารถติดต่อยื่นคำขอแก้ไขรายการต่าง ๆ ของบุตรในเอกสารการทะเบียนราษฎรโดยที่ใช้คำนำนามว่า "นางสาว" ได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) มีความเห็นว่า[๓] หญิงมีสามีซึ่งต้องใช้คำนำนามว่า "นาง" ตามข้อ ๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรีนั้น ต้องเป็นหญิงที่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕๗[๔] แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ดังนั้น หญิงที่มีบุตรโดยมิได้จดทะเบียนสมรสจึงไม่ต้องเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง"[๕]

ส่งพร้อมหนังสือที่ ๐๖๐๑/๐๓๐๔ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

[๑] พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวประกาศใช้บังคับเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐

[๒] หนังสือเวียนของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียน ซึ่งวางแนวปฏิบัติไว้ว่า คำว่า "ผู้ที่มีสามีแล้ว" น่าจะหมายถึงสตรีที่มีสามีแล้ว จะเป็นสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ย่อมใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามของตนตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้

[๓] บันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร (เรื่องเสร็จที่ ๔๖๘/๒๕๓๘)

[๔] มาตรา ๑๔๕๗ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

[๕] กรมการปกครองได้มีหนังสือเวียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๙๗๖ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๘ เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรและการใช้คำนำนามสตรี เพื่อให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สืบเนื่องจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าว กระทรวงมหาดไทย ได้ขอหารือเพิ่มเติมรวม ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) กรณีหญิงมีสามีแต่มิได้จดทะเบียนสมรสซึ่งใช้คำนำนาม "นางสาว" ได้ไปติดต่อทำหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ แต่เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศได้แนะนำว่ากรณีมีบุตรจะต้องเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" ก่อนจึงจะทำหนังสือเดินทางได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหากับหญิงนั้นและสำนักทะเบียนในการแก้ไขคำนำนาม กรณีจะมีแนวทางและวิธีปฏิบัติให้สำนักทะเบียนแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร และการที่กระทรวงการต่างประเทศแนะนำให้หญิงซึ่งมีบุตรโดยมิได้จดทะเบียนสมรสเปลี่ยนคำนำนามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ก่อนทำหนังสือเดินทางนั้นจะสามารถกระทำได้หรือไม่

(๒) กรณีหญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสและเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" แล้วจะร้องขอเปลี่ยนคำนำนามกลับไปเป็น "นางสาว" อีกได้หรือไม่

(๓) กรณีหญิงที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสและได้เปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" แล้วก่อนที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้ให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าวแต่ไม่ประสงค์จะเปลี่ยนคำนำนามกลับไปเป็น "นางสาว" อีก สำนักทะเบียนจะต้องเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นางสาว" หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในประเด็นนี้ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในปัจจุบันกระทรวงการต่างประเทศไม่ได้แนะนำให้หญิงซึ่งมีบุตรโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสเปลี่ยนคำนำนามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ตามข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยแต่อย่างใด โดยในกรณีที่มารดาของผู้เยาว์ไม่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็จะให้มารดาเป็นผู้ทำหนังสือยินยอมชดใช้ค่าเสียหาย อันอาจเกิดจากการที่ทางราชการต้องดำเนินการเกี่ยวกับผู้เยาว์ โดยกระทรวงการต่างประเทศจะพิจารณาจากสูติบัตรของบุตรและบัตรประจำตัวประชาชนของมารดาเป็นสำคัญ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงมีความเห็นว่า กรณีไม่ได้มีปัญหาทางกฎหมายที่จะต้องวินิจฉัยแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง เนื่องจากข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี[๖] บัญญัติให้หญิงมีสามีแต่สามียังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำนำนามว่า "นาง" ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) มีความเห็นว่า หญิงมีสามีซึ่งต้องใช้คำนำนามว่า "นาง" ตามข้อ ๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรีนั้น ต้องเป็นหญิงที่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะต้องมีการจดทะเบียนสมรสแล้วเท่านั้น[๗] ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงมีความเห็นว่าการที่หญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสแต่เปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" นั้น เป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง หญิงนั้นสามารถร้องขอให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำนำนามกลับไปเป็น "นางสาว" ได้ ตามมาตรา ๑๔ (๒) และมาตรา ๔๐[๘]

---

[๖]ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนื่องอยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์และราชทินนาม และ (๓) ผู้ที่จะได้ยกขึ้นกล่าวโดยเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้วแต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามแล้วเอานามสกุลของสามีเข้าประกอบ

ตัวอย่าง-เช่น "นางม้วน เอกะวัต" เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียกหรือเขียนโดยปกติ (ไม่ใช่ในราชการ) จะใช้แต่คำว่า "นาง" นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้

ตัวอย่าง-เช่น "นางเอกะวัต" เป็นต้น

(ค) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นต่ำกว่าพระยาลงมา ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น ต่างว่าสามีเป็นหลวงเอกะวัตวิสิฐ เรียกภรรยาว่า "นางเอกะวัต-วิสิฐ" เป็นต้น

[๗]โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓

[๘]มาตรา ๑๔ บุคคลผู้มีหน้าที่แจ้งการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของประวัติซึ่งปรากฏในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามมาตรา ๑๒ หรือผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีเจ้าของประวัติเป็นผู้เยาว์ ผู้อนุบาลในกรณีเจ้าของประวัติเป็นคนไร้ความสามารถ หรือทายาทเจ้าของประวัติ หรือผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าวข้างต้น อาจขอให้นายทะเบียนดำเนินการได้ที่สำนักทะเบียนในวันและเวลาราชการ ดังนี้

(๑) ฯลฯ ฯลฯ

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใด ๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามความเป็นจริง

เมื่อได้รับคำขอตาม (๒) ให้นายทะเบียนมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับคำขอ หรือไม่ดำเนินการตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับทราบคำสั่งจากนายทะเบียนกลาง

เงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติม ลบ หรือทำให้ทันสมัยซึ่งข้อมูลใดๆ ในข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และการอุทธรณ์ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับข้อ ๑๑๕ และข้อ ๑๑๖[๙] ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ประเด็นที่สาม เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้ให้ความเห็นในเรื่องการใช้คำนำนามสตรีไว้แล้วว่า หญิงมีสามีซึ่งต้องใช้คำนามว่า "นาง" ต้องเป็นหญิงที่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วเท่านั้น ดังนั้น การที่นายทะเบียนได้เปลี่ยนคำนำนามของหญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรส เป็น "นาง" จึงเป็นการดำเนินการแก้ไขหลักฐานทางทะเบียนไปโดยไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม[๑๐] แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้นายทะเบียนมีอำนาจแก้ไขรายการทะเบียนให้ถูกต้องได้เมื่อปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการ เพื่อดำเนินการ

---

[๙]ข้อ ๑๑๕ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรนำเอกสารราชการมาแสดงไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร ให้ผู้ยื่นคำร้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

(๒) ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่มีเอกสารราชการมาแสดง ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอพร้อมด้วยความเห็น เมื่อนายอำเภอพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ ให้นายอำเภอสั่งนายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

ฯลฯ ฯลฯ

ข้อ ๑๑๖ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตรหรือมรณบัตร ให้ยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางแล้วแต่กรณี

หากปรากฏว่าสูติบัตรหรือมรณบัตรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งให้สำนักทะเบียนดังกล่าวทราบเพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

[๑๐]มาตรา ๑๐ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้แสดงหลักฐานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็น และเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยให้มีอำนาจเข้าไปสอบถามผู้อยู่ในบ้านใด ๆ ได้ตามอำนาจหน้าที่แต่ต้องแจ้งให้เจ้าบ้านทราบก่อน ทั้งนี้ ให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

ในการเข้าไปสอบถามตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่า การดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบหรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้อง แล้วแต่กรณี

จัดทำหลักฐานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงมีความเห็นว่า แม้หญิงนั้นจะไม่ได้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนคำนำนามเองก็ตาม นายทะเบียนก็อาจแก้ไขคำนำนามของหญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสจาก "นาง" เป็น "นางสาว" เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายได้

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๔๔

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๑๕๖๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท. ๑๐๒๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๔๔

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องแนวทางปฏิบัติในการใช้คำนำนามสตรี

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเกี่ยวกับการแก้ไขรายการคำนำนามในเอกสารการทะเบียนราษฎรของหญิงที่มีสามีโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ซึ่งขอแก้ไขคำนำนามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" โดยผู้ร้องแจ้งว่าโรงเรียนให้ดำเนินการเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการศึกษาของบุตร

กรณีเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขอเรียนว่ากระทรวงมหาดไทยได้เคยหารือแนวทางปฏิบัติไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งได้รับแจ้งผลการพิจารณาสรุปว่า หญิงมีสามีซึ่งต้องใช้คำนำนามว่า "นาง" นั้น ต้องเป็นหญิงที่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะต้องมีการจดทะเบียนสมรสแล้วเท่านั้น และการที่หญิงซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสจะขอเปลี่ยนคำนำนามเป็น "นาง" เป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ปรากฏรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ ดังนั้น สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นจึงไม่อาจดำเนินการให้ตามที่ประชาชนร้องขอได้ ซึ่งหากความเป็นไปตามที่ผู้ร้องแจ้งว่าโรงเรียนแจ้งให้ดำเนินการแล้ว ย่อมทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีบิดาและมารดาที่ไม่อาจจดทะเบียนสมรส หรือมีแต่มารดาฝ่ายเดียว ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยใคร่ขอความร่วมมือในการแจ้งหน่วยงาน และสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศที่อยู่ในสังกัดทราบข้อเท็จจริงตามกฎหมายเกี่ยวกับการใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร เพื่อจะได้ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจุบันกระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล)

ซึ่งเคยแจ้งให้หญิงที่มีบุตรขอแก้ไขรายการคำนำนามในทะเบียนบ้านจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ก่อนการขอทำหนังสือเดินทางไปต่างประเทศก็ได้ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา ผลเป็นประการใดแจ้งกระทรวงมหาดไทยทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๒๘๑-๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๙๔๙๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕

เรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๑๓๐๕/๙๙๑๗ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕

ตามที่ได้แจ้งรายงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยในต่างประเทศเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของหญิงไทยที่ประสงค์จะแก้ไขชื่อสกุลตามสามีซึ่งเป็นชาวต่างประเทศแต่ไม่ได้รับความสะดวก เนื่องจากสำนักทะเบียนปฏิบัติในเรื่องการเรียกหลักฐานเอกสารไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอหารือการปฏิบัติ ดังนี้

๑. หญิงไทยที่ได้สมรสกับสามีชาวต่างประเทศตามกฎหมายของต่างประเทศ หากต้องการเดินทางกลับมาบันทึกแก้ไขสถานะทางครอบครัวในเอกสารการทะเบียนราษฎรในประเทศไทย จะต้องนำหลักฐานใดมาแสดงบ้าง

๒. การดำเนินการตามข้อ ๑ สามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นกระทำการแทนได้หรือไม่ และจะเป็นปัญหาต่อระบบการจัดทำข้อมูลบุคคลในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย หรือไม่

ความละเอียดแจ้งตามหนังสือที่อ้างถึงแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนว่าแนวทางปฏิบัติในกรณีหญิงไทยที่จดทะเบียนสมรสกับชาวต่างประเทศตามกฎหมายของต่างประเทศ มีความประสงค์จะขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านเป็นชื่อสกุลตามสามีนั้น จะต้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวก่อน แล้วจึงนำสำเนาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวนั้นไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านต่อไป ทั้งนี้ ในการขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนเขตกรุงเทพมหานครแห่งใดก็ได้ โดยต้องแสดงหลักฐานประกอบการยื่นคำร้อง ได้แก่

(๑) หลักฐานการสมรสกับสามีชาวต่างประเทศตามแบบของกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งมีคำรับรองถูกต้องและคำแปลภาษาไทย รวมทั้งได้ผ่านการตรวจรับรองและลงเลขนิติกรณ์จากกระทรวงการต่างประเทศแล้ว

(๒) บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหนังสือเดินทาง (กรณีผู้ร้องเป็นชาวต่างประเทศ)

(๓) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้อง

ฉะนั้น การร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวจึงไม่จำเป็นต้องใช้เอกสารแสดงตนของสามีชาวต่างประเทศแต่อย่างใด

สำหรับประเด็นการมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทนนั้น ขอเรียนว่าการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็นการบันทึกในทะเบียนให้ปรากฏหลักฐานภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์เท่านั้น มิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือทำให้เกิดสิทธิหรือหน้าที่ใด ๆ เพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นการร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว จึงสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยได้เคยแจ้งให้ทราบแล้วตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๑๙๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ส่วนการขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านก็เช่นเดียวกัน หากผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าของรายการไม่สามารถขอดำเนินการด้วยตนเองก็สามารถมอบอำนาจให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อระบบการจัดทำข้อมูลบุคคลแต่อย่างใด เพราะเมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้อนุมัติให้แก้ไขรายการในทะเบียนบ้านตามที่ร้องขอแล้ว จะมีระบบการปรับปรุงรายการบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง ประกอบกับในการดำเนินการใดๆ ที่จะต้องใช้ข้อมูลรายการประชาชน เช่น การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน การจดทะเบียนสมรส เป็นต้น จะใช้การประมวลผลข้อมูลจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร/โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๓๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กทม. ๑๐๓๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๔๕

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในมรณบัตร

เรียน นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเขางู

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเขางู ด่วนที่สุด ที่ รบ ๖๒๑๐๑/๙๙ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ตามที่ขอหารือแนวทางการปฏิบัติ กรณีนางละออ เอี่ยมกิจ ยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในมรณบัตรของบุตรชื่อ น.ส.มะลิ เอี่ยมกิจ ช่องรายการมารดา จาก "ละออง" เป็น "ละออ" ซึ่งก่อนเสียชีวิตผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านท้องที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และเสียชีวิตที่บ้านเลขที่ ๗๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลเกาะพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี (บ้านผู้ยื่นคำร้องซึ่งเป็นมารดาของผู้ตาย) จึงขอหารือแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๖ กรณีการยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการในมรณบัตรว่านายทะเบียนต้องให้ผู้ร้องยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่ผู้ตายเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๖ กำหนดสถานที่ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน สูติบัตร หรือมรณบัตร ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก็เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ยื่นคำร้อง จากกรณีที่หารือข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ยื่นคำร้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านท้องที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเขางู นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเขางู จึงมีหน้าที่พิจารณาดำเนินการแก้ไขรายการในมรณบัตรของบุตรผู้ร้องดังกล่าว ทั้งนี้ หากได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเรียบร้อยแล้ว ให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอดำเนินสะดวกทราบเพื่อจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการมรณบัตร ตอนที่ ๒ ให้ถูกต้องตรงกันตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๖ วรรค ๒ อนึ่ง ในการหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรในโอกาสต่อไป ขอให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติ

ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ โดยให้หารือผ่านสำนักทะเบียนจังหวัดก่อนทุกกรณีโดยเคร่งครัดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายไกรราศ แก้วดี)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร./โทรสาร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สน.สก.(กนก.) โทร. ๐-๒๒๒๕-๕๕๑๘-๙

ที่ มท ๐๓๐๗.๓/๒๙ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๕

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีแก้ไขรายการบิดาในทะเบียนบ้านและสูติบัตร

เรียน ผอ.สน.บท.

ตามที่ สน.บท.มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๖๘๒๒ ลว.๑๑ ก.ย. ๒๕๔๕ ถึง สน.สก. แจ้งว่า จว.อุดรธานี ได้รับรายงานจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานีว่า นายประเมิน ทองเพ็ชร ได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและสูติบัตรให้กับบุตรของตน คือ เด็กชายธนวัฒน์ ทองเพ็ชร ในช่องรายการบิดาจาก "วัลลภ" เป็น "ประเมิน" เพื่อให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยผู้ร้องอ้างว่า เหตุที่แจ้งรายการผิดจากข้อเท็จจริง เนื่องจากเมื่อครั้งที่นางบุญหลาย สวามีเดช ภรรยา คลอดบุตรชื่อ เด็กชายธนวัฒน์ฯ เมื่อวันที่ ๑๙ ก.ค. ๒๕๓๒ ที่บ้านเลขที่ ๒๔ หมู่ที่ ๖ ต.เกาะลอย อ.พานทอง จว.ชลบุรี ผู้ร้องไม่มีเอกสารทางราชการใดๆ เพื่อยืนยันตัวบุคคลไปประกอบการแจ้งเกิดให้กับบุตร จึงได้มอบให้นายสมพงษ์ ประสนิท ซึ่งเป็นเจ้าบ้านไปแจ้งเกิดให้ โดยให้นายทะเบียนลงรายการบิดาของบุตรชื่อ "นายวัลลภ" ซึ่งเป็นพี่ชายของผู้ร้องแทน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานีได้สอบสวนพยานบุคคลและส่งเรื่องให้ นอภ.เมืองอุดรธานีพิจารณาอนุมัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๒) กรณีดังกล่าว อ.เมืองอุดรธานี มีความเห็นว่า การแก้ไขรายการของบุคคลดังกล่าวเป็นการแจ้งเท็จต่อนายทะเบียน จึงให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานีดำเนินการตามนัยหนังสือสำนักทะเบียนกลางที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔ ลว. ๙ ม.ค. ๒๕๓๙ ซึ่งสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานีได้แจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอพานทอง จว.ชลบุรี ดำเนินการยกเลิกสูติบัตร แต่สำนักทะเบียน อ.พานทอง แจ้งว่า กรณีการแก้ไขเอกสารทางการทะเบียนของเด็กชายธนวัฒน์ ทองเพ็ชร จะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๒) และข้อ ๑๑๖

ความเห็นของ จว.ชลบุรี พิจารณาเห็นว่า กรณีการขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและสูติบัตรให้แก่บุตรของนายประเมิน ทองเพ็ชร นั้น จากการสอบสวนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานีได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในการแจ้งเกิดเด็กชายธนวัฒน์ฯ เมื่อวันที่ ๑๙ ก.ค. ๒๕๓๒ เจ้าบ้านเป็นผู้แจ้งการเกิดโดยแจ้งให้นายทะเบียนลงรายการบิดาชื่อ "นายวัลลภ" แทน "นายประเมิน" ผู้เป็นบิดาที่แท้จริงอันเป็นการแจ้งข้อความ หรือรายการอันเป็นเท็จต่อนายทะเบียน การขอแก้ไขดังกล่าวสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานี จะต้องดำเนินการตามนัยหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔ ลว. ๙ ม.ค. ๒๕๓๙ ส่วนกรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ (๒) ควรเป็นการแก้ไขกรณีคัดลอกรายการผิดพลาดจากทะเบียนบ้านเดิม กรณีเขียนผิด หรือผิดพลาดเพราะเหตุอื่น แต่เนื่องจากระเบียบ และหนังสือสั่งการมิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวไว้ชัดเจนเท่าที่ควร ทำให้สำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องมีความเห็นขัดแย้งกันในทางปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและสูติบัตรดังกล่าวถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย จว.อุดรธานี จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ อย่างไร นั้น

สน.สก.พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

<u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ข้อ ๑๑๕ ข้อ ๑๑๖ แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

สน.สก.พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ตอนที่ ๓ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ข้อ ๑๑๕ ข้อ ๑๑๖ เป็นการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ที่ไม่ใช่เกิดจากการทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อ หรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในเอกสารการทะเบียนราษฎรโดยมิชอบ และหากเป็นการกระทำในลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นความผิดตามกฎหมาย พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า "ผู้ใดทำ ใช้ หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น มีชื่อหรือมีรายการอย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้าน หรือเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" และมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หมวด ๓ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร มาตรา ๒๖๔-๒๖๘

<u>ประเด็นที่สอง</u> ในกรณีการขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและสูติบัตรให้แก่บุตรของนายประเมิน ทองเพ็ชร ที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานี จากการสอบสวนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานี ได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในการแจ้งเกิดเด็กชายธนวัฒน์ ทองเพ็ชร เมื่อวันที่ ๑๙ ก.ค. ๒๕๓๒ เจ้าบ้านเป็นผู้แจ้งการเกิดได้แจ้งให้นายทะเบียนลงรายการบิดาชื่อ "นายวัลลภ" แทน "นายประเมิน" ผู้เป็นบิดาที่แท้จริง จว.อุดรธานี มีความเห็นว่า การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นการแจ้งข้อความหรือ รายการอันเป็นเท็จต่อนายทะเบียน ในกรณีการขอแก้ไขดังกล่าวสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครอุดรธานีจะต้องดำเนินการตามนัยหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔ ลว. ๙ ม.ค. ๒๕๓๙ หรือไม่อย่างไร นั้น

ความเห็นของ สน.สก.พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีประเด็นที่สอง ควรนำแนวทางหนังสือสั่งการของสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๔ ลว. ๙ ม.ค. ๒๕๓๙ มาปรับใช้ ซึ่งกำหนดว่า

".... กรณีมีการแจ้งข้อความหรือรายการอันเป็นเท็จต่อนายทะเบียน

๑) ให้นายทะเบียนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงว่า รายการหรือข้อความใดในสูติบัตรได้มีการแจ้งเท็จไว้หรือไม่ และรายการที่เป็นจริงคืออะไร หากปรากฏว่าในการแจ้งการเกิด ผู้แจ้งเจตนาแจ้งข้อความหรือรายการอันเป็นเท็จไว้ ก็ให้นายทะเบียนแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้งฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗

๒) ให้นายทะเบียนอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ สั่งยกเลิกสูติบัตรฉบับดังกล่าว และจำหน่ายรายการออกจากทะเบียนบ้าน แล้วรายงานสำนักทะเบียนกลางตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๗ ก. เป็นการเฉพาะราย ..."

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายนิรวัชช์ ปุณณกันต์)
ข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับ ๘ รกท.
ผอ.สน.สก.

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑ ธันวาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้ไขชื่อสกุล

เรียน นายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองชุมแสง

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองชุมแสง ที่ นว ๕๒๑๐๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๖

ตามที่ขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน กรณีนายยงยุทธ ธีรศิลป ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลของมารดา ชื่อนางกิมลี้ ธีระศิลป์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๔/๘ ถนนแสงมณี ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จาก "ธีระศิลป์" เป็น "ธีรศิลป" เพื่อให้ตรงกับชื่อสกุลของตนเอง สำนักทะเบียนได้ตรวจสอบหลักฐานทะเบียนบ้านเดิมฉบับปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ปรากฏว่านางกิมลี้ฯ และนายยงยุทธฯ ใช้ชื่อสกุล "ธีระศิลป์" ซึ่งผู้ร้องแจ้งว่าเมื่อย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่ที่เขตสัมพันธวงศ์ ได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของตนเอง จาก ธีระศิลป์ เป็น ธีรศิลป เพื่อให้ตรงกับหลักฐานการศึกษาใบสุทธิและใช้ชื่อสกุลนี้มาตลอด ในการนี้ สำนักทะเบียนจึงขอคำแนะนำจากสำนักทะเบียนอำเภอชุมแสง มีความเห็นตรงกันว่าเป็นการไม่ถูกต้อง เนื่องจากผู้ร้องไม่มีหลักฐานประกอบในการยื่นคำร้องขอแก้ไขและไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรเป็นไปตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ สรุปว่ากรณีผู้ยื่นคำร้องนำเอกสารราชการมาแสดงไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะจัดทำขึ้นก่อนหรือหลังการจัดทำทะเบียนราษฎร เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าเอกสารดังกล่าวเชื่อถือได้ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้ กรณีไม่มีเอกสารราชการมาแสดงให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี สอบสวนพยานหลักฐานแล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอพร้อมความเห็น เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ก็ให้สั่งนายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้ จากกรณีข้อหารือจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าการใช้ชื่อสกุล "ธีระศิลป์" ของนางกิมลี้ฯ (มารดาผู้ร้อง) ซึ่งปรากฏตามหลักฐานทะเบียนบ้านตั้งแต่ฉบับปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นชื่อสกุลที่ถูกต้องหรือไม่ หากเป็นชื่อสกุลที่ถูกต้องแล้ว ก็ไม่มีเหตุอันใดจะต้องแก้ไขรายการดังกล่าว เว้นแต่จะมีการขอตั้งชื่อสกุลใหม่

หรือขอใช้ร่วมชื่อสกุล แต่หากปรากฏว่าชื่อสกุลไม่ถูกต้อง ก็ชอบที่นายทะเบียนจะดำเนินการให้ตามคำร้อง โดยถ้าผู้ร้องไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง ผู้ร้องก็สามารถนำพยานบุคคลผู้น่าเชื่อถือ เช่น มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือญาติพี่น้องร่วมวงศ์สกุลเดียวกันมายืนยันข้อเท็จจริงต่อนายทะเบียนก็ได้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๕ ทั้งนี้ ในการหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรในโอกาสต่อไป ขอให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ โดยให้หารือผ่านสำนักทะเบียนจังหวัดก่อนทุกกรณีโดยเคร่งครัดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายไกรราศ แก้วดี)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนราษฎร

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๖ โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

สื่อสาร สป. ๘๒๙-๗๓๑๖

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัดและนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๓ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖
๒. แบบตัวอย่างตรายางประทับด้านหลังสูติบัตร จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึงได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในเรื่อง สัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนต่างๆ ในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติ นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้รับข้อหารือจากสำนักทะเบียนและหน่วยงานต่างๆ ในปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติสัญชาติฯ เป็นจำนวนมาก จึงได้นำเรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ซึ่ง ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ดังนั้น เพื่อให้สำนักทะเบียนต่างๆ ได้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน จึงขอกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๑. ยกเลิกหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๒๓ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ **ทั้งนี้ให้ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการไปแล้ว**

๒. ให้สำนักทะเบียนต่างๆ ลงรายการสัญชาติของบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามแนวทางการวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งปรากฏในหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๓. **แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย**

๓.๑ เมื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อและขอลงสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนา ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ โดยให้นายทะเบียนสอบสวน

และบันทึกปากคำผู้ร้องไว้ใน ปค. ๑๔ ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับบิดา มารดาของผู้ร้องว่ามีสัญชาติใดและมีภูมิลำเนาที่ใด และอาจสอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมได้ไม่เกิน ๓ ปาก **เฉพาะกรณีที่ผู้ร้องมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย มารดาเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา ๗ ทวิ บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรส หรือมิได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือไม่มีคำพิพากษาของศาลให้ผู้ร้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา ในกรณีนี้ให้ผู้ร้องพิสูจน์หรือแสดงหลักฐานจนเป็นที่เชื่อถือได้ว่ามีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย**

๓.๒ กรณีบุคคลตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยระบุในช่องสัญชาติเป็น **"ไทย"** ซึ่งเคยเป็นผู้อยู่ในข่ายที่ต้องถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ แต่สำนักทะเบียนยังมิได้ดำเนินการจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบเดิม กรณีนี้ให้คงรายการบุคคลดังกล่าวรวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนไว้ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ว่า "บุคคลลำดับที่....ได้สัญชาติไทยตาม ม.๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕" แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปี กำกับไว้

๓.๓ กรณีบุคคลตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยระบุในช่องสัญชาติเป็น**สัญชาติอื่น**ซึ่งเคยเป็นผู้อยู่ในข่ายประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ ๓๓๗ แต่สำนักทะเบียนยังมิได้จำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ตามระเบียบเดิม กรณีนี้ให้คงรายการบุคคลดังกล่าวรวมทั้งเลขประจำตัวประชาชนไว้ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งให้การแก้ไขรายการสัญชาติเป็นไทยให้ถูกต้อง โดยให้นายทะเบียนหมายเหตุในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ว่า "บุคคลลำดับที่...ได้สัญชาติไทย ตาม ม. ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕" แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปี กำกับไว้ พร้อมกับให้รายงานการแก้ไขสัญชาติตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๔๗ ก. ด้วย

๓.๔ กรณีที่สำนักทะเบียน รับแจ้งการเกิดให้แก่บุคคลตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเกิดตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ จนถึงวันที่สำนักทะเบียนได้รับหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ลับ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕ โดยออกสูติบัตรเป็น**สูติบัตร (ท.ร.๓)** และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ระบุว่า "ไม่ได้สัญชาติไทย" หรือสัญชาติอื่น ๆ ไว้แล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๓.๑

๓.๕ สำหรับสูติบัตรซึ่งสำนักทะเบียนออกให้แก่บุคคลตามข้อ ๓.๒-๓.๔ ให้หมายเหตุด้านหลังสูติบัตรตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ โดยไม่ต้องแก้ไขรายการใดๆ ในสูติบัตร แล้วลงชื่อนายทะเบียนพร้อมวันเดือนปี กำกับ สำหรับสูติบัตรที่ออกโดยสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนดำเนินการ เช่นเดียวกันแล้วให้สำเนาสูติบัตรซึ่งได้ดำเนินการหมายเหตุไว้ถูกต้องแล้วให้สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรเพื่อหมายเหตุในสูติบัตร ตอนที่ ๒ ด้วย

กรณีสูติบัตรชำรุดในสาระสำคัญหรือสูญหายและสำนักทะเบียนไม่อาจสำเนาสูติบัตรของบุคคลดังกล่าวได้ให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านเท่านั้น

๔. **แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย**

กรณีบุตรเกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว มารดาสัญชาติไทย บิดามารดาจะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ตาม และบุตรแจ้งการเกิดตามกฎหมายของประเทศนั้นแล้วเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๕

อนึ่ง ในกรณีนี้ ถ้าผู้ร้องถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ดำเนินการเช่นเดียวกัน และเมื่อได้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แล้ว ให้แจ้งผู้ร้องนำใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ คืนให้แก่หน่วยงานที่ออกเอกสารด้วย

๕. กรณีบุคคลตามข้อวินิจฉัยสัญชาติ กรณีที่ ๑๓ หรือกรณีที่ ๑๖ ซึ่งตามกฎหมายสัญชาติฉบับเดิมบุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทย แต่เมื่อพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับบุคคลดังกล่าวไม่ได้สัญชาติไทย โดยผลของมาตรา ๗ ทวิ และมาตรา ๑๑ ให้นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๔ พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบว่า มีสิทธิยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง และมาตรา ๑๑ วรรคท้ายได้

๖. เมื่อนายทะเบียนได้ลงชื่อในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่ว่าในกรณีใดๆ **ให้ประทับชื่อและตำแหน่ง พร้อมวัน เดือน ปี กำกับทุกครั้ง** เพื่อเป็นหลักฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อถือได้ว่าเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารที่ออกโดยถูกต้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้แจ้งให้สำนักทะเบียนในความรับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูวงศ์ ฉายะบุตร)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร
ฝ่ายอำนวยการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐๒-๒๘๑๓๑๒๑

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๕๕๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๒ กันยายน ๒๕๔๔

เรื่อง การวินิจฉัยเรื่องสัญชาติของบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๕๖๐/๒๕๔๓

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งแนวการวินิจฉัยและการปฏิบัติในเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้แจ้งอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล ทุกแห่ง และเมืองพัทยา ถือปฏิบัติไว้แล้วตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ได้รับการหารือจากจังหวัดอุทัยธานีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเรื่องการออกสูติบัตรของบุตรที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งมีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย มารดาเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และไม่ได้จดทะเบียนสมรส ว่าบุตรดังกล่าวจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ ๕๖๐/๒๕๔๓ วินิจฉัยสัญชาติของบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักร โดยมีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนสัญชาติอื่น ว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากบิดาไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวมีความแตกต่างกับกรณีตามข้อหารือของจังหวัดอุทัยธานี ในเรื่องของสถานที่เกิด จึงได้หารือที่ปรึกษาด้านกฎหมายกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีความเห็นว่ากรณีของจังหวัดอุทัยธานีนั้นจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) มิใช่มาตรา ๗ (๑)

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวินิจฉัยสัญชาติของบุคคล เป็นไปด้วยความถูกต้องตามคำพิพากษาของศาลฎีกาและความเห็นของที่ปรึกษาด้านกฎหมายกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้แจ้งอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยา ในฐานะสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่ ถือปฏิบัติโดยเปลี่ยนแปลงแนวการวินิจฉัยสัญชาติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๗๔๕ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖ ดังนี้

๑. กรณีบุคคลที่เกิดในประเทศไทย โดยมีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย มารดาเป็นบุคคลต่างด้าวเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ บิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรส บุตรจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. กรณีบุคคลที่เกิดนอกราชอาณาจักร โดยมีบิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย มารดาเป็นคนสัญชาติอื่น บิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรส บุตรไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากบิดาไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย

๓. การวินิจฉัยสัญชาติตามข้อ ๑-๒ ข้างต้น ให้เริ่มดำเนินการนับแต่วันที่ออกหนังสือสั่งการฉบับนี้ และหากเกิดกรณีร้องเรียนว่าบุคคลใดเป็นผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือประชาชนรายใดได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามแนวการวินิจฉัยสัญชาติดังกล่าวข้างต้น ขอให้นายทะเบียนชี้แจงและแนะนำผู้นั้นให้ใช้อำนาจทางศาลในการวินิจฉัยสัญชาติผลเป็นประการใดให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๖๒๙-๙๑๒๕-๔๐ ต่อ ๑๓๑๘, ๑๓๒๔
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖, โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๓๑๒๑
โทร. มท. ๕๑๒๓๑ โทร. Hot Line ศปท. ๖๐๖๖

คำพิพากษา

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๕๖๐/๒๕๔๓ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๕ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๓

ความแพ่ง

นางสาววิไลพร พรมไชยา ที่ ๑
นางสาวพัชรี พรมไชยา ที่ ๒
นายแสงเพชร พรมไชยา ที่ ๓
นางสาววรรณวิสา พรมไชยา ที่ ๔
เด็กชายทองแดง พรมไชยา ที่ ๕ ผู้ร้อง

ระหว่าง

พนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่งเขต ๔ ผู้คัดค้าน

เรื่อง คดีปกครอง (สัญชาติ)

ผู้ร้องทั้งห้า ฎีกาคัดค้าน คำพิพากษา
ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ลงวันที่ ๒๓ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๒
ศาลฎีกา รับวันที่ ๗ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๒

ผู้ร้องทั้งห้ายื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทย โดยเป็นบุตรของนายยุทธเวท พรมไชยา ผู้มีสัญชาติไทย และนางพันธ์ แสนคำ ผู้มีสัญชาติลาว เกิดที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวระหว่างนายยุทธเวทเดินทางไปประกอบอาชีพอยู่ในประเทศดังกล่าว และได้อยู่กินเป็นสามีภริยากับนางพันธ์ตามประเพณี ต่อมาปี ๒๕๒๗ นายยุทธเวทได้พาผู้ร้องทั้งห้าและนางพันธ์อพยพกลับเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๓๗ ผู้ร้องทั้งห้าได้ยื่นคำขอพิสูจน์สัญชาติต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ กรมตำรวจมีคำสั่งยกคำขอ ขอให้ไต่สวนและมีคำสั่งว่าผู้ร้องทั้งห้าเป็นบุคคลสัญชาติไทย

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้เป็นบุตรของนายยุทธเวทและนายยุทธเวทไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนางพันธ์ แสนคำผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่ได้สัญชาติไทย ขอให้ยกคำร้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว พิพากษายกคำร้อง ให้ผู้ร้องใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนผู้คัดค้าน โดยกำหนดค่าทนายความให้ ๑,๕๐๐ บาท

ผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษาแก้เป็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ต้องใช้ค่าทนายความแทนผู้คัดค้าน นอกจากที่แก้ คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ผู้คัดค้านแก้อุทธรณ์เอง จึงไม่กำหนดค่าทนายความชั้นอุทธรณ์ให้

ผู้ร้องทั้งห้าฎีกา

ศาลฎีกาคณะคดีปกครองตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังยุติได้ว่า ผู้ร้องทั้งห้าเกิดในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเป็นบุตรของนางพันธ์ แสนคำ ผู้มีสัญชาติลาวกับนายยุทธเวท พรมไชยา ผู้มีสัญชาติไทย แต่นางพันธ์กับนายยุทธเวทอยู่กินกันตามประเพณีโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกัน ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องทั้งห้ามีว่า ผู้ร้องทั้งห้าได้สัญชาติไทย โดยการเกิดหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยบิดา หรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย...และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า "บทบัญญัติมาตรา ๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย" ฉะนั้น ผู้ร้องทั้งห้าจะได้สัญชาติไทย โดยการเกิดหรือไม่ ต้องบังคับตามบทกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าเกิดนอกราชอาณาจักรไทยจะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ผู้ร้องต้องเกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย บิดาตามบทกฎหมายดังกล่าวหมายถึงบิดาตามกฎหมายไม่ได้หมายรวมถึงบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา หากจะหมายรวมถึงบิดาที่มิได้มีการสมรสกับมารดาด้วย กฎหมายจะบัญญัติไว้โดยแจ้งชัด เช่น ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นต้น เมื่อผู้ร้องทั้งห้าเกิดโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติลาว แม้เกิดจากบิดาผู้มีสัญชาติไทยแต่ไม่ใช่บิดาตามกฎหมาย ผู้ร้องทั้งห้าย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ ส่วนหนังสือที่กระทรวงมหาดไทย มีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร ให้ถือปฏิบัติตามข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติของบุคคลตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ว่า ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยบิดาผู้มีสัญชาติไทยกับมารดาผู้มีสัญชาติอื่น และบิดามิได้สมรสกับมารดาย่อมได้สัญชาติไทยตามเอกสารหมาย ร.๒๐ นั้น เห็นว่าหนังสือดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหามีผลลบล้างกฎหมายไม่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาชอบแล้ว ฎีกาของผู้ร้องทั้งห้าฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท
นายกนก พรรณรักษา
นายสกนธ์ กฤติยาวงศ์

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง การจัดทำทะเบียนราษฎรของคนต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๒ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗

ตามที่ได้ส่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับการหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิด การตาย และการย้ายที่อยู่ของคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ๓ สัญชาติที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) พิมพ์ลายนิ้วมือและถ่ายรูปแล้ว โดยปรากฏว่าสำนักทะเบียนบางแห่งใช้แบบพิมพ์ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการรับแจ้งการเกิดหรือการแจ้งย้ายที่อยู่ของคนต่างด้าวฯ กลุ่มนี้ เช่น จัดทำสูติบัตรโดยใช้แบบ ท.ร.๓ หรือออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่โดยใช้แบบ ท.ร.๗ ซึ่งไม่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับชุดคำสั่งของระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่เสร็จสมบูรณ์ทันต่อความต้องการใช้งานซึ่งมีปริมาณส่วนน้อย เนื่องจากจะต้องพัฒนาชุดคำสั่งสำหรับการบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติ การพิมพ์ลายนิ้วมือและถ่ายรูป รวมถึงการออกบัตรประจำตัวฯ ซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วน โดยชุดคำสั่งสำหรับการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรจะส่งให้สำนักทะเบียนใช้ปฏิบัติงานได้อย่างช้าภายในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๗ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ๓ สัญชาติเป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมโดยในระหว่างที่ชุดคำสั่งของระบบคอมพิวเตอร์ยังไม่เรียบร้อยให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การรับแจ้งการเกิดบุตรที่เกิดจากมารดาและบิดาที่เป็นคนต่างด้าวประเภทศูนย์ (๐๐) ซึ่งบุตรที่เกิดมาจะได้เลขประจำตัวบุคคลประเภทศูนย์และได้รับสูติบัตรตามแบบ ท.ร. ๐๓ นั้น ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิดรับแจ้งและออกหลักฐานใบรับแจ้งการเกิดตามแบบ ท.ร. ๑ ตอนหน้าให้กับผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน ๑ ฉบับ และจัดทำ

สำเนา ท.ร. ๑ ตอนหน้าเก็บไว้ ๑ ฉบับ เมื่อชุดคำสั่งสามารถใช้ปฏิบัติงานได้แล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการออกสูติบัตร (ท.ร. ๐๓) ตามรายการในสำเนา ท.ร. ๑ ตอนหน้า และส่งให้กับผู้แจ้ง รวมทั้งดำเนินการในส่วนของการเพิ่มชื่อเด็กลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๘ ต่อไป

๒. ในการรับแจ้งการเกิดให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเรียกหลักฐานจากผู้แจ้ง ได้แก่ แบบรับรองรายการทะเบียนประวัติ (ท.ร.๓๘/๑) หรือบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยของมารดาและบิดาเด็ก เพื่อลงรายการเลขประจำตัวของมารดาและบิดาในสูติบัตรให้ครบถ้วน โดยในการจัดทำสูติบัตรของเด็กที่เกิดจากบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวให้ปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ กรณีบิดาหรือมารดาคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวประเภทศูนย์ (๐๐) และบิดาหรือมารดาอีกคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวประเภท ๖ หรือ ๗ หรือเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมายในลักษณะชั่วคราว หรือเป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บุตรที่เกิดมาจะเป็นบุคคลประเภท ๗ ได้รับสูติบัตรตามแบบ ท.ร. ๓

๒.๒ กรณีบิดาหรือมารดาคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวประเภทศูนย์ (๐๐) และบิดาหรือมารดาอีกคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองซึ่งไม่ปรากฏว่าเป็นบุคคลประเภทใด กลุ่มใด (ไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก) บุตรที่เกิดมาจะเป็นบุคคลประเภทศูนย์ (๐๐) ได้รับสูติบัตรตามแบบ ท.ร. ๐๓

๒.๓ กรณีบิดาและมารดาทั้งสองคนเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานว่า เป็นบุคคลประเภทใด กลุ่มใด (ไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก) นายทะเบียนไม่อาจรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้ได้ ซึ่งเป็นไปตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยบุตรของคนต่างด้าวกรณีนี้จะได้หลักฐานเฉพาะหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) เท่านั้น

๓. การรับแจ้งการตายของคนต่างด้าวประเภทศูนย์ (๐๐) ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการตายรับแจ้งและออกหลักฐานใบรับแจ้งการตายตามแบบ ท.ร. ๔ ตอนหน้า ให้กับผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน ๑ ฉบับ สำหรับใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศพ และจัดทำสำเนา ท.ร. ๔ ตอนหน้าเก็บไว้ ๑ ฉบับ เมื่อชุดคำสั่งสามารถใช้ปฏิบัติงานได้แล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการออกมรณบัตร (ท.ร. ๐๕) ตามรายการในสำเนา ท.ร. ๔ ตอนหน้าและส่งให้กับผู้แจ้ง รวมทั้งดำเนินการในส่วนของการจำหน่ายรายการในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๙ ต่อไป

๔. การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายออกรับแจ้งการย้ายตามแบบ ท.ร. ๖ ตอนหน้าแล้วเขียนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ โดยให้อนุโลมใช้แบบ ท.ร. ๗ ไปพลางก่อนเพื่อมอบให้ผู้แจ้งใช้เป็นหลักฐานในการแจ้งย้ายเข้า เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายเข้าได้รับแจ้งการย้ายเข้า ให้ดำเนินการตรวจสอบหลักฐานและจัดให้มีการลงรายการย้ายเข้าในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร. ๗) ทั้ง ๒ ตอน เมื่อชุดคำสั่งสามารถใช้ปฏิบัติงานได้แล้ว ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งการย้ายเข้าเพิ่มชื่อคนต่างด้าวตามแบบ ท.ร. ๗ ลงในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) แล้วส่ง ท.ร. ๗ ตอนที่ ๒ คืนให้สำนักทะเบียนต้นทางเพื่อจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑

๕. การแจ้งย้ายของคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ๓ สัญชาติ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ฉบับนี้ เป็นการแจ้งย้ายทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) มิใช่การแจ้งย้ายทะเบียนบ้าน ดังนั้น ถ้าคนต่างด้าวฯ ไม่มีบ้านอยู่อาศัยในเขตสำนักทะเบียนปลายทางที่แจ้งย้ายเข้า เช่น แรงงานต่างด้าวที่ทำงานและพักอาศัยอยู่ในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง เป็นต้น ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งย้ายเข้าเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) ของบ้านสมมติตามโทรสารสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ว ๓๙ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗

๖. ในทันทีที่ชุดคำสั่งใช้ปฏิบัติงานได้แล้ว ให้ทุกสำนักทะเบียนทยอยสั่งพิมพ์ทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘) จากระบบคอมพิวเตอร์นำไปเข้าแฟ้มเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และก่อนจะรับแจ้งการย้ายที่อยู่ของคนต่างด้าวฯ คนใด นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบก่อนว่าได้สั่งพิมพ์ ท.ร. ๓๘ ที่คนต่างด้าวฯ ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้พิมพ์จะต้องดำเนินการให้เรียบร้อยก่อนจึงจะรับแจ้งการย้ายที่อยู่ได้

๗. เนื่องจากแบบพิมพ์การทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ๓ สัญชาติจะเป็นแบบพิมพ์สำเร็จที่พิมพ์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องพิมพ์ชนิดเลเซอร์ (Laser Printer) จึงขอให้นายอำเภอสนับสนุนโดยให้นำเครื่องพิมพ์ชนิดดังกล่าวที่ติดตั้งอยู่ในห้องทำงานนายอำเภอมาใช้ในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรไปพลางก่อน โดยให้ประสานงานเรื่องการติดตั้งกับศูนย์บริหารการทะเบียนภาคสาขาจังหวัดที่รับผิดชอบเขตพื้นที่สำนักทะเบียนนั้นๆ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัตน์ สวัสดิ์แก้ว)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๕-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติกรณีการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับได้สัญชาติไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลางที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๒ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ตารางประกอบการวินิจฉัยคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ จำนวน ๑ แผ่น
๒. กรณีตัวอย่างของการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

ตามหนังสือที่อ้างถึงได้ส่งสำเนาประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ พร้อมทั้งแจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรสำหรับบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามประกาศดังกล่าว เพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีการสอบถามปัญหาเกี่ยวกับสัญชาติของบุคคลที่มีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวและขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หลายกรณี จากสำนักทะเบียนหลายแห่งรวมถึงประชาชนทั่วไป ซึ่งบางรายเป็นกรณีการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ ตามหนังสือที่อ้างถึง แต่สำนักทะเบียนไม่ทราบและได้แนะนำประชาชนให้ทำเรื่องขอสัญชาติไทยต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ ตามที่ส่งมาพร้อมนี้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และถูกต้องตามกฎหมาย จึงขอซักซ้อมความเข้าใจเพื่อให้สำนักทะเบียนทุกแห่งถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. บุคคลที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ ได้แก่ผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้ (๑) เกิดในราชอาณาจักร (๒) เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ (๓) เคยมีสัญชาติไทยโดยการเกิด (๔) ไม่อยู่ในเงื่อนไขถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และ (๕) ต้องเสียสัญชาติไทยโดยผลของมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีจำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่

(๑) ผู้ที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยในขณะที่เกิดมีบิดาเป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย และมีมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓) **โดยบิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา**

(๒) ผู้ที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยในขณะที่เกิดมีบิดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓) และมีมารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย **โดยบิดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดา** ปรากฏตามตารางประกอบการวินิจฉัยคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ และตัวอย่างบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าวที่ส่งมาพร้อมนี้

๒. ให้นายทะเบียนสอบสวนบันทึกถ้อยคำผู้ยื่นคำร้องทุกรายให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด รายการชื่อตัว ชื่อสกุล สัญชาติและสถานภาพสมรสของบิดาและมารดาของผู้ขอเพิ่มชื่อรวมทั้งให้เรียกตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องเป็นเอกสารต้นฉบับ (ฉบับจริง) หรือฉบับที่คัดและรับรองสำเนาโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของบิดาหรือมารดา ใบสำคัญการสมรสของบิดาและมารดา (กรณีบิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา) บัตรประจำตัวหรือหนังสือเดินทางของบิดาหรือมารดา เป็นต้น แล้วให้นายทะเบียนจัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวเย็บรวมไว้กับคำร้อง ท.ร. ๓๑ ให้สามารถตรวจสอบได้

๓. การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรสำหรับบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามข้อ ๑ ดังกล่าวข้างต้น มิใช่เรื่องของการแก้ไขรายการสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๑๑๕/๑ แต่เป็นการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามข้อ ๑๐๒ โดยถ้าผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) และมีเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๖ หรือ ๗ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการบุคคลดังกล่าวในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๘ ค ส่วนกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และมีเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๓ หรือ ๔ หรือ ๕ เนื่องจากยังไม่ได้จำหน่ายรายการในทะเบียนบ้านหรือเกิดจากกรณีใดก็ตาม

ให้นายทะเบียนจำหน่ายเลขประจำตัวประชาชนเดิมตามแบบ ท.ร. ๔๗ แล้วกำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้ใหม่เป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบ ท.ร. ๔๘ ค

๔. การได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘ นี้เป็นการได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ มิใช่การได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ดังนั้นในการพิจารณาคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งของบุคคลกลุ่มดังกล่าวข้างต้น จึงไม่ต้องคำนึงเรื่องระยะเวลาการได้สัญชาติไทย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ตารางประกอบการวินิจฉัยคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทย
ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทยก่อนวันที่ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๓๔ ใช้บังคับได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๓๘

กลุ่มที่	สถานที่เกิด	ช่วงเวลาที่เกิด	รายการของบิดาและมารดา			สัญชาติ
			บิดา	สถานะสมรส	มารดา	ตาม ป.ว. ๓๓๗
๑	ในประเทศไทย	เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕	**ต่างด้าว** ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑) มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือ ๒) มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือ ๓) เกิดในประเทศไทย	**จดทะเบียนสมรส**	**ต่างด้าว** ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑) ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ หรือ ๒) ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หรือ ๓) หลบหนีเข้าเมือง	**ไทย**
๒	ในประเทศไทย	เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕	**ต่างด้าว** ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑) ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ หรือ ๒) ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หรือ ๓) หลบหนีเข้าเมือง	**ไม่จดทะเบียนสมรส**	**ต่างด้าว** ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑) มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือ ๒) มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือ ๓) เกิดในประเทศไทย	**ไทย**

กรณีตัวอย่างของการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งเคยมีสัญชาติไทย ก่อนวันที่ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) ใช้บังคับได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

ก. องค์ประกอบของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

๑. เกิดก่อนวันที่ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้บังคับ (เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕)

๒. เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย

๓. ไม่ถูกถอนสัญชาติไทยหรือไม่อยู่ในบังคับที่จะไม่ได้สัญชาติไทยตาม ปว. ๓๓๗

๔. ขณะที่เกิดมีบิดาตามกฎหมาย (บิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา) หรือมารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย (มารดาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับบิดา) ไม่เป็นบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) คนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการณีพิเศษ

(๒) คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเพียงชั่วคราว

(๓) คนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือหลบหนีเข้าเมือง

ข. ตัวอย่างการได้สัญชาติไทยของบุคคลกลุ่มที่ ๑ ซึ่งในขณะที่เกิดมีบิดาที่**จดทะเบียนสมรส**กับมารดา โดย**บิดา**เป็นคนต่างด้าวไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ กล่าวคือ มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย และ**มารดา**เป็นคนต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓)

ตัวอย่างที่ ๑ นางสาวอุบล เกิดที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยในขณะที่เกิดบิดาเป็นคนลาวอพยพที่เกิดในประเทศไทย จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนลาวหลบหนีเข้าเมือง

ตัวอย่างที่ ๒ นางสาวยะลา เกิดที่จังหวัดยะลา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยในขณะที่เกิดบิดาเป็นคนจีนที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนมาเลเซียที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยถือหนังสือเดินทางของต่างประเทศ

ตัวอย่างที่ ๓ นายตราด เกิดที่จังหวัดตราด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยในขณะที่เกิดบิดาเป็นคนอเมริกันที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองจากประเทศกัมพูชา

ทั้งนี้ บุคคลตามตัวอย่างทั้ง ๓ ราย เคยมีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๓) แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และไม่เสียสัญชาติไทยตาม ปว. ๓๓๗ เนื่องจากมีบิดาตามกฎหมายเป็นคนต่างด้าวที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามข้อ ๑ ของ ปว. ๓๓๗ แต่ต้องเสียสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากมีมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓) ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะได้คืนสัญชาติไทยโดยผลของประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

ค. ตัวอย่างการได้สัญชาติไทยของบุคคลกลุ่มที่ ๒ ซึ่งในขณะที่เกิดมีบิดา**ไม่ได้จดทะเบียนสมรส**กับมารดาโดย**บิดา**เป็นคนต่างด้าวเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓) และ**มารดา**เป็นคนต่างด้าวที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ กล่าวคือ มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย

ตัวอย่างที่ ๑ นางสาวมุกดา เกิดที่จังหวัดมุกดาหาร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยในขณะที่เกิดบิดาเป็นคนญวนอพยพหลบหนีเข้าเมือง ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนญวนอพยพที่เกิดในประเทศไทย

ตัวอย่างที่ ๒ นางสาวภูเก็ต เกิดที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยขณะที่เกิดบิดาเป็นคนสิงคโปร์เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยถือหนังสือเดินทางของต่างประเทศ ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนจีนที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

ตัวอย่างที่ ๓ นายกาญจน์ เกิดที่จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยในขณะที่เกิดบิดาเป็นคนเนปาลอพยพ ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาซึ่งเป็นคนอินเดียที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่

ทั้งนี้ บุคคลตามตัวอย่างทั้ง ๓ ราย เคยมีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๓) แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และไม่เสียสัญชาติไทยตาม ปว. ๓๓๗ เนื่องจากมีมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนต่างด้าวที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามข้อ ๑ ของ ปว. ๓๓๗ แต่ต้องเสียสัญชาติไทยตามมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากมีบิดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) หรือ (๓) ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะได้คืนสัญชาติไทยโดยผลของประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

ส่วนการทะเบียนราษฎร
สำนักบริหารการทะเบียน

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง การกำหนดสถานะให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลาน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลาน ได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗

ด้วยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบแนวทางการกำหนดสถานะแก่บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยโดยผลของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ รวมถึงบุตรหลานที่เกิดภายหลังและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากบิดามารดาถูกถอนสัญชาติ ตามที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ สั่งให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและเคยมีสัญชาติไทยแต่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และบุตรหลานที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ (ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ) เฉพาะที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ ๔ ประการ คือ (๑) มีชื่อหรือเคยมีชื่อในระบบการทะเบียนราษฎร (๒) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งในประเทศไทยติดต่อกันเป็นเวลานาน (๓) เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และ (๔) มีความประพฤติดี ทั้งนี้ให้ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนา รายละเอียดตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลานได้สัญชาติไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ที่ส่งมาพร้อมนี้

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนี้

๑. บุคคลที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ จะมีอยู่สองกลุ่ม คือกลุ่มบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและเคยมีสัญชาติไทยแต่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ (เกิดก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕) และกลุ่มบุคคลที่เป็นบุตรหลานของผู้ถูกถอนสัญชาติไทย ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เฉพาะที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งมีชื่อหรือเคยมีชื่อในระบบการทะเบียนราษฎร ที่มีหลักฐานในระบบการทะเบียนราษฎร ได้แก่ ใบรับแจ้งการเกิด สูติบัตร ทะเบียนบ้าน ใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือทะเบียนประวัติราษฎร หากผู้ยื่นคำร้องมีเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นมาแสดง หรือเอกสารราชการอื่นซึ่งเจ้าพนักงานได้จัดทำขึ้นจากหลักฐานการทะเบียนราษฎรให้สำนักทะเบียนทำหนังสือหารือสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะราย

๒. การยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ให้ใช้คำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร. ๓๑) และดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๒ โดยให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ ให้ตรวจสอบหลักฐานการมีชื่อหรือเคยมีชื่อในระบบการทะเบียนราษฎรตามข้อ ๑ และสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ยื่นคำร้องเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้มีชื่อในหลักฐานการทะเบียนราษฎรก่อนถูกถอนสัญชาติ หรือเป็นบุคคลคนเดียวกับบุตรหลานของผู้ถูกถอนสัญชาติที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

๒.๒ สอบสวนผู้ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับบิดามารดา สัญชาติของบิดามารดา สถานที่เกิด จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาและที่อยู่ปัจจุบัน และความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยเฉพาะประเด็นนี้ให้นายทะเบียนบันทึกถ้อยคำของผู้ยื่นคำร้องไว้ในบันทึก (ปค.๑๔) ด้วยข้อความว่า **"ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จะประพฤติตนเป็นพลเมืองดีภายใต้ระเบียบกฎหมายของประเทศไทยตลอดไป หากไม่เป็นไปตามที่ปฏิญาณไว้นี้ ยินยอมให้ถอนสัญชาติไทยของข้าพเจ้าได้"** แล้วให้ผู้ยื่นคำร้องลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือกำกับข้อความดังกล่าวในบันทึกต่อหน้านายทะเบียนและพยานอย่างน้อย ๒ คน

๒.๓ สอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้การรับรองเรื่องการมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งในประเทศไทยติดต่อกันเป็นเวลานาน และเรื่องการมีความประพฤติดีของผู้ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

๒.๓.๑ กรณีผู้ยื่นคำร้องมีชื่อ รายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ในทะเบียนบ้านอยู่แล้ว ให้สอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองจำนวน ๒ คน

๒.๓.๒ กรณีผู้ยื่นคำร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านฉบับที่มีเลขประจำตัวประชาชน แต่มีหลักฐานเอกสารราชการ เช่น หนังสือรับรองสถานที่เกิด หลักฐานการศึกษา หลักฐานการเสียภาษีติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕ ปี เป็นต้น ให้สอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองไม่น้อยกว่า ๓ คน

๒.๓.๓ กรณีผู้ยื่นคำร้องไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านฉบับที่มีเลขประจำตัวประชาชน และไม่มีหลักฐานเอกสารราชการตามข้อ ๒.๓.๒ ให้สอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือรับรองไม่น้อยกว่า ๔ คน

ทั้งนี้ พยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ หมายถึงข้าราชการตั้งแต่ชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป หรือเทียบเท่าชั้นสัญญาบัตร หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าชั้นสัญญาบัตร ถ้าเป็นข้าราชการบำนาญต้องเคยเป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าชั้นตรี หรือเคยเป็นทหารตั้งแต่ชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ซึ่งมีฐานะมั่นคงเป็นที่เคารพนับถือของท้องถิ่น มีที่อยู่ในท้องถิ่นเป็นประจำมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีและรู้จักคุ้นเคยกับผู้ยื่นคำร้องเป็นอย่างดี

๓. เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้องและดำเนินตามข้อ ๒ แล้ว ให้รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณา และเนื่องจากการกำหนดสถานะให้แก่บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และบุตรหลาน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว เป็นการให้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป จึงให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นต้องพิจารณาอนุมัติด้วยตนเอง ด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมมิให้มีการเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นอันขาด กรณีผู้มีอำนาจอนุมัติพิจารณาเห็นว่าพยานหลักฐานของผู้ร้องไม่ถูกต้องครบถ้วนและมีคำสั่งไม่อนุมัติแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมด้วยเหตุผลและแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ให้ผู้ร้องทราบด้วย

๔. การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ของบุคคลที่ได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ให้นายทะเบียนกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นเลข ๘-----๗๓๐๐๐------------ และให้หมายเหตุเพิ่มเติมในแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ท.ร. ๔๘ ค ทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้าน ฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร. ๑๔) ว่า **"บุคคลลำดับที่... ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗"** แล้วลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ทุกรายสำหรับแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ท.ร. ๔๘ ค กลุ่มบุคคลที่ ๗๓๐๐๐ ให้สำนักทะเบียนขอเบิกจากสำนักทะเบียนกลาง

๕. การได้สัญชาติไทยของบุคคลต่างๆ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เป็นการได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ **ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ได้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เป็นต้นมา** ดังนั้น กรณีผู้ที่ได้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประสงค์จะขอแก้ไขรายการสัญชาติในสูติบัตรจากสัญชาติอื่นหรือไม่ได้สัญชาติไทยเป็นสัญชาติไทย นายทะเบียนไม่อาจดำเนินการแก้ไขได้เนื่องจากรายการดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงขณะที่บุคคลนั้นเกิด แต่อย่างไรก็ตาม นายทะเบียนสามารถบันทึกเพิ่มเติมด้านหลังของสูติบัตรได้ว่า "นาย/นาง/นางสาว..... ได้สัญชาติไทยโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นเลข ๘-----๗๓๐๐๐-----------เมื่อวันที่ ....." แล้วให้ลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้

๖. สำหรับกรณีบุตรหลานของผู้ซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยที่เกิดในประเทศไทย ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (เกิดตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕) ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นรับคำร้องแล้วเรียกตรวจหลักฐานและสอบสวนพยานบุคคลเช่นเดียวกับกรณีของกลุ่มบุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยตามข้อ ๒ โดยสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่าผู้ยื่นคำร้องเป็นบุตรหลานของผู้ซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยที่เกิดในประเทศไทยและเป็นบุคคลที่มีชื่อในหลักฐานทะเบียนราษฎรที่นำไปแสดง แล้วให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นรวบรวมหลักฐาน พร้อมด้วยความเห็นเสนอนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อส่งให้กรมการปกครอง (สำนักกิจการความมั่นคงภายใน) นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและสั่งเป็นการเฉพาะราย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอให้แจ้งนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาลและปลัดเมืองพัทยา ในฐานะนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นในเขตรับผิดชอบถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย สุนทรมัฏฐ์)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง การสั่งให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลาน ได้สัญชาติไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงมีคำสั่งให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและเคยมีสัญชาติไทยแต่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ (เกิดก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕) และบุตรหลานที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เฉพาะที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕) โดยเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป คือ

(๑) มีชื่อหรือเคยมีชื่อในระบบการทะเบียนราษฎร

(๒) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นหลักแหล่งในประเทศไทยติดต่อกันเป็นเวลานาน

(๓) เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(๔) มีความประพฤติดี

สำหรับบุตรหลานที่เกิดในประเทศไทยที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (เกิดตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕) จะพิจารณาและสั่งเป็นการเฉพาะรายให้ได้สัญชาติไทย

ทั้งนี้ ให้ผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนา ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายโภคิน พลกุล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๕ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผล

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้เสนอร่างกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ยกเลิกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ฯลฯ ซึ่งกำหนดให้คนต่างด้าวบางประเภทมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยร่างกฎกระทรวงดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๘ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้โปรดลงนามในร่างกฎกระทรวงฯ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๘ และส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ โดยมีสาระสำคัญที่แตกต่างจากกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๕) ฯลฯ ได้แก่

๑. ได้นิยามคำว่า "คนต่างด้าว" หมายความว่า คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

๒. กำหนดประเภทคนต่างด้าวที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร แยกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๒.๑ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

๒.๒ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

๒.๓ คนต่างด้าวกลุ่มอื่นตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๓. คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หากมีความประสงค์จะปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรอาจร้องขอต่อนายทะเบียนเพื่อดำเนินการก็ได้

๔. ผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจออกระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวสำหรับคนต่างด้าว

อนึ่ง สำหรับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำทะเบียนราษฎรสำหรับคนต่างด้าวกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตาม ๒.๑ และกลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องตาม ๒.๒ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ แล้วแต่กรณี ส่วนการจัดทำทะเบียนราษฎรของคนต่างด้าวกลุ่มอื่นตามมติของสภาความมั่นคงแห่งชาติตาม ๒.๓ รวมถึงการจัดทำบัตรประจำตัว เมื่อได้ออกระเบียบสำนักทะเบียนกลางกำหนดแนวทางปฏิบัติแล้วจะแจ้งให้ทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบศึกษาทำความเข้าใจกฎกระทรวงดังกล่าวไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติเมื่อกฎกระทรวงฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับตามกฎหมายเมื่อใด จักได้แจ้งให้ทราบโดยด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง การจัดทำทะเบียนราษฎรกรณีของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐)

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๔ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘

ตามที่ได้แจ้งเรื่องการออกระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘ และการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนกลุ่มเด็กและบุคคลที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนอำเภอหลายแห่งเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๔ กรณีบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และข้อ ๑๖ กรณีการแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่าภายหลังการสำรวจและจัดทำทะเบียนฯ กลุ่มเด็กนักเรียนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนแล้ว เด็กบางคนได้รับการแจ้งการเกิดเกินกำหนดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านในสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทย นอกจากนี้ในการบันทึกรายการบุคคลที่ถูกสำรวจตามแบบ ๘๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนนั้นมีการบันทึกรายการผิดพลาด ซึ่งกรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ยังไม่มีการกำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนแต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกสำรวจเป็นผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) เป็นไปด้วยความถูกต้องและเรียบร้อย จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนรายใด ได้รับอนุญาตให้แจ้งการเกิด แจ้งการเกิดเกินกำหนด หรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔ หรือ ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ให้นายทะเบียนแจ้งบุคคลดังกล่าวหรือผู้ปกครอง (กรณีผู้เยาว์) ยื่นคำร้องขอจำหน่ายรายการบุคคลประเภท ๐ ในทะเบียนประวัติและฐานข้อมูลทะเบียนประวัติในระบบคอมพิวเตอร์ โดยนายทะเบียนจะต้องสอบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุใดบุคคลดังกล่าวจึงขอขึ้นทะเบียนเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนก่อนที่จะแจ้งการเกิดหรือขอเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน และรายการบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้แจ้งการเกิด

หรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเป็นบุคคลเดียวกับบุคคลประเภท ๐ ที่จะขอจำหน่ายรายการ แล้วรวบรวมหลักฐานเสนอนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนแล้วแต่กรณี พิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการบุคคลประเภท ๐ ของบุคคลดังกล่าวในระบบคอมพิวเตอร์ด้วยชุดคำสั่ง ท.ร. ๔๗ ข้อ ๒๐๔ การจำหน่ายกรณีได้รับการกำหนดสถานะด้ายการเพิ่มชื่อฯ โดยจะต้องบันทึกหมายเหตุตรงช่องรายการเอกสารหรือหลักฐานว่า "บุคคลนี้ได้รับการกำหนดสถานะทางทะเบียนด้วยการแจ้งการเกิดหรือการเพิ่มชื่อตามคำร้องที่.....ลงวันที่....." เสร็จแล้ว จึงดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลตามที่ได้รับอนุญาตลงในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียน

๒. การแก้ไขรายการของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนในทะเบียนประวัติหรือฐานข้อมูลทะเบียนประวัติ (ท.ร. ๓๘ ก) อันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่จดหรือบันทึกรายการผิดพลาดหรือด้วยสาเหตุอื่นใดให้ใช้ชุดคำสั่ง ท.ร. ๔๗ รายการ ๑๐๐ การแก้ไขรายการบุคคล **โดยถ้าเป็นกรณีเจ้าหน้าที่บันทึกรายการผิดพลาด**ไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในแบบ ๘๙ ให้บันทึกหมายเหตุตรงช่องรายการเอกสารหรือหลักฐานว่า "แก้ไขรายการ....(ระบุรายการที่ผิดพลาด) ตามแบบ ๘๙ ของสำนักทะเบียน....เล่มที่....เลขที่สำรวจ....วันที่สำรวจ...." **แต่ถ้าเป็นกรณีอื่น** ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๑๕ หรือข้อ ๑๑๕/๑ แล้วแต่กรณี กล่าวคือจะต้องมีการยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการพร้อมแสดงเอกสารราชการที่จะใช้เป็นหลักฐานในการแก้ไข หรือต้องมีพยานบุคคลรับรอง โดยให้บันทึกหมายเหตุว่า "แก้ไขรายการ...(ระบุรายการที่ผิดพลาด) ตามหลักฐาน... (ระบุเอกสาร) หรือคำร้องที่..ลงวันที่..." (กรณีการแก้ไขที่ไม่มีเอกสารราชการ)

อนึ่ง หากสำนักทะเบียนใดมีปัญหาในการปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ให้ประสานงานกับศูนย์บริหารการทะเบียนภาค สาขาจังหวัดที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นโดยตรงเพื่อดำเนินการแก้ไข

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๐๑

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง หารือการได้สัญชาติโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๒)

เรียน นายทะเบียนจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๑๗.๔/๐๓๑๕๓ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

ตามที่หารือกรณี นางสาวชีต้า ธนฐิติวงศ์ มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ ๔๕/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลพังโคน อำเภอพังโคน ขอแก้ไขเลขประจำตัวประชาชนจากบุคคลประเภท ๘ เป็นบุคคลประเภท ๕ โดยแจ้งว่าเป็นบุคคลที่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๓) เนื่องจากมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย ถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวในขณะที่บุตรเกิด แม้ต่อมาจะมีพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ ให้เงื่อนไขการไม่ได้สัญชาติไทยของบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ มีผลย้อนหลังก็ตาม บุคคลดังกล่าวยังได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) ซึ่ง จังหวัดสกลนครเห็นว่า น.ส.ชีต้าฯ เป็นบุคคลได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้มาตรา ๗ ทวิ และเทียบเคียงได้กับคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๒๔๖๗/๒๕๓๘ จึงหารือว่าความเห็นของจังหวัดสกลนคร ถูกต้องหรือไม่ และขอทราบแนวทางปฏิบัติกรณีดังกล่าว ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่านางสาวชีต้า ธนฐิติพงศ์ เป็นบุคคลสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ สำหรับวิธีปฏิบัติในส่วนของการทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพังโคนซึ่งนางสาวชีต้าฯ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของสำนักทะเบียนนี้ จะต้องจำหน่ายเลขประจำตัวประชาชนของบุคคลดังกล่าวตามที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบัน ได้แก่ เลข ๘-๔๗๐๕-๐๐๐๐๐-๔๓-๕ แล้วรายงานสำนักทะเบียนกลางเป็นการเฉพาะรายเพื่อขอคืนเลขประจำตัวประชาชนเดิม ได้แก่เลข ๕-๔๗๐๕-๐๐๐๔๒-๒๖-๕ จากนั้น

จึงดำเนินการแก้ไขเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง โดยให้นายทะเบียนหมายเหตุในทะเบียนบ้าน ว่า "บุคคลที่...ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ได้คืนเลขประจำตัวประชาชนบุคคลประเภท ๕ ตามหนังสือ...ลงวันที่..." แล้วลงลายมือชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนราษฎร

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๒๑๘๙๑ กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติกรณีการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดมุกดาหาร ที่ มท ๐๐๑๗/๑๐๔๕๗ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๓๒๒๑/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตามที่ขอหารือกรณีสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองมุกดาหาร หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘ เรื่องการกำหนดสถานะให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลานฯ กรณีขอนายติ่น (ถิ่น) เหงียนวัน เลขประจำตัวประชาชน ๖-๔๙๙๙-๕๗๐๐๕-๖๔-๘ เกิดวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๙๗ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เลขที่ ๒๒๓ หมู่ที่ ๑ ถนนสองนางสถิตย์ ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองฯ จังหวัดมุกดาหาร ระบุรายการสัญชาติเวียตนาม ได้ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยและขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้กับตนเองตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลาน ได้สัญชาติไทย โดยเทศบาลเมืองมุกดาหารอ้างว่าประกาศกระทรวงมหาดไทยและหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึงข้างต้นระบุรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของบุคคลที่จะได้สัญชาติไทยไว้ไม่ชัดเจนโดยเฉพาะข้อความที่ว่า “เคยมีสัญชาติไทย” ซึ่งเทศบาลฯ มีความเข้าใจว่าหมายถึงเฉพาะบุคคลที่เคยมีการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน แล้วต่อมาได้มีการจำหน่ายรายการสัญชาติไทยออกจากทะเบียนบ้านเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีข้อสงสัยว่าการพิจารณาสัญชาติของบุคคลจะสามารถนำกฎหมายว่าด้วยสัญชาติฉบับเดิมที่ถูกยกเลิกไปแล้วมาบังคับใช้ได้หรือไม่ ทั้งนี้ จังหวัดมุกดาหารมีความเห็นว่า

๑. คำว่า **“เคยมีสัญชาติไทย”** ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘ หมายถึง บุคคลใดๆ ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดน และต่อมาได้ถูกถอน

สัญชาติไทย โดยผลของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ **ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะเคยมีชื่อและรายการบุคคลระบุสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านมาก่อนหรือไม่ก็ตาม ถือว่าเป็นผู้เคยมีสัญชาติไทยตามนัยความหมายในประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้**

๒. ถ้าหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเกิดในราชอาณาจักรไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ผู้ร้องย่อมได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดน โดยผลของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๓ และมาตรา ๔ จึงถือได้ว่าผู้ร้องได้เคยมีสัญชาติไทยมาก่อน ผู้ร้องจึงอยู่ในเงื่อนไขที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ และเนื่องจากการพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุคคลเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ซึ่งจะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบจึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้นง

กรมการปกครองพิจารณาแล้วขอเรียนว่า บุคคลที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เรื่องการสั่งให้บุคคลซึ่งถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และบุตรหลานได้สัญชาติไทยนั้น จะมีอยู่ ๒ กลุ่มได้แก่ (๑) บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและเคยมีสัญชาติไทยแต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และ (๒) บุตรหลานของบุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทยดังกล่าวซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด โดยบุคคลทั้งสองกลุ่มจะต้องมีหลักฐานและดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘ **ส่วนกรณีบุคคลใดเคยมีสัญชาติไทยหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่บุคคลนั้นเกิด และฉบับต่อๆ มาว่ามีบทบัญญัติที่กระทบต่อการได้หรือเสียสัญชาติไทยของบุคคลนั้นหรือไม่ อย่างไร** เช่น กรณีของนายติ่น (ถิ่น) เหงียนวัน ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย บุคคลดังกล่าวย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๗ (๑) และ (๓) กำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและได้สัญชาติไทยโดยการเกิดจะต้องมีบิดาหรือมารดาเป็นคนไทย แต่ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ มาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมารดามิใช่คนไทยในระหว่างใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ (ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐) ย่อมได้สัญชาติไทย **จึงมีผลทำให้นายติ่น (ถิ่น) เหงียนวัน เป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายถึงแม้รายการสัญชาติในเอกสารทะเบียนราษฎรจะไม่ได้แก้ไขรายการเป็นสัญชาติไทยก็ตาม** ดังนั้นบุคคลดังกล่าวจึงอยู่ในเงื่อนไขที่จะได้สัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ โดยปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว

อนึ่ง กรมการปกครองได้ตรวจเอกสารที่ส่งไปพร้อมหนังสือของจังหวัดพบว่า นายถิ่น เหงียนวัน มีหลักฐานการเกิดเป็นสูติบัตร ท.ร. ๑๙ ตอนที่ ๔ เลขที่ ๗๖/๒๔๙๗ ออกให้โดยสำนักทะเบียนหนองเอียน อำเภอ

คำชะอี จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๔๙๗ ซึ่งไม่น่าจะถูกต้องเนื่องจากแบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร. ๑๙) เป็นแบบพิมพ์ตามระเบียบการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อใช้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ รายละเอียดตามสำเนาหนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๓๒๒๑/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ และเอกสารเกี่ยวข้องที่ส่งมาพร้อมนี้ ประกอบกับเอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานสำคัญที่จะยืนยันถิ่นที่เกิดของผู้ร้องรายนี้ จึงขอให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องนี้ให้ปรากฏชัดเจนและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๔๑๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

ด้วยกรมการปกครองได้รับแจ้งจากกรมการกงสุล ขอทราบการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองบุคคล เนื่องจากสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศพบว่าหนังสือรับรองซึ่งออกให้โดยที่ว่าการอำเภอต่างๆ ที่คนไทยนำไปขอให้รับรองเอกสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินการกับหน่วยงานในต่างประเทศนั้น มีรูปแบบไม่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน เช่น บางฉบับไม่มีตราครุฑบนหัวกระดาษ ไม่มีเลขที่หนังสือไม่มีตราประจำตำแหน่งประทับ เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนไทยในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลหลายแห่งเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองสถานที่เกิด ว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าการปฏิบัติในการออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล อาทิเช่น หนังสือรับรองสถานที่เกิด หนังสือรับรองว่าเป็นบุคคลเดียวกัน หนังสือรับรองความเป็นโสด หนังสือรับรองสถานะทางครอบครัว เป็นต้น ได้มีหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้แล้วตามหนังสือที่อ้างถึง โดยมีประเด็นสำคัญที่อำเภอ กิ่งอำเภอ และสำนักงานเขตทุกแห่ง จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล เป็นการรับรองเพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนและจะดำเนินการในกรณีที่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองในเรื่องนั้นๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การรับรองความเป็นโสด การรับรองสถานที่เกิด เป็นต้น ฉะนั้นการปฏิบัติในเรื่องนี้จึงเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี

๒. การยื่นคำร้องเพื่อขอหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคลให้ยื่นคำร้อง ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขตแห่งที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ตามทะเบียนบ้าน

๓. ผู้ที่ดำเนินการสอบสวนผู้ร้อง และพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะรับรอง ควรเป็นปลัดอำเภอ หรือเจ้าพนักงานปกครอง

๔. แบบหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคลให้ใช้แบบหนังสือรับรองตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และเมื่อผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือรับรองแล้วจะต้องประทับตราประจำตำแหน่งและออกเลขที่หนังสือดังกล่าวด้วย

สำหรับประเด็นเรื่องการออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดในส่วนของเทศบาลนั้น ยังไม่มีบทบัญญัติตามกฎหมายใดกำหนดให้เทศบาลออกหนังสือรับรองบุคคล หรือให้มีอำนาจแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎรทั่วๆ ไปที่ไม่มีกฎหมายใดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เทศบาลจึงไม่อาจออกหนังสือรับรองบุคคลได้แม้บุคคลจะอยู่ในเขตเทศบาลก็ตาม นอกจากนี้ การออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดไม่ใช่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่เป็นการออกหนังสือรับรองบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ไม่มีหลักฐานสูติบัตร (ท.ร. ๑ ท.ร. ๒ ท.ร. ๓) หรือหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ดังนั้น เพื่อให้หนังสือรับรองดังกล่าวมีความสมบูรณ์และมีสาระสำคัญเกี่ยวกับรายการบุคคลครบถ้วนอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้เอกสาร จึงควรบุชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สัญชาติ ชื่อตัวและชื่อสกุลบิดา ชื่อตัวและชื่อสกุลมารดา ภูมิลำเนาที่อยู่ปัจจุบัน และภูมิลำเนาที่เป็นสถานที่เกิดของผู้ร้องไว้ในหนังสือรับรองสถานที่เกิดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต และเทศบาลทุกแห่ง รวมถึงเมืองพัทยา ให้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๘๑-๒๔๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๘ มกราคม ๒๕๔๗

เรื่อง กำชับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปสาระสำคัญมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน ๓ แผ่น

ตามที่รัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้ดำเนินมาตรการลงโทษทั้งทางวินัย ทางปกครอง ทางแพ่ง และทางอาญา อย่างเด็ดขาด รวดเร็ว แก่ผู้ทุจริตและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันได้มีข่าวทางสื่อมวลชนว่า มีการตรวจพบการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนมากขึ้น นับเป็นปัญหาสำคัญ และมีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ทั้งที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเรื่องดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือที่ได้อ้างถึงข้างต้นนั้น

กระทรวงมหาดไทย **ขอเน้นย้ำนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน** ซึ่งได้กำหนดมาตรการไว้แล้ว ดังนี้

๑. การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนด การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านกรณีตกสำรวจตรวจสอบและหรือกรณีไม่มีเอกสารราชการมาแสดง และการแก้ไขรายการสัญชาติในเอกสารทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่ได้สัญชาติไทยเป็นสัญชาติไทย **ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอและผู้อำนวยการเขตต้องพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติด้วยตนเอง** รวมทั้ง**ให้จัดทำสมุดคุมการจัดทำประกาศของสำนักทะเบียน** เพื่อให้ประชาคมช่วยตรวจสอบ และให้ควบคุมการใช้แบบพิมพ์ เพื่อป้องกันการนำไปใช้โดยมิชอบด้วย

๒. ให้จัดทำทะเบียนคุม การรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลา และการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน โดยให้มีการติดภาพถ่ายของผู้ขอเพิ่มชื่อ หรือแจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลาไว้ด้วย **การจัดทำบัญชีบ้านที่มีลักษณะผิดปกติ เช่น บ้านร้าง บ้านที่มีคนอยู่อาศัยจำนวนมากเกินปกติ เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการควบคุมตรวจสอบในโอกาสที่จะมีการเลือกตั้งต่างๆ**

๓. **ให้ตรวจตราสอดส่องและสังเกตการแจ้งย้ายที่อยู่ของประชาชนที่แจ้งย้ายออกและย้ายเข้าในพื้นที่สำนักทะเบียนว่าเป็นไปโดยปกติหรือไม่**

๔. **ให้จัดทำประกาศเชิญชวนราษฎรและองค์กรในพื้นที่ช่วยรณรงค์ตรวจสอบหลักฐานทะเบียนบ้านว่ามีชื่อบุคคลที่ตายแล้วแต่ยังไม่จำหน่ายหรือมีชื่อแต่ไม่ปรากฏตัวตนในทะเบียนบ้านหรือไม่** หากพบว่ามีก็ให้แจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๕. การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน กรณีบัตรหาย หรือบัตรถูกทำลาย ให้ตรวจสอบรายการจัดทำบัตรเดิมของผู้ยื่นคำขอมีบัตรใหม่จากทะเบียน บ.ป. ๕ และ คำขอ บ.ป. ๑ ของเลขหมายคำขอมีบัตรเดิม หรือภาพใบหน้า หลักฐานการทำบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในกรณีที่สำนักทะเบียนมีระบบคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงกับสำนักทะเบียนกลางแล้ว **เพื่อพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล** ให้ปรากฏชัดว่าเป็นบุคคลเดียวกับหลักฐานทะเบียนราษฎรและหลักฐานการทำบัตร

๖. **ให้ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน**การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องแต่ละราย**ด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยเฉพาะกรณีอ้างบัตรหาย บัตรชำรุดในสาระสำคัญ และในรายของผู้มีอายุมากหรืออายุเกิน ๒๐ ปี ขอมีบัตรครั้งแรก** นอกจากนี้ **ให้เจ้าพนักงานตรวจบัตรปฏิบัติหน้าที่ตรวจบัตรในเขตอำนาจรับผิดชอบ** เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชนด้วย

๗. หากสำนักทะเบียนใดตรวจพบหรือทราบเบาะแสการทุจริตงานทะเบียนและบัตรในเขตพื้นที่รับผิดชอบและพิจารณาเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินมาตรการปราบปรามได้ ขอให้รีบรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อจะได้พิจารณาส่งชุดเฉพาะกิจเข้าดำเนินการ

๘. กรณีปัญหาการแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกตั้งโดยมิชอบ ให้นายทะเบียนรีบดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร็วตามแนวทางที่กำหนดไว้ตามระเบียบว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรและหนังสือสั่งการ **ทั้งนี้ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี รีบรายงานนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร เพื่อประสานงานกับคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป**

ดังปรากฏรายละเอียดของนโยบายการปฏิบัติทั้งหมดอยู่ในเอกสารที่ส่งมาด้วย พร้อมหนังสือนี้ จำนวน ๓ แผ่น

หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบละเว้นไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวข้างต้นจนเกิดผลเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการลงโทษทางวินัยอย่างเด็ดขาดโดยให้สั่งพักราชการไว้ก่อนระหว่างรอผลการสอบสวน และหากเป็นการกระทำทุจริต และผิดกฎหมายให้ดำเนินคดีทางอาญาทุกรายไปด้วย

นอกจากนี้ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชน ในกรณีปกติทั่วไป ขอให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทุกระดับตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกในการบริการประชาชนที่ดีและมีความเอื้ออาทรต่อผู้มาติดต่อราชการ เพื่อสร้างความพึงพอใจและความศรัทธาแก่ประชาชน โดยขอให้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และงานบริการเรื่องใดที่มีปัญหาติดขัดอย่างไร ก็ขอให้แนะนำช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาตามกรอบของระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการ อย่าได้ปฏิเสธคำร้องหรือคำขอ หรือหน่วงเหนี่ยวประวิงเวลาในการให้บริการประชาชนอย่างเด็ดขาด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องพิจารณาตามอำนาจหน้าที่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และโดยสุจริต หากเรื่อง

ใดอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ ซึ่งไม่สามารถดำเนินการให้ตามคำร้องใดแล้ว **ต้องแจ้งให้ผู้ร้องทราบ พร้อมข้อแนะนำเป็นหนังสือด้วย** ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน สามารถหารือแนวทางการแก้ไขปัญหากับผู้บังคับบัญชาตามสายงานหรือหารือไปยังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในสำนักทะเบียนกลางได้ทั้งทางหนังสือหรือโทรศัพท์หมายเลข ๑๕๔๘ หรือ ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๑-๒๓ และ ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๗-๒๙

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งการต่อไปยังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทุกระดับชั้นถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิวะ แสงมณี)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๗-๘

สรุปสาระสำคัญ
มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

---

๑. มาตรการป้องกันการทุจริต

๑.๑ **หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕** กำชับการปฏิบัติในการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลา การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านกรณีตกสำรวจตรวจสอบ กรณีไม่มีเอกสารราชการมาแสดงและการแก้ไขรายการสัญชาติในเอกสารการทะเบียนราษฎรจากสัญชาติอื่นหรือไม่ได้สัญชาติไทย เป็นสัญชาติไทย **กำหนดให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขตต้องพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติด้วยตนเอง จะมอบหมายให้ผู้อื่นพิจารณาแทนไม่ได้ การจัดทำสมุดคุมการรับแจ้งการเกิดและการเพิ่มชื่อ** เพื่อให้ผู้มีอำนาจอนุมัติดังกล่าวลงชื่อกำกับไว้เป็นหลักฐาน **การจัดทำประกาศของสำนักทะเบียน** เพื่อปิดในที่สาธารณะให้ประชาคม ชุมชน และประชาชนได้รับรู้และช่วยตรวจสอบความถูกต้องกับบุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านทุกราย **การควบคุมการใช้แบบพิมพ์เอกสารทะเบียนที่สำคัญ** เพื่อป้องกันการนำไปใช้โดยมิชอบและสามารถตรวจสอบได้ การกำชับจังหวัดและกรุงเทพมหานครจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจติดตามการปฏิบัติของสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นงานประจำ โดยให้เน้นติดตามผลปฏิบัติตามสาระสำคัญในหนังสือสั่งการดังกล่าวข้างต้น

๑.๒ **หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔** กำชับให้ทุกสำนักทะเบียน**ให้ความสำคัญในการจัดทำทะเบียนคุมการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน โดยให้มีการติดภาพถ่ายของผู้ขอเพิ่มชื่อไว้**ด้วย เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ ได้สั่งการให้ทุกสำนักทะเบียน**จัดทำบัญชีบ้านที่มีลักษณะผิดปกติ** ได้แก่ บ้านที่มีผู้อยู่อาศัยจำนวนมากกว่าปกติทั่วไป บ้านที่มีรายการบุคคลแจ้งย้ายเข้า-ออกบ่อยครั้ง ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ปลัดจังหวัดกำกับและรับผิดชอบการปฏิบัติตามข้อสั่งการในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งได้มอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกรมการปกครองแต่ละเขตติดตามและรายงานผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ **หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๐ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔** ได้ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและ**แก้ไขปัญหาการแจ้งย้ายบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ** โดยกำชับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนให้เอาใจใส่การตรวจตราและสังเกตลักษณะการแจ้งย้ายที่อยู่ของประชาชนที่แจ้งย้ายออกและย้ายเข้าในพื้นที่สำนักทะเบียนว่าเป็นไปตามปกติหรือไม่ โดยให้มีการรายงานต่อนายทะเบียนจังหวัดทราบทุกวันที่ ๑ และวันที่ ๑๖ ของเดือน นับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป (ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๘ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๔) นอกจากนี้ให้สำนักทะเบียนดำเนินการประชาสัมพันธ์**ขอความร่วมมือผู้นำชุมชน ประชาคมและกลุ่มต่างๆ ที่มีการจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ให้ตรวจสอบบ้านที่มีลักษณะผิดปกติ** เช่น บ้านร้างบ้านที่มีจำนวนคนในบ้านจำนวนมากเกินกว่าปกติ เป็นต้น เพื่อแจ้งต่อนายทะเบียนได้ใช้อำนาจตามกฎหมายให้ถูกต้องต่อไป

๑.๔ **หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๘ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔** สั่งการให้ทุกสำนักทะเบียนจัดทำประกาศปิดในที่สาธารณะ และมอบให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน องค์กรภาคเอกชน และสื่อมวลชนต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อให้ช่วยเหลือรณรงค์ตรวจสอบหลักฐานทะเบียนบ้านว่า มีชื่อบุคคลที่ตายแล้ว **แต่ยังไม่จำหน่าย หรือมีชื่อแต่ไม่ปรากฏตัวตน** เพื่อแจ้งนายทะเบียนดำเนินการจำหน่ายหรือแจ้งย้ายไม่ทราบที่อยู่

๑.๕ **หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๓/ว ๒๐๘๖ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๙** กำชับการปฏิบัติเรื่องการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนกรณีบัตรหาย หรือบัตรถูกทำลาย ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายการจัดทำบัตรเดิมของผู้ยื่นคำขอมีบัตรใหม่จากทะเบียน บ.ป.๕ และคำขอ บ.ป.๑ ของเลขหมายคำขอมีบัตรเดิมที่กรมการปกครองได้ออกบัตรแล้ว และส่งคืนให้สำนักทะเบียนเก็บรักษาเพื่อพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลให้ปรากฏชัดโดยให้แนบคำขอ บ.ป.๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพิจารณาก่อนตัดสินใจอนุญาตให้ทำบัตร และการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตดังกล่าว ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร (อำเภอและกิ่งอำเภอ) หัวหน้าฝ่ายทะเบียน (สำนักงานเขต) หัวหน้างานทะเบียนราษฎร (เทศบาลหรือเมืองพัทยา) ขึ้นไป

๑.๖ **หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๗๒๑ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๔** สั่งนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา และผู้อำนวยการเขตให้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการขอมีบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องแต่ละรายด้วยความละเอียดรอบคอบหากผู้ร้องรายใดไม่สามารถแสดงเอกสารหลักฐานตามที่ระเบียบกำหนดไว้ ให้ทำการสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือในพื้นที่ซึ่งสามารถยืนยันรับรองตัวบุคคลอย่างน้อย จำนวน ๒ ราย เพื่อให้เป็นผู้รับผิดชอบ หากมีการทุจริตเกิดขึ้น โดยเฉพาะกรณีอ้างบัตรหาย บัตรชำรุดในสาระสำคัญและในรายของผู้มีอายุมากหรืออายุเกิน ๒๐ ปี ขอมีบัตรครั้งแรก พร้อมทั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจบัตรในเขตอำนาจรับผิดชอบ เพื่อเป็นการตรวจสอบการมีและแสดงบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ซึ่งหากพบว่า มีการกระทำผิด เช่น ไม่มีบัตร หรือมีและใช้บัตรประจำตัวประชาชนปลอม ก็จะได้ดำเนินคดีความผิดอย่างเฉียบขาดต่อไป

๒. มาตรการด้านปราบปรามการทุจริตงานทะเบียนและบัตร

๒.๑ โครงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน มาตรการเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง และมาตรการในพื้นที่ทั่วไป โดยได้มีการประมวลผลข้อมูลการทะเบียนและบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ตรวจสอบรายการบุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (บุคคลประเภท ๕) บุคคลที่ได้เอกสารสูติบัตรจากกรณีแจ้งเกิดเกินกำหนด (ประเภท ๒) และบุคคลที่ขอมีบัตรประจำตัวประชาชนบ่อยครั้ง หรือเกิน ๓ ครั้งในรอบของการทำบัตร (๖ ปี) จัดพิมพ์เป็นบัญชีจำแนกประเภททั้งหมดส่งให้ทุกสำนักทะเบียนที่รับผิดชอบการออกหลักฐานของแต่ละรายทำการตรวจสอบทบทวนว่าเป็นการเพิ่มชื่อหรือแจ้งเกิดเกินกำหนด หรือมีบัตรประจำตัวโดยชอบด้วยระเบียบกฎหมายหรือไม่ หรือหากพบว่าเป็นการจัดทำโดยทุจริตก็ให้สั่งจำหน่ายพร้อมทั้งดำเนินคดีความผิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

๒.๒ กรณีมีการตรวจพบการทุจริตงานทะเบียนและบัตร หรือมีเบาะแสข่าวว่าเกิดการทุจริตหรือดำเนินการทางทะเบียนและบัตรโดยมิชอบที่สำนักทะเบียนใด นอกจากการสั่งการให้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนโดยตรงในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแล้ว ในบางรายกรมการปกครอง โดยสำนักบริหารการทะเบียนก็ได้จัดชุดเฉพาะกิจจากส่วนกลางออกไปตรวจสอบและสอบสวนในทางลับเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงอย่างรวดเร็วทันทีด้วย เช่น กรณีทุจริตและประพฤติมิชอบทางทะเบียนในพื้นที่อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งกรณีตรวจสอบข้อมูลทางทะเบียนและบัตรของกลุ่มบุคคลในเครือข่ายของนายชาญชัย ชีวินนิติปัญญา หรือนายเหว่ยเซียะกัง เป็นต้น

๒.๓ ได้ดำเนินการมาตรการแก้ไขปัญหาการแจ้งย้ายที่อยู่โดยมิชอบเพื่อหวังผลในการเลือกตั้งกรณีมีอิทธิพลจากนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาก้าวก่ายในเรื่องการแจ้งย้ายบุคคลจากนอกเขตเข้าไปในเขตที่จะมีการเลือกตั้งโดยมิชอบและทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรการที่ได้สั่งการไว้ให้นายทะเบียนรีบรายงานนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เพื่อประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

กระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๗-๘

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๖

สำนักทะเบียนกลาง

ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

เรื่อง แนวทางการควบคุมและตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตทางการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัด และ นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

เนื่องด้วยในปัจจุบัน หลังจากที่ได้มีการขยายระบบการให้บริการประชาชน ทางด้านการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ครบทุกสำนักทะเบียนแล้ว การปฏิบัติงานของสำนักทะเบียน จึงต้องดำเนินการไปตามกระบวนการปฏิบัติงานทั้งในด้านของระเบียบกฎหมาย และในด้านระบบคอมพิวเตอร์ควบคู่กันไป แต่ได้ปรากฏมีกรณีการกระทำทุจริตทางด้านงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ด้วยวิธีการต่างๆ โดยรูปแบบพฤติกรรมการกระทำผิดที่พบจะเป็นการทุจริตโดยการเข้าไปดำเนินการกับฐานข้อมูลทางการทะเบียนราษฎรโดยตรง ในลักษณะต่อไปนี้

(๑) **ลักลอบทำรายการย้ายบุคคลออกจากทะเบียนบ้านกลาง ด้วยการย้ายออกจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรโดยตรง** ไม่ผ่านกระบวนการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้วนำบุคคลอื่นมาสวมรายการดังกล่าว เพื่อขอมีบัตรประจำตัวประชาชน

(๒) **ลักลอบทำการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน ด้วยการเพิ่มรายการบุคคลเข้าไปในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรโดยตรง** ไม่ผ่านกระบวนการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้วนำบุคคลอื่นมาสวมรายการดังกล่าว เพื่อขอมีบัตรประจำตัวประชาชน

(๓) **ลักลอบทำรายการแจ้งย้ายปลายทาง ย้ายรายการบุคคลจากสำนักทะเบียนอื่นเข้ามาในสำนักทะเบียนโดยตรง** ไม่ผ่านกระบวนการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้วนำบุคคลอื่นมาสวมการดังกล่าว เพื่อขอมีบัตรประจำตัวประชาชน

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาเห็นว่า ช่องทางที่นำไปสู่การกระทำทุจริตดังกล่าวมาจากการที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ไม่ได้ถือปฏิบัติตามมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ภายในสำนักทะเบียนซึ่งสำนักทะเบียนกลางได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบสำนักทะเบียนกลาง

ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

๑. **การควบคุมรหัสผ่าน (password)**

ตามข้อ ๕/๓ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ เพิ่มเติมโดยระเบียบฯ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ต้องเก็บรักษารหัสผ่านของตนไว้เป็นความลับ หากมีการปฏิบัติโดยมิชอบหรือความเสียหายใดๆ เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้รหัสผ่านเจ้าของรหัสผ่านนั้นต้องรับผิดชอบในทุกกรณี

ทั้งนี้การปฏิบัติตามแนวทางนี้จะป้องกันการลักลอบเข้าถึงและการดำเนินการกับฐานข้อมูลทางการทะเบียนราษฎรโดยตรงได้

๒. **การตรวจสอบหลังการปฏิบัติงาน**

ตามข้อ ๕/๔ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ เพิ่มเติมโดยระเบียบฯ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานแต่ละวันในสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น เมื่อทำการเปิดระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ให้เจ้าหน้าที่พิมพ์รายงานผลการปฏิบัติงานประจำของวันที่ผ่านมา เสนอให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นหรือผู้ได้รับมอบหมายตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้องก่อนทุกครั้ง เมื่อตรวจสอบและเห็นว่าถูกต้องให้ผู้ตรวจสอบลงชื่อ พร้อมทั้ง วัน เดือน ปี รับรองการตรวจสอบในรายงานดังกล่าว แล้วให้เก็บรวบรวมไว้สำหรับให้ตรวจสอบ และเป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไป การเก็บรักษารายงานดังกล่าวให้เก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ทั้งนี้ การปฏิบัติตามแนวทางนี้จะควบคุมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในสำนักทะเบียนทุกรายการว่ามีความผิดปกติหรือไม่ อย่างไร เช่น มีการย้ายบุคคลเข้ามาในบ้านเดียวกันเป็นจำนวนมากๆ หรือไม่ มีการย้ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านกลางจำนวนมากหรือไม่ มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการบุคคลที่ผิดแผกแตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ มีบุคคลต่างท้องที่มาทำบัตรประจำตัวประชาชนในสำนักทะเบียนมากกว่าปกติหรือไม่ มีการทำรายการต่างๆ โดยไม่ผ่านขั้นตอนการอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติ เช่น การเพิ่มชื่อ การรับแจ้งเกิดเกินกำหนด ฯลฯ มีเอกสารอ้างอิงให้ตรวจสอบหรือไม่ เป็นต้น และสามารถกำจัดขอบเขตการทุจริตมิให้ขยายวงกว้างได้

ดังนั้น จึงขอให้กำชับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติตามมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ภายในสำนักทะเบียนตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนดไว้แล้วโดยเคร่งครัด อนึ่ง หากพบว่าการทุจริตที่เกิดขึ้น มีการลักลอบใช้รหัสผ่าน (password) ของนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร เจ้าของรหัสผ่านผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบทุกกรณีและรับผิดทางวินัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตรับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๒-๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๗๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท ๑๐๓๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

เรื่อง ขอทราบแนวทางปฏิบัติการทำลายเอกสารเกี่ยวกับงานทะเบียน

เรียน นายทะเบียนจังหวัดมหาสารคาม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดมหาสารคาม ที่ มค ๐๐๑๖/๘๕๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือส่วนการทะเบียนทั่วไป ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๓๓๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๘

ตามที่จังหวัดมหาสารคามได้มีหนังสือขอทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทำลายเอกสารทะเบียนราษฎรและทะเบียนทั่วไป นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เอกสารการทะเบียนราษฎรที่จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานของทางราชการตลอดไป มีดังนี้

๑. สูติบัตร มรณบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ทะเบียนบ้าน และทะเบียนคนไทย

๒. หลักฐานการสอบสวนกรณี เพิ่มชื่อ แจ้งเกิดเกินกำหนด แก้ไขรายการสัญชาติ และแก้ไขวันเดือนปีเกิด

ดังนั้น เอกสารการทะเบียนราษฎรที่นอกเหนือจากข้อ ๑ และ ข้อ ๒ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ หมวด ๓ ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๓ เรื่องการเก็บรักษาและการทำลายหนังสือโดยอนุโลม

สำหรับ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการทำลายเอกสารทะเบียนทั่วไป ขอให้ดำเนินการตามหนังสือส่วนการทะเบียนทั่วไป ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๓๓๖ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๘ ที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิยม พึ่งสุจริต)
ผู้ช่วยอำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗ ต่อ ๓๐๔

อำนาจหน้าที่นายทะเบียน

๑. คำถาม กำนันสามารถรับแจ้งการเกิดและออกใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑ ตอนหน้า) ให้กับเด็กทุกคนที่เกิดในเขตตำบลนั้นในฐานะเป็นนายทะเบียนตำบลได้หรือไม่

คำตอบ

พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ยกเลิกตำแหน่งนายทะเบียนตำบล สำหรับการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางแต่งตั้ง โดยผู้ที่เป็นกำนันก็มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน คือเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ และการแจ้งเกี่ยวกับบ้านที่เกิดเหตุขึ้นเฉพาะในเขตหมู่บ้านที่กำนันทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านด้วยอีกตำแหน่งหนึ่งเท่านั้น

ข้ออ้างอิง

๑. พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔

๒. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๕ เรื่องการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

๒. คำถาม นายทะเบียนกับผู้ช่วยนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ต่างกันหรือไม่ในเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร

คำตอบ

ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรจะมีคำที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งเจ้าพนักงานหลายคำ เช่น นายทะเบียน นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียน นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนผู้รับแจ้ง เป็นต้น ซึ่งแต่ละตำแหน่งล้วนมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ

๑. กิจกรรมใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ**นายทะเบียน** เช่น การคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตายมาตรา ๖ การเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร หรือการสั่งจำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๐ ผู้ที่จะดำเนินการได้ คือ นายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอในฐานะเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นในฐานะเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น และตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในนิยามตามมาตรา ๔

๒. กิจกรรมใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ**นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น** เช่น การจัดทำทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ตามมาตรา ๒๖ การจัดทำทะเบียนบ้าน ตามมาตรา ๓๖ การเปรียบเทียบปรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามมาตรา ๕๑ ผู้ที่จะดำเนินการได้ คือ นายทะเบียนอำเภอ

(นายอำเภอ) และนายทะเบียนท้องถิ่น (ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล และปลัดเมืองพัทยา) เท่านั้น ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ และผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นไม่มีอำนาจดำเนินการ

๓. กิจกรรมใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ**นายทะเบียนผู้รับแจ้ง** เช่น การรับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การออกสูติบัตร การออกมรณบัตร การจัดการศพ การรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน การกำหนดเลขประจำบ้าน ผู้ที่จะดำเนินการได้ คือ นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานคร) ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดในนิยามตามมาตรา ๔

ฉะนั้น การลงนามในเอกสารการทะเบียนราษฎรแต่ละประเภทจึงควรต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องผู้มีอำนาจลงนามให้ถ่องแท้ด้วย จะได้ไม่ผิดพลาด

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ มาตรา ๘

๓. คำถาม นายทะเบียนมีอำนาจออกหนังสือรับรองการตายให้บุคคลที่ตายในบ้านแต่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีคนตายในบ้าน ไม่ว่าผู้ตายจะมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือไม่ก็ตาม ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านที่ต้องแจ้งการตายของคนตายในบ้านต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนตายภายใน ๒๔ ชั่วโมง

ดังนั้น นายทะเบียนจะต้องให้ภรรยาของผู้ตายในฐานะเจ้าบ้านแจ้งการตายเกินกำหนดให้กับสามี โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๐ นายทะเบียนจะออกหนังสือรับรองการตายไม่ได้

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๔ และข้อ ๗๐

บ้าน ทะเบียนบ้านและเจ้าบ้าน

๔. คำถาม บ้านถูกเวนคืนและรื้อถอนแล้ว จะดำเนินการอย่างไรกับผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านนั้น

คำตอบ

เมื่อได้รับการแจ้งการรื้อถอนบ้าน นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน พร้อมทั้งดำเนินการแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ในทางกลับกันถึงแม้ว่านายทะเบียนจะไม่ได้รับแจ้งหากแต่รู้เหตุการณ์ดังกล่าว นายทะเบียนจะต้องแจ้งเจ้าบ้านให้ไปติดต่อดำเนินการที่สำนักทะเบียน หากเจ้าบ้านไม่ไปพบตามนัดก็สามารถใช้อำนาจนายทะเบียนจำหน่ายทะเบียนบ้านและย้ายบุคคลในทะเบียนบ้านไปไว้ทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนได้

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๔

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐

๕. คำถาม กรณีบ้านปลูกในที่สาธารณะประเภท "พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน" นายทะเบียนจะกำหนดเลขที่บ้านให้ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๐ ได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีที่มีการปลูกสร้างบ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านที่จะต้องมาแจ้งการปลูกสร้างบ้านใหม่ และขอเลขหมายประจำบ้านต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งตามมาตรา ๓๔ และนายทะเบียนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. รับแจ้งการปลูกสร้างบ้านใหม่แล้วออกไปตรวจสภาพและลักษณะของบ้านก่อนทุกครั้ง หากปรากฏว่ามีสภาพเป็นบ้านตามมาตรา ๔ ก็กำหนดเลขหมายประจำบ้าน

๒. หากข้อเท็จจริงบ้านดังกล่าวปลูกสร้างในที่สาธารณะหรือป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อนายทะเบียนกำหนดเลขประจำบ้านแล้วให้จัดทำทะเบียนบ้านโดยระบุว่า "ทะเบียนบ้านชั่วคราว" และให้แจ้งประสานไปยังหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๖

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐ และข้อ ๓๒

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔

๖. คำถาม กรณีผู้ร้องมาขอให้สำนักทะเบียนอำเภอรับรองว่าตนเป็นเจ้าของหรือมีกรรมสิทธิ์ในบ้านหลังนั้นเพื่อประกอบหลักฐานการขอกู้เงิน (กู้เงินจาก ธกส.) จะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

นายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเท่านั้น การให้นายทะเบียนออกหนังสือรับรองว่าผู้ร้องเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในบ้านนั้นจึงทำไม่ได้เพราะเป็นการปฏิบัติที่นอกเหนือขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน การแสดงความเป็นเจ้าของบ้านหรือเป็นผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์ในตัวบ้านหรืออาคารน่าจะเป็นเอกสารที่ออกโดยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญาซื้อขายพิพัยกรรม เป็นต้น

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ จะเกี่ยวข้องกับเจ้าบ้านและอำนาจหน้าที่ของเจ้าบ้าน ไม่เกี่ยวกับเรื่องกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในฐานะเจ้าของทรัพย์

๗. คำถาม บ้านชั่วคราวตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ นายทะเบียนจะกำหนดเลขที่บ้านให้ได้หรือไม่

คำตอบ

บ้านชั่วคราวถึงแม้ว่าจะได้ปลูกสร้างขึ้นเพื่ออยู่อาศัยทำมาหาเลี้ยงชีพในบางฤดูกาลก็ตาม เมื่อเจ้าบ้านร้องขอให้กำหนดเลขหมายประจำบ้านและนายทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วมีลักษณะเป็นบ้านตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ นายทะเบียนจะต้องกำหนดเลขหมายประจำบ้านให้พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านขึ้นไว้เพื่อลงรายการบุคคลที่จะแจ้งย้ายเข้าในบ้านหลังนั้นต่อเมื่อบ้านดังกล่าวรื้อถอนหมดสภาพบ้าน นายทะเบียนก็จำหน่ายทะเบียนบ้านต่อไป

ข้ออ้างอิง

- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖
- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๒๐ และข้อ ๓๒

๘. คำถาม บ้านที่รื้อถอนและถูกจำหน่ายไปแล้ว ต่อมามีการปลูกสร้างบ้านขึ้นในบริเวณเดียวกันนี้ นายทะเบียนจะนำเลขหมายประจำบ้านและเลขรหัสประจำบ้าน บ้านที่จำหน่ายไปแล้วมาใช้ใหม่จะได้หรือไม่

คำตอบ

เลขหมายประจำบ้านของบ้านที่ถูกจำหน่ายไปแล้ว นายทะเบียนสามารถจะนำมากำหนดให้กับบ้านหลังใหม่ที่ได้ปลูกสร้างขึ้นในบริเวณเดียวกันได้ ส่วนเลขรหัสประจำบ้านนั้นเมื่อมีการจำหน่ายไปแล้วไม่ให้นำกลับมาใช้อีก แต่ให้กำหนดเลขรหัสประจำบ้านใหม่ตาม ท.ร. ๙๙ ก.

ข้ออ้างอิง

- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๙

๙. คำถาม เลขหมายประจำบ้านของบ้าน ๒ หลังมีเลขที่ซ้ำกันจะทำอย่างไร

คำตอบ

กรณีเลขหมายประจำบ้านที่ได้กำหนดให้แล้วซ้ำกันให้ปฏิบัติดังนี้

๑. เรียกเจ้าบ้านที่มีเลขหมายประจำบ้านซ้ำกันมาสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่า บ้านหลังใดได้เลขหมายประจำบ้านก่อน ทั้งนี้ ให้ถือว่าบ้านที่ได้เลขหมายบ้านก่อนย่อมมีสิทธิสมบูรณ์ในเลขหมายประจำบ้านนั้น ส่วนบ้านที่มาร้องขอและได้เลขหมายประจำบ้านทีหลังก็ให้กำหนดเลขหมายประจำบ้านให้ใหม่ โดยให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องขอเลขหมายประจำบ้านใหม่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งกำหนดเลขหมายประจำบ้านใหม่ โดยให้เลขหมายต่อหรือใช้ทับต่อจากบ้านที่อยู่ใกล้เคียงที่สุด

๒. ให้นายทะเบียนแก้ไขรายการในช่องบ้านเลขที่ในทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและให้หมายเหตุว่า “กำหนดเลขหมายประจำบ้านใหม่ ตามคำร้องที่..... ลงวันที่.....” แล้วลงชื่อนายทะเบียน วัน เดือน ปีกำกับไว้

ข้ออ้างอิง

- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๙

๑๐. คำถาม นาย ก และครอบครัวได้อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๕๒ ต่อมาบ้านหลังนั้นถูกไฟไหม้เสียหายไปครึ่งหนึ่ง นาย ก ไม่ได้ทำการซ่อมแซม หรือต่อเติมแต่อย่างใดคงปล่อยทิ้งไว้เช่นนั้น นาย ก และครอบครัวได้ไปเช่าบ้านเลขที่ ๕๔ ที่อยู่ถัดไปเป็นที่อยู่อาศัย แต่ทะเบียนบ้านยังคงใช้เลขที่หลังที่ถูกไฟไหม้ กรณีนั้นนายทะเบียนควรดำเนินการเช่นไร

คำตอบ

กรณีเช่นนี้ นายทะเบียนควรแจ้งให้ นาย ก ทราบว่า หากไม่ประสงค์จะอาศัยในบ้านที่ถูกไฟไหม้ นาย ก จะต้องดำเนินการรื้อถอนและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรื้อเสร็จพร้อมทั้งดำเนินการแจ้งย้ายครอบครัวไปอยู่บ้านเลขที่ ๕๔ ตามที่อยู่จริงมิเช่นนั้นจะมีความผิดตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร และเมื่อได้รับแจ้งการรื้อบ้าน นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายทะเบียนและสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมทั้งแนะนำให้ นาย ก ดำเนินการแจ้งการย้ายที่อยู่ของตนเองและครอบครัวไปเข้าบ้านเลขที่ ๕๔ ตามที่อยู่จริง ในการนี้นายทะเบียนควรจะได้แจ้งประสานให้พนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับบ้านที่ถูกไฟไหม้ด้วย

ข้ออ้างอิง

- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๑
- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๕

๑๑. คำถาม เจ้าบ้าน คือใคร จำเป็นต้องมีเจ้าบ้านหรือไม่ในบ้านแต่ละหลัง

คำตอบ

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้ความหมายของคำว่า "เจ้าบ้าน" หมายความว่าผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเจ้าของ ผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ ให้ถือว่าผู้ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

จากความหมายของคำว่าเจ้าบ้านดังกล่าวมีประเด็นพิจารณาได้ดังนี้

๑. ในเรื่องของการครอบครองบ้าน กฎหมายให้ความหมายว่า เจ้าบ้านจะต้องเป็นหัวหน้าครอบครองบ้าน แต่ในการครอบครองบ้านนั้นอาจจะครอบครองได้หลายฐานะกล่าวคือ

๑.๑ ครอบครองในฐานะเจ้าของ หมายถึง การเป็นเจ้าของบ้านกล่าวคือ ผู้ใดเป็นเจ้าของบ้านผู้นั้นก็อยู่ในฐานะของการเป็นเจ้าบ้านด้วย

๑.๒ ครอบครองในฐานะผู้เช่า หมายถึง การที่เจ้าของบ้านให้บุคคลอื่นเช่าบ้านของตนในลักษณะนี้ผู้เช่าก็อยู่ในฐานะของการเป็นเจ้าบ้าน ซึ่งในกรณีเช่นนี้เจ้าของบ้านตามข้อ ๑.๑ ก็จะพ้นจากการเป็นเจ้าบ้าน

๑.๓ ครอบครองในฐานะอื่นๆ หมายถึง การครอบครองโดยมิใช่ในฐานะเจ้าของหรือในฐานะผู้เช่า เช่น การครอบครองในฐานะผู้บังคับบัญชาหน่วยงานราชการ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หรือผู้บัญชาการเรือนจำ เป็นต้น

๒. เรื่องการปฏิบัติในหน้าที่ของเจ้าบ้าน โดยกฎหมายกำหนดให้บ้านแต่ละหลังจะต้องมีเจ้าบ้านอยู่ตลอดเวลา เจ้าบ้านต้องทำหน้าที่ในการแจ้งเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร เช่น การแจ้งการเกิด การแจ้งการตายการแจ้งการย้ายที่อยู่ หรือการแจ้งเกี่ยวกับบ้าน เป็นต้น ดังนั้น ถ้าบ้านใดไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่หรือเจ้าบ้านตาย หรือสูญหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ถือว่าผู้ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

สรุปได้ว่าเจ้าบ้านจะเป็นใคร ย่อมขึ้นอยู่กับสถานะการครอบครองบ้านในขณะนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ปรากฏชื่อในทะเบียนบ้านและระบุสภาพว่าเป็นเจ้าบ้านเพียงคนเดียว โดยวิธีปฏิบัติก็ให้บันทึกปากคำเป็นหลักฐานไว้ว่าในขณะนั้นว่าใครทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน บุคคลนั้นก็จะมีฐานะเป็นเจ้าบ้าน หากปรากฏภายหลังว่าเป็นการให้ถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวเป็นเท็จก็จะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อไป

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔

๑๒. คำถาม มอบหมายให้คนอื่นที่มิใช่เจ้าบ้านไปแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่หรือแจ้งเรื่องเกี่ยวกับบ้านได้หรือไม่ ถ้าได้ทำอย่างไร

คำตอบ

การแจ้งดังกล่าวกฎหมายการทะเบียนราษฎรกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของเจ้าบ้าน แต่ขณะเดียวกันก็ได้กำหนดให้เจ้าบ้านมอบหมายให้บุคคลอื่นไปแจ้งแทนได้เช่นเดียวกัน โดยในมาตรา ๔๖ ของกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรบัญญัติไว้โดยสรุป ดังนี้

ถ้าผู้ที่มีหน้าที่ต้องแจ้ง (ซึ่งก็คือเจ้าบ้าน) มอบหมายให้ผู้ใดไปแจ้งแทนและเมื่อผู้ได้รับมอบหมายได้แจ้งต่อผู้มีหน้าที่รับแจ้งแล้ว ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่นั้นได้แจ้งแล้ว

จากมาตรา ๔๖ จะพิจารณาเห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ในเรื่องการอำนวยความสะดวกในการแจ้งให้กับประชาชนเป็นสำคัญ จึงไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการมอบหมายให้บุคคลอื่นไปทำหน้าที่แทนเจ้าบ้านว่าต้องทำอย่างไร เพียงแต่ว่าการมอบหมายของเจ้าบ้านจะต้องปรากฏหรือให้ทราบรายละเอียดว่าได้มอบให้ใครไปทำอะไรแล้วก็ลงลายมือชื่อเจ้าบ้านผู้มอบหมายและมอบบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมทั้งสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ผู้รับมอบนำไปแสดงต่อนายทะเบียนก็เปรียบเสมือนเจ้าบ้านไปแจ้งด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าการมอบหมายประชาชน (เจ้าบ้าน) สามารถจัดทำเป็นหนังสือขึ้นมาเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้หนังสือที่เป็นรูปแบบที่สำนักทะเบียนกำหนดขึ้น

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๖

การเกิด

๑๓. คำถาม เด็กเกิดในโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ ทางโรงพยาบาลออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๑/๑) ให้แต่ทำหาย ต่อมาบิดา - มารดาพาเด็กกลับไปอยู่ต่างจังหวัดจะขอแจ้งเกิดเกินกำหนด โดยนำสมุดบันทึกสุขภาพเด็กไปประกอบและปรากฏว่ารายการของมารดาไม่ตรงกับทะเบียนบ้าน สำนักทะเบียนไม่ยอมดำเนินการให้กรณีดังกล่าวจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

ต้องแจ้งเกิดเกินกำหนดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่โรงพยาบาลที่เด็กเกิดตั้งอยู่ โดยอาจจะขอสำเนาใบรับรองการเกิดจากโรงพยาบาลเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณารับแจ้งการเกิดเกินกำหนดของนายทะเบียน หรือจะใช้แนวทางการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านก็ได้แต่เด็กจะไม่ได้สูติบัตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของบิดามารดา

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๓๗

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗ หรือมาตรา ๙๗

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท. ๐๓๐๙.๑/๐๙ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๑๔. คำถาม กรณีเด็กเกิดท้องที่หนึ่งแต่ไม่ได้แจ้งการเกิด ต่อมาย้ายที่อยู่ตามบิดา - มารดา และจะขอแจ้งการเกิดเกินกำหนดที่สำนักทะเบียนท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ นายทะเบียนท้องที่ใหม่สอบสวนและส่งเรื่องไปขออนุมัติ ณ สำนักทะเบียนท้องที่ที่เด็กเกิด กรณีเช่นนี้จะดำเนินการได้หรือไม่

คำตอบ

การแจ้งการเกิดทั้งกรณีแจ้งภายในกำหนด และแจ้งการเกิดเกินกำหนด ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด เว้นแต่กรณีเด็กเกิดนอกบ้าน และไม่สามารถแจ้งการเกิดที่สำนักทะเบียนที่เด็กเกิดได้ เช่น กรณีเด็กเกิดในเรือที่กำลังแล่นอยู่ในแม่น้ำ กฎหมายกำหนดให้สามารถแจ้งการเกิดที่สำนักทะเบียนที่พึงแจ้งได้ซึ่งตามกรณีตัวอย่างอาจจะเป็นสำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เรือเทียบท่าเรือครั้งแรก หลังจากเด็กเกิดก็ได้แต่จะไม่มีการแจ้งการเกิดต่างท้องที่ ดังนั้น นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กย้ายไปอยู่ จึงไม่มีอำนาจรับแจ้ง หรือส่งเรื่องไปขออนุมัติจากสำนักทะเบียนที่เด็กเกิดเพื่อให้รับแจ้งการเกิด

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗

๑๕. คำถาม กรณีได้แจ้งการเกิดและถือใบรับแจ้งการเกิดไว้เป็นเวลาหลายปี แล้วมาขอออกสูติบัตรจะเป็นการแจ้งเกิดเกินกำหนดหรือไม่ และการลงวันที่รับแจ้งในสูติบัตรจะลงตามใบรับแจ้งหรือตามวันที่ออกสูติบัตร

คำตอบ

กรณีได้มีการแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งโดยถูกต้องไว้แล้ว ถึงแม้ว่ายังไม่ได้รับสูติบัตรก็ต้องถือว่ามีการแจ้งการเกิดภายในกำหนด เมื่อมีการนำใบรับแจ้งการเกิดมาขอออกสูติบัตรต่อนายทะเบียน นายทะเบียนต้องออกสูติบัตรให้ในกรณีแจ้งเกิดภายในกำหนด การลงวันที่ตอนท้ายของสูติบัตรให้ลงวันที่ตามที่นายทะเบียนออกสูติบัตรโดยอนุโลม และให้หมายเหตุไว้ในสูติบัตรว่า "ออกตามใบรับแจ้งการเกิดที่.....ลงวันที่....."

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๑๖. คำถาม นาย ก เป็นคนต่างด้าวมีภรรยาเป็นคนไทย บุตรเกิดเมื่อวันที่ ๑ ม.ค. ๒๕๓๕ แจ้งการเกิดกับผู้ใหญ่บ้านถือใบรับแจ้งการเกิดไว้ไม่ไปแจ้งขอออกสูติบัตรที่สำนักทะเบียน เนื่องจากคิดว่าบุตรไม่ได้สัญชาติไทยจึงเก็บใบรับแจ้งการเกิดไว้เฉยๆ ต่อมาปี ๒๕๓๙ นาย ก นำใบรับแจ้งการเกิดดังกล่าวไปขอออกสูติบัตรที่สำนักทะเบียน นายทะเบียนจะออกสูติบัตร ท.ร. ๑ ให้ได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีนี้มารดาเด็กเป็นผู้มีสัญชาติไทย บุตรย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ เมื่อได้แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ไว้แล้ว ถือว่ามีการแจ้งการเกิดภายในกำหนดแล้ว จึงออก ท.ร. ๑ ให้ได้ โดยให้หมายเหตุไว้ในสูติบัตรว่า "ออกตามใบรับแจ้งการเกิดที่..... ลงวันที่....."

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๒. พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑)

๑๗. คำถาม กรณีสำนักทะเบียนพบว่ามีการแจ้งเกิดซ้ำจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

ให้นายทะเบียนที่รับแจ้งเกิดซ้ำซ้อนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้แจ้งเกิดมีเจตนาแจ้งเท็จหรือทุจริตหรือไม่ ถ้ามีให้ดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้ง ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ และให้นายทะเบียนอำเภออาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ สั่งยกเลิกสูติบัตรฉบับดังกล่าว และจำหน่ายรายการออกจากทะเบียนบ้าน แล้วรายงานสำนักทะเบียนกลางตามแบบพิมพ์ ท.ร. ๙๗ ก. เป็นการเฉพาะราย

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๑๐

๑๘. คำถาม กรณีเด็กเกิดหลังจากบิดา-มารดาหย่าร้างกัน จะลงรายการบิดาในสูติบัตรอย่างไร

คำตอบ

บิดาตามกฎหมายการทะเบียนราษฎร หมายถึงบิดาตามความเป็นจริง นายทะเบียนจะต้องสอบสวนหาข้อเท็จจริงในการออกสูติบัตร กรณีไม่อาจทราบข้อเท็จจริงตาม ป.พ.พ. ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เด็กเกิดแต่หญิงภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เคยเป็นสามี แต่ถ้าหญิงนั้นได้สมรสใหม่โดยฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๕๓ และได้คลอดบุตรภายในสามร้อยสิบวัน นับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เด็กที่เกิดแต่หญิงนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่และห้ามมิให้นำข้อสันนิษฐานในมาตรา ๑๕๓๖ ที่ว่าเด็กเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของสามีคนเดิมมาใช้บังคับทั้งนี้ เว้นแต่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่า เด็กมิใช่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่นั้น

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๓ มาตรา ๑๕๓๖ และมาตรา ๑๕๓๗

๑๙. คำถาม คนงานรับจ้าง ซึ่งอพยพครอบครัวไปรับจ้างทำงานตามที่ต่างๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านไป ต่อมาเมื่อมีบุตรก็ไม่ได้แจ้งเกิดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เกิด จนกระทั่งอพยพกลับภูมิลำเนาเดิม เมื่อลูกโตจนถึงวัยจะเข้าโรงเรียนจึงคิดจะไปแจ้งเกิด ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมากเนื่องจากไม่สามารถรับแจ้งการเกิดได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้อธิบายขั้นตอนของกฎหมายที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรับแจ้งก็มักไม่ได้รับการยอมรับจากราษฎรเหล่านั้น โดยอ้างเหตุผลว่าครอบครัวของตนได้อพยพกลับภูมิลำเนาเดิมหมดแล้ว และส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่สามารถกลับไปแจ้งการเกิดของบุตร ณ อำเภอแห่งท้องที่ที่เด็กเกิดได้

คำตอบ

กรณีดังกล่าวนี้ เมื่อพิจารณาจาก พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติให้เจ้าบ้าน หรือบิดา มารดาแจ้งการเกิดของคนเกิดในบ้านต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่เกิดภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด ดังนั้น การที่เด็กเกิดในเขตท้องที่สำนักทะเบียนหนึ่ง แต่ยังไม่ได้แจ้งการเกิดต่อมาได้ย้ายไปอยู่ในท้องที่อีกสำนักทะเบียนหนึ่ง ผู้แจ้งจะไปแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ใหม่ไม่ได้ อีกทั้งกรณีที่เจ้าบ้านไม่มาแจ้งการเกิดภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด ก็ถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งเป็นการกระทำความผิดฐานไม่แจ้งเกิดภายในกำหนด นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่ความผิดเกิดขึ้นเท่านั้นที่มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดดังกล่าว

ดังนั้น การแจ้งเกิดเกินกำหนดในกรณีนี้ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดก็คือเจ้าบ้านหลังที่เด็กเกิด หรือบิดามารดาจะต้องไปยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งที่ที่เด็กเกิดเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ร้องที่จะต้องนำพยานหลักฐานไปแสดงเพิ่มเติมต่อนายทะเบียนท้องที่ที่จะไปแจ้งเกิด สำนักทะเบียนท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาในปัจจุบันจะดำเนินการสอบสวนพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วรวบรวมจัดส่งให้สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด ประกอบการพิจารณาดำเนินการก็ได้ หรือจะใช้วิธีการเพิ่มชื่อตามระเบียบฯ ข้อ ๔๗ ก็ได้ แต่เด็กจะไม่ได้สูติบัตร

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ (๑) และมาตรา ๔๗ (๒)

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๒๐. คำถาม ผู้ร้องขอแจ้งเกิดเกินกำหนดให้แก่บุตรสาวของตน โดยอ้างว่าเกิดเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ แต่จากการสอบปากคำปรากฏว่าเด็กที่ขอแจ้งเกิดไม่ใช่บุตรที่แท้จริงของผู้ร้อง แต่เป็นเด็กที่ผู้ร้องได้ขอมาจากหญิงสาวผู้หนึ่งไม่ทราบชื่อสกุลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งตอนนั้นเด็กอายุได้ประมาณ ๕ ขวบ ผู้ร้องได้อุปการะเลี้ยงดูและให้เข้าเรียนที่โรงเรียนแห่งหนึ่งโดยไม่มีสูติบัตรและไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน โดยได้แจ้งกับทางโรงเรียนว่าเด็กเป็นบุตรของตน

คำตอบ

กรณีดังกล่าวนี้ เนื่องจากผู้ร้องได้อุปการะเลี้ยงดูเด็กมาตั้งแต่อายุประมาณ ๕ ปี โดยไม่ทราบว่าบิดาและมารดาเด็กเป็นใคร ดังนั้น การที่จะเพิ่มชื่อเด็กในทะเบียนบ้านโดยวิธีแจ้งเกิดเกินกำหนดจึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ที่ถูกจะต้องขอเพิ่มชื่อกรณีเด็กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๘ ทั้งนี้ การวินิจฉัยรายการสัญชาติของเด็กเพื่อลงในทะเบียนบ้านที่ขอเพิ่มชื่อนั้น ถ้าเป็นกรณีทราบสถานที่เกิดหรือสอบสวนพยานบุคคลแล้วยืนยันว่าเด็กนั้นเกิดในประเทศไทยจริงและไม่มีเจตนาทุจริตให้นายทะเบียนลงรายการในช่องสัญชาติว่า “ไทย” และหมายเหตุการลงรายการในทะเบียนบ้านว่าได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ แต่ภายหลังหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กนั้นมีสัญชาติผิดไปจากที่แจ้งไว้ให้แก้ไขรายการสัญชาติ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕/๑ และจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ไปเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ โดยยกเลิกเลขประจำตัวประชาชนเดิม แล้วให้เลขรหัสบุคคลประเภท ๖ แทน

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๗

๒๑. คำถาม นาย ก. และนาง ข. ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ต่อมานาง ข. ได้คลอดบุตร ๑ คน ขอทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับแจ้งเกิดบุตรของนาง ข. ว่าสามารถแจ้งการเกิดได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีบิดาและมารดาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หรือบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน เมื่อเจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพ่อหรือแม่เด็กมาแจ้งเกิด นายทะเบียนผู้รับแจ้งสามารถรับแจ้งเกิดได้ตามปกติโดยให้เรียกหลักฐานเท่าที่ได้ เช่น หนังสือรับรองการเกิด ซึ่งออกโดยโรงพยาบาล หรือใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร. ๑ ตอนหน้า) เป็นต้น จากนั้นให้สอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมให้แน่ชัดเสียก่อน จึงค่อยออกสูติบัตรให้ได้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๑ และข้อ ๕๒ ซึ่งมีเจตนารมณ์มุ่งที่จะให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด ถึงแม้ว่าบิดาหรือมารดาจะยังไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แต่นายทะเบียนจะต้องสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่าบิดามารดาของเด็กเป็นใคร มีสัญชาติอะไร หากเชื่อถือได้ก็ให้กรอกรายการตามข้อเท็จจริงนั้น และในขณะเดียวกันก็ควรแนะนำให้ผู้ที่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ถูกต้องต่อไป

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๒๒. คำถาม หญิงตั้งครรภ์โดยไม่ทราบว่าใครคือพ่อของเด็กซึ่งเมื่อคลอดบุตรออกมาแล้ว (จะคลอดในโรงพยาบาลหรือคลอดเองที่บ้านก็ตาม) จะต้องแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิดตามกฎหมาย ดังนั้น เมื่อมีผู้มาขอแจ้งการเกิดนายทะเบียนจะปฏิเสธไม่รับแจ้งจนกว่าจะทราบผู้เป็นพ่อของเด็กจะได้หรือไม่

คำตอบ

นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะต้องรับแจ้งการเกิดโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริง สำหรับประเด็นเรื่องบิดาของเด็กหากไม่ทราบหรือมารดาเด็กไม่ประสงค์จะแจ้งก็ให้นายทะเบียนบันทึกไว้เป็นหลักฐาน โดยการลงรายการในสูติบัตรและทะเบียนบ้าน รายการใดไม่ทราบให้ทำเครื่องหมาย "-" ไว้ ส่วนการใช้ชื่อสกุลของเด็กให้ใช้ชื่อสกุลตามมารดา ซึ่งเป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๖ ที่ถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาฝ่ายเดียว

ข้ออ้างอิง

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๖

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๒๓. คำถาม กรณีมารดาเป็นคนสัญชาติไทย ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับบิดาซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้าเงื่อนไขตาม ป.ว. ๓๓๗ เด็กเกิดก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้ไม่ได้สัญชาติไทยตาม ปว. ๓๓๗ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้เด็กได้สัญชาติไทยโดยการเกิด จะขอเปลี่ยนสูติบัตรจาก ท.ร. ๓ เป็น ท.ร. ๑ ได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีนี้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสัญชาติไทยนับตั้งแต่เกิด ตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ สำนักทะเบียนจะต้องจำหน่ายชื่อบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) แล้วไปเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) พร้อมทั้งกำหนดเลขประจำตัวประชาชนใหม่ ตามแบบการให้เลขประจำตัวประชาชน (ท.ร. ๙๘ ก) เป็นบุคคลประเภท ๕ ส่วนสูติบัตรนั้นให้ใช้สูติบัตร (ท.ร. ๓) เดิม โดยให้แก้ไขรายการในช่องสัญชาติในสูติบัตร (ท.ร. ๓) ตอนที่ ๑ เป็นสัญชาติไทยและหมายเหตุที่ด้านหลังของสูติบัตรว่า "แก้ไขสัญชาติเป็นไทยตามผลของ พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) และมาตรา ๑๐ และได้เลขประจำตัวประชาชน..... ตามแบบ ท.ร. ๙๘ ก" ลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ และแก้ไขสูติบัตร (ท.ร. ๓) ตอนที่ ๒ ซึ่งเก็บไว้ที่สำนักทะเบียน และตอนที่ ๓ ซึ่งอยู่ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดให้ถูกต้องตรงกัน

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑)

๒. พระราชบัญญัติสัญญาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๒๔. คำถาม สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลได้รับคำร้องของผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากโรงพยาบาลประจำจังหวัด ขอแจ้งการเกิดเกินกำหนดให้แก่เด็ก โดยไม่ปรากฏหลักฐานของบิดามารดาของเด็กทั้งสองว่าเป็นใครและสัญชาติอะไร เนื่องจากเมื่อคลอดบุตรแล้วมารดาเด็กได้หลบหนีออกจากโรงพยาบาลและทอดทิ้งเด็กไว้โดยที่ในขณะเข้ารับการรักษามารดาเด็กได้แจ้งด้วยวาจาเท่านั้น โดยมิได้นำหลักฐานทะเบียนบ้านหรือบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดง กรณีนี้เด็กจะได้สัญชาติอะไร และจะต้องออกสูติบัตรประเภทใด

คำตอบ

ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดเด็กในกรณีนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลในฐานะเป็นเจ้าบ้าน โดยเมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งการเกิดจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๗ สำหรับการวินิจฉัยสัญชาติของเด็ก เนื่องจากเด็กเกิดในประเทศไทยและไม่ทราบสัญชาติที่แท้จริงของบิดา-มารดา จึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กมีสัญชาติไทยตาม พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๒) ซึ่งหากภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กนั้นมีสัญชาติอื่น ก็ให้นายทะเบียนแก้ไขรายการสัญชาติและจำหน่ายรายการบุคคลจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ไปเพิ่มชื่อใน ท.ร. ๑๓ แทน ส่วนการลงรายการในสูติบัตร (ท.ร. ๒) และทะเบียนบ้านให้ลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ทราบ รายการใดไม่ทราบก็ให้ทำเครื่องหมาย "-" ทั้งนี้ การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนท้องถิ่น ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๖

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๖ และข้อ ๕๗

การตาย

๒๕. คำถาม กรณีคนไทยเดินทางไปต่างประเทศแล้วเสียชีวิต และไม่ได้แจ้งการตายที่สถานทูตไทย มีเพียงหลักฐานเกี่ยวกับการตายที่ออกโดยประเทศนั้น จะดำเนินการจำหน่ายชื่อผู้ตายออกจากทะเบียนบ้านอย่างไร

คำตอบ

จำหน่ายตายได้ โดยใช้หลักฐานการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้น ซึ่งแปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ แล้วนำหลักฐานดังกล่าวมาจำหน่ายชื่อผู้ตายออกจากทะเบียนบ้าน

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๒

๒๖. คำถาม กรณีตายไม่พบศพ ทางสำนักทะเบียนท้องที่ที่ตายได้ออกใบรับแจ้งการตายได้ แล้วส่งใบรับแจ้งการตายไปยังสำนักทะเบียนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านให้จำหน่ายชื่อ ต่อมาญาติผู้ตายได้มาขอหลักฐานการตาย เพื่อไปประกอบการติดต่อเรื่องสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่นนี้จะปฏิบัติอย่างไร

คำตอบ

นายทะเบียนออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ให้แก่ผู้แจ้งโดยไม่ต้องออกมรณบัตร หากผู้มีส่วนได้เสียต้องการหลักฐานไปแสดงแทนมรณบัตร ก็อาจจะร้องขอให้ศาลสั่งเป็นบุคคลสาบสูญเมื่อครบกำหนด ๒ ปี นับแต่วันที่เหตุสิ้นสุดลง ก็สามารถใช้คำสั่งศาลเป็นหลักฐานได้

ข้ออ้างอิง

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๑, ๖๒

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๖

๒๗. คำถาม กรณีบุคคลตายมานานแล้วมาขอแจ้งการตาย จะดำเนินการกรณีแจ้งการตายเกินกำหนดหรือจำหน่ายชื่อได้หรือไม่

คำตอบ

การแจ้งการตายเกินกำหนดผู้แจ้งจะต้องยืนยันได้ว่า ไม่เคยมีการแจ้งการตายมาก่อน และควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตาย เช่น สาเหตุการตาย สถานที่ตาย วันเดือนปีที่ตาย เป็นต้น ถ้าผู้แจ้งไม่สามารถยืนยันได้ว่ามีการแจ้งการตายหรือไม่ หรือไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตาย แต่การสอบสวนปรากฏแน่ชัดว่าผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านได้ตายไปแล้ว นายทะเบียนสามารถพิจารณาจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑๑

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๗๐ และ ๑๑๑

๒๘. คำถาม กรณีลูกเรือประมงโดนมรสุมเรือแตกจมน้ำตาย ใครจะเป็นผู้แจ้งตาย จะแจ้งการตายที่ไหน นายทะเบียนจะออกมรณบัตรให้ได้หรือไม่

คำตอบ

กรณีลูกเรือประมงโดนมรสุมเรือแตกจมน้ำตาย ถือว่าเป็นการตายนอกบ้าน ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่แจ้งการตายคือบุคคลที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้พบศพ แจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ นายทะเบียนดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๖๓ กรณีไม่พบศพผู้ตาย นายทะเบียนออกใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) โดยไม่ต้องออกมรณบัตรตามระเบียบฯ ข้อ ๖๖

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๓ และข้อ ๖๖

๒๙. คำถาม ตายในเรือประมงในเขตน่านน้ำไทยแจ้งท้องที่ใด

คำตอบ

กรณีดังกล่าวเป็นการตายนอกบ้าน การแจ้งการตายให้ถือปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๑ (๒) คือให้ผู้ที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้ที่พบศพเป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ดังนั้น เมื่อเรือประมงเข้าฝั่งเทียบท่าเรือให้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ณ สำนักทะเบียนที่ท่าเรือนั้นอยู่ในเขตรับผิดชอบ

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๑

๓๐. คำถาม ตายไม่พบศพ ออกมรณบัตรได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ทำอย่างไรจึงจะทำให้ทายาท หรือผู้มีส่วนได้เสียมีหลักฐานไปแสดงเพื่อรับสิทธิต่างๆ

คำตอบ

กรณีนี้เป็นการตายนอกบ้าน บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพจะต้องเป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง และต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจด้วย แต่เนื่องจากไม่พบศพ ซึ่งระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๖ กำหนดไว้ว่ากรณีที่เชื่อว่าตายแต่ยังไม่พบศพให้นายทะเบียนออกหลักฐานใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ให้แก่ผู้แจ้ง โดยไม่ต้องออกมรณบัตร และถ้าคนตายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตสำนักทะเบียนให้หมายเหตุไว้ในทะเบียนบ้านว่า "รับแจ้งการตายไว้ แต่ยังไม่พบศพ" แต่ถ้าคนตายมีชื่ออยู่สำนักทะเบียนอื่นให้นายทะเบียนทำหนังสือแจ้งสำนักทะเบียนนั้นดำเนินการ

สำหรับหลักฐานที่ทายาทจะนำไปแสดงเพื่อขอรับสิทธิต่างๆ นั้น สามารถใช้ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร. ๔ ตอนหน้า) ประกอบกับสำเนาบันทึกประจำวันเป็นหลักฐานได้ อย่างไรก็ตามหากผู้มีส่วนได้เสียต้องการหลักฐานอื่นก็อาจจะร้องขอให้ศาลสั่งเป็นบุคคลสาบสูญเมื่อครบกำหนด ๒ ปี นับแต่วันที่เหตุสิ้นสุดลง ก็สามารถใช้คำสั่งของศาลเป็นหลักฐานได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๑ วรรคสอง และมาตรา ๖๒

ข้ออ้างอิง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๑ วรรคสอง และมาตรา ๖๒
- ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๖

การย้ายที่อยู่

๓๑. คำถาม กรณีการแจ้งย้ายไปต่างประเทศ สำนักทะเบียนดำเนินการแจ้งย้ายแล้วนำไปย้ายเข้าทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียน เช่นนี้หากมีการขอตรวจสอบและคัดรายการทะเบียนบ้านจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

บุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศ ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศแล้ว ระเบียบฯ กำหนดให้นายทะเบียนแจ้งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวเข้าทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียน บุคคลดังกล่าวสามารถขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้านชั่วคราวได้ แต่ถ้าเดินทางกลับจากต่างประเทศแล้วจะต้องแจ้งย้ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียน แล้วแจ้งย้ายเข้าไปในทะเบียนบ้านที่พักอาศัยอยู่จริงก่อน จึงจะใช้เป็นหลักฐานขอทำเอกสารราชการต่างๆ หรือขอรับบริการของรัฐ

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๔๐ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๔

๓๒. คำถาม นาย ก ซื้อบ้านจากนาย ข แต่ยังไม่ได้แจ้งย้ายเข้าในทะเบียนบ้านที่ซื้อและนาย ข ได้ย้ายไปอยู่ที่อื่นโดยไม่ได้แจ้งย้ายออกและไม่สามารถติดต่อได้ นาย ก ผู้ซื้อจะแจ้งย้ายเข้าบ้านที่ซื้อจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

นาย ก สามารถยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อขอเป็นเจ้าบ้าน โดยนำหลักฐานการซื้อขายไปแสดง และย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านได้ สำหรับ นาย ข เมื่อไม่ได้อยู่ในบ้านหลังดังกล่าวแล้ว เมื่อไม่สามารถติดต่อได้ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นาย ข ยังไม่มาแจ้งย้ายออกให้เจ้าบ้านดำเนินการแจ้งย้ายไม่ทราบที่อยู่ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยระบุว่าไม่ทราบที่อยู่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

ข้ออ้างอิง

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๓

๓๓. คำถาม กรณีบุคคลไปทำงานต่างประเทศหรือถูกศาลสั่งจำคุก จะดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนบ้านอย่างไร

คำตอบ

บุคคลที่จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศจะต้องแจ้งย้ายเพื่อจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านและเพิ่มชื่อไว้ในทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียน สำหรับบุคคลที่ถูกจำคุกก็ต้องแจ้งย้ายชื่อออก เข้าในทะเบียนบ้านของเรือนจำที่ถูกจำคุกด้วย

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๗

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

๓๔. คำถาม กรณีผู้ร้องแจ้งย้ายบุคคลออกจากทะเบียนบ้านจำนวน ๒ คน แล้วทำใบแจ้งการย้ายที่อยู่หายจึงขอออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ แล้วแจ้งกับนายทะเบียนว่าขอแจ้งย้ายเพียงคนเดียว ส่วนอีกคนให้คงไว้ที่เดิม เมื่อตรวจสอบทะเบียนบ้านปรากฏว่าบ้านดังกล่าวได้รื้อถอนแล้ว เช่นนี้จะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ที่สูญหาย เมื่อดำเนินการออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ตามรายการเดิมแล้ว กรณีต้องการย้ายออกเพียงคนเดียว จะย้ายกลับเข้าที่เดิมก่อนแต่บ้านเดิมได้รื้อถอนแล้วนั้น ให้นายทะเบียนตรวจสอบว่าบ้านหลังดังกล่าวยังมีทะเบียนบ้านชั่วคราวหรือไม่ ถ้ามีให้เพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้านชั่วคราวก่อนถ้าได้จำหน่ายทะเบียนบ้านแล้วให้เพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้านกลาง เสร็จแล้วจึงดำเนินการแจ้งย้ายออกสำหรับบุคคลที่ประสงค์จะย้ายไปที่อื่น สำหรับบุคคลที่ไม่รู้จักก็คงให้ย้ายชื่อไว้ในทะเบียนบ้านกลาง

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๔, ๓๕ และข้อ ๔๖

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๕

๓๔. คำถาม ตามระเบียบฯ ข้อ ๗๙ และ ๘๐ เมื่อมีการแจ้งย้ายออกจากสำนักทะเบียนหนึ่งไปยังอีกสำนักทะเบียนหนึ่ง นายทะเบียนจะต้องลงนามในช่องนายทะเบียนใน ท.ร. ๑๔ ทันที หรือจะต้องรอใบแจ้งย้าย ตอนที่ ๒ ที่ตอบรับมาจากสำนักทะเบียนปลายทางก่อน

คำตอบ

การแจ้งบ้ายออกเมื่อนายทะเบียนดำเนินการแจ้งย้ายออกในทะเบียนบ้านแล้ว นายทะเบียนต้องลงลายมือชื่อในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งในทะเบียนบ้านทันที และเมื่อได้รับการตอบรับการแจ้งย้ายเข้าจากสำนักทะเบียนปลายทาง ให้ตรวจสอบรายการที่ย้ายออกให้ถูกต้องและลงลายมือชื่อพร้อมวัน เดือน ปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน กรณีการตอบรับการแจ้งการย้ายเข้าผิดไปจากที่แจ้งไว้เดิมให้แก้ไขรายการย้ายที่อยู่ในทะเบียนบ้านในช่องย้ายออกไปที่ให้ถูกต้องตรงกัน แล้วลงลายมือชื่อพร้อมวัน เดือน ปีกำกับไว้ในทะเบียนบ้าน

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๙ และข้อ ๘๐

๓๖. คำถาม เจ้าบ้านไม่ยอมรับแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้าน จะทำอย่างไร

คำตอบ

การที่เจ้าบ้านละเลยไม่ยอมแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านให้กับผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านนั้น อาจเนื่องจากความเข้าใจผิดที่แปลความหมายของการมีชื่อในทะเบียนบ้านในฐานะเจ้าบ้าน ว่าเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในบ้านนั้น จึงไม่ยอมให้ผู้เช่าย้ายเข้ามามีชื่ออยู่ในบ้าน ซึ่งเป็นคนละประเด็นและไม่เกี่ยวข้องกัน ฉะนั้น กรณีดังกล่าวนายทะเบียนจะต้องดำเนินการดังนี้

๑. ตรวจสอบให้มีการแจ้งย้ายตามกฎหมาย โดยเฉพาะผู้มีบ้านให้เช่า หรือมีหอพัก โดยใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๒. ในกรณีที่เจ้าบ้านไม่ยอมแจ้งย้ายให้ผู้ประสงค์จะย้ายเข้าหรือย้ายออก ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อมีหนังสือแจ้งให้เจ้าบ้านมาดำเนินการแจ้งย้ายเข้าหรือย้ายออกให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากเจ้าบ้านฝ่าฝืนก็ให้ดำเนินคดีแก่เจ้าบ้านตามมาตรา ๔๗ (๑) และ (๒)

ข้ออ้างอิง

พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๗ (๑) และ (๒)

การเพิ่มชื่อ

๓๗. คำถาม ชายไทยมีภรรยาเป็นชาวเยอรมันมีบุตรด้วยกัน ๑ คน เกิดที่เยอรมัน ต่อมาได้เดินทางกลับประเทศไทยโดยบุตรใช้หนังสือเดินทางร่วมกับมารดาและได้จดทะเบียนสมรสที่ประเทศไทย บิดายื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อบุตรเข้าในทะเบียนบ้าน โดยมีหลักฐานคือ หนังสือเดินทาง หลักฐานการเกิดที่แปลเป็นไทยพร้อมรับรองคำแปลโดยกระทรวงการต่างประเทศ ถามว่าจะดำเนินการเพิ่มชื่อบุตรได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

กรณีดังกล่าว บุตรย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดา ถึงแม้จะแจ้งเกิดที่เยอรมันและใช้หนังสือเดินทางร่วมกับมารดาซึ่งเป็นชาวเยอรมัน นายทะเบียนก็สามารถเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้านได้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๙๖ โดยไม่ต้องส่งเด็กให้ ตม. พิสูจน์สัญชาติ

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๑)

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๕

๓. คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกากรณีเด็กชายชโนดม บุญรุ่งเรือง

๓๘. คำถาม กรณีการเพิ่มชื่อตามหลักฐานสูติบัตรแบบเก่าที่ออกโดยนายทะเบียนตำบล ก ต่อมาพื้นที่ตำบล ก ได้เปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลตำบล อยากทราบว่าจะเพิ่มชื่อที่สำนักทะเบียนใด

คำตอบ

การเพิ่มตามหลักฐานสูติบัตรแบบเก่า ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ออกสูติบัตร เมื่อพื้นที่ตำบลที่ออกสูติบัตรอยู่ในเขตของเทศบาล จึงเป็นหน้าที่ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้รับแจ้งการเพิ่มชื่อ

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๔

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘, ๓๗

๓๙. คำถาม นาย ก มีภูมิลำเนาเดิมอยู่กรุงเทพฯ ได้แจ้งย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์ ต่อมาได้ไปติดต่อราชการพบว่าชื่อของตนถูกจำหน่ายออกจากทะเบียนบ้าน เนื่องจากบุคคลมีชื่อซ้ำซ้อน สำนักทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าชื่อของนาย ก ยังคงอยู่กรุงเทพฯ กรณีดังกล่าวจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

กรณีดังกล่าวให้เรียก นาย ก มายืนยันว่า ปัจจุบันตนเองมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด ถ้านาย ก ประสงค์จะอยู่กรุงเทพฯ ก็ให้คงชื่อไว้เหมือนเดิม หากนาย ก ประสงค์จะอาศัยอยู่ที่ จ.เพชรบูรณ์ ให้นาย ก ยื่นคำร้องขอแจ้งย้ายปลายทางหรือไปแจ้งย้ายออกจากกรุงเทพฯ ด้วยตนเอง

ข้ออ้างอิง

ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๗๙ และข้อ ๙๐

๔๐. คำถาม กรณีทะเบียนบ้านฉบับปี ๒๕๒๖ ระบุว่า ย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลาง ตรวจสอบทะเบียนบ้านกลางและฐานข้อมูลแล้วไม่พบชื่อ ให้ดำเนินการตรวจสอบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ทั้ง ๓ ตอน หากไม่พบให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจ้งความใบแจ้งการย้ายที่อยู่หาย แล้วออกใบแทนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ โดยออกตามหลักฐานทะเบียนบ้านปี ๒๕๒๖ หากจะเพิ่มชื่อให้ดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๘๙

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๙ และข้อ ๙๑

๔๑. คำถาม กรณีคนต่างด้าวมีหนังสือเดินทางมาทำกิจการในประเทศไทย จะขอเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) จะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

กรณีคนต่างด้าวเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายมาทำกิจการในประเทศไทย จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) สามารถดำเนินการได้โดยให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน โดยนำหลักฐานหนังสือเดินทางที่แปลและรับรองคำแปลแล้ว บัตรประจำตัวเจ้าบ้านสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน และนำเจ้าบ้านไปพบนายทะเบียนเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความยินยอมให้ผู้ร้องอาศัยอยู่ในบ้าน เมื่อนายทะเบียนอนุญาตจะกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๖ แล้วเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) เล่มสีเหลือง

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๖

๔๒. คำถาม ผู้ร้องเกิดที่จังหวัดเลยมีสูติบัตร ได้ไปทำมาหากินที่จังหวัดสกลนคร มีชื่อในทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ฉบับอำเภอหาไม่พบ) ต่อมาย้ายไปทำมาหากินที่จังหวัดหนองบัวลำภู โดยไม่ได้แจ้งย้ายออกจากจังหวัดสกลนคร ถามว่าบุคคลดังกล่าวจะยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อที่ไหน

คำตอบ

เนื่องจากผู้ร้องมีสูติบัตรซึ่งออกโดยสำนักทะเบียนใน จ.เลย ต่อมาได้ย้ายไปที่ จ.สกลนคร และมีชื่อใน ท.ร. ๑๔ ฉบับเจ้าบ้าน แต่ฉบับอำเภอหาไม่พบ กรณีนี้ต้องตรวจสอบว่าผู้ร้องมีหลักฐานการแจ้งย้ายออกจาก จ.เลย หรือไม่ หากพบหลักฐานการแจ้งย้ายเข้ามาอยู่ จ.สกลนคร ให้เพิ่มชื่อที่ จ.สกลนคร ตามหลักฐานใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หากไม่พบให้เพิ่มชื่อที่ จ.เลย โดยอาศัยหลักฐานสูติบัตรดังกล่าว

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๔

๔๓. คำถาม บิดาของผู้ร้องถึงแก่กรรมแต่ยังไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนเพิ่มชื่อบิดาซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วในทะเบียนบ้านก่อน แล้วจึงจะแจ้งการตายของบิดา ขอทราบแนวทางปฏิบัติว่าจะให้ดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

การจัดทำทะเบียนโดยเฉพาะทะเบียนบ้านจะใช้สำหรับลงรายการหรือเพิ่มชื่อบุคคลเฉพาะผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น ผู้ร้องจึงไม่สามารถยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อบิดาซึ่งเสียชีวิตแล้วในทะเบียนได้ แต่ให้สามารถแจ้งการตายได้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๔ และข้อ ๗๐

การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

๔๔. คำถาม นาย ก อายุ ๑๙ ปี ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเป็นบุคคลประเภท ๕ ในช่องสัญชาติลงไว้ว่า "อื่นๆ" ในช่องบิดา-มารดาเป็นบุคคลประเภท ๖ สัญชาติ "อื่นๆ" บิดา-มารดาของ นาย ก เสียชีวิตตั้งแต่ นาย ก อายุยังน้อย กรณีนี้จะแก้ไขรายการสัญชาติของนาย ก เป็น "สัญชาติไทย" แล้วจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ได้หรือไม่

คำตอบ

ไม่ได้ กรณีบิดา-มารดาเป็นบุคคลประเภท ๖ และสัญชาติอื่นๆ บุตรคือ นาย ก จะต้องเป็นบุคคลประเภท ๗ ไม่ได้สัญชาติไทย ดังนั้น จะต้องดำเนินการดังนี้

๑. จำหน่ายชื่อ นาย ก ออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑๐

๒. ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๐๕ (๑)

ข้ออ้างอิง

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๕ และข้อ ๑๑๐

๔๔. คำถาม กรณีตายายแจ้งการเกิดหลาน โดยระบุชื่อตนเองเป็นบิดา-มารดา ต่อมาจะขอแก้ไขรายการบิดา-มารดาให้ตรงตามความเป็นจริงจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

การขอแก้ไขรายการบิดามารดา รวมถึงรายการอื่นๆ ในสูติบัตร นายทะเบียนจะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงให้ทราบสาเหตุของรายการที่ไม่ถูกต้องว่าเกิดจากเหตุใด เป็นการแจ้งข้อความหรือรายการอันเป็นเท็จ หรือเกิดจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง หรือบันทึกผิด หากปรากฏว่าในการแจ้งการเกิด ผู้แจ้งได้แจ้งข้อความหรือรายการอันเป็นเท็จก็ให้นายทะเบียนแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้แจ้ง และยกเลิกสูติบัตรฉบับเดิมแล้วให้แจ้งการเกิดใหม่ แต่ถ้ารายการผิดพลาดเกิดจากการบันทึกผิดหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ก็ให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขรายการ

ข้ออ้างอิง

๑. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖

๔๖. คำถาม กรณีบุคคลผ่าตัดแปลงเพศเรียบร้อยแล้ว จะขอแก้ไขรายการเพศในทะเบียนบ้าน ให้เป็นไปตามสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปได้หรือไม่

คำตอบ

ไม่ได้ การที่บุคคลจะเป็นเพศหญิงหรือชาย ต้องถือตามข้อเท็จจริงตามธรรมชาติ ทั้งสิทธิและหน้าที่ของบุคคลก็ย่อมถือตามสภาพเมื่อเกิด ตามนัย ป.พ.พ. มาตรา ๑๕

ข้ออ้างอิง

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๔๘๐๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

๓. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๗/๒๕๔๒

๔๗. คำถาม การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านกรณีรับบุตรบุญธรรม การลงรายการชื่อสกุล ชื่อบิดามารดาสัญชาติในรายการของบุตรบุญธรรมในทะเบียนบ้านนั้น จะลงรายการอย่างไร

คำตอบ

บิดาบุญธรรมสามารถร้องขอให้แก้ไขชื่อสกุลของบุตรบุญธรรมจากชื่อสกุลเดิมเป็นชื่อสกุลของบิดาบุญธรรมได้ โดยนำหลักฐานการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไปแสดงต่อนายทะเบียน ส่วนรายการในช่องบิดามารดาจะแก้ไขชื่อบิดามารดาเดิมเป็นชื่อบิดามารดาผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น จะกระทำมิได้เพราะรายการช่องบิดามารดาในทะเบียนบ้านมีไว้เพื่อประสงค์จะได้ทราบบิดามารดาที่แท้จริงของแต่ละบุคคล อีกทั้งบุตรบุญธรรมยังไม่สูญสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ให้กำเนิดมา สำหรับกรณีที่บุตรบุญธรรมเป็นคนต่างด้าว การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมิได้ทำให้เปลี่ยนแปลงสัญชาติแต่อย่างใด บุตรบุญธรรมยังคงมีสัญชาติเดิม

ข้ออ้างอิง

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๘

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๔๘๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๐๓

๔๘. คำถาม หม่อมหลวงฯ ได้จดทะเบียนรับเด็กซึ่งเป็นบุคคลสามัญเป็นบุตรบุญธรรม ต่อมาหม่อมหลวงฯ ได้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรบุญธรรมในทะเบียนบ้านให้ใช้ชื่อสกุลของตน ซึ่งมีคำ "ณ อยุธยา" ต่อท้าย นายทะเบียนจะดำเนินการได้หรือไม่

คำตอบ

แม้ว่ากฎหมายจะได้บัญญัติให้บุตรบุญธรรมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรมได้ แต่การใช้ชื่อสกุล ณ อยุธยา มีประกาศเพิ่มเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๕๘ ซึ่งห้ามผู้ที่มิได้สืบสายราชตระกูลใช้คำ "ณ กรุงเทพ" (ภายหลังเปลี่ยนเป็น "ณ อยุธยา") เป็นนามสกุลหรือต่อท้ายนามสกุลของตน และบุตรบุญธรรมที่มิได้เป็นผู้สืบสายราชตระกูลจะใช้ชื่อสกุลของผู้สืบสายราชตระกูลไม่ได้ เว้นแต่ผู้ที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษให้ใช้นามสกุลสำหรับราชตระกูลได้ ฉะนั้น บุตรบุญธรรมจึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของหม่อมหลวงฯ ผู้เป็นบิดาบุญธรรม เว้นแต่จะได้รับพระบรมราชานุญาตให้บุตรบุญธรรมใช้ชื่อสกุลของหม่อมหลวงฯ ได้ แต่จะใช้ "ณ อยุธยา" ต่อท้ายชื่อสกุลไม่ได้ นายทะเบียนไม่สามารถดำเนินการให้ได้ตามคำร้อง

ข้ออ้างอิง

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๒๒๒๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๘

๔๙. คำถาม การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร กรณีหญิงมีสามีแล้วแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส จะขอแก้ไขคำนำหน้าชื่อจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ได้หรือไม่

คำตอบ

การใช้คำนำนามของหญิงนั้นมีกฎหมายเป็นการเฉพาะคือ พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ปัจจุบันยังมีผลใช้บังคับอยู่ โดยกำหนดไว้ว่าถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า "นางสาว" เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้วแต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า "นาง" เป็นคำนำนาม

คำว่า "ผู้ที่มีสามีแล้ว" ได้มีการวินิจฉัยไว้โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๔ ว่าหมายถึงสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือจะต้องเป็นสามีที่หญิงนั้นจดทะเบียนสมรสด้วย จึงจะสามารถขอแก้ไขคำนำนามจาก "นางสาว" เป็น "นาง" ได้ นอกจากนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑๑ ยังได้วินิจฉัยกรณีนายทะเบียนแก้ไขรายการคำนำนามในทะเบียนบ้านของหญิงมีสามีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจาก นางสาว เป็น นาง ว่าไม่ถูกต้อง ซึ่งนายทะเบียนสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขรายการดังกล่าวกลับคืนให้ถูกต้องได้

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๑

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๘๑๕ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔

การพิจารณาสัญชาติ

๕๐. คำถาม หญิงไทยจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างชาติ ต่อมาได้บันทึกฐานะครอบครัว โดยระบุว่ามีบุตร ๑ คน ให้ถือสัญชาติตามบิดา (บุตรเกิดในประเทศไทย) ต่อมามารดาจะขอแก้ไขสัญชาติบุตรเป็นไทย จะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

มารดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย บุตรย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ มารดาสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้แก่บุตรได้ แนวทางปฏิบัติกรณีนี้ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ และหนังสือสั่งการซึ่งได้กำหนดไว้แล้ว

ข้ออ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗ (๑)

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕/๑

๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๒๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๖

๕๑. คำถาม นายณรงค์ เป็นบุคคลสัญชาติไทย จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและกฎหมายฮ่องกง กับนางลินดา สัญชาติฮ่องกง เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๔ ภายหลังจากมีบุตรแล้วสามคน ทะเบียนสมรสที่ออกโดยทางการฮ่องกงระบุว่านายณรงค์และนางลินดาได้ทำการสมรสโดยพฤตินัยตามธรรมเนียมจีน บุตรทั้งสามจะได้สัญชาติไทยหรือไม่

คำตอบ

ถ้านายณรงค์ได้จดทะเบียนสมรสกับภรรยาที่เป็นคนต่างด้าว บุตรที่เกิดจากนายณรงค์ กับภรรยาที่จดทะเบียนสมรสด้วย ย่อมเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายณรงค์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๗ มาตรา ๑๕๕๗ และได้สัญชาติไทยตาม พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๑) ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าจะสามารถแสดงหลักฐานให้ปรากฏต่อนายทะเบียนได้หรือไม่ว่าบิดามารดามีการจดทะเบียนสมรสกันถูกต้องหรือไม่และบุคคลทั้งสามคนเป็นบุตรของนายณรงค์และนางลินดาจริงหรือไม่ ส่วนกรณีการสมรสโดยพฤตินัยตามธรรมเนียมจีนว่าจะเป็นการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกฐานะครอบครัวได้หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากกฎหมายของฮ่องกง

ข้ออ้างอิง

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๙ มาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๕๗

๒. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉ.๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๑) และมาตรา ๑๐

๔๒. คำถาม นายองอาจ เกิดปี พ.ศ. ๒๔๙๕ มีสูติบัตรญวนอพยพ ระบุว่าเกิดที่จังหวัดนครพนม มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านญวนอพยพ ระบุรหัสประจำตัวเป็นบุคคลประเภท ๖ และไม่มีเอกสารราชการที่ระบุว่านายองอาจเคยมีสัญชาติไทย กรณีนี้นายองอาจ จะขอมีสัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ได้หรือไม่

คำถาม

พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๗ (๓) กำหนดให้บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านายองอาจเกิดที่จังหวัดนครพนมจริง บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย ถึงแม้รายการในเอกสารทะเบียนราษฎรระบุว่านายองอาจมีสัญชาติเวียดนามก็ตาม ต่อมาเมื่อมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มีผลให้นายองอาจซึ่งมีบิดา มารดาเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายต้องถูกถอนสัญชาติไทย เมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ รมว.มท. สั่งให้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปแก่คนที่ถูกถอนสัญชาติตาม ปว. ๓๓๗ นายองอาจจึงอยู่ในเงื่อนไขที่จะได้สัญชาติตามประกาศฉบับนี้ด้วย

ข้ออ้างอิง

๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๘๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘

๔๓. คำถาม บิดาเป็นคนจีนที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เป็นบุคคลที่มีเลขรหัสประเภท ๓ มารดาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มจีนฮ่ออพยพมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เป็นบุคคลเลขรหัสประเภท ๖ บุตรที่เกิดในประเทศไทยจะได้สัญชาติไทยหรือไม่

คำตอบ

บุตรที่เกิดจากบิดาเป็นคนต่างด้าวมีใบสำคัญฯ กับมารดาเป็นคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยเป็นกรณีพิเศษหรือเป็นการชั่วคราว ถ้าเกิดตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เป็นต้นมา จะไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด แต่ถ้าเกิดก่อนวันดังกล่าวจะต้องพิจารณาเงื่อนไขการสมรสของบิดาและมารดาประกอบด้วย กล่าวคือ ถ้าบิดาจดทะเบียนสมรสกับมารดา บุตรย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

ข้ออ้างอิง

๑. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

๒. พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ ทวิ

การเปรียบเทียบความผิด

๔๔. คำถาม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ยอมรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดจริง และยินยอมรับโทษตามกฎหมาย แต่เนื่องจากคดีขาดอายุความ นายทะเบียนในฐานะผู้มีอำนาจเปรียบเทียบจะต้องทำอย่างไร และจำเป็นต้องบันทึกคำให้การในสมุดบันทึกเปรียบเทียบคดีหรือไม่

คำตอบ

ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่มีโทษปรับสถานเดียว หากนายทะเบียนพิจารณาว่าคดีนั้นขาดอายุความแล้ว (อายุความ ๑ ปี) นายทะเบียนจะดำเนินการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดไม่ได้ แต่จะต้องสอบสวนตามแบบบันทึกเปรียบเทียบคดี พร้อมกับมีความเห็นว่าคดีขาดอายุความจึงระงับการเปรียบเทียบและมีหนังสือพร้อมส่งตัวผู้กระทำความผิดไปพบพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง หากเหตุเกิดในเขตกรุงเทพมหานครให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปพบพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จากนั้นพนักงานสอบสวนจะดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงหากเห็นว่าคดีขาดอายุความก็จะทำความเห็นสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าเห็นว่าคดียังไม่ขาดอายุความก็จะดำเนินการเปรียบเทียบปรับแล้วส่งสำเนาให้พนักงานอัยการพิจารณาอำนาจในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ

ข้ออ้างอิง

๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๕๘ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๔

๔๕. คำถาม ตามที่กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรได้กำหนดระยะเวลาที่จะต้องแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การแจ้งเกี่ยวกับบ้าน ซึ่งหากไม่แจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนดก็จะมีโทษปรับตามกฎหมาย อยากทราบว่าการนับระยะเวลาตามกฎหมายทะเบียนราษฎรมีวิธีการนับอย่างไร

คำตอบ

พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดวิธีการนับระยะเวลาไว้แล้วสำหรับกิจกรรมทุกเรื่องที่กำหนดให้ต้องแจ้งตามกฎหมาย เช่น การแจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ กำหนดให้แจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเกิด การนับระยะเวลาจะเริ่มนับวันที่เกิดเป็นวันที่หนึ่ง แล้วนับต่อไปจนครบ ๑๕ วัน ถ้าไม่ได้แจ้งการเกิดภายในวันที่ครบ ๑๕ วัน วันรุ่งขึ้นคือวันที่ ๑๖ ก็จะมีความผิด แต่ถ้าวันที่ครบ ๑๕ วันตรงกับวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ ก็ให้นับวันที่เริ่มทำงานวันแรกที่ต่อจากวันหยุดราชการนั้นเป็นวันที่ ๑๕ ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๙๓/๘ ตัวอย่างเช่น ด.ญ.สลักจิตฯ เกิดวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ วันแรกที่เริ่มนับระยะเวลาคือวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ ระยะเวลาจึงครบกำหนดในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ และวันที่ ๑๕ มกราคมฯ ตรงกับวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ ก็ให้นับวันจันทร์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๗ เป็นวันครบกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันเกิดฉะนั้นความผิดฐานไม่ได้แจ้งการเกิดภายในระยะเวลาที่กำหนดจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๗

ข้ออ้างอิง

๑. พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๔๗ (๒)

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๘

๕๖. คำถาม กรณีมีการแจ้งเกิดเกินกำหนดบุตรหลายคนในเวลาเดียวกัน การบันทึกในสมุดเปรียบเทียบปรับจะทำอย่างไร

คำตอบ

การบันทึกเปรียบเทียบปรับให้แยกเปรียบเทียบแต่ละราย เพราะเป็นการกระทำความผิดต่างวาระ

ข้ออ้างอิง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ (๑) และมาตรา ๔๗ (๒)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายชาญชัย	สุนทรมัฏฐ์	อธิบดีกรมการปกครอง
๒. นายสุวัฒน์	ตันประวัติ	รองอธิบดีกรมการปกครอง
๓. นายธานี	สามารถกิจ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน
๔. นายไกรราศ	แก้วดี	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนราษฎร

คณะผู้จัดทำ

๑. นายวีนัส	สีสุข	หัวหน้าฝ่ายการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ
๒. นายวิฑูรย์	ฉัตรสิริคุปต์	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ
๓. นางสาวอภิญญา	อุ่นเรือน	หัวหน้างานอำนวยการ ๑
๔. นายชัยวุฒิ	บุตรศรี	หัวหน้างานอำนวยการ ๒
๕. นายสุเจตน์	บุณยภักดิ์	หัวหน้างานอำนวยการ ๓
๖. นางกัลยาณี	มานะกุลอิสสระ	หัวหน้างานบริหารทั่วไป
๗. นายอนันต์	ศรีอินทร์	เจ้าพนักงานปกครอง ๖ ว
๘. นางกนกวรรณ	หงษ์ปาน	เจ้าหน้าที่ปกครอง ๕
๙. นางสาวสุวภา	ภักดีไทย	เจ้าหน้าที่ปกครอง ๕
๑๐. นางสาวสุรีย์	แสงพุ่ม	เจ้าหน้าที่ปกครอง ๕
๑๑. นางสาวเสาวภา	วงศ์ศุภลักษณ์	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕
๑๒. นางสาวรุ้งตะวัน	สุวรรณศรี	เจ้าหน้าที่ปกครอง ๕
๑๓. นางสาวธมลวรรณ	คุณเผือก	เจ้าหน้าที่ปกครอง ๕
๑๔. นางพิชญ์สินี	เรืองศรี	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๔
๑๕. นางสาวสมศรี	กระจ่างมล	พนักงานพิมพ์ดีด ชั้น ๔
๑๖. ทีมงานส่วนการทะเบียนราษฎร		

โดยการสนับสนุนงบประมาณจาก
สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.)